

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Årsrapport 2023

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
2.4 Andre forhold	7
3 Årets aktiviteter og resultater	9
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	9
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	9
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	11
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	12
3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt	13
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	13
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	18
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	20
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	21
3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	22
3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	23
3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	24
3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	25
3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	26
3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene	27
3.1.1.11 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	29
3.1.1.12 Bærekraftig landbruk	33
3.1.1.13 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	37
3.1.1.14 Andre oppdrag	39
3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå	41
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	41
3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	43
3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	44
3.1.2.4 Beredskap i en endret sikkerhetspolitisk situasjon	44
3.1.2.5 Andre oppdrag	45
3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte	46
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	46
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	49
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	52
3.1.3.4 Andre oppdrag	55
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	55
3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	56
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	57
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes	64

arbeid med bosetting og integrering	
3.1.4 Gjennomførte evalueringer	65
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	65
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	65
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	65
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	65
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	65
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	65
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	65
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	65
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	65
3.2.9 Landbruksdepartementet	65
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	65
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	103
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	104
3.6 Andre forhold	104
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	105
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	105
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	105
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	105
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	106
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	106
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	106
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	107
4.3 Andre forhold	108
5 Vurdering av framtidsutsikter	109
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	109
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	109
5.3 Andre forhold	109
6 Årsregnskap	110
7 Vedlegg	111

1 Statsforvalterens beretning

2023 var nok et år preget av stor usikkerhet om vår fremtidige geografiske struktur. Gjennom året har vi måttet ha en mental beredskap for en dag å motta et budskap om at embetet kan bli delt, helt eller delvis flyttet. Det har vært krevende for de ansatte.

En uvanlig høy turnover skyldes i stor grad denne usikkerheten om fremtidig arbeidssted, i kombinasjon med et stramt arbeidsmarked. Det har vært særlig stor utskifting av ansatte i miljøavdelingen, der en fjerdedel har sluttet i løpet av året, og i landbruksavdelingen.

Miljøavdelingen har hatt et høyt antall søkere til utlyste stillinger, og har ansatt godt kvalifiserte nye medarbeidere i Tønsberg

Likevel er sykefraværet redusert fra 7,5 til 5,4 prosent. Det er jeg spesielt glad for. Avdelingslederne har utvist godt lederskap, blant annet ved tydelig å prioritere hvilke oppgaver som skal gjøres, og hvilke som må utgå, og slik forebygget arbeidsrelaterte sykmeldinger.

Embetet har, til tross for at usedvanlig mange har sluttet, levert godt på oppdragene innenfor alle fagområder, og måloppnåelsen har vært høy. Restansesituasjonen er under kontroll, og flere saker enn før besvares innenfor tidsfristene.

Jeg er svært fornøyd med at vi kan vise til stor produksjon, solide faglige vurderinger og velfungerende fellestjenester i et år med mange vakanser.

«Tillitssamfunnet og rettstaten er de viktigste rammene for befolkningens trygghet og sikkerhet. (...) Høy tillit skaper et motstandsdyktig samfunn», skriver Totalberedskapskommisjonen.

Høy tillit og rettsikkerhet er kjernen i vårt oppdrag. Sammen med kommunene bidrar vi hver dag til å bygge et motstandsdyktig Vestfold og Telemark.

Siden våren 2022 og gjennom 2023 har embetet jobbet aktivt med etikk, habilitet, integritet og roller, både i ledergruppen og i avdelingene. Arbeidet har munnet ut i en huskeliste for det daglige arbeidet. Alle ledere skal også registrere sine medlemskap, verv og andre relevante bindinger.

Regnskapet for 2023 viser et merforbruk på 419 000 kroner. Det tilsvarer 0,3 prosent av tildelingen. Merforbruket skyldes at den faktiske innbetalingen til Statens Pensjonskasse (SPK) ble ca. 4 millioner kroner høyere enn det som var forespeilet av SPK.

Embets hovedprioriteringer i 2023 har vært:

Førstelinsaker

Vår saksbehandling i førstelinen er helt avgjørende for velferden til enkeltpersoner, drift og utvikling i næringslivet og inntekten til gårdbrukere. Derfor er disse oppgavene høyt prioritert.

Jeg er særlig tilfreds med at vi oppnådde samtlige målkrav på vergemålsfeltet i 2023.

Risikobaserte tilsyn og saker som omhandler enkeltpersoners rettigheter, tvang eller der konsekvenser av svikt er alvorlige

Saksbehandlingstiden og antall restanser har blitt redusert på Helsetilsynets område. Vi overholder nå de fleste frister. Vi har gjennomført tilsyn med virksomheter hvor vi har hatt opplysninger som tilsa reell fare for pasientsikkerheten eller annen svikt i tjenesten. Vi erfarer at flere av de små kommunene i Telemark har store utfordringer med å rekruttere sykepleiere, vernepleiere og leger.

På barn- og ungeområdet har vi gjennomført alle tilsyn i tråd med oppdragene, og behandlet de fleste klagesakene innen fristen. Mobbetallene er for enkelte skoler svært høye, og PISA-resultatene er nedslående. Det er alvorlig at fraværet øker blant elevene. Mange barnehager sliter med å rekruttere pedagogisk personell.

Vi har alvorlige bekymringer knyttet til barnevernsfeltet. Alvorligst er svikten knyttet til bistandsplikten. Alt for mange barn og familier har stått uten den hjelpen de har behov for. Det er for få akutt plasser, i tillegg er det mangel på fosterhjem. Konsekvensene er store.

Vi har jobbet målrettet med å styrke innsatsen på foretaksinspeksjon, og jeg er svært fornøyd med at vi siden 2020 har økt antall tilsyn hvert år.

Klager på byggesaker ble behandlet raskere i 2023 enn i 2022, og andelen saker behandlet innenfor fristen har økt.

Dispensasjoner i strandsonen og innsigelser

Tidlig dialog og respekt for det kommunale selvstyret er førende i vår medvirkning etter plan- og bygningsloven. Bare når kommunene ikke følger loven, og når kommunene ikke forvalter de nasjonale interessene slik Stortinget og regjeringen har bestemt, for eksempel i jordvernsaker, setter vi kommunenes vedtak til side eller fremmer innsigelser.

Plan- og bygningsloven er kanskje den viktigste loven for å ta vare på norsk natur. Nye føringer fra departement og direktorat fører til at flere arealplaner kommer i strid med viktige naturverdier. Det gir grunnlag for flere innsigelser. I kommunene er forventningen ofte færre innsigelser. Det kan gi friksjon i samhandlingen.

Ønsket om arealer til ny industri og energi vil ofte kunne gå på bekostning av viktige naturverdier. Vi ser et behov for tydeligere nasjonale føringer for de avveiningene som skal gjøres. Kommuner og tiltakshavere trenger mer forutsigbare rammer.

I dispensasjonssaker i strandsonen er det kommunale skjønnsrommet lite. Der er det et byggeforbud, som regjeringen har understreket at skal forvaltes strengt i våre fylker, og som vi lojalt følger opp.

Kommunerelasjonen

Lokaldemokratiet er viktig for den høye graden av tillit vi har mellom innbyggere og myndigheter. Like viktig er det at Stortingets og regjeringens politikk

blir iverksatt, og at kommunenes vedtak er i tråd med loven. Vi legger derfor stor vekt på en tett kommunedialog, for å sette kommunene i bedre stand til å levere forsvarlige tjenester og vedtak i tråd med gjeldende regler. I en generalistkommunemodell, med mange små kommuner, har Statsforvalteren en særlig viktig rolle i å forvalte rettssikkerhet og nasjonale interesser.

For å kunne gi forutsigbare, forsvarlige og rettsriktige tjenester og vedtak til innbyggerne, er det helt avgjørende at kommunene har en sunn og god økonomiforvaltning. Vi har derfor hatt en tett oppfølging av økonomien i kommuner som er i fare for å havne i ROBEK. Vi erfarer at inntektssystemet ikke setter kommunene i stand til å yte likeverdige tjenester.

Vi har i 2023 prioritert folkevalgtopplæring, kommunesamtaler og samarbeid med KS.

Samfunnssikkerhet – kommunesamordning, koordinering og revisjon av fylkesROS

Totalberedskapskomisjonen peker på kommunenes og Statsforvalterens sentrale roller i samfunnets kriseberedskap. Vår erfaring er at kommunene evner å takle store utfordringer, når de ressurser kommunene rår over settes inn i beredskapen. Det være seg ekstremvær eller masseankomst av flyktninger. Vi gir har gitt høyeste prioritert til det å skape arenaer for samordning av beredskapsaktørene.

Kommunene har bosatt et høyt antall flyktninger de siste to årene. Nå melder de fleste om kapasitetsutfordringer. Den største utfordringen er mangel på boliger. Flere har kapasitetsutfordringer i barnehager, skoler, helsetjenester og NAV.

Det har gjennom året blitt jobbet godt med revisjon av fylkesROS.

Bærekraftsarbeid

Statsforvalterens innsats er viktig for å utvikle fylket i en bærekraftig retning. Sammen med Statsforvalterembetene i Agder og Møre og Romsdal har vi gjennomført et omfattende, internt kompetanseprosjekt om FNs bærekraftsmål. Prosjektet har stor overføringsverdi til andre embeter, og i 2024 vil vi spre kunnskapen på flere arenaer.

Politiske satsingsområder

I Vestfold og Telemark forvalter vi en knapp ressurs. Vi forvalter muligheten til å produsere mat, på noe av landets beste matjord. Vi har en nasjonal forpliktelse til å ta vare på ressursgrunnlaget. Jordvernet er gitt høyeste prioritet i vår medvirkning i kommunale arealplanprosesser.

Tilstanden i Oslofjorden er alvorlig. Vi har hatt utstrakt dialog med kommunene om miljøtilstanden i fjorden. Kommunene viser stor vilje til å gjøre tiltak. Nye rensekraft til avløpsanleggene, og særlig kostnadene som følger med, oppfattes likevel som svært krevende, og blir ikke mindre krevende av at alle større og mellomstore kommuner i våre fylker er lavinntektskommuner.

12 nye skogområder, på til sammen 27 742 dekar, ble vernet i fylkene i 2023. Vi har god dialog med skogeierne, og har mange nye områder i prosess.

Min vurdering er at embetet i 2023 har levert godt på hovedprioriteringene.

Til slutt vil jeg rette en stor takk til alle ansatte, som hver dag leverer avgjørelser og veiledning av høy faglig kvalitet, og som forvalter demokrati, rettssikkerhet, natur og ressursgrunnlag med stort engasjement. Også gjennom et år med usikkerhet og mange vakanser. Det står det stor respekt av!

Tønsberg, 27. februar 2024

Fred-Ivar Syrstad (sign.)

fung. statsforvalter

Forsidebildet viser landbruksfylket Vestfold og Telemark: Åker med rosenkål i Salgendalen i Tønsberg. Oseberghaugen i bakgrunnen. Foto: Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalterens formål, rolle, tilknytning til KDD og fagdepartementene, forutsetninger og krav til statsforvalterens ledelse, krav til organisering og krav til samordning og samhandling er regulert i Statsforvalterinstruksen. Statsforvalteren er tillagt en rekke oppgaver fra departement, direktorat og tilsyn. Noen oppgaver er faste, enten ved at forvaltningsansvaret er hjemlet i lovverket eller det er oppgaver av varig karakter som statsforvalteren har ansvar for. En oversikt over disse framkommer i kapittel 5 i hovedinstruks for statsforvalteren. Statsforvalteren er et ordinært statlig forvaltningsorgan.

Statsforvalterens myndighets- og ansvarsområder er:

Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

Statsforvalteren skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, innbyggerne og berørte virksomheter.

Samordningsmyndighet

Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Statsforvalteren skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

Rettsikkerhetsmyndighet

Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjeansvaret på flere områder. Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

Statsforvalteren skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Statsforvalteren skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning statsforvalteren finner det formålstjenlig. Statsforvalteren skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

2.2 Organisasjon og ledelse

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark er lokalisert med hovedkontor i Tønsberg og et avdelingskontor i Skien. Embetet er organisert i fem fagavdelinger, administrasjonsenhet, beredskapsstab og samordningsstab.

Embetsledelsen

Fred-Ivar Syrstad har fungert som statsforvalter og Olav Sandlund har fungert som assisterende statsforvalter i 2023.

Oppvekstavdelingen

Avdelingen skal bidra til rettsikkerhet og forsvarlige tjenester innenfor områdene barnehage, barnevern og skole i form av klagesaksbehandling og tilsyn. I tillegg føres tilsyn etter introduksjonsloven, og avdelingen har også tilsyn med krisesentra og familievernkontorene. Avdelingen har store samfunnsoppdrag og veiledning knyttet til statlige satsinger. Avdelingen er lokalisert i Skien og ledes av direktør Kari Evensen.

Helse- og omsorgsavdelingen

Avdelingen behandler saker etter helse- og sosiallovgivningen. Det omfatter blant annet å ivareta innbyggernes rettsikkerhet og bidra til tjenestenes forsvarlighet på helseområdet og sosialområdet og gi råd og veiledning til pasienter, pårørende, helsepersonell, brukere og kommuner. Avdelingen gjennomfører tilsyn med helsepersonell, helsetjenester og sosiale tjenester og behandler klager etter lov om pasient- og brukerrettigheter og lov om sosiale tjenester i NAV samt enkeltklager på helsepersonell eller helsetjenester. Avdelingen følger opp hendelser som gir mistanke om svikt i pasientsikkerheten. Helse- og omsorgsavdelingen har oppgaver med lokal iverksetting av statlig politikk som gjelder rus, psykisk helse, omsorgstjenester og sosiale tjenester i NAV. I tillegg avgjør avdelingen saker om dispensasjon på grunn av helseforhold etter førerkortforskriften. Avdelingen er ledet av fylkeslege Sigmund Skei.

Justis- og vergemålsavdelingen

Avdelingen arbeider i hovedsak med juridiske spørsmål. Avdelingen behandler klager på kommunenes vedtak innen fagområder som plan- og bygningsrett, kommunal- og forvaltningsrett, offentlighetsloven vergemål, alkoholoven (skjenkebevillinger og åpningstider), gravferdsloven osv. Avdelingen har også ansvar for å behandle søknader om fri rettshjelp, separasjon og skilsmisse, askespredning og tilskudd til trossamfunn. I tillegg veileder avdelingen personer og kommuner i offentligrettslige spørsmål. Avdelingen ledes av direktør Per Arne Andreassen.

Miljøavdelingen

Avdelingen skal ivareta det biologiske mangfoldet, sikre bærekraftig arealbruk, håndtere forurensningssaker, bidra til en god vannforvaltning og være en pådriver i klimaarbeidet. Ansvar for forvaltning av verneområder i Vestfold og Telemark er en viktig oppgave. Avdelingen forvalter ulike tilskuddsordninger, frivillig skogvern, utvalgte naturtyper, prioriterte arter, tiltak mot fremmede arter, samt forvaltning av villrein, rovdyr og anadrom fisk. Miljøavdelingen ved plangruppa avgir uttalelser i saker etter plan- og bygningsloven på vegne av hele embetet, og er involvert i store samferdsels- og infrastruktur prosjekter, som jernbane og vei. Avdelingen behandler søknader som førstinstans fra bedrifter og kommuner om tillatelser etter forurensningsloven og tilhørende forskrifter, samt fører tilsyn etter samme regelverk. Miljøavdelingen har også ansvar for å skaffe og kvalitets-sikre data for vannkvaliteten i området og gi en oppdatert miljøstatus for de ulike vannområdene. Avdelingen ledes av direktør Grethe Helgås.

Landbruksavdelingen

Avdelingen skal bidra til å gjennomføre den nasjonale landbruks- og matpolitikken i fylket. Oppgavene omfatter både saksbehandling og utviklingsarbeid innen jordbruk, skogbruk og bygdeutvikling. Avdelingen er et kompetansesenter for kommunene og bidrar til at kommunene opprettholder god forvaltningspraksis. I tillegg er avdelingen en viktig pådriver og samarbeidspart med spisskompetanse innen nærings- og bygdeutvikling og vi deltar i det regionale partnerskapet innen landbruksbasert næringsutvikling. Landbruksavdelingen har et ansvar for å ivareta hensynet til jordvern og kulturlandskap i arealforvaltningen. Avdelingen fører kontroll med tilskuddsforvaltningen i landbruket og er klageorgan innen lov- og tilskuddsforvaltning. Avdelingen ledes av direktør Olav Sandlund.

Beredskapsstaben og samordningsstaben

Beredskapsstaben er delegert ansvar for å ivareta statsforvalterens samfunnsikkerhetsinstruks og oppgavene med samfunnssikkerhet og beredskap i fylket, og samordning av dette arbeidet.

Samordningsstaben arbeider med oppgaver på tvers av fagavdelingene, blant annet kommunal styring og fornying, kommunedialog, kommuneøkonomi og interkommunalt samarbeid. Samordningsstaben driver mye veiledning og kommunikasjon og har samarbeid med næringslivet og organisasjonene. Staben har oppgaver for Slottet og arrangerer statsborger-seremonier.

Begge stabene ble ledet av direktør Ingvild Aartun. Hun har også hatt rollen som fylkesberedskapssjef.

Administrativ enhet

Administrativ enhet står for den daglige driften av embetet, som omfatter økonomi-, personal- og servicetjenester. Enheten engasjerer seg i kortsiktig og langsiktig planlegging, og legger til rette for at virksomheten skal nå sine fastsatte mål. God organisering og effektive støtte- og kvalitetssystemer understøtter dette arbeidet. Enheten ledes av administrasjonsdirektør Jan Erik Glad.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Nøkkeltall ansatte

Lønnsandel av driftsutgifter har økt som følge av at vi har flere utførte årsverk enn i 2022. Lønnsandelen av driftsutgiftene er blant de høyeste sammenlignet med de øvrige embetene. Vi hadde en stor turnover i 2023. Det har vært spesielt store utskiftninger av ansatte i miljøavdelingen og landbruksavdelingen. Vi er et av embetene med høyest turnover over flere år. På tross av dette er sykefraværet redusert fra 7,5 til 5,4 prosent.

Lønnsutgifter per årsverk er gått en del ned i fra 2022. Vi ligger nå i nedre sjikt sammenlignet med de øvrige embetene. En del av forklaringen på dette er at vi ikke har fått tilsatt en ny Statsforvalter.

Administrasjon utgjør kun 4,6 % av stillingene i embetet og andelen er blant de laveste på tross av at vi har to kontorsteder.

Budsjettavvik driftsutgifter

Regnskapet viser et merforbruk på kr 419', noe som utgjør 0,3 prosent av tildelingen. Merforbruket skyldes at de faktiske SPK utgiftene ble ca 4 mill mer enn det som SPK hadde i sine prognoser. Vi har 18 medlemmer over 61 år og som til sammen har fått en endringspremie på vel 5,2 mil som er blitt kostnadsført i 2023.

Driftsutgifter totalt er stabilt. Utgifter til husleie er redusert som følge av redusert leieareal i Skien.

Produksjon

Antall journalposter har økt med ca 2800 saker siden 2022. Fordelingen av sakene: 44 prosent av sakene er knyttet til vergemål, mens embetet forøvrig har 56 prosent. Her ble det forøvrig registrert 13335 nye saker i 2023. Antall journalposter totalt er høyt i forhold til sammenlignbare embeter.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2023	2022
Antall ansatte	193.0	192.0
Utførte årsverk	185.3	167.0
Turnover (%)	12.4	7.8
Sykefravær (%)	5.4	7.5
Samlet tildeling alle poster	362 228.0	359 337.0
Driftsutgifter	145 753.0	145 514.0
Budsjettavvik driftsutgifter (%)	-0.3	2.6
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	81.6	78.3
Lønnsutgifter per årsverk	908.8	943.1
Husleie	16 286.0	21 023.0
Journalposter (totalt)	118 825.0	116 029.0

Tall i hele 1000, samlet tildeling alle poster, driftsutgifter, husleie, lønnsutg. pr årsverk og husleie.

2.4 Andre forhold

Ansvarsfordeling og samarbeid med STAF

STAF er delegert ansvar for styrings-, drifts og utviklingsoppgaver innen dokumentforvaltning og IKT. Det innebærer at statsforvalterne skal følge de instruksjoner som gis av STAF på dette området. STAF er delegert ansvar for alle tjenester innenfor områdene IKT og dokumentforvaltning.

STAF har ansvar for veiledning, tilrettelegging og koordinering av arbeidet med informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet skal ivaretas i alle tjenester

fra STAF. Statsforvalteren har allikevel et selvstendig ansvar for å følge opp informasjonssikkerhetsarbeidet i det løpende arbeidet hos statsforvalteren.

På anskaffelsesområdet har STAF ansvar for å gjennomføre anskaffelser som er felles for alle embetene og anskaffelser over terskelverdi som dekker behovet til ett eller flere embeter som ikke er dekket av Statens innkjøpssenter.

Videre skal STAF være kompetansesenter for embetene. STAF skal rådgi embetene om deltakelse i statlige fellesavtaler og samordne deltakelse i innkjøpsgrupper hos Statens innkjøpssenter.

Embetene kan rådføre seg med STAF ved anskaffelser under terskelverdi, men det er det enkelte embete som skal gjennomføre anskaffelsen. Nærmere beskrivelse kommer frem av tjenestebeskrivelsen for fagområdet.

STAF er en underlagt virksomhet av KDD. KDD har ansvaret for etatsstyringsmøter og formell styringsdialog med STAF. Statsforvalteren skal ha en hensiktsmessig og god dialog med STAF, herunder møter tilpasset behov og risiko.

Generelt har vi et godt samarbeid med STAF på alle områder hvor de leverer tjenester.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

Styringssignaler til kommunene

Vi har også i 2023 brukt det årlige forventningsbrevet til å formidle sentrale styringssignaler til kommunene i Vestfold og Telemark. Fysiske og digitale møter med kommuneledelsene har også blitt brukt som arena for å formidle andre styringssignaler til kommunene.

Kommunedialogen

Å legge til rette for gode samhandlingsarenaene med kommunene fremover er utfordrende. Det har blant annet sammenheng med reduserte budsjettammer til reising og møtevirksomhet. Samtidig er det et uttalt ønske fra mange kommuner om flere fysiske møter. I januar arrangerte vi, i samarbeid med KS og fylkeskommunen, et fysisk dialogmøte rettet mot kommuneledelsene, i Porsgrunn. Stortingspolitikere fra de to fylkene deltok også. I motsetning til digitale møter fungerer fysiske møter ikke bare som arena for diskusjon om spørsmålene på dagsordenen, men også som møteplasser som i seg selv legger til rette for samarbeid. Dette er ikke minst viktig i tiden rett etter kommunevalget, da mange nye lokalpolitikere trenger å bli kjent.

På egen kjøll stod embetet også for flere møter, både digitale og fysiske, med kommuneledelsene. På et fysisk møte i mars var for eksempel Helsepersonellkomisjonens rapport tema. De digitale møtene egner seg best for informasjonsformidling og orienteringer. En plattform med både fysiske og digitale møtearenaer har gitt oss en fleksibel og effektiv ramme for å ta opp aktuelle fagtemaer med kommunene.

Vi har i 2023 hatt kommunesamtaler med tre kommuner, alle på vårparten. I disse dialogmøtene møter embetsledelsen og, avhengig av dagsordenen, aktuelle avdelingsdirektører hos oss, mens kommunene stiller med både politisk og administrativ ledelse, gjerne med både formannskap og kommunalsjefer. Som grunnlag for disse møtene har vi utarbeidet kommunebilder i det digitale verktøyet for embetene. Vi opplever at kommunebildene har bidratt til gode og strukturerte forberedelser til kommunesamtalene, både fra kommunenes side, som mottar et utkast til kommunebilde på høring i forkant av møtet, og fra vår side. Møtene blir derfor nyttige for oss og, etter tilbakemeldingene å dømme, tilsvarende også for kommunene. Vi vil derfor fortsette å utarbeide kommunebilder til fremtidige kommunesamtaler. Kommunebildene er ikke publiserte.

På høsten prioriterte vi opplæring av nye folkevalgte etter lokalvalget foran kommunesamtaler. Vi hadde opplæring i fem kommuner i høst, og vil fortsette dette arbeidet i år.

Som en del av kommundialogen inviterer vi til møter med nyansatte kommundirektører i fylket. I 2023 hadde vi ett slikt møte, med tre nye kommundirektører. Disse møtenes formål er å bygge ned barrierer for å ta kontakt og bygge tillit. Vi ønsker god dialog med kommunene, for å bygge felles forståelser for hverandres roller og oppgaver, og slik styrke samarbeidsrelasjonen og forebygge misforståelser. Vi opplever møtene som nyttige og verdsatt av kommundirektørene. Vi vil derfor fortsette med slike møter i 2024 ved eventuelle kommundirektørskifter.

Regionrådene i Telemark – både som politisk organ og som tjenestefellesskap – følges opp der vi blir invitert. I tillegg kommer utstrakt kontakt og dialog på fagnivå.

Kommuneøkonomi

Flere kommuner hadde svakere netto driftsresultat i 2022 enn året før. Pilen pekte altså nedover i 2022. Variasjonen var imidlertid betydelig. Basert på regnskapsprognosene mot slutten av året, ser det ut til at det blir enda svakere driftsresultater i flere kommuner i 2023. To kommuner ser ut til å pådra seg betydelige merforbruk i regnskapet.

Til tross for omfattende veiledning av disse kommunene er vi bekymret for at de ikke tar de grepene som er nødvendig for å få en god driftsbalanse framover. En utfordring synes å være felles virkelighetsforståelse mellom administrasjon og kommunestyre, om behovet for omstilling og tilpasning av driften. Vi er derfor nødt til fortsatt å ha god dialog framover med disse kommunene.

Utover dette er vi bekymret for utviklingen i økonomien i flere andre kommuner, der det i skrivende stund ligger an til svake driftsresultater for 2023. Det gjelder særlig kommuner med lave utgiftskorrigerede inntekter per innbygger. Potensialet for å redusere utgiftene og fortsatt kunne levere forsvarlige tjenester er gjerne mindre i slike kommuner, enn i kommuner med høyere inntekter.

Som foregående år er driftsbalansene i de nylig vedtatte økonomiplanene for perioden fram til 2026 svakere enn ønskelig.

Vi har i 2023 hatt kommuneøkonomi som tema i kommunesamtaler og folkevalgtopplæring og andre møter, både fysisk og digitalt, i mange av kommunene i fylket.

Kommunikasjon

Embetet har fremdeles svært begrensede ressurser knyttet til kommunikasjon. Vi arbeidet i 2023 særlig med klarspråk. En dedikert tverrfaglig gruppe har jobbet med tekster, herunder vedtaksmaler, med mål om klart språk og å fremstå mer enhetlig. Kurs, dedikert klarspråkmåned og informasjon om hva klart språk innebærer på allmøte har gjort medarbeidere mer bevisst på det vi sender skriftlig fra oss. De fleste avdelingene har forsterket dette gjennom å sette klarspråk på agendaen i sine avdelingsmøter.

Embetet har videre fått økt kompetanse på lagging av film til sosiale medier.

Krisekommunikasjonsplanen er oppdatert og gjennomgått med den faste kommunikasjonsgruppa. Roller og ansvar er tydeliggjort. Det er gjort en betydelig innsats knyttet til tilgjengelighetsklæringen. Enkeltmedarbeidere har fått kompetanseheving på universell utforming i tekster og filmer for produksjon på sosiale medier. Dette er videreformidlet til alle medarbeidere i allmøte og digitalt kurs.

Vi har fått erfaringer knyttet til kommunikasjon overfor unge gjennom besøk på flere videregående skoler under Egenberedskapsuka. Vi tar sikte på å jobbe videre med dette i 2024.

Helse og omsorg

På helseområdet brukes faglige og regionale nettverk til formidling av nasjonal politikk. Vi samarbeider også med kompetansesentre (KORUS, USHT, RVTS m.fl.) for å gjøre nasjonal politikk kjent for våre kommuner. Vi har regelmessige møter og årlige konferanser og kurs med både kommunenes toppledelse og med fagpersoner knyttet til de ulike nasjonale satsningene. Ved å kombinere disse to ulike måtene å formidle politikk gjennom satsing på fag når vi både kommunenes ledelse og fagpersoner som jobber med de ulike satsingsområdene.

Embetet har fortsatt en ekstra oppmerksomhet på utviklingen og bruken av de to helsefelleskapene i fylket.

Barn og unge

Vi har hatt tett kontakt med våre kommuner i 2023. I tillegg til faste kontaktmøter, har vi hyppige og korte digitale møter. Det gjør at vi når fram med informasjon om, og veiledning i forhold til, nasjonal politikk. I år har vi hatt spesiell oppmerksomhet knyttet til kommunenes implementering av samhandlingsbestemmelsene. Vi gjennomførte en spørreundersøkelse blant kommunale ledere i flere sektorer, og fikk bekreftet at bestemmelsene var godt kjent og under implementering.

I 2023 har vi fulgt opp nasjonal bekymring knyttet til økende fravær i skolene. Vi hatt konferanser med bred deltakelse fra alle kommunene der bekymringsfullt fravær har vært tema. Vi har også i år fulgt opp innføringen av LK20.

CRPD er et område som vi har løftet fram for våre kommuner, både ut mot kommunenes øverste ledelse, og mot kommunalsjefnivået i aktuelle sektorer.

Vi vurderer at kommunene er godt kjent med nasjonal politikk på barneverns- og utdanningsfeltet.

Samfunnssikkerhet og beredskap

To klare fokusområder for arbeidet vårt med samfunnssikkerhet og beredskap i 2023 har vært konsekvensene av den sikkerhetspolitiske situasjonen og konsekvensene av klimaendringer. De to kommisjonsrapportene har vært et viktig grunnlag for arbeidet vårt.

Samarbeidet med naboembetene er styrket, særskilt med SFOV, der vi på grunn av de ulike grensene for statlige etater har et særskilt samordningsbehov. Blant annet utarbeides gradert risiko- og sårbarhetsanalyse i fellesskap, og vi har flere felles sivil-militære møtearenaer.

Vi har styrket dialogen med og jobbet videre med evnen til gradert samhandling med sentrale sivil/militære partnere sentralt og regionalt. Her er det fremdeles behov for ytterligere materiell og trening.

Vi har gjennomført atomberedskapsøvelse med 20 av 23 kommuner. To samarbeidet om øvelse med noe bidrag fra oss og en øvde selv.

Ankomstsituasjonen etter invasjonen i Ukraina er håndtert gjennom møter i en intern tverrfaglig arbeidsgruppe og gjennomføring av jevnlig møter med relevante direktorat/tilsvarende og kommunene.

Vår regionale beredskapskonferanse - Beredskapsdagen - er gjennomført med tema 'Beredskap i en usikker tid' og fokus på den sikkerhetspolitiske situasjonen. Konferansen i 2024 skal ha fokus på naturfareberedskap og tøffe valg i samfunnsplanleggingen.

De fem planlagte kommunerettede tilsynene med kommunal beredskapsplikt og helse- og sosialberedskap er gjennomført i tråd med tilsynsplanen for perioden 2023-2026. Beredskap innen miljørettet helsevern og sosialberedskap er løftet frem i tilsynene og er sentralt tema i hver sin av to hendelser som øves som del av tilsynsdagene.

Vi har, med bidrag fra regionale samarbeidspartnere, gjennomført vår tradisjonsrike 2-dagers samling for de kommunale beredskapskoordinatorene. Første dag for en utvidet målgruppe med blant annet kommunalsjefer og kommuneoverleger, der vi hadde fokus på helse- og sosialberedskap ut fra erfaringene fra tilsynsrunden 2019-2022.

Arealplan

På planområdet formidler vi nasjonal politikk gjennom uttalelser i plan- og dispensasjonssaker, deltakelse i planforum og plan-nettverk og dialog og veiledning til kommunene. I 2023 var det særlig den nye naturavtalen fra desember 2022 og Nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging fra juni 2023 som fikk oppmerksomhet (se også nedenfor, under overskriften «natur og miljø»).

Differensiert arealpolitikk er et tema som vi har lagt særlig vekt på i områder med negativ befolkningsutvikling, hvor det er lokalpolitisk forankring for økt verdiskaping og bosetting. I 2023 har distriktspolitikken hatt avgjørende betydning i våre vurderinger i flere enkeltsaker.

Med bakgrunn i de tydelige statlige føringene innenfor grønn industri og energi har vi styrket den interne kompetansen vår på dette feltet, særlig i Miljøavdelingen og Landbruksavdelingen. Den politiske prioriteringen har blitt formidlet til kommunene og har hatt avgjørende betydning i enkeltsaker.

Det er krevende å veie behovet for grønn industri/energi opp mot viktige naturmangfoldhensyn, og både vi og kommunene ønsker tydeligere veiledning på de vanskelige vurderingene som kommer til å øke i antall fremover.

Ivaretagelse av villrein har også blitt tydeligere nasjonal politikk gjennom 2023. Vi erfarer imidlertid at de sterke nasjonale føringene er utfordrende å formidle og iverksette når regelverket er gammelt og forvaltningen av villrein er fragmentert.

Vi har i alle år fokusert på å forhindre innsigelser gjennom tidlig dialog med kommunene, og i 2023 ble dialogen styrket ytterligere og flere konflikter ble løst uten innsigelse. Der det likevel var nødvendig å fremme innsigelser, ble disse i hovedsak også løst med dialog. Det er særlig innenfor temaene naturmangfold, jordvern og strandsone at det har vært nødvendig å fremme innsigelser for å sikre nasjonale interesser.

Samtidig har jordvernet økt oppmerksomhet i kommunene og nedbyggingen er redusert. Og vi ser at kommuner i en noen grad tilbakefører areal til LNFR som har vært avsatt for utbygging.

Vi prioriterer kommuneplaner, for i størst mulig grad å sikre at nasjonale interesser ivaretas i fylket. Begrensede ressurser og flere kommuneplaner på høring har imidlertid ført til at deltakelse i planprosessene i flere reguleringsplaner har blitt prioritert ned, slik at nasjonal politikk ikke har blitt formidlet i disse sakene, eventuelt har blitt formidlet gjennom standardbrev. Kommunene vurderes samlet sett å ha middels god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser på planområdet.

Natur og miljø

Nasjonal politikk innenfor naturmangfold ble styrket gjennom naturavtalen som ble vedtatt i desember 2022. Gjennom 2023 har vi derfor hatt økt oppmerksomhet på ivaretagelse av natur «for naturens skyld» og dens bidrag til å løse vår tids største utfordringer; lagring av karbon, håndtering av klimaendringer og være et leveområde for naturmangfoldet. Vi har formidlet dette budskapet til kommunene som faglige råd i uttalelser til arealplansaker, men også på andre arenaer hvor vi møter kommunene; foredrag, folkevalgtoppplæring, nettverksmøter o.a. Nye nasjonale forventninger til kommunal og regional planlegging som kom i juni 2023 bidro sterkt i samme retning. Vi opplever at kommunene ønsker enda tydeligere nasjonale føring, så rammene for det kommunale handlingsrommet blir klarere definert.

Hytteutbygging i fjellet og vekst i grønn industri/energi skaper mange vanskelige avveininger opp mot viktig naturmangfold. Se også ovenfor, under overskriften «arealplan».

Arbeidet med frivillig skogvern har gitt gode resultater også i 2023, og vi opprettholder den konstruktive dialogen med flere kommuner med tanke på supplerende vern av natur.

På samme måte som i fjor, har det vært stort engasjement rundt tiltaksplan for Oslofjorden. Status og fremdrift har vært formidlet på flere arenaer, både til kommunepolitikere, fylkespolitikere, til kommuneadministrasjoner, til innbyggere og til interesseorganisasjoner. Det er fremdeles særlig oppmerksomhet på nye rensekrav til avløpsanleggene, som er krevende for kommunene. Miljøavdelingen opprettholder dialogen med kommunene rundt dette tema.

Gjennom å stille strenge krav i tillatelser til drift av forurensende virksomhet, å pålegge opprydding i forurenset grunn og sjøbunn og ved å føre tilsyn bidrar vi til at utslipp av helse- og miljøskadelige stoffer til luft, vann og grunn reduseres og til at flere aktører har kunnskap om og etterlever miljøregelverket. Vi har høyere tilsynsaktivitet enn foregående år, noe som bidrar til at brudd på miljøregelverket i større grad avdekkes.

Vi er i prosess med innføring av regionale miljøkrav overfor jordbruket.

Bærekraftsmålene

Gjennom 2023 har vi styrket vår evne til å iverksette nasjonal politikk innenfor bærekraftsmålene i vårt fylke.

Sammen med Statsforvalteren i Agder og i Møre og Romsdal har vi hatt et omfattende internt bærekraftsprosjekt. Hensikten har vært å løfte vår egen kompetanse, innarbeide bærekraftsmålene i vår oppgaveløsning og finne måter å redusere målkonflikter og styrke den samlede verdien av alle tre bærekraftsdimensjonene. Embetene er svært godt fornøyde med prosess, innhold og resultat. Vi har fått et solid utgangspunkt for å jobbe aktivt med bærekraftsmålene i 2024 både internt og eksternt.

I tillegg har Statsforvalteren i Vestfold og Telemark hatt et samarbeidsprosjekt med Vestfold og Telemark fylkeskommune og KS for å styrke kommunenes arbeid med å måle bærekraftsinnsatsen, altså definere og ta i bruk gode indikatorer. Det samarbeidet vil fortsette i 2024.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

Samarbeid mellom stat og næringsliv

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har gjennom mange år hatt gode erfaringer med samarbeid mellom statsetater, næringsliv, kommuner og fylkeskommune. Samarbeidet mellom stat og næringsliv ble etablert i år 2000 med mål om at statlige etater skulle yte gode og samordnede tjenester.

Akrim-samarbeidet Medbyggerne, et samarbeid mellom bygge- og anleggsbransjen, kommuner, fylkeskommune og statlige etater, ble overført til skatteetaten i 2021. Det er gjennomført en utredning knyttet til fremtidig organisering, finansiert av fylkeskommunen. Konklusjonen inneholder et forslag om en felles finansiering mellom fylkeskommunene i Telemark og Vestfold og kommunene, men at organiseringen slik den foreligger i dag opprettholdes. Behandling av finansieringsmodell i respektive fylkeskommuner og kommuner skjer fortløpende i 2024. LO har hatt styreledervervet i 2023, og overlater det til NHO i 2024. Organiseringen av likeverdige partnere har vært viktig for felles engasjement for oppdraget. Statsforvalteren sitter fremdeles i styringsgruppen.

Veikart for grønt industriløft

Bærekraftig utvikling var løftet fram som en overordnet prioritering i tildelingsbrevet for 2023. Herunder fikk Statsforvalteren en viktig rolle knyttet til veikart for grønt industriløft, for å sørge for at næringslivet skulle møte en «fremoverlent og godt samordnet forvaltning som er opptatt av å finne gode løsninger og som aktivt legger til rette for å realisere grønne og samfunnsøkonomisk lønnsomme industriprosjekter.»

Som en oppfølging av dette oppdraget gjennomførte vi kartleggingsmøter med ledere fra kommuner, fylkeskommune, statlige etater, NHO, næringsforeninger og universitet. Formålet med møtene var å orientere om veikartet, og finne frem til mulige aktiviteter i samarbeid med våre samarbeidspartnere.

Utgangspunktet for kartleggingsarbeidet var å teste ut behov, ønsker og muligheter for samarbeid ved bruk av verktøy og tilretteleggingsaktiviteter fra veikartet, for eksempel offentlige anskaffelser, grønne lån, arbeidskraft, endret arealbruk og digitalisering.

Vi kan vise til følgende resultater av dette arbeidet:

- Offentlige anskaffelser: Koordinert og gjennomført samarbeid mellom Kommunalbanken og Sandefjord kommune for finansiering og bygging av Nye Vesterøya skole. Sandefjord blir den første kommunen i landet som følger de strenge kravene i EU-taksonomien
- Arealplanlegging – statlige innsigelsesmyndigheter: Fysisk samling over to dager med mål om kunnskapsoverføring innen fag og bærekraftsarbeidet. Raskere behandling av arealsaker vil ha betydning for fremtidige plan- og byggeprosesser slik at klimamålene nås
- Digitalisering: Flere gode eksempler på utvidet bruk av sensorer og kunstig intelligens bl.a. ved kontroll av vannledninger mm. Kunnskapsoverføring mellom kommuner er under arbeid

I tillegg er et samarbeidsprosjekt på dette området mellom Statsforvalteren, KS, fylkeskommunene, LO og NHO under planlegging, med mål om oppstart i løpet av første kvartal 2024. Vi har gode erfaringer fra samarbeidet mellom stat og næringsliv i Vestfold og Telemark med lignende prosjekter.

Helse og omsorg

Regional velferdsarena sør bidrar til sammenheng mellom sosial boligpolitikk og nasjonale satsninger og sikrer et bedre samarbeid mellom kommuner og statlige etater. Regional arena vil gjennom å samordne regionale aktører i møte med kommunene arbeide for å løse kommunene sine sammensatte velferd utfordringer. Dette er blitt ekstra viktig i 2023 med en betydelig økning i flyktninger fra Ukraina, kombinert med økte økonomiske vanskeligheter i befolkningen bla som følge av prisstigning og høye renter.

Barn og unge

Vi har fulgt opp det faste samarbeidet med KoRus, RVTS og BUP Øst og Sør for å bistå kommunene på en samordnet måte.

På tilsynsområdet har vi bidratt til samordning gjennom møter med øvrige avdelinger, og gjennom arbeidet med nasjonal tilsynskalender.

Vi har ut over dette, hatt møter med Bufetat, USN, Arbeidstilsynet og Statped.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Vi har gjennom 2023 videreført høy aktivitet/samhandling med samarbeidsaktørene våre regionalt. Vi har gjennomført våre to faste møter i fylkesberedskapsrådet og hatt løpende dialog i revisjonsarbeidet til FylkesROS og ved hendelser, både naturbaserte og i forhold til utviklingen i ankomstsituasjonen. Vi har deltatt i møtene i Industriberedskapsrådet i Grenland, kommunenes regionale beredskapsnettverksmøter og alle møtene i kommunale beredskapsråd. Vi har gjennomført sivil/militære møter i samarbeid med Statsforvalteren i Oslo og Viken og deltatt på øvelser i regi av HV og politidistriktet. Det er gjennomført møter med ledelsene i begge helseforetakene der vi har fokusert på videreutvikling/revisjon av samhandlingsavtalene med kommunene mtp. beredskap. Kommunikasjonsnettverket for beredskapshendelser er revitalisert og møte er gjennomført. Vi har også bistått USN med forelesninger på kurs, podcastproduksjon samt forelesninger og sensur på beredskapsstudier.

Samordning av statlige innsigelsesmyndigheter

Statsforvalteren organiserer to årlige møter med de øvrige statlige innsigelsesmyndighetene. Hensikten er å utveksle erfaringer og skape felles forståelse for statens rolle i kommunale planprosesser. Erfaringen vår er at møtene tas godt imot og at de har effekt. Tema på første møte i 2023 var nasjonale interesser i dispensasjonssaker. På det andre møtet var tema Veikart for grønt industriløft (også omtalt ovenfor under overskriften "Grønt industriløft") og nye nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging.

Hovedmål 3 - Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

Helse, omsorg og sosial

Avdelingen har prioritert å løse klagesaker knyttet til pasientrettigheter, tvang og makt, sosiale tjenester og klagesaker på tilsynsområdet. Det er gjennomført tilsyn med virksomheter hvor vi har hatt opplysninger som tilsa reell fare for pasientsikkerheten eller annen svikt i tjenesten. Det er gjennomført risikobaserte tilsyn på kap. 9. Forhold knyttet til psykisk helsevernloven er fulgt opp. Landsomfattende tilsyn er gjennomført både på helse- og på sosialområdet. Saksbehandlingstiden og antall restanser er blitt redusert på helsetilsynets område. Vi overholder de fleste frister mht til saksbehandlingstid.

Barn og unge

Vi har gjennomført alle tilsyn i tråd med våre oppdrag og behandlet de fleste klagesakene innen fristen på fire uker. Dette er med på å ivareta rettssikkerheten og er en viktig del av vår måloppnåelse. Vi har avdekket at mange kommuner ikke har nødvendig forvaltningskompetanse. Selv om vi har fulgt opp dette med mye veiledning, ser vi at vi også i tiden framover må følge opp dette.

Vi samarbeider i regionen (3f-samarbeidet), med mål om enhetlig praksis på rettssikkerhetsområdet på tvers av embeter.

Eiendomslovgivningen

Som følge av kompetansekartleggingen gjennomført i 2022 har avdelingen fulgt opp med foredrag i kommunale utvalg og samlinger for saksbehandlere i kommunene. Landbruksavdelingens jurister har i 2023 holdt foredrag for alle ordførere og kommunedirektører i Telemark i regelverket om boplikt. Det er en del klagesaker fra kommuner i Telemark. Kommunene bruker handlingsrommet og får overveiende støtte fra oss i sine vedtak.

Miljø

Vi har i år behandlet flere klagesaker etter friluftsloven som følge av at ulovlighetsoppfølging i strandsonen har fått større oppmerksomhet i enkelte kommuner i 2023. Kommunens vedtak er opprettholdt i alle sakene. Vi opplever at den økonomiske støtten og det faglige nettverket kommunene har fått gjennom Oslofjordplanen har bidratt til å styrke kommunenes innsats. Uten denne støtten blir slike saker ofte nedprioritert fordi de er svært ressurskrevende.

3.1.1 Nasjonal politikk er kjent og iverksatt

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

I tillegg til å formidle nasjonale interesser og forventninger til planleggingen, formidler vi en forventning til kommunene om oppfølging av FNs bærekraftsmål. Dette skjer gjennom uttalelser til kommunale og regionale planer, samt dialog og veiledning til kommunene. Plangruppa i miljøavdelingen samordner dette arbeidet på vegne av embetet.

Sterkt fokus på jordvern fra vår side og aktiv bruk av innsigelser knyttet til dette har økt kommunenes bevissthet om ivaretagelse av dyrket og dyrkbar mark. Dette har ført til at kommunene i større grad tar ansvar for jordvernet, selv om det fortsatt jevnlig er nødvendig å fremme innsigelser knyttet til jordvernet, og fokuset varierer mellom kommunene. Det er også behov for gjennomgang av allerede avsatte arealer i kommunale planer - her har vi begynt å formidle sterkere forventninger til "planvask".

For klima og natur er arealbruken i et langtidsperspektiv ikke bærekraftig grunnet bit-for-bit nedbygging av natur. Kommunene har stort fokus på klima, men klarer i begrenset grad å planlegge på en måte som reduserer klimagassutslipp og arealbeslag. Naturarealer bygges jevnlig ned. Her er det kommet oppdaterte nasjonale forventninger som vi har begynt å formidle, men det mangler gode (innsigelses)hjemler knyttet til klima og til naturtap som ikke gjelder natur som omfattes av rundskriv T-2/16. Vi etterspør dette for å sikre bærekraftig arealbruk over tid.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nye Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023 og nye statlige planretningslinjer for samordnet bolig, areal- og transportplanlegging.

Vi har hatt stort fokus på å formidle nye Nasjonale forventninger. Etter vår vurdering, er effekten av vår formidling at kommunene har middels grad har tilstrekkelig kunnskap om innholdet. Men kommunene som ikke har deltatt i relevante møter og som sender få planer på høring, har i liten grad kunnskap om dette.

Formidlingen har skjedd ved å innarbeide føringene i våre uttalelser til plansaker, med særlig fokus på overordnede planer. I tillegg har vi presentert forventningene i innlegg for kommunene og begge fylkeskommunene i møter om regional planstrategi. De blir også trukket fram i annen dialog og andre møter med kommunene.

Vi har særlig fokusert på forventningene som er nye, bl.a. knyttet til planvask (forventning nr. 47 og 69) og karbonrike arealer (forventning nr. 48), samt forventningene som går på jordvern, klima og klimatilpasning, samfunnsikkerhet og planprosessene (kunnskapsgrunnlag, arealregnskap, kartlegging o.l.).

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivaretatt i kommunale og regionale planer.

Kommunene og fylkeskommunene ivaretar nasjonale og viktige regionale interesser i middels grad i sine planer. Dette varierer mellom kommuner. Vi ser at større kommuneadministrasjoner med robuste fagmiljøer i større grad fremmer forslag som ivaretar nasjonale interesser. Samtidig varierer det stort i hvilken grad politikkerne i kommunene ønsker å ivareta disse interessene når de står i motstrid til lokale ønsker. Nasjonale interesser er for det meste i betydelig grad synliggjort i planene, selv om de ikke skulle være ivaretatt, men vi ser at bl.a. naturtypekartlegginger fortsatt mangler i for stor grad. Det er

forbedringspotensiale hos særlig kommunale politiske aktører når det gjelder å ivareta nasjonale og viktige regionale interesser.

Vi kommuniserer nasjonale og viktige regionale interesser i planprosesser, og vurderer innsigelse dersom de ikke er ivaretatt. Vi har i 2023 lagt stor vekt på å løse potensielle innsigelser gjennom dialog før innsigelsen fremmes, og dette har gitt gode resultater med ivaretagelse av nasjonale interesser og færre innsigelser. Der det er nødvendig, har vi fremmet innsigelser, og det er viktig for å ivareta nasjonale interesser.

På grunn av mangelfulle ressurser har vi ikke hatt muligheten til å delta i alle planprosessene. Vi har nedprioritert reguleringsplaner etter forenklet prosess, vi har måttet sende standardbrev til varsel om oppstart av reguleringsplaner etter ordinær prosess, og i en kortere periode måtte vi også nedprioritere reguleringsforslag på offentlig ettersyn, fordi vi hadde flere kommuneplaner på høring som måtte prioriteres. Dette kan ha ført til at nasjonale interesser ikke ble tilstrekkelig ivaretatt i planene som ble nedprioritert.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er blitt færre og er samordnet.

Gjennom samordningsinstituttet samordner vi alle statlige innsigelser i Vestfold og Telemark. Vi opplever at dette fungerer godt. Antall saker det ble fremmet innsigelser til har gått ned fra 30 i 2022 til 21 i 2023. Det samlede antallet innsigelser har likevel økt noe fra 93 i 2022 til 103 i 2023. Årsaken til det ble fremmet flere innsigelser per plan er sannsynligvis at det var mange kommuneplaner på høring i 2023. Det var kun én innsigelse som ble avskjært i 2023. Det tyder på at de statlige innsigelsesmyndighetene har god bevissthet om vilkårene for å fremme innsigelse.

Vår egen plangruppe har i 2023 lagt større vekt enn tidligere på å forsøke å løse konflikter med nasjonale interesser gjennom dialog framfor innsigelse. I plansaker der det er konflikt og innsigelse kan være aktuelt, er det nå standard prosedyre for oss å ta kontakt med kommunen før høringsfristen utløper og forsøke å løse konflikten med dialog istedenfor innsigelse. Dette har gitt gode resultater, og flere innsigelser er unngått på denne måten. Når det gjelder kommuneplaner, er det vanskeligere å løse konflikter på denne måten, og innsigelser fremmes der konflikt med nasjonale interesser tilsier at det er nødvendig. Der innsigelser er fremmet, løses disse i stor grad gjennom dialog. Et fåtall av sakene går til mekling, og enda færre oversendes departementet.

Vi legger vekt på lokaldemokratiet når vi vurderer om det skal fremmes innsigelse.

Det er store forventninger til at vi skal drive aktiv dialog og veiledning opp mot kommunene innen arealplanlegging, og vi vil trekke fram at dette er tid- og ressurskrevende. Vi har ikke nok ressurser til å gjøre dette i så stor grad som det forventes, og i den grad vi selv ønsker.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Kommunenes oppmerksomhet rundt samfunnssikkerhet i arealplanlegging øker år for år. Vi erfarer at vår aktivitet overfor kommunene bidrar til denne oppmerksomheten og styrker kommunenes kompetanse.

Beredskapsstaben har sterkt fokus gjennom tilsyn, øvelser, opplæring og veiledning på at den kommunale beredskapsplikten er ivaretatt i kommunene.

Temaet samfunnssikkerhet og beredskap inngår gjennom hele planleggingsdialogen vår med kommunene. I det løpende arbeidet ivaretas dette i plangruppa i Miljøavdelingen. Ved prinsipielle og/eller komplekse problemstillinger kobles Beredskapsstaben på.

I uttalelser til samfunnsdelen av kommuneplanen påser vi at kommunene legger til grunn en oppdatert helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i tråd med krav i Sivilbeskyttelseslovens § 14.

Ved utarbeidelsen av arealdelen av kommuneplanen og reguleringsplaner vurderer vi alle ROS-analyser, både ut fra metodikk og innhold. Dette er gjennomgående fra varselfasen med planprogram, i utarbeidingsfasen dersom vi blir trukket med i planarbeidet, og til høringsfasen.

Der det av sjekklister/grovanalyse fremkommer behov for ytterligere faglige utredninger følger vi opp at disse gjennomføres eller sikres oppfølging gjennom plankart/planbestemmelser.

Vi samarbeider tett med NVE om de tema der de er fagmyndighet, har sterkt fokus på å sikre deres deltakelse i relevante planprosesser, og støtter deres innsigelser ift. trygg byggegrunn, mens vi fokuserer særskilt på kvaliteten på risiko- og sårbarhetsanalyser.

Grunnet manglende ressurser i plangruppa ble det ikke skrevet høringsuttalelser til alle planer i 2023. Endring av reguleringsplaner etter forenklet prosess ble nedprioritert, det ble sendt ut standarduttalelse til varslar om oppstart av reguleringsplaner etter ordinær prosess, og i en periode ble også reguleringsforslag på offentlig ettersyn nedprioritert pga. flere kommuneplaner på høring. På grunn av disse nedprioriteringene har det ikke vært mulig å sikre at samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven. Det er imidlertid et prioritert tema i alle saker som faktisk har blitt behandlet.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Vi følger særskilt opp kravet til hensynssoner rundt storulykkebedrifter i alle planer som omfatter slike virksomheter, samt ved rulling av kommuneplanens arealdel. Oppfølgingen inkluderer å varsle og om nødvendig å fremme innsigelse.

Der det er aktuelt og relevant oppfordres også kommunene til helhetlige vurderinger som inkluderer å legge til rette for relokalisering av eksisterende virksomhet på steder der samfunnsutviklingen har medført en utfordrende lokasjon både med tanke på nåværende virksomhet og ikke minst ekspansjon.

Risiko ved etablering av anlegg (fra kapittel 3.1.1.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Hensynet til samfunnssikkerhet fanger opp risiko ved etablering av anlegg for nye energibærere og endret håndtering av farlige stoffer, inkludert fortetting av industriområder og endring av transportmønstre.

Vi følger opp denne type utfordringer i alle planprosesser der dette er aktuelt.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med revidert T-2/16 er i større grad ivaretatt

Vi vurderer at kommunene i middels grad ivaretar nasjonale og viktige regionale føringer i tråd med T-2/16. Naturmangfold og strandsone er blant temaene vi fremmer flest innsigelse til, og vi ser også at vi fremmer flere innsigelse knyttet til bygging på deponier (grunnforurensning). Begrunnelsen for vurderingen er at særlig politisk nivå ønsker å utfordre nasjonale interesser til fordel for lokale interesser. Vi ser fortsatt for ofte at det mangler nødvendige naturtypekartlegginger, selv om dette har blitt bedre de siste årene. Det er særlig vanlig at det fremmes innsigelse til dette på kommuneplannivå.

Statsforvalteren legger vekt på å nevne T-2/16 spesifikt i våre høringsuttalelser, og den vises til når vi hjemler innsigelse på området. I uttalelser til overordnede planer trekkes T-2/16 særskilt fram. Vi trekker den også fram i annen veiledning til kommunene. Vi opplever at bevisstheten rundt rundskrivet er noe økende, men at detaljene i rundskrivet i mindre grad er godt kjent for kommunene. Mindre kommuner som sender færre planer på høring, har i mindre grad kjennskap til rundskrivet. Vi har forbedringspotensiale på å gjøre rundskrivet godt kjent for alle kommuner gjennom proaktiv opplæring.

Målet om at nasjonale og vesentlige regionale interesser i tråd med T-2/16 i større grad er ivaretatt, står til dels i motstrid til føringer om færre statlige innsigelse. Dette også i lys av at antall arter og naturtyper på rødlista øker, slik at nedslagsfeltet for T-2/16 over tid øker.

Kommunene har god kunnskap om ansvar på det boligsosiale feltet (fra kapittel 3.1.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om sitt ansvar, blant annet gjennom ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet.

Ny lov om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet omtalte vi i vårt årlige forventningsbrev til kommunene. Loven ble også presentert for kommunene på den årlige boligsosiale konferansen våren 2023. Videre har vi i samarbeid med Statsforvalteren i Agder og Husbanken arrangert tre webinarer med tema boligsosialt arbeid. Vi har også hatt innlegg om kommunens ansvar på det boligsosiale feltet på flere arenaer, som NAV-ledersamling, tilskuddskonferanse og samling for økonomiske rådgivere. Det er gjennomført en kartlegging ut mot kommunene for å få en oversikt over hvilken instans i kommunen som har ansvaret for å fatte vedtak etter loven. Kartleggingen viser at det er stor variasjon hos de som har svart hvor dette ansvaret er plassert. Det planlegges opplæring ut mot kommunene for å øke kompetansen.

Boligsosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.1.5.2 i TB)

Rapportere på

Boligsosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

En spørreundersøkelse vi har gjennomført indikerer at kommunene i middels grad har innarbeidet boligsosial strategi og tiltak i kommunens planverk. Flere kommuner har egne planer på dette, men vi ser at det er forbedringspotensiale på å integrere dette i overordnede planer. Det er også forbedringspotensiale på å tydeliggjøre konkrete tiltak.

Vi har i samarbeid med Husbanken og Statsforvalteren i Agder arrangert webinar med tema boligsosiale hensyn i plan. I vårt årlige forventningsbrev til

kommunene har vi også omtalt kommunenes ansvar for planlegging og organisering på det boligsosiale feltet. Vi er i gang med en vurdering av hvordan vi kan forbedre våre planinnspill på det boligsosiale området. Vi har begynt å formidle § 5 i lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet, i våre innspill til varslar av overordnede planer. Demografisk utvikling i kommunal planlegging har vært tema fra oss gjennom flere år, bl.a. ved å fremheve "Leve hele livet".

Vi har forbedringspotensiale særlig når det gjelder hvordan vi vurderer de kommunale planforslagene vi får på høring, opp mot målene på det boligsosiale feltet.

Rekruttering og kompetanseplanlegging innen helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

Vi viser til punkt 3.1.3.1.1.1 der vi har gjort rede for vårt pågående prosjekt sammen med Senter for omsorgsforskning sør. I prosjektet ser vi nærmere på kompetanseplaner for helse- og omsorgstjenestene i kommunene i Vestfold og Telemark, og kartlegger i hvilken grad kompetanseutfordringene er satt på dagsorden i den enkelte kommune, og i hvilken grad de har lagt planer for å stå rustet til å møte fremtiden. I gjennomgangen har vi sett at det er en del kommuner som ikke har utarbeidet strategiske kompetanseplaner. Der dette har manglet har vi søkt i øvrig planverk i kommunen, herunder kommunenes samfunnsplandel, for å se om disse omfatter planlegging for kompetanse og rekruttering på helse- og omsorgsfeltet.

I plandokumentene vi har fått tilgang til finner vi at svært få kommuner har en demografisk analyse i sine kompetanseplaner. Noen har laget en enkel tabell, mens andre har gått dypere inn i den demografiske utviklingen. I kompetanseplanlegging for nåtid og framtid bør kommunene se lengere fram i tid. Knapphet på personell og tidsperspektiv på utdanning av personell vil spille inn.

Det er grunn til å tro at mange kommuner har god oversikt over den demografiske utviklingen i kommunen, blant annet gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel, men det er grunn til å antyde at mange kommuner ikke bringer dette godt nok inn i sin kompetanseplanlegging. Det er også grunn til å tro at mange kommuner kan ha behov for bistand knyttet til framskrivninger av befolkningsdata i kommunen.

Hvor konkrete den enkelte kommune har vært når det gjelder å planlegge for tiltak for å sikre fremtidig rekruttering og kompetanseutvikling i tjenestene, varierer. Vi ser også at det er nokså få som i sine planer har tatt høyde for at de i mye større grad enn tidligere må dreie tjenestene sine til de nederste trinnene i innsatstrappen (der forebygging, tidlig innsats, trening og egenmestring er sentralt), og tilpasse sin arbeidsstyrke til kompetansebehovet knyttet til dette. Vår gjennomgang av kommunenes planer skal ferdigstilles våren 2024, og munne ut i en rapport der funnene oppsummeres. Mer utfyllende opplysninger om status på dette feltet vil følgelig kunne gis i forbindelse med årsrapporten for 2024.

Kunnskap om kommunenes kompetanseplaner vil trekkes inn i det regionale kompetansenettverket som er opprettet, og vi også danne grunnlag for å identifisere kommuner med oppfølgingsbehov.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer geografisk differensiert og i tråd med statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Vi har hatt fokus på differensiert arealforvaltning i 2023, og lagt vekt på behovet for utvikling i områder med lav eller negativ befolkningsvekst når vi har vurdert mulige innsigelser.

Føringene i SPR-BATP blir etter vår vurdering i middels grad ivarettatt av kommunene. Det legges vekt på utbygging rundt kollektivknutepunkt i by- og tettstedsområder, men det blir i for stor grad også åpnet for ny utbygging i områder utenfor definerte lokalsentre, der bl.a. kollektivdekningen er dårlig. Dette gjelder også kommuner med større by- og tettstedssentre. Distriktskommunene har større ønske om spredt utbygging og mindre fokus på behov for fortetting og høy arealutnyttelse.

Videre opplever vi at det er stort press på og ønske om etablering av ny næringsvirksomhet i tilknytning til E18, noe som utfordrer de nasjonale føringene.

Vi har særlig hatt fokus på overordnet planlegging i vår oppfølging av SPR-BATP, for å påse at lokalisering ulike arealformål ikke kommer i strid med de nasjonale føringene.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

Vi gir innspill om og følger opp massehåndtering i våre høringsuttalelser til planer. Det er økt bevissthet i reguleringsplanlegging om å forsøke å oppnå massebalanse for å unngå store deponier, særlig i større veiplaner. Det er særlig i de store planene (som infrastruktur) at vi har hatt stort fokus på dette. Vi ser at det er kommet nye forventninger knyttet til massehåndtering i Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, og vi jobber med hvordan vi kan følge opp disse i enda større grad.

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med plan- og bygningsloven § 1-8, statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag og regionale planer.

Planlegging i kystnære sjøområder skjer i tråd med nasjonale og regionale føringer.

Samlet ivaretar kommunene nasjonale føringer om strandsonen langs sjø i middels grad. Det er betydelig bevissthet rundt dette, men det blir ikke alltid ivarettatt. Bevisstheten er større i Vestfoldkommunene enn i Telemarkskommunene.

Vi prioriterer strandsonen langs sjø høyt i vår behandling av plansaker, og har fremmet flere innsigelser til planlegging i motstrid med dette, blant annet til en kommunedelplan for byggegrenser mot sjø.

Det jobbes med en revidert kystsoneplan for Vestfold fylke, mens Telemark fylke valgte å ikke lage en egen kystsoneplan. Vi har deltatt inn i arbeidet med Vestfolds kystsoneplan.

Det er mindre bevissthet rundt vassdragsforvaltning i kommunene, og vi opplever at det er liten grad av bevissthet rundt verna vassdrag og utbygging i 100-metersbeltet langs disse. Vi har fått flere planer på høring der denne problemstillingen ikke er belyst overhodet. Vi har fokus på verna vassdrag, men har forbedringspotensiale på å sette fokus på vassdragsforvaltning generelt. Dette henger også sammen med at føringene knyttet til vassdrag er mindre strenge enn for strandsone langs sjø og for verna vassdrag.

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)**Rapportere på**

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, vedtatt ved kgl. res. 20. juni 2023, og regionale planer. Det vises her til Rettleiar om planlegging av fritidsbustader

Vi har generelt sterkt fokus på arealplanlegging i fjellet og særlig i tilknytning til villreinområdene. Dette prioriterer vi høyt, og vi formidler dette temaet tydelig til kommunene. Vi opplever at dette bidrar til økt bevissthet hos kommunene.

Kommunene har i liten grad fastsatt langsiktige utbyggingsgrenser mot fjell og utmark. I områdene der det foreligger regionale planer, er mange av kommuneplanene så gamle at de ikke har implementert de regionale planene i arealdelen. Samtidig blir de regionale planene i betydelig grad fulgt opp, ved at utbygging holdes innenfor utbyggingssonene i de regionale planene. Det er stort behov for planvask av arealplaner i fjellområdene, både knyttet til villrein og myr, også i lys av det er så mange gamle kommuneplaner i disse områdene.

Bit-for-bit-nedbygging er generelt en trussel mot fjell- og utmarksområdene. Det er stort press på disse områdene, særlig opp mot grensene for villreins leveområder. For kommunene er hyttebygging og turisme en viktig næring.

Det er utfordrende at Rettleiar om planlegging av fritidsbustader ikke inneholder noen bindende føringer.

En stor utfordring knyttet til de regionale planene og hensynet til villreinen, er at de regionale planene ikke er oppdatert med ny kunnskap fra kvalitetsnormen for villrein. De legger derfor opp til en arealbruk som ikke nødvendigvis er forsvarlig ut fra villreinhensyn. Dette skaper også utfordringer for oss, når vi skal vurdere ny arealbruk i villreinkommunene. Det hadde vært nyttig med klarere føringer for hvordan håndtere denne situasjonen.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)**Rapportere på**

God ivaretagelse av jordbrukets arealressurser, i tråd med nasjonalt jordvernmål og øvrig nasjonal politikk for forvaltning av jordbrukets arealressurser.

Kommunene ivaretar nasjonale jordverninteresser i betydelig grad.

I 2023 fremmet vi innsigelse, med hjemmel i nasjonale jordverninteresser, til 5 arealplaner, herunder 7 områder i 4 kommuneplaner. Jordvern er høyt prioritert i vårt arbeid med arealplaner, og vi kommuniserer dette tydelig til kommunene. Vårt mangeårige arbeid med jordvern gir resultater, jf. blant annet tabellen som viser reduksjonen i omdisponering av dyrka jord i fylket.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
540	173	231	224	173	332	225	273	145	166

Tilbakeføring av areal (fra kapittel 3.1.1.1.9.2 i TB)

Rapportere på

Areal tilbakeføres i større grad fra utbyggingsformål til LNF-R.

Vi ser at kommunene i større grad enn tidligere har begynt å gjøre "planvask" og tilbakeføre arealer fra utbyggingsformål til LNF når de rullerer kommuneplanens arealdel. Dette gjelder særlig de mer ressurssterke kommunene med faglig sterke administrasjoner, men vi ser det til dels også i mindre kommuner. Det varierer imidlertid sterkt mellom kommunene.

I lys av nye Nasjonale forventninger formidler vi i langt større grad enn tidligere forventninger til kommunene om å gjøre planvask. Dette kommuniseres nå tydelig i innspill til overordnede planer, og er tydeliggjort i møter med kommunene.

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)**Rapportere på**

Kommunene setter av mindre naturareal til utbyggingsformål enn tidligere i sin overordnede planlegging.

Kommunene planlegger i middels grad i tråd med nasjonale føringer om å legge til rette for høy arealutnyttelse i byområder gjennom fortetting og transformasjon. Vi ser i liten til middels grad at de setter av mindre naturareal enn før i sin overordnede planlegging. Kommuneadministrasjonene vektlegger dette i større grad enn politikerne, som til dels tar inn naturarealer til utbygging i strid med administrasjonens anbefalinger.

Våre planinnspill bidrar i middels grad til å redusere utleggelsen av naturareal til utbyggingsformål. En betydelig andel av våre innsigelser er knyttet til ivaretagelse av naturmangfold i tråd med T-2/16. Men vi mangler hjemler til å hindre utbygging på naturarealer som ikke er nevnt i T-2/16. (Natur som ikke er truet eller som det er knyttet særskilte verdier til.)

Etter at nye Nasjonale forventninger kom, har vi begynt å kommunisere forventning nr. 48 sterkt til kommunene (unngå så langt som mulig nedbygging av bl.a. skog og myr). Dette gjør vi både i planinnspill og i møter og annen dialog med kommunene. Men vi etterlyser sterkere (innsigelses)hjemler knyttet til denne forventningen.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

Vi har videreført den gode samhandlingen med kommunene gjennom 2023. Fokuset har vært på dagens sikkerhetssituasjon og ikke minst den store ankomsten av flyktninger fra Ukraina. Kommunene har bidratt aktivt inn i revisjon av FylkesROS. Pandemierfaringer, masseankomst av flyktninger og bortfall av kraft/ekom har vært viktige dialogtema.

Samarbeidet med KS, og felles dialog med politisk og administrativ ledelse om totalberedskapskommisjonsrapporten, har vært viktig. Beredskap som tema på alle felles dialogarenamøter med fylkeskommune, KS og statsforvalteren gir styrket felles situasjonsforståelse.

Vi opplever en stadig større aksept/forståelse for de utfordringene vi løfter fram, og samtidig som vår svært aktive pådriverrolle - kommunene har vårt hovedfokus i samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet - fremdeles oppleves som avgjørende for mye av aktiviteten, så ser vi nå mye egeninitiert aktivitet og ikke minst samarbeid mellom kommunene. De kommunene som har beredskapskoordinatorer i fulle stillinger er svært sentrale, ikke minst gjennom en velutviklet delingskultur hvor disse drar lasset i en del sammenhenger og deler med de som har små stillingsprosjenter til å dekke denne rollen.

Virkemiddelbruk (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Orienter kommunene om deres samlede ansvar og rolle innen sivil beredskap, ref. veileder til forskrift om kommunal beredskapsplikt. Statsforvalteren skal veilede i bruk av samfunnssikkerhetsvirkemidlene slik at kommunene er forberedt på den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen.

Vi har fokus på den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen gjennom hele kommunedialogen fra tilsyn og øvelser til store og små møtearenaer som konferanser, fagdager og digitale møter både i egen regi og i samarbeid med f.eks KS og NHO.

Gjennom deltakelse i alle kommunale beredskapsrådsmøter, nettverksmøter, politikeropplæring mv. formidles denne endringen i risiko- og sårbarhetsbildet og kommunenes særskilte rolle både som organisasjon og samfunnsutvikler, jfr. Sivilbeskyttelsesloven og forskrift om kommunal beredskapsplikt. Vi har også gjennom året invitert til fysiske møter for å kunne dele gradert informasjon og diskutere tilhørende problemstillinger.

Den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen var utgangspunktet for vår årlige regionale beredskapskonferanse i 2023.

Forebyggende perspektiv i klimatilpasningsarbeidet (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Legge til rette for et forebyggende perspektiv i klimatilpasningsarbeidet.

Vi fokuserer i kommunedialogen sterkt på behovet for forebygging mot naturfarer, ikke minst med tanke på klimaendringer. Dette gjelder både forebyggende tiltak for å sikre eksisterende infrastruktur mot både nåsituasjonen og fremtidige klimaendringer og ikke minst at det foretas helhetlige vurderinger og legges til grunn gode sikringstiltak og solide sikkerhetsmarginer ved nybygging.

Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Vi har hatt to fokus for de kommunerrettede øvelsene:

- Primær målgruppe er kommunal krise-/beredskapsledelse
- Eksterne aktører kobles på og øvelsene samordnes med andre øvelser så langt dette lar seg gjøre (noe som er utfordrende)

Øvelse for kommunal krise-/beredskapsledelse som del av tilsynsdagen vurderes så langt å være vellykket. Utover øvingsutbyttet så får vi et bedre kunnskapsgrunnlag for tilsynet, og flere personer i kommunen involveres i tilsynsgjennomføringen.

En viktig satsing i 2024 blir revitalisering av det regionale øvingsnettverket, inkludert samarbeid med SFOV på grunn av overlappende grenser for blant annet nødetatene og en rekke andre samvirkeaktører.

Videreutvikling/revitalisering av den nasjonale Øvingskalenderen vil være viktig for oss.

Varslingsøvelser og sambandstrening på alternative ekomløsninger har vært og vil være en viktig grunnstein i øvingsarbeidet vårt. Gode samvirkenettverk i RAYVN vil være en satsing i 2024 - det vil gi mange gode informasjonsdelingsmuligheter (så lenge ordinære ekomløsninger fungerer)

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	23	6	Kommunens kriseledelse skal bli bedre i stand til å takle uønskede hendelser
2020	23	2	Kommunens kriseledelse skal bli bedre i stand til å takle uønskede hendelser
2021	23	21	1 Teste og bli kjent med planverk for atomberedskapshendelser
2022	23	2	Styrke evnen til å håndtere bortfall av kritisk infrastruktur (Kanalbroa i Tønsberg)
2023	23	26	Se kommentar

20 kommuner øvd med atomberedskapsscenario. Fokus på tiltakene Innmelding og Jodtabletter. I tillegg til disse så øvde to kommuner sammen med noe bistand fra oss og en kommune øvde selv. utover disse øvelsene så har vi gjennomført EPS-øvelse for en kommune og øvd 5 kommuner ifm. tilsyn.

Tilsyn med kommunal beredskapsplikt (fra kapittel 3.1.1.2.1.4 i TB)**Rapportere på**

Gjennomføre tilsyn med kommunal beredskapsplikt i kommunene, med vekt på kriseledelse og overordnet beredskapsplan.

Vi har som i de foregående 8 årene gjennomført fellestilsyn med deltakelse fra Beredskapsstaben og Helse- og omsorgsavdelingen. Tilsynsplanen vår for 2023-2026 legger opp til at alle kommunene skal få minst ett tilsyn i løpet av perioden. Planen for 2023 (valgår) var å gjennomføre 5 tilsyn, noe som er gjennomført.

Gjennom at vi øver i første økt av tilsynsdagene så får vi ekstra fokus på både kriseledelse og overordnet beredskapsplan i tilsynene.

Oppfølging av skogskadeberedskap (fra kapittel 3.1.1.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Følge opp kommunenes oppgaver i beredskapsarbeid hjemlet i §§ 9 og 10 i skogbrukslova og § 16 i brann- og redningsvesenforordningen

Det var én skogbrann av noe omfang (ca. 1 000 daa) i Vestfold og Telemark i 2023. Denne ble håndtert av brannvesenet og skogeier.

Vi har fulgt opp kommunene som var berørt av skogskader etter stormen 19. november 2021 og sørget for at kommunene avsluttet alle saker hvor det

var søkt om tilskudd til opprydding av vindfelt skog kort tid etter at skogeiers frist for innrapportering av hogst var ute 15. oktober.

Landbruksavdelingen utarbeidet i samarbeid med landbruksavdelingen hos Statsforvalteren i Oslo og Viken en spørreundersøkelse til landbrukskontorene om kommunenes beredskap innen skogbruk. 18 av 23 kommuner besvarte spørreundersøkelsen, som ble gjennomført i sommer.

87 % av kommunene svarte at skogbrannhendelser er inkludert i kommunens ROS-analyser, mens kun 13 % av kommunene har inkludert stormskader i skog i ROS-analysene. 100 % av kommunene svarte at det vil være aktuelt for landbrukskontoret å bidra i den kommunale ROS-analysen ved neste revisjon.

I november arrangerte landbruksavdelingen et gruppearbeid om landbrukssektoren i det kommunale beredskapsarbeidet, som del av en to-dagers kompetansesamling for kommunene. Øvelsen ble gjennomført i samarbeid med ansatte i beredskapsavdelingen. Scenariet var ekstremvær med flom- og skredfare og mulig langvarig bortfall av strøm og veiforbindelse. Samarbeid mellom landbrukskontoret og beredskapskoordinator, ROS-analyser og aktuelle tiltak ble vektlagt i diskusjonene.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Kommunene følger i all hovedsak opp plan- og bygningsloven når det gjelder prosess og saksbehandling. Vi ser imidlertid at det ikke alltid gjøres de nødvendige utredninger i plansaker, særlig når det gjelder kartlegging av naturmangfold. Større kommuner med mer ressurser i kommuneadministrasjonen følger dette opp i noe større grad enn mindre kommuner. Mindre kommuner har også utfordringer med å holde planverket sitt oppdatert.

Vi er noe usikre på om vi får tilsendt alle dispensasjonssaker vi skulle hatt etter § 19-1 i plan- og bygningsloven ("regionale og statlige myndigheter hvis saksområde blir direkte berørt, skal få mulighet til å uttale seg før det gis dispensasjon"). Det varierer veldig mellom kommunene hvor mange dispensasjonssaker vi får tilsendt. For de kommunene som sender få saker, vet vi ikke om det skyldes få dispensasjoner, få dispensasjoner som berører våre saksområder, eller at vi ikke får tilsendt det vi skulle ha fått.

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer

På dette punktet er det store forskjeller kommunene imellom. De større bykommunene langs kysten har i betydelig grad oppdaterte både samfunnsdeler og arealdeler. Mindre distriktkommuner i indre deler av fylket har i liten grad oppdaterte overordnede planer, særlig kommuneplanens arealdel. Vi har kommuner som ikke har oppdatert arealdelen på over 20 år. Samtidig må det sies at noen av kommunene med eldre arealdeler, isteden har fokusert på kommunedelplaner for de mest aktive utbyggingsområdene sine. Vi vurderer manglende ressurser hos mindre kommuner som den viktigste grunnen til manglende oppdatering av overordnede planer.

Statsforvalteren har kommunebesøk i alle kommunene i løpet av en valgperiode. I slike dialogmøter blir dette temaet tatt opp for de kommunene som ikke har oppdaterte planer. Det er også et tema i innspill til overordnede planer, og vil være tema i kommende tilbakemeldinger på planstrategier. Det blir også påpekt i innspill til reguleringsplaner og dispensasjoner der alderen på kommuneplanen bidrar til konflikter med nasjonale og viktige regionale interesser.

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling

Antall klager på reguleringsplaner har holdt seg stabilt de siste to årene. I 2023 behandlet vi 37 saker, mot 36 saker i 2022. 3 av sakene ble opphevet. To vedtak ble opphevet fordi endring av planene skulle ha vært gjort etter en full planprosess og ikke etter en forenklet behandling etter pbl. § 12-14 andre ledd. I den ene saken var heller ikke reglene om begrunnelse av enkeltvedtak fulgt og det var tvil om hjemmelsgrunnlaget for et rekkefølgekrav. Den siste opphevingen skyldtes at det i forbindelse med vedtakelse av planen var gjort omfattende endringer, og at det derfor skulle ha vært gjennomført ny høring før vedtakelse av planen.

Behandlingen av reguleringsplaner prioriteres og kun 3 av sakene ble behandlet utover fristen på 12 uker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har gått ned siden 2022 og var i 2023 på 54 dager, mot 69 dager i 2022.

Vi arbeider kontinuerlig for å unngå å være sårbare når det gjelder behandling av klager på reguleringsplaner, slik at disse kan behandles så raskt som mulig innenfor de ressursene vi har.

Statsforvalteren opplever at kommunene i de fleste sakene følger prosessreglene for vedtakelse av reguleringsplaner. Vi har dessuten sett eksempler på kommuner som i enkelte plansaker har ivare tatt medvirkning i større grad enn det som følger av lovens krav, f.eks. gjennom informasjonsmøter.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk holdbare bestemmelser og plankart

I forbindelse med offentlig ettersyn av kommuneplaner/kommunedelplaner gir Statsforvalteren råd og veiledning til forslag til utfyllende bestemmelser og retningslinjer. Kvaliteten på planene oppleves som middels. Vi har gitt relativt omfattende tilbakemeldinger til de fleste planforslagene som har vært på offentlig ettersyn i 2023. I 2023 har vi hatt 6 kommuneplaner på høring. Gjennomgående feil og svakheter er manglende hjemmel for planbestemmelser, bestemmelser med uklart innhold, retningslinjer som har samme ordlyd som bindende krav, bestemmelser der det brukes "bør" i stedet for "skal", bestemmelser som inneholder saksbehandlingsregler etc. Vi opplever dessuten en økende detaljeringsgrad på kommuneplannivå.

I enkelte tilfeller er svakheter ved planbestemmelser oppdaget i forbindelse med behandling av konkrete klagesaker etter plan- og bygningsloven. Vi oppfordrer da den aktuelle kommunen til å endre planen.

Vi opplever dessverre at kommunene gjør samme feil som er blitt påpekt i forbindelse med tidligere rullinger av kommuneplaner, noe som kan skyldes utskiftninger av ansatte i kommunene eller at det har vært politiske prosesser som har ført til at bestemmelsene får et annet innhold enn det som er foreslått av administrasjonen.

Utover tilbakemeldinger til kommuneplaner/kommunedelplaner svarer vi på planjuridiske spørsmål fra kommunene. Vi opplever at kommunene setter pris på den veiledningen vi gir og at den oppleves nyttig.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

KU-forskriftens utredningskrav følges i middels grad opp i kommunenes arbeid med arealplaner. De fleste kommuner gjør en vurdering av om det er krav om konsekvensutredning som slår ut i den enkelte reguleringsplan, jf. KU-forskriften § 10. Kommuneplanens arealdel blir alltid konsekvensutredet. Vi ser imidlertid at kvaliteten på utredningene varierer. Manglende naturtypekartlegging etter anerkjent metodikk er en gjenganger, selv om vi ser forbedring hos kommunene etter stort fokus på dette fra vår side. På kommuneplannivå ser vi også at nødvendige utredninger til dels skyves til reguleringsplannivå, bl.a. knyttet til bygging på deponier. Dette har vi hatt innsigelser til.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert

Kommunene i fylket fører i stor grad digitalt planregister og vi kan si at alle kommunene fører dette minst i middels grad. Statsforvalteren tar opp viktigheten av digitale planregistre og digitale plankart i alle møtefora vi deltar i med Kartverket og kommunene. I fylkesgeodataplanen for Vestfold og Telemark har vi satt opp et delmål for 2024 "Alle kommuner i Vestfold og Telemark har etablert og forvalter et kommunalt planregister med kartbase i henhold til gjeldende nasjonal standard". På grunn av prioriteringer, samt mange nyansatte i Kartverket Vestfold og Telemark har det vært mindre møtevirksomhet mellom Kartverket og Statsforvalteren i 2023, og derav er ikke dette punktet fulgt opp som ønsket i 2023.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Vi har gjennomført opplæringstiltak i ulike former og for ulike grupper ansatte i NAV-kontoret.

Opplæringstiltakene har vært målrettet og tilpasset behovet til NAV-kontorene. Vår vurdering er at tiltakene har bidratt til økt kunnskap om sosialtjenesteloven.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter.

Vår vurdering er at NAV-kontorene har generelt god kunnskap om sosialtjenesteloven, men at det er behov for å styrke forvaltningskompetansen.

De fleste NAV-kontorene har de samme utfordringene. Gjennom vår klagesaksbehandling, tilsynsaktiviteter og annen kontakt med NAV-kontorene, ser vi at NAV-kontorenes utfordringer i stor grad er knyttet til å kartlegge og utrede sakene tilstrekkelig før det fattes vedtak, spesielt om barns behov. Mangler i utredningen fører til mangler i de individuelle vurderingene.

Vi ser også mangler i forståelsen av at søknadene skal vurderes ut fra situasjonen på søknadstidspunktet.

Andre områder som er en utfordring for NAV-kontorene i Vestfold og Telemark er saker om refusjon i etterbetalte ytelser fra folketrygden, der praktiske hindringer internt i Arbeids- og velferdsetaten gjør at kommunen i NAV i liten grad har mulighet til å kunne fatte et riktig vedtak etter sosialtjenesteloven.

Vi har tilbudt opplæring til alle NAV-kontorene i ulike former og på ulike arenaer for å kunne tilpasse flere behov. Opplæringen har blitt gjennomført ved fysiske møter, fagdager og digitale møter og opplæringer.

Individuelle vurderinger har vært en naturlig del av alle opplæringsaktivitetene våre. Ivaretagelse av barne- og familieperspektivet har også vært tema for flere opplæringsaktiviteter. Dette var blant annet tema for en dagssamling med ansatte som godkjenner vedtak.

Vi har gitt nyansatte i NAV en innføring i sosialtjenesteloven gjennom Ny i NAV i samarbeid med NAV Fylke. Alle NAV kontorene har fått tilbud om opplæring i kvalifiseringsprogrammet og økonomisk rådgivning.

Innholdet i opplæringen vi har tilbudt, har vært bestemt ut fra områder hvor vi ser mangler i lovforståelsen. Vi mener at våre tilpassede opplæringsaktiviteter har bidratt til å øke kompetansen i NAV-kontorene.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	0 %	100 %	17	17

3.1.1.5 Tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

Gjennom vår kontakt med kommunene, vårt tilsynsarbeid og klagesaksbehandling er vår vurdering at kommunene har tilgjengelighet på nødvendige tjenester og kapasitet til å yte de nødvendigste tjenestene, men vi ser at det er høyere terskel for å få tjenester, at eksempelvis nivå på BPA kan variere sterkt fra kommune til kommune, og at flere kommuner også reduserer sitt tjenestetilbud på grunn av vanskeligere kommuneøkonomi.

Vi ser en høyere terskel for sykehjemsplass i en del kommuner, noe som kan være riktig for å prioritere de med demenssykdom og som trenger det aller mest, selv om det viser seg vanskelig for publikum å forstå. Gjennom kommunebildearbeidet ser vi også at flere kommuner ligger høyere enn landsgjennomsnittet for å tildele sykehjemsplass for de over 80 år. Noe av årsaken mener vi kan være mangel på eksempelvis tilpassede boliger, særlig i små kommuner. Samtidig erfarer vi at nye tilbud og satsinger kommer på forebygging og tidlig innsats, noe vi vurderer er i tråd med en ønsket utvikling.

I tilsynssaker ser vi konsekvenser der det er mangel på kompetanse i tjenestene, at det gjenspeiles i dårligere kvalitet og økt fare for pasientsikkerhet. Samtidig ser vi at kommunene deltar i pasientsikkerhets og forbedringsarbeid, og at dette også er fokus i Helsefelleskapene.

Vår vurdering er at Helsefelleskapene er en nyttig samhandlingsarena for at regionen sammen kan løfte utfordringer, noe vi ser de gjør, og at de lettere kan løse utfordringer sammen enn alene.

I en tid hvor flere kommuner presses på tjenesteyting, synes vi det er positivt at de allikevel engasjerer seg i utviklingsarbeid og forbedringsarbeid.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med planlegging og utvikling av tjenester til de fire prioriterte gruppene i helsefelleskapene:

- barn og unge
- personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer
- skrøpelige eldre
- personer med flere kroniske lidelser

Ingen kommuner har tatt direkte kontakt med oss med forespørsel om råd eller bistand i arbeidet med å planlegge for fremtidig kompetanse. Vi erfarer imidlertid at det er et stort engasjement når vi har satt temaet på dagsordenen på ulike arenaer der vi er ansvarlig for innholdet.

For å skaffe oss en bedre oversikt over status når det gjelder strategisk kompetanseplanlegging i kommunene, innledet vi senhøsten 2023 et formalisert samarbeidsprosjekt med Senter for omsorgsforskning Sør (SOF) for systematisk gjennomgang og analyse av kommunenes kompetanseplaner. Prosjektet ble ledet av oss, men SOF har bidratt med nyttig fag- og analysekompetanse. Formålet er å fremskaffe nødvendig innsikt for rapportering videre til sentrale helsemyndigheter, samt danne et godt grunnlag for vårt utvidede oppdrag og rolle som koordinator for kompetanseutviklingen i regionen. Gjennomgangen har vist at nokså mange kommuner i vårt fylke har utarbeidet skriftlige kompetanseplaner, men ikke alle. De planene vi har samlet inn og fått tilgang til er blitt gjennomgått og vurdert etter et sett med utvalgte parametere. Vi har sett spesielt etter om kompetanseplanene har tatt utgangspunkt i identifiserte demografi- og bærekrafts-utfordringer lokalt, samt i hvilken grad de viser til strategier og føringer i andre overordnede planer i kommunen, og om de er politisk og administrativt forankret. Så langt kan vi se at planene er svært ulike, og spenner fra å være en enklere opplisting av ulike opplæringsaktiviteter / internopplæring til å være langt mer og omfattende plandokumenter som fremviser god oversikt over kompetansebeholdningen og kompetansebehovet fremover. Enkelte planer viser også tydelige strategier for rekruttering og samarbeid med UH-sektoren, og har overordnede målsetninger og politiske prioriteringer som innebærer en dreining av tjenestene for å bremse veksten i pleie- og

omsorgssektoren. Vi har identifisert flere kommuner som kan trekkes frem som gode eksempler, og som kan fungere som pilot for kommuner med behov for veiledning og oppfølging i arbeidet med å planlegge. Vi har også arrangert et møte for alle kommunalsjefer på helse- og omsorgsfeltet høsten 2023 der vi løftet frem kommuner med gode eksempler på dette området. Prosjektet vil bli ferdigstilt i februar-mars 2024, og vil resultere i en (intern) rapport som oppsummerer funnene. Vi vil trekke funnene med oss inn i det ny-etablerte regionale nettverket for kompetanse, som har oppstartsmøte i mars 2024. Rapporteringen om status på dette feltet vil ventelig kunne bli mer utfyllende i neste års rapportering.

Vi har jevnlig dialog med Helsefelleskapene både i Vestfold og Telemark. Det jobbes med samarbeidsavtaler for å sikre samhandling mellom sykehusene og kommunene, noe vi vurderer er gode verktøy for å sikre god samhandling.

Helsefelleskapet i Telemark har forankret flere viktige prosjekt som sikrer kompetanse og kvalitet. Vi vil særlig nevne at de har fått etablert et solid Simuleringssenter i Seljord, hvor alle kommunene i Vest – Telemark samarbeider, i tillegg til sykehuset i Telemark, noe som er et viktig bidrag til kompetanse og kvalitet i tjenesten til disse prioriterte gruppene. Vi har gitt tilskuddsmidler til dette tiltaket. Det er betryggende å se at tilbudet nå er etablert og i drift.

Vi ser at kommuneøkonomien slår ut svært forskjellig i kommunene, bl. annet ved at de rikeste kommunene både har et mer utbygd tjenestetilbud og lettere tiltrekker seg kompetent personell. Denne bekymringen ønsker vi å trekke frem. Det er derfor verdifullt å se at kommunene får til interkommunale samarbeid for å sikre kvalitet og kompetanse på tvers av kommunene. I samme region har de også etablert et interkommunalt samarbeid med tilbud om Rask psykisk helsehjelp, noe som er forankret i Helsefelleskapet.

I helsefelleskapssamarbeidet i Vestfold er det satset mye på prosjekter som omhandler tidlig innsats både for skrøpelige eldre, barn og unge som er utsatt for rus / psykiske lidelser og utenforskap. Vi rapporterte grundig om prosjekt Vitality og Ung arena pluss i fjorårets rapportering, og viser til denne, og vi følger prosjektene som er under implementering. Vi vurderer at de støtter opp under en bærekraftig tilnærming til å sette inn tidlig innsats fremfor kompenserende tiltak.

I tillegg har vi etterlyst et styrket samarbeid i Helsefelleskapet om personer med alvorlig psykiske lidelser og rusproblemer. Det var ikke opprettet et eget Faglig samhandlingsutvalg for denne gruppen i Vestfold. Fokuset på denne sårbare gruppen er nå styrket, og tatt inn i FSU og handlingsplan for 2024. Det er bla. satt ned en egen arbeidsgruppe som vurderer på nytt om det kan etableres FACT team i Vestfold, noe vi følger tett med på.

Veiledning psykisk helse, rus og vold (fra kapittel 3.1.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har fått veiledning i hvordan de kan utvikle innsatsen innen psykisk helse, rus- og avhengighetsproblematikk samt og vold- og selvmordsforebygging

Kommunene er godt kjent med at de kan få veiledning fra kompetansesentrene og Statsforvalteren i deres arbeid med psykisk helse, rus- og avhengighetsproblematikk og vold- og selvmordsforebygging. Vi er usikre på om tilbudet benyttes i tilstrekkelig grad

3.1.1.6 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Vi opplever at kommunene, i større grad enn tidligere, er bevisste på eget "arealregnskap" og ønske om å oppnå "arealnøytralitet". Til tross for dette er vår oppfatning at utviklingen er klart negativ sett i et flerårsperspektiv.

I Vestfold og Telemark er det et stort arealpress langs kystsona, og til dels i høyfjellet. Dette fører til fragmentering og tap av leveområder for enkelte arter. Vi har fokus på en langsiktig og bærekraftig planlegging av arealbruken i fylket, og mener det vil være avgjørende for å unngå framtidig tap av biologisk mangfold. Våre uttalelser og innsigelser i plansaker, og vårt arbeid med å ivareta trua arter og truet natur (f.eks gjennom nytt vern) bidrar til å bevare viktige naturverdier, men det er ikke tilstrekkelig til å sikre en langsiktig bevaring.

Det arbeides målrettet for å bedre økosystemfunksjonene i Oslofjorden og ferskvannsforkomstene. Vannforekomstene i fylket leverer fortsatt til menneskers behov (feks vannkraft, drikkevann og rekreasjon), til tross for varierende miljøtilstand. Det er stor forskjell på utfordringene i de to fylkene Telemark og Vestfold; i Telemark er det mangel på vann i mange vassdrag, mens i Vestfold er eutrofi det største problemet.

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet.

På grunn av størrelsen på problemet rundt skadelige fremmede arter er effekten av den innsatsen vi gjør for å hindre negativ påvirkning av fremmede organismer på naturmangfoldet begrenset. Men i de områdene vi setter i gang tiltak ser vi en god effekt. Det er likevel tydelig at bekjempelse tar ofte svært lang tid og krever mye ressurser, det er derfor viktig at det gjøres en tydelig prioritering før man setter i gang nye prosjekter. Vi mener også at det er et stort behov for informasjon for publikum, firmaer/kommunalt ansatte som driver med massehåndtering, og at det settes større krav til tiltak mot fremmede arter i forbindelse med planarbeid.

Vi utfører prosjekter mot fremmede arter innenfor verneområdene, har egne prosjekter på utvalgte lokaliteter utenfor verneområdene og deler også ut noe midler til kommunene. Prosjekter som allerede har vært igangsatt blir prioritert, og vi følger kriteriene gitt fra Miljødirektoratet når det gjelder ny

bekjempelse. Av større prosjekter vi har jobbet med i 2023 er tiltaksplanen for åpen grunnlendt kalkmark verdt å nevne, da fremmede arter er en av de største påvirkningsfaktorene for denne naturtypen. Kartlegging av 101 polygoner har vært utført og planen fullføres innen januar 2024. Syv kommuner har fått tilskudd til tiltak mot fremmede arter, noe som bidrar til at flere prosjekter blir satt i gang og øker oppmerksomheten om problemet innad i kommunen og hos innbyggerne. Men vi ser også at det er behov for en god del veiledning i forbindelse med slike tiltak. Vi har utarbeidet korte informasjonsbrosjyrer om fremmede arter som ledd i et større informasjonsprosjekt ("enkelt forklart"). Disse skal ligge på våre nettsider og også kunne sendes rundt til kommuner og publikum. Østersdugnaden har vært gjennomført også i 2023, og vi har et godt samarbeid med fylkeskommunen.

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i vannforekomstene er forbedret.

Status for vannforekomstene i fylket er i stor grad som i 2022, med 77% i god eller svært god tilstand. I samarbeid med vannområdene gjennomfører vi omfattende overvåkingsprogrammer i elver og innsjøer. Data blir lagt inn i Vannmiljø så fort som praktisk mulig og miljøtilstanden for vannforekomstene i Vann-Nett oppdateres sammen med vannområdekoordinatorene. Vannområdeforum i Vestfold og Telemark har fungert godt, og vi oppfatter dialogen mellom vannområdene, vannregionmyndigheten og statsforvalteren som svært god. Arbeidet har bidratt til bærekraftsmål 6 Rent vann og 14 Livet i havet.

Oslofjorden (fra kapittel 3.1.4.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i Oslofjorden er bedret.

Det er for tidlig å si at miljøtilstanden i Oslofjorden er bedret, men arbeidet med å få til en bedre forvaltning rundt fjorden er kommet godt i gang, og kunnskapen om utfordringene i Oslofjorden er bedret både hos innbyggere, politikere og i forvaltningen. SFVT har fått videreført 2 prosjektstillinger til å jobbe med Oslofjordplanen i 2023. Den ene jobber generelt med oslofjordarbeidet hos statsforvalteren og i miljødirektoratets styringsgruppe, den andre stillingen bidrar i arbeidet med avløpssaker. I vårt fylke har vi bidratt til at arbeidet er godt kjent i kommunene og hos fylkeskommunen. Det er lagt vekt på å synliggjøre koblingen mellom vanddirektivet og Oslofjordplanen, fordi dette er to sider av samme sak, særlig for innlandskommunene. Vi deltar og informerer om planen der det er behov for det.

3.1.1.7 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

Tap av leveområder pga. nedbygging, hogst, gjengroing og fremmede arter gjør at utviklingen til mange av de truede artene og naturtypene i fylket mest sannsynlig går i feil retning. Dette bekreftes blant annet gjennom vurderingen i Norsk Rødliste for arter som viser at flere arter blir registrert som truet i regionen. Vi opplever likevel at vår innsats er med på å bremse denne utviklingen, blant annet gjennom arbeid med bevaring av leveområder (opprettelse av vern, arealplan), målrettede tiltak (skjøtsel og restaurering av natur) og informasjonsarbeid rettet mot publikum.

Vi kjenner ikke til at noen naturtyper er utryddet i Vestfold og Telemark i løpet av 2023. Det ble utført kartlegging av strandmurerbie på Jomfruland i 2022 og 2023, men ingen ble påvist. Det er likevel en sjanse for at strandmurerbien finnes på Jomfruland og tiltak for å forbedre leveområdene vil bli utført i 2024 (i regi av nasjonalparken). For de fleste truede og nær truede arter og naturtyper er det begrenset konkret kunnskap om bestandsutvikling i Vestfold og Telemark i løpet av 2023.

Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur med særskilt vekt på den mest truede naturen

Tilstanden for flere av naturtypene i fylket har samlet sett en negativ utvikling, fordi en rekke forekomster (både innenfor og utenfor naturvernområder) er påvirket av gjengroing, fremmede arter og andre negative faktorer. I 2023 ble det utført en kartlegging av 101 polygoner med åpen grunnlendt kalkmark i Vestfold og Telemark. Resultatene fra denne kartleggingen legger grunnlag for en tiltaksplan for naturtypen (ferdigstilt i løpet av januar 2024) som vil gi råd om prioritering av lokaliteter (og metodikk) for restaureringstiltak.

Vi utfører årlige skjøtselstiltak for truede naturtyper som strandenger/semi-naturlige strandenger og kalkområder (kalkskog og åpen kalkmark) i verneområdene, som vil ivareta og forbedre tilstanden for disse naturtypene. 2023 viste seg å bli et spesielt godt sopp-år, og i den forbindelse utførte vi et kartleggingsprosjekt på beitemarkssopp på områder med slåttemark/naturbeitemark innenfor (og tilgrensende) en rekke verneområder. Foreløpige resultater viser at det ble registrert minst 14 forskjellige rødlistearter i denne kartleggingen. Skjøtelsråd for å ivareta disse artene vil bli gitt i endelig rapport. Det ble også igangsatt restaurering og slått av slåttevær i Storemyr-Fagerbakken LVO, noe som vil være positivt for rødlistede arter knyttet til naturtypen.

Gjennom vårt initiativ til utarbeidelse av skjøtelsplaner for slåttemarker, samt tildeling av tilskudd til truede naturtyper og dermed stimulering til at eier/driver gjennomfører skjøtsel, er tilstanden for mange slåttemarker og arts mangfold tilknyttet disse, gradvis i bedring. Samtidig antar vi at en rekke slåttemarker fremdeles har en negativ utvikling grunnet opphørt hevd og pågående gjengroing. Det finnes ikke tilstrekkelig kunnskap til å gi noen vurdering

av om tilstanden til slåttemarkene i fylket sett under ett har oppnådd forbedret tilstand totalt sett.

For en lang rekke truede arter, spesielt dem som ikke omfattes av prioritert oppfølgingsplan, mangler vi kunnskap om forekomst og eventuelle trender i tilstand. Dette gjelder blant annet flere kritisk trua arter knyttet til gammel skog, slik som biller knyttet til gammel/grov eik, furu (inkludert brannpåvirket lavlandsfuruskog) og bøk som har viktige forekomster nasjonalt i Vestfold og Telemark. Det samme gjelder flere kritisk trua arter knyttet til åpne habitater langs kysten, både blant moser og insekter. En kartlegging av den kritisk trua mosearten striglegulmose i 2022 viste at flere av lokalitetene rundt Oslofjorden var preget av gjengroing (skjøtselstiltak ble gjennomført på en av disse lokalitetene i VT i 2023). Generelt for alle disse artene må det likevel antas at den nåværende trenden er at tilgjengelig habitat har en pågående negativ utvikling blant annet som følge av hogst/skogbruk, gjengroing og manglende skogbrann. Skogbrann i Middagskollen NR ble for øvrig slukket i samråd med Miljødirektoratet, av hensyn til tilgrensende skog utenfor reservatet.

Antall av den prioriterte arten eremitt *Osmoderma eremita* på Tønsberg gamle kirkegård er omtrent som tidligere år (påvist i 23 trær i 2023, totalt påvist i 26 i løpet av årene). Utsettingsprosjektet på Søndre Berg har blitt gjennomført også i 2023. Klippebåtmøll (CR) ble kartlagt på eneste kjente lokalitet fylket i 2023, med bare tre funn av arten. Lokaliteten (Heggeneset, Seljord) er kjent som en hot-spot for insekter, men er truet av gjengroing. Skjøtsel vil bli igangsatt i 2024 og området er også i verneprosess gjennom frivillig skogvern. Vi har deltatt i arbeidsgruppe for bevaringsutsetting og vurderer aktuelle arter og områder for slike prosjekter. Et prosjekt med utsetting av hestekjørvel (CR) ble gjennomført i Karlsvika PLO og Strandvika NR i 2023, men det er for tidlig å si noe om resultatene for denne utsettingen. Det ble også gjort tiltak for vipe (CR) i utvalgte områder, ved utsetting av vipebur for å hindre predasjon av egg og unger, dette ser ut til å ha hatt en god effekt.

Den kritisk truede papegøyerørsopp, som i Norge kun finnes ved Blekebakken/Frierflogene i Porsgrunn kommune, ble i løpet av 2023 ytterligere negativt påvirket ved at enda én kjent forekomst ble ødelagt i forbindelse med utbygging av ny firefelts E18. Dette betyr at to delforekomster av denne arten til nå er blitt ødelagt i forbindelse med E18-utbyggingen. Basert på opplysninger i Artskart antas det å være 5 gjenværende delforekomster av arten i området, derav én ny delforekomst påvist i 2023.

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

Bestandsmålet i region 2 er 12 familiegrupper av gaupe. Målet har vært nådd i mange år. Gaupebestanden reguleres gjennom kvotejakt. Ordningen fungerer godt. Bestanden av kongeørn er god, og vi merker en svak økning i konflikt med beitenæringen for denne arten, men det er dokumentert lite tap til ørn. Ulv forekommer sporadisk, men får mye oppmerksomhet når de vandrer inn i regionen. Lisensfelling av ulv har vist seg å være effektivt, mens skadefelling i barmarkssesongen (beitesesong) er utfordrende.

Det blir gitt ut midler til forebyggende tiltak, men effekten av tiltakene er begrenset med tanke på tap til gaupe. Tap til gaupe skjer gjennom hele sesongen (også på innmarksbeite). I en del skogsområder er det utfordrende å holde oversikt over beitedyr og å finne kadaver. Dette medfører at det er utfordrende å dokumentere tap. Radiobjeller pekes på av næringen som et nyttig verktøy i så måte. FKT-midler har en konfliktdempende effekt.

De siste årene har tapstallene gått tydelig ned, men enkelte besetninger har fortsatt for store tap.

Forvaltning av villrein (fra kapittel 3.1.4.2.3.1 i TB)

Rapportere på

De nasjonale villreinområdene er på vei til å nå minimum middels kvalitet ved neste klassifisering etter kvalitetsnormen.

Vi prioriterer villreinhensynet høyt i vår behandling av arealplaner og dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven. En stor utfordring er imidlertid knyttet til de regionale planene som er laget for Hardangervidda og Setesdalsheiene (samt Blefjell). De regionale planene ikke er oppdatert med ny kunnskap fra kvalitetsnormen for villrein. De legger derfor opp til utbyggingsområder som ikke nødvendigvis er forsvarlige ut fra villreinhensynet. Det hadde vært nyttig med klarere føringer for hvordan håndtere denne situasjonen. Vi mener villreinhensynet må veie tyngst hvis vi skal nå målene i kvalitetsnormen.

I 2023 ble det satt i gang arbeid med tiltaksplaner for de tre nasjonale villreinområdene som ligger i Telemark fylke. Vi har deltatt i arbeidet med tiltaksplaner for alle områdene. For Setesdalsområdet har vi vært del av prosjektgruppa, faggruppe for arealplan og faggruppe for bestandsforvaltning. For Hardangervidda har vi vært del av (og ledet) faggruppe for arealforvaltning. Forslag til tiltak er levert.

I tillegg til arbeidet med tiltaksplanene har vi levert to innspill til arbeidet med kommende Stortingsmelding om villrein. Stortingsmeldingen er også en viktig del av arbeidet mot målet om minst middels kvalitet i de nasjonale villreinområdene.

Det er omfattende tiltak som kreves for at villreinområdene Hardangervidda og Setesdal Ryfylke skal bedres. Selv om tiltak settes i verk raskt vil det ta en del tid for å oppnå middels kvalitet, og det er svært usannsynlig at dette vil skje allerede i 2025.

3.1.1.8 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Frivillig skogvern:

Skogvernet i fylket er i godt driv med mange områder i prosess. Det ble i 2023 vedtatt 12 nye skogreservat i Vestfold og Telemark, fire av disse er utvidelser av eksisterende reservat. Totalt utgjør disse områdene til sammen 27 742 dekar nytt verneareal.

Naturreservatene fører til en større dekning av skogtyper som mangler i skogvernet, og bidrar til å ta vare på et representativt utvalg av norsk natur. Samtidig bidrar vernet til bevaring av sjeldne og trua arter og naturtyper. Effekten av vernet er at skoglevende arter blir ivarettatt på lang sikt. Utviklingen av delmålet går etter vår vurdering i riktig retning, men det har vært noe redusert produksjon pga. bremsen i skogvernet dette året og noe lav arbeidskapasitet. Totalt vernet produktiv skog vernet i fylket er 3,7%, fra 3,4 % i 2022.

Vi meldte oppstart på 28 nye tilbudsområder i 2023 og 8 områder ble tilrådd for vern til Miljødirektoratet. Det ble videre sendt 10 områder på høring. Vi har fått inn 20 nye tilbud ila. 2023.

Vi har veldig mange tilbud som er i prosess eller venter på videre prosess, i tillegg til mange nykartlagte områder som skal vurderes nærmere av oss. Tilbudte områder mottatt etter 1.2.2022 skal i

tillegg avveies i tråd med de nye retningslinjene med avveining av skogvernet mot konsekvensene for skog- og trenæringen. Siden vi fortsatt arbeider med å få eldre tilbud ferdigbehandlet (dvs. tilbud mottatt før 1.2.2022), så har retningslinjene foreløpig ikke blitt brukt i praksis. Vi har imidlertid etablert rutiner for jevnlig statusmøter mellom miljø- og landbruksavdelingen hos oss, noe som er nødvendig for å sørge for god informasjonsflyt og involvering av skogfaglig kompetanse.

Supplerende vern: Det er foretatt dialogmøter med et utvalg av kommunene i Vestfold og Telemark fylker i 2023. I etterkant av disse møtene har kommunene gitt oss en tilbakemelding på områdene som ble presentert. Vi har også fått tilbakemelding fra kommunene som det ble foretatt dialogmøte med i 2022. Tilbakemeldingene fra de seks kommunene har blant annet skaffet oss nyttig informasjon om planstatus og mulige konflikter knyttet til andre interesser. Med unntak av noe usikkerhet knyttet til enkeltområder er kommunene positive til mer vern.

Det er også utført kartlegging av naturtyper i fire områder. Resultatet fra disse vil gi oss et oppdatert kunnskapsgrunnlag om områdene slik at vi kan gjøre vurderinger i forhold til oppstart av verneprosesser.

Arbeidet med dette oppdraget er tilknyttet ettårige engasjementer. Fremdriften har blitt noe redusert på grunn av utskifting av ansatte. Mangel på tilstrekkelig kunnskap om de naturfaglige kvalitetene har også redusert fremdriften.

Myrer og andre våtmarker er restaurert (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Myrer og andre våtmarker er restaurert til en tilstand som gir gevinster for karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold.

Myra i Vemansås naturreservat er ferdig restaurert. Arealet er 34 daa i 2023. Naturlig myrutvikling er satt i gang, med god virkning for naturmangfold, redusert utslipp av klimagasser og begrenset positiv virkning for flomdemping. Ei myr på 50 daa er under arbeid for redusert utslipp av klimagasser og for naturlig myrutvikling. Mye næringsstoffer må tas ut ved høsting av busker, urter og gras. Torvmoser har begynt å reetablere seg der næringsstatus har kommet mest ned. Tre myrer på 14 daa er under restaurering for å gjenopprette bedre levestrukturer for truede arter, med utsetting av en regionalt utdødd art på to av myrene. En åpning av lukka bekk krevde vesentlig mer formell ansvarsrett for prosjektering, siden det er nødvendig å søke dispensasjon fra forbudet mot tiltak i strandsonen. Fire tiltak er under planlegging for å restaurere levestrukturer for truede arter knyttet til vann.

3.1.1.9 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Utviklingen går etter vår vurdering i riktig retning. De siste årene har vi særlig prioritert regulering av utslipp fra kommunale avløp gjennom oppdatering av krav i tillatelser. Vi har styrket innsatsen på tilsyn og informasjon, noe som har hatt en positiv effekt, og bidratt til økt kunnskap og forståelse av behovet for å redusere utslipp. Selv om kommunene generelt har høy bevissthet rundt forurensning fra avløp er det behov for ytterligere å styrke innsatsen med tiltak som reduserer utslipp. Arbeidet med Oslofjordplanen har her en vesentlig betydning.

Kravene til andre typer virksomheter skjerpes gradvis inn ved nye tillatelser og endring i tillatelser. I kombinasjon med økt omfang av tilsyn er dette med på at utviklingen over tid gir reduserte utslipp.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)**Rapportere på**

Forurensningskilder som skaper eutrofiering, er godt regulert.

I 2020 og 2021 ble flere tillatelser til kommunale renseanlegg som er omfattet av forurensningsforskriftens kapittel 14 revidert og kravene innskjerpet i tråd med nasjonale føringer. I 2023 er det gitt én tillatelse iht. forurensningsforskriftens kapittel 14. Utslipet fra dette anlegget er ikke i Oslofjordens nedbørsfelt, og basert på resipient-undersøkelser og vurderinger er det ikke stilt krav om nitrogen-fjerning.

Ingen renseanlegg i Vestfold og Telemark har krav om nitrogenfjerning pr i dag. Vi vil tidlig i 2024 varsle pålegg til berørte

kommuner om utredning av nitrogenfjerning, i tråd med føringer fra Miljødirektoratet.

Akvakulturvirksomheter med utslipp som kan føre til eutrofi vil få tilsvarende varsel om å utrede nitrogenfjerning.

Flere kommuner utreder samarbeid om avløpsrensing. I Vestfold gjelder dette Holmestrand, Horten, Tønsberg, Færder og Sandefjord.

I Telemark ser Bamble, Skien og Porsgrunn på muligheter for et samarbeid. Tre kommuner er i en søknadsprosess og vi prioriterer arbeid med søknader som mottas.

I 2023 påla vi gjennomføring av tiltaksorientert resipientovervåking i tråd med vannforskriften for alle avløpsanlegg som er regulert etter forurensningsforskriften kapittel 14. Vi har med det fullført oppdrag K1 i Oslofjordplanen. Formålet med resipientovervåkingen som er pålagt og vil bli gjennomført i 2024 er å dokumentere tilstanden lokalt i resipienten ut ifra vannforskriftens tilstandsklasser, og å klarlegge om utslipp fra avløpsanleggene er til hinder for oppnåelsen av miljømålene for den enkelte resipient. Med denne kunnskapen kan vi vurdere om det er behov for ytterligere utslippsreducerende tiltak på avløpsanleggene.

Vi har i 2023 hentet inn informasjon og oppdaterte tettbebyggelseskart fra kommunene. Tettbebyggelsens størrelse er avgjørende når det gjelder regelverk og myndighetsforhold innen avløpsfeltet, og det er nødvendig at det foreligger oppdatert informasjon om dette, slik at både Statsforvalteren og kommunene kan følge opp sine oppgaver og plikter innen avløpsfeltet. Korrekte tall om tettbebyggelsen størrelse er avgjørende for at kommunene skal vite hvor stort kapasitetsbehovet er, og vil være nødvendig kunnskap ved en eventuell endring av innslagspunkt for avløpsdirektivet. Vi erfarer at ikke alle kommuner har vært bevisst sitt ansvar for å holde informasjon om tettbebyggelse oppdatert.

Alle kilder som kan føre til eutrofi er ikke tilstrekkelig regulert, men vi jobber målrettet med problemstillingen. Vi prioriterer kommunalt avløp, og endrer eksisterende tillatelser når vi har hjemmel til det i lovverket.

Regionale miljøkrav i jordbruket

Arbeidet startet opp desember 2022, og har pågått i hele 2023. Organisering av arbeidet og prosjektplan er på plass. Konsekvensutredninger fra NIBIO er bestilt, og leveres 1.mai 2024. Det er arbeidet med konkrete miljøkrav og aktuelle soner for krav i Vestfold og Telemark. Innspillmøter er avholdt med faglagene, landbruksrådgivningen og vannområdekoordinatorene. Arbeidet fortsetter i 2024 med høringsdokument og forslag til forskrift. Planen er at forskriften kan gjelde fra 01.01.2025.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	2 042	123	0	737

Oppdaterte tillatelser (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)

Rapportere på

En større andel av virksomhetene i fylket som er omfattet av EUs industriutslippsdirektiv, har oppdaterte tillatelser i tråd med Best Available Techniques (BAT)-konklusjoner

To virksomheter i Vestfold og Telemark er omfattet av BAT-FDM. Begge disse virksomhetene har søkt om utsettelse av fristen for å overholde BAT- AEL og vi jobber med å innhente tilstrekkelig informasjon fra virksomhetene. Eventuelle unntak fra BAT-AEL vil bli avklart med Miljødirektoratet i overensstemmelse med instruks av 3.7.2020.

Tre virksomheter er omfattet av BAT- STS. Virksomhetene har levert BAT-redegjørelse og vi tar sikte på å ferdigstille tillatelser for disse virksomhetene innen fristen i 2024.

En virksomhet omfattet av BAT-WT har fått revidert tillatelse i 2023. Av de 20 avfallsanleggene i Vestfold og Telemark har 15 virksomheter oppdatert tillatelse i hht IED. Av de gjenværende vil en virksomhet få revidert tillatelse første halvår 2024, to virksomheter har søkt utsatt frist for overholdelse av BAT-AEL. Begge sakene har vært forelagt Miljødirektoratet i 2023. For to virksomheter har vi en pågående prosess og avventer avklaringer fra virksomhetene i forhold til planlagt endret omfang av virksomheten.

En virksomhet er omfattet av BAT- FMP, vedtatt i november 2022. Vi har startet arbeidet med oppdatering av tillatelsen og denne vil bli ferdigstilt innen fristen.

BAT-SA vedtatt i desember 2023 har vi ikke formelt startet arbeidet med, men har hatt dialog om BAT-SA med den ene virksomheten som vil være omfattet. Vi vil følge opp virksomhetene og revidere tillatelsene i henhold til 4-årsfristen.

3.1.1.10 God økonomiforvaltning i kommunene

Den økonomiske situasjonen i kommunene

Vi hadde ved årsskiftet ingen kommuner i Robek.

Ved inngangen til 2023 hadde ingen kommuner i fylket merforbruk i balanseregnskapet. Ekstraordinære skatteinntekter i 2022 bidro til det.

Flere kommuner hadde likevel svakere netto driftsresultat i 2022 enn året før. Pilen pekte altså nedover i 2022. Hele fem kommuner hadde negative netto driftsresultat, heriblant Bamble og Kragerø med hhv. -3,0 og -3,2 prosent. Variasjonen var imidlertid betydelig. Kun tre kommuner hadde netto driftsresultat mellom 0 og 1,75 prosent, mens hele femten kommuner hadde bedre resultater enn 1,75 prosent. Tokke lå høyest med 12,5 prosent. Høye strømpriser, som gir store inntekter til noen kommuner, bidro til den store variasjonen i netto driftsresultat mellom kommunene.

Basert på regnskapsprognosene mot slutten av året, ser det ut til at det blir svakere driftsresultater i flere kommuner i 2023.

Som foregående år er driftsbalansene i de nylig vedtatte økonomiplanene for perioden fram til 2027 svakere enn ønskelig. Flere kommuner planlegger negative eller svært svake driftsbalanser i kommende økonomiplanperiode.

Ovenstående gir grunn til å frykte at flere kommuner i fylket havner på Robek-lista i løpet av få år. Vi viser ellers til vår rapportering under om vår oppfølging av kommuner i eller som står i en situasjon der de kan komme i ROBEK, for nærmere orientering om disse kommunene.

Generell veiledning om kommuneøkonomi

Vi har i 2023 hatt kommuneøkonomi som tema i kommunesamtaler og folkevalgtopplæring og andre møter, både fysisk og digitalt, i mange av kommunene i fylket.

En av de sentrale oppgavene våre er å formidle kunnskap om budsjett- og regnskapsbestemmelsene i lov og forskrift. Dette er en oppgave som til vanlig blir løst løpende – i stor grad ved å besvare forespørsler fra kommunene.

Informasjonsarbeidet knyttet til kommuneproposisjonen og statsbudsjettet ble i 2023 gjennomført digitalt.

Kommuneøkonomi var også tema på møter med nyansatte kommunedirektører i fylket i høst.

God oppfølging av kommuner som er i eller står i en situasjon der de kan komme i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God oppfølging av kommuner som er i eller står i en situasjon der de kan komme i ROBEK.

Vi har som ambisjon å bidra til å forebygge økonomisk ubalanse, heller enn å måtte reparere i etterkant. Det er målet vårt at ingen kommuner i Vestfold og Telemark skal være registrert i ROBEK-registret.

På overordnet nivå følger vi kommunene ved å gå gjennom regnskaper og vedtak om budsjett og økonomiplaner. Kommunene vi er bekymret for følger vi nøye gjennom økonomirapporter og budsjettjusteringer. Her vil vi også ha kontakt med administrasjonen, ved økonomiansvarlig først og ev. kommunedirektør, for så å ha dialog om hva vi kan tilby, enten generell veiledning eller – som vi opplever som et godt virkemiddel overfor kommunestyrene – ved å la Statsforvalteren selv snakke til politisk ledelse eller kommunestyret.

Kort sagt har vi størst oppmerksomhet rettet mot små og mellomstore kommuner med relativt lave inntekter. Dette er de kommunene med det klart vanskeligste utgangspunktet samlet sett, både med hensyn til økonomi, kompetanse og demografisk utvikling.

Vi er spesielt bekymret for Midt-Telemark og Kragerø kommuner, der vi forventer betydelige merforbruk i regnskapet for 2023. Vi har, spesielt overfor Midt-Telemark, formidlet behovet for å gjøre nødvendige budsjettjusteringer i løpet av året.

Dette er kommuner vi har hatt dialog og ulik grad av oppfølging av i lengre tid. Vi hadde kommunesamtaler i Kragerø høsten 2022 og i Midt-Telemark våren 2023, blant annet begrunnet ut fra bekymring om den økonomiske situasjonen. Områdebildene for «Kommunal økonomi» i kommunebildet av begge kommunene ble vurdert som «svak» med trafikklys farge rød. Vi ba kommunene tilpasse driftsutgiftene til inntektene for å sikre det økonomiske handlingsrommet, og dermed finansieringen av tjenestene i framtiden. Vi la også vekt på behovet for å tilpasse tjenesteproduksjonen til endringene i demografien og dermed innbyggernes behov for tjenester, innenfor kommunens inntekter.

Vi prioriterte også disse kommunene til vår folkevalgtopplæring i høst, der viktige økonomibestemmelser i kommuneloven var en sentral del av opplæringen. Dette gjelder både generalbestemmelsen og krav til langsiktig økonomiforvaltning, men også mer konkret kravene til vedtak om årsbudsjetter og økonomiplaner.

Vi vil også trekke fram veiledning om utarbeidelse av økonomiplandokumenter overfor Midt-Telemark og flere andre kommuner. Se rapportering under om bruk av KOSTRA i styringen av kommunene for en nærmere gjennomgang av dette. Oppfølging av kommuner med en utfordrende økonomisk situasjon og oppfordring til bruk av tilgjengelig statistikk i utformingen av beslutningsgrunnlag, har en åpenbar grenseflate: Økonomisk planlegging.

Til tross for omfattende veiledning av disse kommunene er vi bekymret for at de ikke tar de grepene som er nødvendig for å få en god driftsbalanse framover. En utfordring synes å være felles virkelighetsforståelse mellom administrasjon og kommunestyre, om behovet for omstilling og tilpasning av driften. Vi er derfor nødt til fortsatt å ha god dialog framover med disse kommunene.

Utover dette er det urovekkende utvikling i økonomien i flere andre kommuner, der det i skrivende stund ligger an til svært svake driftsresultater for 2023. Blant annet er Larvik kommune i en utfordrende situasjon, med behov for å redusere utgiftene eller øke inntektene. Larvik er en av flere kommuner med lave utgiftskorrigerede inntekter per innbygger. Potensialet for å redusere utgiftene og fortsatt kunne levere forsvarlige tjenester er gjerne mindre i slike

kommuner, enn i kommuner med høyere inntekter.

Redusert merforbruk i kommuner som har slitt med store underskudd over tid. (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Redusert merforbruk i kommuner som har slitt med store underskudd over tid.

Ingen kommuner i fylket hadde merforbruk i balanseregnskapet ved inngangen til 2023. Jf. rapporteringen på resultatmål 3.1.5.1.1.1 forventer vi at balanseregnskapene for Kragerø og Midt-Telemark vil vise merforbruk ved utgangen av 2023.

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Et flertall av kommunene bruker KOSTRA-tall, og annen statistikk, i en eller annen form i sine styringsdokumenter. Omfanget av bruken varierer mye.

Mange kommuner bruker KOSTRA som en del av en situasjonsanalyse med hensyn på utgifter og tjenestenivå, og sammenligner gjerne med tilhørende KOSTRA-gruppe, nabokommuner eller andre kommuner det er naturlig å sammenligne seg med. I tillegg legger mange kommuner frem framskrivninger av folketall og demografi, som et grunnlag for å vurdere endring i behovene for tjenestene.

I tillegg til utgifter og tjenestenivå, bruker enkelte kommuner KOSTRA-statistikk for å sammenligne med KOSTRA-gruppa med hensyn til nøkkeltall i regnskapet, som for eksempel utviklingen i netto driftsresultat og disposisjonsfond.

KOSTRA og annen statistikk legger altså føringer for den økonomiske planleggingen i mange kommuner. Det gjelder likevel ikke alle. Vi har en svært heterogen kommunegruppe med hensyn til antall innbyggere og inntektsnivå.

Det er fortsatt etter vår vurdering en klar sammenheng mellom kapasitet og kompetanse i kommunene, og bruk av KOSTRA, og dermed også mellom sistnevnte og kommunestørrelse. Det er likevel ikke en-til-en-sammenheng.

Vi har i flere år nå arrangert fagdager for økonomiansvarlige og -rådgivere i kommunen med økonomiplanlegging som tema. Våren 2023 arrangerte vi to slike fagdager, én for de store kommunene og én for de små, der vi gjorde et dypdykk i helse- og omsorgssektoren. Vi vurderer at skillet mellom store og små kommuner er hensiktsmessig, fordi planleggingsutfordringene til dels er ulike.

Målet med slike fagdager er flerdelt. De fungerer blant annet som møteplasser med faglig påfyll for de økonomiansvarlige i kommunene. Et av målene har også vært å gi kommunene som trenger det nyttige tips og inspirasjon til utarbeidelsen av sine økonomiplandokumenter. I så måte kan vi ikke si at fagdagene har gitt nevneverdige resultater så langt. Vi vet likevel at noen kommuner utarbeider analyser som benyttes som beslutningsgrunnlag, men som ikke legges inn i økonomiplandokumentene.

Vi har derfor i løpet av året hatt andre tilnærminger for å nå fram til kommunene vi vurderer har potensial for å forbedre sine styringsdokumenter med mer bruk av styringsdata.

Vi har blant annet brukt det nye verktøyet Kommunebilde, med tilhørende kommunesamtaler, til generelt å understreke behovet for å utvikle økonomiplanen som beslutningsgrunnlag for kommunestyret, og spesielt behovet for god og nær sammenheng mellom analyser, behov og foreslåtte tiltak i økonomiplandokumentene. Vi har i 2023 formidlet dette under kommunesamtaler med bl.a. Midt-Telemark, Nissedal og Kviteseid.

I forventningsbrevet, der vi formidler statlige styringssignaler til kommunene, inkluderte vi det samme budskapet.

Det viktigste tiltaket i år har nok likevel vært en-til-en-møter med økonomiansvarlige i flere av kommunene i fylket. Disse møtene har hatt flere gode effekter, blant annet knyttet til å bygge ned barrierer for dialog og gi oss en bedre forståelse av situasjonen i kommunene. Så langt vil vi trekke fram Seljord som en kommune som har utviklet sin prosess fram mot vedtak om budsjett og økonomiplan betydelig. Slik vi forstår det sørger administrasjonen nå for god og tidlig involvering av kommunestyret, og ikke minst beslutningsgrunnlag/drøftingsnotater som inneholder gode analyser.

Vi håper å se resultater av dette arbeidet i flere av kommunene framover.

Vi vil, i tråd med vurderingene i årsrapporten for 2022, fortsette å rette innsatsen mot de kommunene som i dag bruker KOSTRA og annen statistikk minst i sine styringsdokumenter, slik at disse bedre kan synliggjøre utfordringene som kommunene står overfor.

Overordnet er inntrykket at de som bruker KOSTRA best også er de som har den beste økonomistyringen. Det betyr likevel ikke at de nødvendigvis har de beste økonomiske resultatene, fordi inntektsnivået til kommunene varierer. Særlig gjør variasjonen mellom de små kommunene store utslag i så måte. Behovet for gode styringsdokumenter for å oppnå en bærekraftig økonomi, varierer derfor betydelig.

3.1.1.11 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Dette er et langsiktig arbeid hvor vi må glede oss over positiv utvikling der vi kan bidra. Vi bruker de mulighetene som vi finner og legger stor vekt på å

opprå resultater gjennom partnerskapet og evt. andre samarbeidspartnere. Vår spisskompetanse og «nøytralitet» gjør oss som samarbeidspartner interessant.

Vi vier oppmerksomhet til «landbruk over hele landet», spesielt med kommunene i Vest Telemark og fjellandbruket. Vi ser at produsentmiljøet svekkes, dyretallet går ned og en del areal drives mer ekstensivt. Det er forskjell på kommuner, noen vier landbruket større oppmerksomhet bla. med økonomiske støtteordninger enn andre. Framover ønsker vi å finne ut hvordan vi, sammen med partnerskapet, kan bidra til å stanse denne utviklingen.

Jordhelse har et økt fokus både i Norge og resten av EU. Vi bidrar med vår spisskompetanse og sammen med statsforvalteren i Oslo Viken og fylkeskommunene rundt Oslofjorden samarbeider vi om flere større og mindre prosjekt.

Økt verdiskaping i landbruket, her har vi lagt ned arbeid i å skape et større marked for lokal produsert mat gjennom bruk av regelverket for offentlig innkjøp. BOLO (Bærekraftig offentlig innkjøp av lokalmat) er et prosjekt som eies av Universitetet i Sørøst Norge (USN), vi har vært prosjektleder og det er støttet av det Regionale forskningsfond. Det har gjennom prosjektet kommet fram flere løsninger for mer lokal mat inn i offentlig innkjøp. Rapporten vil ferdigstilles februar 2024.

Vi har også gjennom en mulighetsstudie «urbant landbruk i by- og stedsutvikling i Vestfold og Telemark» sammen med fylkeskommunen funnet at her er det et stort potensial, men avhenger av de rette personer i by- og arealplanlegging. Vi har tatt initiativ til oppfølging av oppstartsprogrammet for markedshager og bidratt til å skape nettverk for disse. Vi har og gjennomført en webinar-serie for småskala grønt produsenter.

I Inn på tunet har personen som har arbeidet med dette i alle år gått av med pensjon, noe som har gjort at vi ikke har vært like aktive som tidligere. Det vil vi styrke framover. Generelt opplever vi at det er utfordrende å få langsiktige avtaler med kommuner pga. varierende kommuneøkonomi.

Vi var med i styringsgruppen for oppstart av Fagskole frukt og bær og ser det som et bidrag til å styrke denne næringen. Fagskole frukt og bær vil ha oppstart høsten 2024.

Skogbruk

Skogbruksplanlegging. Vi har praktisert å gjennomføre Geovekst-prosjekter uavhengig av kommunens geografiske plassering. Det har ført til stor geografisk fragmentering i kartlegging. Det er ønskelig at fremtidige geovekstprosjekter innpasses en regionsvis inndeling med 4 års syklus. Dette vil føre til mer forutsigbarhet i budsjettering, bedre planlegging og være enklere for flere parter å bidra inn i kartleggingsprosjekter, slik at kostnadene blir lavere. Kartverket er i gang med å utarbeide plan for en slik regionsvis, periodisk kartlegging. Vi har gitt innspill til oppdeling av regioner og ønske om samordning med hovedplan for skogbruksplanlegging. Vi har også gitt innspill til ny fylkesgeodataplan for perioden 2024-2027, slik at samordning med hovedplan for skogbruksplanlegging blir best mulig.

Skogbrukets infrastruktur, viktig for verdiskaping. Vi har i flere år vektlagt at skogsveiene bør planlegges av profesjonelle veiplanleggere og bygges med sprengt fjell i alle lag i veikroppen. Det er avgjørende for å opprettholde og videreutvikle et veinett som tåler økt nedbørintensitet og flom. I kontakt med kommunene har vi lagt vekt på kommunenes kontroll av veivedlikeholdet. Jevnlig vedlikehold og tiltak før varslede nedbørshendelser er avgjørende for å opprettholde godt veinettet og ta vare på investeringene som er gjort. Se også rapportering for kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB med tilhørende tabeller.

Skogkultur. Det har vært høy hogstaktivitet i fylket i flere år. For fremtidig virkestilgang er det viktig at det investeres i foryngelse, ungskogpleie og andre skogkulturtiltak. Aktiviteten i ungskogpleie ligger på et nivå som er langt under faktisk behov. Vi har ikke lyktes med å få til en positiv utvikling på dette området, selv om aktiviteten gikk noe opp fra 2022 til 2023. Vi samarbeider med flere aktører i næringen for å øke aktiviteten. Økt ungskogpleie er et satsingsområde i 2024. Se også rapportering for kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB med tilhørende tabeller

Skogbruk i endret klima. Granskogen i deler av fylket har hatt dårlig helse de siste årene, på grunn av tørkesommeren 2018, påfølgende billeangrep, snøskader og nye tørkeperioder i 2022 og 2023. I tillegg skadet stormen 19.11.2021 betydelige mengder skog nord og vest i fylket.

Hvis skogen skal være en like betydelig ressurs for verdiskaping fremover som den tradisjonelt har vært, må produksjonen endres og tilpasses, slik at skogen blir motstandsdyktig mot endret klima. Det trengs ny kunnskap om valg av treslag, tetthet og skjøtselsformer. Vi er opptatt av å støtte og bidra til forskning gjennom prioritering av rentemidler til prosjekter, deltakelse i prosjekter, initiering av prosjekter og kontakt med forskningsinstitusjonene og skognæringen. Se også rapportering for kapittel 3.1.1.12 i TB.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer

Vi deltar aktivt i Regionalt partnerskap for landbruk i Vestfold og Telemark. Det har i 2023 vært 2 møter i partnerskapet, vi har vært representert med både skogbruk- og jordbrukskompetanse. Det er en arbeidsgruppe i partnerskapet hvor vi sitter sammen med fylkeskommunen og Innovasjon Norge med jevnlig møter i løpet av året. Det utarbeides et årlig handlingsprogram, og det enighet om at RNP 2019-2022 prolongeres til 2025, i lys av fylkessplittingen.

Vi bidrar med vår spisskompetanse inn i arbeidet i partnerskapet, basert på kunnskapen til den enkelte ansatt og kunnskapen vi tilegner oss gjennom forvaltning av ordningene ut mot landbruket. Vi er ofte med i tidlig fase av prosjekter som søker støtte av de regionale tilretteleggingsmidlene, som en sparringspartner eller vi bidrar med å koble inn aktuelle personer fra vårt nettverk.

Vi har også jevnlig møter hvert halvår med Innovasjon Norge og fylkeskommunen på saksbehandler nivå. I disse møtene ser vi på de forskjellige virkemidlene og på kompetanse til den enkelte. Hvordan vi kan bistå landbruket i fylket. Det regionale partnerskapet ønsker en økt satsing på landbruk i hele fylket, da spesielt med tanke på nedgangen i dyretall i øvre Telemark.

Vi ble oppfordret om å melde interesse til IGW 2024, men på grunn av splitting av fylker og usikkerheten med hva som skjer med Statsforvalteren, ble vi i partnerskapet enige om å avstod fra å melde interesse til IGW 2024.

I vår rolle som kompetansesenter for kommunene, hadde vi tema næringsutvikling på agendaen på vår to-dagerssamlingen vi arrangerte i november. Program og gjennomføring var et samarbeid med Innovasjon Norge og fylkeskommunen. Tema var kommunens rolle og muligheter, og samarbeid på tvers, og bonden som gründer.

Det regionale partnerskapet fungerer godt i fylket, men vi ser en utfordring med at skognæringen ikke deltar på samme nivå som jordbruksnæringen. Vi formidler og følger opp de skogrelaterte temaene, men ønskelig hadde vært en mer aktiv skognæring i dette fora.

Vi samarbeider godt med både Innovasjon Norge og Fylkeskommunen i Vestfold Telemark, men ser en utfordring med at samarbeidet er personavhengig. Fylkeskommunen er åpen på at de trenger vår landbruksfaglige spisskompetanse for å gjennomføre oppgavene og kvalitetssikre prosjektene som søker RT og RK. Vi håper og tror at det gode samarbeidet med de to nye fylkeskommunene vil fortsette.

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp

Kommunene er fulgt opp gjennom brev om resultatkartleggingen og foryngelseskontrollen, sendt henholdsvis 13. mars og 15. mars. Videre hadde vi en digital kompetansesamling for kommunene i september med live-demonstrasjon av den nye løsningen for registrering av NMSK-kontroller i feltapplikasjonen SKART, hvor vi samtidig gikk gjennom kontrolloversiktene i fagsystemet ØKS og oppfølging av resultatkartlegging og foryngelseskontroller i ØKS. I begynnelsen av november hadde vi et nytt digitalt møte med kommunene, hvor oppfølging av kontrolloppgavene var ett av flere tema. I tillegg har noen kommuner blitt fulgt opp i enkeltsaker om resultatkartlegging og/eller foryngelseskontroll.

Vi setter frister for kommunenes oppgaver og deloppgaver i foryngelseskontrollen og resultatkartleggingen. Det har hatt en positiv effekt.

Gjennom systematisk oppfølging gjennom flere år, har vi nå kommet til et nivå hvor kommunene med få unntak er på jour med oppgavene de har med å følge opp foryngelsesplikten. Vår erfaring tilsier at jevnlig oppfølging fra Statsforvalterens side er viktig og nyttig, da disse oppgavene er av typen som ikke "kommer inn i innboksen" til kommunen. Det har også vært nyttig at oppgavene nå er synliggjort på forsiden i fagsystemet ØKS.

I anledning innføring av ny godkjennerolle i ØKS, arrangerte vi i april et digitalt møte for kommunene, hvor både skogansvarlige og ledere med godkjennerolle ble invitert. Vi erfarte at det har en effekt å synliggjøre oppgavene med foryngelsesplikten (og øvrige kontrolloppgaver i skogbruket) for ledernivået i kommunen. Dette er oppgaver som krever en del tid, blant annet på grunn av arbeid som må gjøres ute i felt. Enkelte landbrukskontor har meldt om at det er krevende å få gehør for behovet for å prioritere arbeid ute. Møter som involverer ledernivå i kommunen er viktige for å synliggjøre disse oppgavene.

Foryngelseskontrollene er tyngst å følge opp for kommunene, da det ofte krever purringer for å få tilbakemelding fra skogeierne og sakene gjerne må følges opp over flere år for å kontrollere at skogeier faktisk gjennomfører planlagte tiltak. Noen få kommuner har erfaringer med å varsle pålegg om gjennomføring av tiltak. Dette er også saker det tar lang tid å følge opp og hvor en risikerer å komme til et punkt hvor det vil kreve så omfattende og kostbare tiltak å legge til rette for ny foryngelse med ønsket treslag, at kommunen blir usikker på om det er faglig og økonomisk forsvarlig å følge opp saken.

En kommune gjennomførte ikke resultatkartleggingene i år. Det skyldtes en kombinasjon av skifte av bemanning og tidlig snøfall.

Alle kommuner har planer for gjennomføring av arbeidet med foryngelse.

Foryngelse etter hogst (opplæring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekt antall felt/kontrollfelt	Antall slutført pr. 30.6	Antall slutført pr. 30.11	Antall ikke påbegynt 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	135	35	106	3	121
Foryngelseskontroll	223	88	164	2	164

Resultatkartlegging: En kommune med tre felter har ikke gjennomført resultatkartleggingen. Disse tre feltene er med i antallet med "ikke tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11.", selv om data om foryngelse i skogfondssystemet tilsier at det er gjort tiltak for å forynge arealene. Foryngelseskontroll: Kun saker med status "OK" er tatt med i "antall slutført pr. 30.06." og "Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11.". 33 saker hadde status "OK, bør følges opp" pr. 30.11.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2023	3	1
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	Middels	Høy
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2024	3	Etter behov

Kommunene bør la det gå kortere tid mellom utsending av egenmeldingsskjema og purring på ikke innsendte skjema. Videre bør kommunene følge opp tettere etter utsendt purre skjema. Dette vil vi følge opp med tiltak i 2024.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)

Rapportere på
Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt

Kommunene gjør godt arbeid med forvaltningen av virkemidlene, rent administrativt. De fleste har gode rutiner for samarbeid med lokale næringsaktører om å fastsette lokale retningslinjer og prioriteringer for virkemiddelbruk. De fleste har gode rutiner og internkontroll for saksbehandling i eget sak-/arkivsystem og i Landbruksdirektoratets fagsystem. Dette inntrykket er bekreftet gjennom forvaltningskontrollene.

Vi vil fortsette med å vektlegge forvaltningsoppgavene og veiledning i fagsystemene i kompetansesamlinger og informasjonsbrev til kommunene. På den måten vil vi opprettholde god saksbehandling i kommunene og holde kommunene oppdaterte. Vi tilbyr alltid opplæring i skogfondsforvaltning og andre fagoppgaver for nyansatte i kommunene.

Den store utfordringen for alle kommuner er å klare å bidra til at virkemidlene utløser økt aktivitet. Dette gjelder særlig tilskuddsmidlene til skogkultur. Alle kommunene prioriterer ungsogpleie, og 92 % av tilskuddsmidlene til skogkultur går til dette tiltaket. Likevel gjennomføres det ungsogpleie på bare halvparten av arealet som har behov for det.

Sammen med kommunene og skogeiersamvirkene har vi satt aktivitetsmål og optimale mål for ungsogpleie. I perioden 2024-2026 vil vi arbeide tett sammen med kommunene og næringsaktørene for å stimulere til økt aktivitet gjennom ulike tiltak lokalt og regionalt. Aktivitetsmålene, som vi skal nå innen 2026, tilsvarer ungsogpleie på ca. dobbelt så stort areal som det ble gjennomført ungsogpleie på i 2023.

For skogsveier legger vi vekt på at veiene blir planlagt av profesjonelle veiplanleggere og bygd solid og varig ved bruk av sprengt fjell i alle lag i veikroppen. Planlegging av vannveier er samtidig nødvendig for å tåle økte nedbørsmengder og flom. Forsterkede veier sikrer også intens transport med tømmerbiler i de periodene dette skjer, også i nedbørsrike perioder. For å oppnå dette er det avgjørende med bruk av sertifiserte planleggere og oppfølging av byggingen underveis ved underveisbefaringer av kommune, veiplanleggere eller kompetent byggeledelse.

For skogsveier vil vi i 2024 fortsatt legge vekt på informasjon om bruk av sertifiserte veiplanleggere, ferdigstilling av skjemaer for effektiv og resultatorientert vedlikeholdskontroll og forbedre kommunenes synliggjøring av økonomiske kalkyler og kostnadsoverslag for skogsveianlegg. Det siste har vi allerede har utarbeidet skjemaer for.

Prosjektet for inspeksjon av bruer på skogsbilveier er i slutfasen i Øst-Telemark og startet opp i Vest-Telemark i 2023. Prosjektet i Vest-Telemark fortsetter i 2024. I 2024 fortsetter bruprojektet også med oppstart i Vestfold. Det er den siste regionen i prosjektet, og når Vestfold-delen er ferdig i 2024/2025, er alle bruer i skogsveinettet i Vestfold og Telemark inspirert.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsvier mm)	23	19	4
Skogkultur	23	22	1
Miljøtiltak	3	3	0

Infrastruktur: Alle kommunene bruker nå sertifiserte veiplanleggere eller tilsvarende for skogsbilveier med høy byggekvalitet, kommunene følger opp byggingen med underveisbefaringer. Enkelte kommuner har utfordring med oppfølging av behov for veiprosjekter, byggekvalitet og overordnede veiplaner. SF kan bidra med økt veiledning med informasjon, fagsamlinger o.l. med tema vei og byggekvalitet. Skogkultur: Kommunene har vist forbedring når det gjelder antall feltkontroller gjennomført, og med ett unntak er alle kommuner innenfor kravet om 5 % kontroll. Miljøtiltak: Antall kommuner i fylket er satt til det antall kommuner som hadde saker i ordningen i 2023.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultatopnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsvier mm)	23	18	5
Skogkultur	23	1	22
Miljøtiltak	23	1	2

SF har prioritert modernisering av bilveinettet med bygging av varige veier med sprengt fjell fra år 2000 for å motstå økt nedbør, intensiv utkjøring med tømmerbiler. Noen kommuner henger etter. Skogkultur: I 2023 har vi (næringsaktører, kommuner og SF) satt konkrete aktivitetsmål for ungsogpleie pr. kommune. Bare én kommune er oppe på dette nivået nå. Øvrige kommuner kan ikke sies å ha tilfredsstillende resultatopnåelse, da ungsogpleieaktiviteten er langt under nivået som er nødvendig for å utnytte skogens produksjonsevne og produsere virke av høy kvalitet. Miljøtiltak: Bruk av ordningen er mest aktuell i kommuner hvor det nylig er levert nye skogbruksplaner. Mer bruk av ordningen er ønskelig, og dermed har kommuner med avsluttede skogbruksplanprosjekt muligheter for forbedringer.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Vi har arrangert en kompetansesamling ute i skogen, hvor halve dagen var satt av til temaet ungskogpleie. I tillegg har tilskuddsforvaltning og kontroll vært ett av flere tema på tre digitale kompetansesamlinger for kommunene i 2023. Kommunene har jevnt over god forvaltning av virkemidlene, og internkontrollen og kontrollarbeidet blir stadig bedre. Den store utfordringen er å øke ungskogpleieaktiviteten. Dette er et arbeid som krever samarbeid, og det har vært tema i møter i kontaktutvalget og møter med næringen. Gjennomført regionvis (4 stk.) møter med kommuner og skogeiersamvirker, hvor vi satte konkrete arealmål for ungskogpleieaktiviteten i den enkelte kommune. Det er enighet om at aktiviteten skal løftes til disse nivåene innen 2026. Nå er målene satt, og tiltak for å nå målene blir satsing i 2024 og årene som kommer. Ungskogpleie og økt aktivitet vil være tema i flere kompetansesamlinger og møter i 2024. Kommunene er oppfordret til å sette av rentemidler til lokalt tilpassede prosjekter for økt ungskogpleie. Skogselskapet har et prosjekt for å vekke interesse for skog og fremme aktivitet hos skogeiere, og SF, som er med i arbeidsgruppen, har initiert to arrangementer med tema ungskogpleie i 2024.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	SF planlegger i 2024 regionvis digitale møter om bruk av Veibanken i fagsystemet ØKS og planlegging og gjennomføring av byggeprosjekter på skogsbilveier. Vi planlegger også en fagsamling i felt med tema vei.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Det er planlagt leveranse av nye skogbruksplaner i fire kommuner i 2024. Disse vil bli fulgt opp med informasjon og veiledning om ordningen tilskudd til miljøtiltak i skogbruket.

3.1.1.12 Bærekraftig landbruk

Overordnet mener vi er vi på god vei mot et mer bærekraftig landbruk. Regionalt miljøprogram (RMP), regionalt skog- og klimaprogram (RSK) og andre relevante tilskuddsordninger er viktige verktøy for å stimulere til at gård- og skogbrukere tar gode valg og utvikler seg i en retning som er i tråd med FNs bærekraftsmål. Vi er bindeledd mellom næringen, forsknings- og undervisningsmiljøet, offentlige aktører og forbrukere og kan se helheten og sammenhenger i systemet. Med denne kunnskapen har vi mulighet til å adressere utfordringer og problemstillinger i landbruket, har en helhetlig tilnærming, og vi kan iverksette tiltak som bringer oss nærmere måloppnåelse.

I arbeidet mot et miljømessig bærekraftig landbruk er det også viktig å inkludere de sosiale og økonomiske dimensjoner, og se sammenhengen mellom de tre dimensjonene. Jord- og skogbruksvirksomheter har en sosial verdi, spesielt i bygda, og leverer spesifikke tjenester for samfunnet. I tillegg er en forsvarlig økonomi i primærnæringen viktig for å kunne bidra til miljømessige og samfunnsmessige tjenester, og landbruket har også en stor økonomisk ringvirkning.

I arbeidet med å utvikle landbruket bærekraftig støter vi også på dilemmaer. Det som støtter opp under ett bærekraftsmål, kan virke negativt for et annet. Å balansere konsekvensene av tiltak på en kunnskapsbasert og målrettet måte er en del av jobben vår, og vi opplever at denne delen har blitt større og mer krevende.

Vi vurderer at det er en stor vilje til omstilling til et mer bærekraftig landbruk, men at økonomien til gjennomføring kan være utfordrende.

I skogbruket er det sentralt at de arealene som er tatt i bruk til tømmerproduksjon gjennom hogst, følges opp med foryngelses- og skjøtselstiltak, slik at det oppnås høy karbonbinding og høy produksjon av virke med god kvalitet. Det er alt for lav aktivitet innen ungskogpleie, og økt aktivitet er et satsingsområde som skogeiere, private næringsaktører og offentlig forvaltning samarbeider om.

Produksjon av skog som er motstandsdyktig mot klimaendringer er vesentlig om vi skal klare å forvalte skogarealene på en bærekraftig måte. Vi har i 2023 deltatt i et europeisk forskningsprosjekt (Climb-Forest) som skal utarbeide modeller for valg av skjøtsel for skog som tåler endret klima og samtidig leverer tjenester til både skogindustri, biologisk mangfold, friluftsinnteresser og skogeiere. Prosjektet vil bli videreført med et regionalt prosjekt i 2024. Valg av treslag, tetthet og skogbehandling vil være sentralt i prosjektet.

Det er stor interesse for frivillig skogvern i vårt fylke, og det er meget positivt at bevilgningen til frivillig skogvern ble økt i statsbudsjettet for 2024. Landbruksavdelingen i Vestfold og Telemark har fra 01.02.2022 til desember 2023 fått 50 saker til behandling med tilbud om frivillig vern av skog. Produktivt skogareal i disse sakene utgjør til sammen 43 109 dekar. Det er nødvendig med fortgang i vernearbeidet, slik at skogeiere kan få raskere avklaringer, når de har tilbudt arealer for frivillig vern.

Miljødirektoratet og Landbruksdirektoratet har sammen utarbeidet «Skjema for avveining av områders betydning for vern og betydning for tømmertilgangen». Skjemaet er to-delt. Den ene delen skal oppsummere verneforslaget sin betydning for skogvernet, den andre delen skal oppsummere verneforslaget sin betydning for skog- og trenæringen. Faggruppe skog og utmark hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har, sammen med embetet Oslo og Viken, utviklet et kartverktøy som effektiviserer arbeidet med skogfaglige vurderinger i skogvernsaker.

Kartverktøyet vi statsforvaltere har samarbeidet om å utvikle, henter skogfaglige opplysninger fra skogbruksplan, SR16 og andre kilder og sørger for automatisk utfylling av skjema for skogfaglig beskrivelse av enkeltområder som tilbys for frivillig vern. På denne måten bruker vi like datakilder i alle saker som blir vurdert, og vi har bygget opp en mer effektiv metode for å utfylle tallgrunnlag til saken. Vi i faggruppe skog og utmark har behandlet noen saker og konkluderer med at kartverktøyet fungerer etter hensikten.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)**Rapportere på**

Virkemidler på miljøområdet bidrar til å opprettholde kulturlandskapet og redusere miljøbelastningen fra jordbruksdriften

Vårt regionale miljøprogram 2023-2026 er førende i prioritering og bruk av de økonomiske miljøvirkemidlene. I programmet er status, utfordringene og mulighetene beskrevet for forskjellige miljøtemaer i fylket.

Arbeidet er med å innføre regionale miljøkrav har pågått i hele 2023. Prosjektplan, finansiering og avtale med NIBIO om konsekvensanalyser er på plass. Drøftinger med fagliga, landbruksrådgivningen, kommunene og vannområdene er i gang. Arbeidet med konkrete miljøkrav og soner er pågående. Virkningstid: Fra 01.01.2025.

RMP tilskudd

2023 var det første år etter rulleringen av RMP-tilskuddsordningen. I vårt fylke kan det søkes om 34 forskjellige tiltak, fordelt over 8 miljøtemaer. Tabellen 'virkemidler på miljøområdet' viser fordeling av midlene brukt på de forskjellige miljøtemaer.

Årets ramme var på 85,6 mill. kroner, hvorav 23,9 mill. er øremerket tiltak mot avrenning til vann i Vestfold delen av fylket. Derfor økte vi i juni de foreløpige satsene til tiltak som vi fortsatt kunne påvirke gjennomføringen av på dette tidspunkt. Det var satsene til alle avrenningstiltak i prioriterte områder, miljøavtale, og fangveksttiltakene. Miljøavtale er et tiltak i noen definerte områder i fylket som har store utfordringer med vannkvalitet. Tiltaket innebærer en kombinasjon av forskjellige tiltak som må gjennomføres på alt areal søker disponerer innenfor de definerte områder. I tillegg økte vi satsene på drift av seter, i tråd med signalene i jordbruksoppgjøret.

Avrenning av jord og næringsstoffer til vassdragene er en stor miljøutfordring i Vestfold og nedre deler av Telemark, med store areal åpen åker og erosjonsutsatte areal under marin grense. Mange vassdrag i jordbruksområdene har ikke god nok miljøtilstand. Denne utfordringen er det lagt stor vekt på i RMP-tilskudd. Jordbruksareal under marin grense er valgt ut som prioritert område for vannmiljøtiltak, og er gitt høyest tilskuddssatser i RMP.

I rulleringen har vi valgt å ha med tiltaket 'Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer'. Tiltaket er ønskelig å ha med, selv om vi ikke har et godt nok kartgrunnlag til å kunne målrette bruk av midlene. Vi anbefaler å prioritere utarbeiding av gode kart for flomutsatte jordbruksarealer.

Alle tiltak mot avrenning til vann har økt i omfang i 2023. Den viktigste ordningen for å redusere avrenning er "ingen jordarbeiding om høsten". Omsøkt areal i 2023 er økt med 30 %, sammenlignet med 2022. Omsøkt antall meter med grasdekt kantsone i åker er økt med omtrent 25%. I tiltaket 'direktesådd høstkom og høstoljevekster' ser vi en forskyving til lett harving før såing istedenfor direktesåing uten jordforstyrrelse, etter at lett harving har kommet inn som tiltaksklasse.

Frivillig miljøavtale med tiltak mot avrenning er tilbudt i 7 nedbørfelt i VT. Disse områdene inneholder de mest sårbare innsjøene, elvene og kyst.

Jord og jordhelse er et nytt miljøtema fra 2023, og fangveksttiltakene har blitt inndelt der. Arealet som får tilskudd til fangvekster, både sådd etter høsting, og som underkultur, har doblet seg sammenlignet med året før. Omtrent 10 % av åkerarealet blir tilsådd med fangvekster. Vi har tatt inn tiltakene 'bruk av egenprodusert kompost' og 'spredning av biokull'. Vi ser en forsiktig start med søknader til 'bruk av egenprodusert kompost', men 'spredning av biokull' er ikke omsøkt i 2023.

Arealene med miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel er stabile sammenlignet med 2022. Størstedelen av husdyrgjødsel på disse arealene blir i tillegg spredt med tilførselslange.

Det kom inn 53 søknader om klimarådgiving, som er en stor økning sammenlignet med året før.

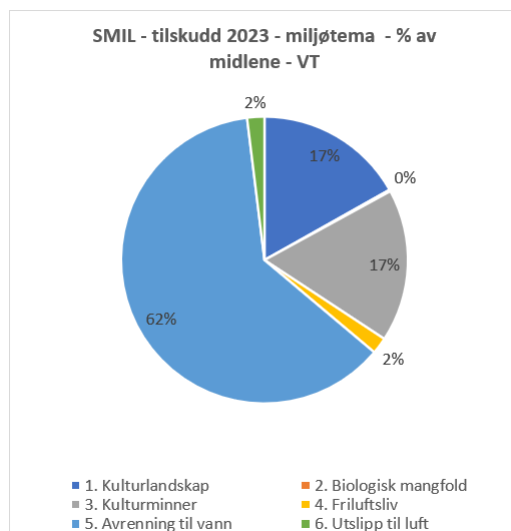
Tilskuddene gitt til tiltakene innenfor kulturlandskap, kulturminner og kulturmiljøer er relativt stabilt over årene.

Tilskudd til beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark, beiting av verdifulle jordbrukslandskap i utmark, drift av bratt areal, slått av verdifulle jordbrukslandskap, og drift av seter, er tiltakene som er mest omsøkt.

For å kunne bidra til utfordringer tilknyttet til jordbruksareal og seterbruk i øvre deler av Telemark, er tilskudd til drift av bratt areal og setertilskuddet spesielt viktig, og har derfor en relativ høy tilskuddssats. Likevel er det bekymringsfullt at antall setre som har søkt setertilskuddet har gått ned i 2023.

Antall omsøkte meter soner for pollinerende insekter er redusert betydelig, fra omtrent 215 km til omtrent 167 km. Fra 2023 har vi tatt inn muligheten til å ha en tilgrensende kantsone som man skjøtter for pollinerende insekter, og det er omsøkt 19 km til dette tiltaket. Fra 2023 har vi tatt inn tiltaket 'tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl'. Med dette tiltaket gjør vi en innsats til å beskytte vipene, som er sterk trua.

SMIL

Det er tildelt midler til 181 tiltak og gitt tilsagn på ca. 16 mill kr. Med unntak av en rest på ca. 850 000,- kr, ble tilgjengelige midler avsatt til nye tiltak. En av grunnene til restmidlene er arbeidsbelastning i kommunene som følge av mange søknader om produksjonssvikt. Tildelingen fra LMD var på 13,8 mill kr.

Fordelingen mellom forurensning/kulturlandskap ble 64/36 i prosent for hele fylket. Signalene til kommunene ved starten av året var at tiltak mot erosjon og flom skulle prioriteres i kommuner med utfordringer ift. vannmiljø. Tiltak rundt eutrofe innsjøer i Vestfold og generelt tiltak mot avrenning til Oslofjorden har høy prioritet. Alle de aktuelle kommunene har slike tiltak som 1. prioritet i sine retningslinjer for SMIL.

Effekten av dette er at det er gjennomført flest tiltak og tildelt mest midler til tiltak mot avrenning til vann. I Vestfold er ca. 93 % av midlene brukt til avrenningstiltak. Størst andel har gått til utbedring av hydrotekniske anlegg, deretter erosjonssikring i/ langs vassdrag, andre tiltak avrenning til vann og flomdemping.

Innen tiltak i kulturlandskapet har det gått mest midler til kulturminner i form av istandsetting av verneverdige bygninger (31 tiltak). Det er en stor og viktig kulturarv i gamle bygninger i kommunene i Vest-Telemark. Tiltakene i selve kulturlandskapet som rydding og gjerding av gammel kulturmark er utført hovedsakelig i gammel innmark. Tiltakene er spredt i hele fylket, men med hovedvekt på Telemark, hvor det er stort behov for å holde arealer i drift.

For å sikre god forvaltning og måloppnåelse bør kommunal forvaltning sørge for saksbehandling av innkommende saker jevnt over året, og ikke utsette saksbehandling til senhøsten, slik tendensen har vært til nå. I noen kommuner kan det være problemer med arbeidsbelastning og prioritering om høsten, som kunne vært unngått. Vi vil ha oppmerksomhet rundt dette.

Tilskudd til drenering

Økt sats fra 2 500 kr til 4 000 kr per daa fra 1. juli har ført til en stor økning i søknader til drenering. I 2023 har kommunene tildelt 22 mill. kroner til gårdbrukere. Ved hovedtildelingen hadde vi fått 7 mill. kroner, og vi har fått en ekstra tildeling på 2,25 mill. kroner i november. I tillegg var det mye midler igjen fra 2022, samt ubrukte midler i kommunene som ble dratt inn gjennom året. Til tross for det, var det fortsatt mange søknader som ikke kunne bevilges, søknader som tilsvarte et omsøkt beløp på omtrent 4 mill. kroner. Utviklingen i antall søknader betyr at vi har et stort behov for midler framover.

Tilskudd til tiltak i beiteområder

Vi fikk tildelt 610 000 kr, og alle midlene er brukt opp. Det er svært stor etterspørsel etter midler, spesielt til elektronisk overvåking/gjerding, men lite midler til fordeling. I 2023 ble det innvilget tilskudd til 25 saker. 80 % av innvilgede saker gjaldt elektronisk overvåking/gjerding og de fikk 72,3 % av midlene.

Regionale klima- og miljøprogrammidlene (KMP)

I 2023 har vi støttet prosjekter som bidrar til økt karbonbinding, jordhelse, redusert forurensning, effektiv bruk av ressurser og naturmangfold. Behovet i fylket er stort, vi må prioritere strengt og dessverre avslå flere gode prosjekter. Vi legger vekt på at eksisterende eller ny kunnskap raskt når ut til næringsutøvere. De regionale klima- og miljøprogrammidlene bidrar til at flere gårdbrukere blir bevisste på gode miljøtiltak, og søker f.eks. RMP-tilskudd til å gjennomføre disse tiltakene.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Miljøtema	Andel av de regionale miljøtilskuddene
Kulturlandskap	10 %
Biologisk mangfold	6 %
Kulturminner og kulturmiljøer	3 %
Avrenning til vann	55 %
Utslipp til luft	8 %
Jord og jordhelse	12 %
Plantevern	2 %
Miljøavtale og klimarådgiving	4 %
Sum	100 %

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

RMP tilskudd

På en egen nettside for RMP-tilskudd ble det før våronna lagt ut oversikt over RMP-tilskudd med lenke til faktaark for hvert tiltak, og veiledningshefte. Informasjon om dette ble sendt med en SMS med lenke til nyhetsbrevet 'info til bonden' til alle gårdbrukere i Vestfold og Telemark siste uka i mars. 'Info til bonden' er et informasjonsskriv som blir sendt med SMS til alle som søker produksjonstilskudd. Slutten av juni ble det sendt ut en ekstra 'info til bonden' med informasjon om justering av noen foreløpige satser etter jordbruksoppkjøret. I september ble det sendt ut en 'info til bonden' med informasjon om bl.a. søknadsfristen. I tillegg ble informasjonen om årets søknadsomgang publisert på grontfagsenter.no, som er fylkets informasjonskanal i regi av Bondelagene i Vestfold og Telemark.

Kommunene ble gjort oppmerksomme på alle nyhetene relatert til årets RMP tilskudd gjennom nettsiden for kommunal landbruksforvaltning (med ukentlige nyhetsbrev). Vi har gjennomført informasjonsmøter om RMP-tilskuddet, både på teams og fysisk. Og vi har sendt ut et eget saksbehandlingsrundskriv til kommunene.

RMP-arbeidsgruppa (som består av representanter av faglag i fylket, kommunene, landbruksrådgivingen, og Fylkeskommunen) møtes flere ganger i året, og blir dermed oppdatert.

Om våren er vi invitert på mange forskjellige informasjonsmøter til gårdbrukere (både fysisk og på teams), hvor vi har presentert tiltakene som er med i RMP-tilskuddet.

Noen kommuner har i samarbeid med lokale bondelag hatt informasjonskvelder for utfylling av RMP søknaden.

SMIL

SMIL har vært tema på 2 kompetansesamlinger for kommunene, og føringene mtp. tiltak mot avrenning til vassdrag og Oslofjorden er vektlagt. Det ukentlige nyhetsbrevet til kommunene blir også brukt for info om SMIL. I nyhetsbrevet "Info til bonden" blir det også orientert om viktigheten av å utføre SMIL-tiltak. Noen kommuner sender ut egen info om SMIL til gårdbrukerne.

Drenering

Gårdbrukere fikk orientering om tilskudd til drenering gjennom nyhetsbrevet 'info til bonden' 2 ganger i løpet året. Vår nettside har en egen side om dreneringsordningen. Kommunene blir informert gjennom nyhetsbrevet for kommunal landbruksforvaltning og på kommunesamlinger (teams eller fysisk).

Tilskudd til tiltak i beiteområder

Kommunene har fått informasjon på 2 kompetansesamlinger i 2023. Nyhetsbrev til kommunene og nyhetsbrevet "Info til bonden" benyttes også for å spre informasjon.

Klima- og miljøprogrammidlene (KMP)

Tidlig i januar åpner vi søknadsomgangen for de regionale klima- og miljøprogrammidlene. Det publiseres på våre nettsider som en nyhetssak, og det blir formidlet i nyhetsbrevet til kommunene. I tillegg blir det publisert en nyhetssak på grontfagsenter.no. NLR blir direkte kontaktet om det regionale KMP-programmet. På nettsidene er målene, faglige prioriteringer, og målgruppe beskrevet. I tillegg blir også retningslinjene for ordningen publisert.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelse på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	50	52	52	52	51	56

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom RMP har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Omfanget av utførte miljøtiltak har vært stigende for de fleste miljøtemaene, spesielt tiltakene som bidrar til mindre avrenning til vann har økt betydelig de siste to år. Det er en nedgang i seterdrift over flere år, og en nedgang i antall meter med pollinerende soner de siste 2 år.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom SML har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Antall utførte tiltak med SML-tilskudd har økt de siste 5 årene. Det har aldri før vært innvilget en så stor sum som i 2023, dvs. 16. mill kr.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom KMP har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Antall prosjekter har vært stabil de siste årene, som henger sammen med at midlene vi får tildelt er stabile.
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak gjennom øvrige miljøvirkemidler har vært stabilt, stigende eller synkende de fem siste år.	Omfanget av omsøkt areal som skal dreneres økte betydelig i 2023, etter en nedgang i flere år.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad Statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	SF bruker kompetansesamlinger for kommunene aktivt for å sette dem i stand til å veilede gårdbrukerne godt. Både nyhetsbrev til kommunene og nyhetsbrev til gårdbrukerne blir brukt aktivt. SF har også egne nettsider for hver av tilskuddsordningene. Nettsiden "Grønt Fagsenter" som er landbruksportal for gårdbrukerne i VT blir brukt for å minne om miljøtilskudd og frister.

3.1.1.13 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Tilskuddsordningen for lokal kompetanseutvikling i barnehage og grunnsopplæring gir barnehage- og skoleeiere mulighet til å vurdere, planlegge og gjennomføre kompetanseutvikling ut fra lokale behov og i partnerskap med UH-institusjoner. Alle våre kommuner, fylkeskommunen og mange private barnehager og skoler deltar i de tre ordningene for kompetanseutvikling. Vi får positive tilbakemeldinger fra deltakere, som melder at arbeidet med kartlegging av kompetansebehov og analyse av dette, har bidratt til økt samhandling på tvers av tjenester, skoler og barnehager. I tillegg har erfaringsdeling i ordningene bidratt til gode nettverk mellom kommunene i fylke. Vi vurderer at dette er med på å utjevne kvalitetsforskjeller, og dermed fremme utvikling, læring og trivsel tilpasset barn- og unges behov i barnehage og skole.

Barnehageeiere og skoleeiere har ansvar for å sikre at de ansatte har nødvendig kompetanse for å fremme utvikling, læring og trivsel hos barn og unge. Dette inkluderer å ansette kvalifiserte lærere, pedagoger og andre fagpersoner som kan tilpasse undervisningen og omsorgen til barnas individuelle behov.

Det er stor interesse for å delta i Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis. Vi har fra januar 2023 alle våre kommuner og fylkeskommunen med i ordningen. PPT er med i alle styringsgruppene. En av de første kommunene som ble med i Kompetanseløftet var Færder kommune. Det er svært interessant og se positive resultater fra Færder kommune når det gjelder spesialpedagogisk hjelp i barnehagene. Færder kommune ansatte spesialpedagoger i alle barnehager etter at en barnehage i 2017 varslet at 50% av barna trengte oppfølging fra PP-tjenesten. Å ansette spesialpedagoger i barnehagene, og å implementere tiltak som fokuserer på tidlig innsats og gruppearbeid, har gjort at behovet for spesialpedagogiske enkeltvedtak i barnehagene gikk ned med 40% etter prosjektets start. Det er nå en nedgang på 32% i bruk av spesialpedagogiske enkeltvedtak i barnehagene siden prosjektets oppstart i 2017. Dette har også gitt nedgang i bruken av spesialpedagogiske vedtak i skolen. Fra 2022 til 2023 gikk bruken ned med 5,9 prosentpoeng. Dette er et godt eksempel på hvordan målrettet arbeid i barnehagene kan ha langsiktige positive konsekvenser for barnas utvikling og redusere behovet for spesialpedagogisk støtte senere i utdanningssystemet. Færder kommunes eksempel har inspirert mange, og vi ser at mange kommuner har tatt i bruk "Færder-modellen".

BASIL-tall viser noe mer variert bilde i år enn tidligere år. Vi ser at det er mangel på barnehagelærere i både private og kommunale barnehager. Blant annet er det nå blitt en nedgang i andel av pedagoger (fra 41% til 39 %). Andel fagarbeidere er uforandret fra året før (19,8 %). Vi ser at antall dispensasjoner fra utdanningskravet er i økning i fylket. Andel årsverk pedagogisk leder med dispensasjon er doblet fra 2022 (0,68 %) til 2023 (1,47%). Det er også noen kommuner som forteller at de har langt færre søkere på styrerstillinger, og at rekruttering av styrere kan bli utfordrende over tid. I tillegg meldes det om fallende antall søkere til barnehagelærerutdanningen i hele fylket.

Samarbeidsforum for regional ordning har i år valgt å prioritere barnehagelærere ved å omfordele midler for å imøtekomme økt antall søkere (tilretteleggingsmidler). Av utdanninger som prioriteres av lokale nettverk, ser vi at barnehagelærerutdanninga og spesialpedagogikk kommer høyt opp. Av andre utdanninger er arbeid med språk, flerspråklighet og flerkulturell kompetanse, samt styrerutdanning representert.

Vi ser også at veldig mange barnehageeiere gjennom regional ordning søker midler til tiltak rettet mot temaet barnehagens psykososiale miljø. Tiltakene er igangsatt i partnerskapet med USN. Vi ser at samarbeidet mellom USN og lokale nettverk/barnehager fører til økt profesjonalisering og kapasitetsbygging i form av økt kompetanse på dette området.

GSI-tallene for høsten 2023 viser at av totalt 4 355 årsverk i grunnskoler i Vestfold og Telemark blir 112 årsverk til undervisning gitt av undervisningspersonale som ikke oppfyller kompetansekrava for tilsetting, jf. opplæringsloven § 10-1 og privatskoleloven § 4-2. Av totalt 5 380 lærere i fylket er det kun 204 lærere som ikke oppfyller kompetansekrava for tilsetting. Dette er en nedgang fra 2022.

Fra høsten 2023 fikk 528 lærere tilbud om videreutdanning gjennom strategien Kompetanse for Kvalitet. Dette er en økning fra høsten 2022 hvor 469 lærere fikk godkjent videreutdanning gjennom strategien.

Vi hadde i 2023 to kommuner med i oppfølgingsordningen. Kommunen fra 2020-uttrekket avsluttet sin deltakelse sommeren 2023. Denne kommunen hadde som sitt tiltak i ordningen deltakelse i Læringsmiljøprosjektet med alle skoler og barnehager, sammen med skoleeier, barnehagemyndighet og PP-tjenesten. Kommunen som er omfattet av 2022-uttrekket er, sammen med veiledere fra Universitetet i Sørøst-Norge, fra høsten i gang med tiltak basert på arbeidet i forfasen.

Kompetansetiltak i partnerskap med UH (fra kapittel 3.1.7.1.1.1 i TB)**Rapportere på**

Kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

I Vestfold og Telemark fylke er barnehage- og skoleeiere i partnerskap med fem ulike universitet og høyskoler.

Det er tre samarbeidsforum i Vestfold og Telemark, og hver har sin egen langsiktige plan. I de langsiktige planene fremgår det hvordan ordningene er organisert, og hvordan arbeidet med behovsmeldinger foregår. Her ligger også beskrivelse på hvordan kommuner og fylkeskommuner utvikler og gjennomfører kompetansetiltak i partnerskap med UH.

Langsiktige planer for regional ordning og kompetanseløftet har vært klare på hvordan partnerskapet er å forstå. Men vi så i forbindelse med tildeling av midler i desentralisert ordning at langsiktig plan ikke var tydelig på dette, og det resulterte i at den ble revidert høsten 2023. Noe av hensikten med revideringen har vært å være enda tydeligere i hva som ligger i retningslinjene og kriteriene for behovsmeldingen. I kriteriene for behovsmelding skal nettverkene beskrive skoleeiers prosess i organisasjonen knyttet til å vurdere kompetansebehov, vurdere tiltakenes lokale forankring og en vurdering av partnerskap med UH. Tiltak som ikke ivaretar disse kriteriene, har samarbeidsforum besluttet å avslå. Dette vurderer vi også vil legge til rette for kompetansetiltak i partnerskap, i tråd med lokale vurderinger av kompetansebehov.

For å få til en enda bedre forståelse av prosesser rundt partnerskap, har vi hatt et foredrag av Sølvi Lillejord med tittelen "Kunnskapsarbeid i tilskuddsordningen". Hensikten var blant annet å forstå bedre hva som skiller denne måten å drive utviklingsarbeid på, til forskjell fra tidligere. I tillegg har Rut Berle og Hilde Sofie Stokke fra USN snakket om partnerskapsforståelsen til både lokale nettverk, de har også bidratt på nasjonale samlinger i regi av UDIR.

Vi har en aktiv rolle som sekretariat i samarbeidsforaene og ut mot sektor. Vi forbereder og sørger for at saker og vedtak følges opp både før, i og etter møtene. I tillegg inviterer vi til både digitale og stedlige møter med sektor og UH med forskjellige tema som blant annet partnerskap.

I samarbeidsforum er UH representert innenfor alle tre ordningene. Da får vi avklart både kapasitet og prosess i partnerskapet. I enkelte partnerskap starter prosessen tidlig, og vi kan se at tiltakene og aktiviteten i sektor er omforent. I de tilfellene der det fortsatt er «bestille» og «levere», kan det oppstå misforståelse og enkelte ganger en misnøye i sektor. Vi kan da være en fasilitator for at kompetansetiltakene blir eventuelt justert eller endret.

Vi erfarer gjennom rapportering og møter at å være i partnerskap kan være krevende for både sektor og UH, men vurderer at det har skjedd en utvikling og forbedring i forståelsen og gjennomføringen. Dette viser også de gode tilbakemeldinger i rapporteringen:

- Dette partnerskapet har fungert veldig godt. Partene har drøftet seg frem i overordnede styringsgrupper og arbeidsgrupper for planlegging, gjennomføring og tiltak av kompetanseløftet.*
- Dette partnerskapet har fra UH's og fylkeskommunens side fungert meget bra. Partene har drøftet (i overordnet styringsgruppe og i de ulike arbeidsgruppene) seg sammen frem til planlegging, gjennomføring og tiltak som har vært utført.*
- Fagfolk fra UH er kobla direkte på flere barnehager slik at oppfølginga har blitt veldig konkret og hands-on. Det gjør også at UH lettere kan løfte tema og tiltak som de veit er nyttige i flere barnehager samtidig og utnytte nettverket til å bli bedre på erfaringsdeling.*
- USN har også benyttet eksempler fra barnehagenes samarbeid med foreldre inn i undervisning i fordypningen Mangfold i barnehagen. Gjennom samarbeid og partnerskap med barnehagene har vi også sett at vi trenger en pensumrevidering for å oppdatere etter aktuelle utfordringer.*
- Det er utviklet workshops som skolene lager avtaler om direkte med fagpersoner fra USN. Det har tatt noe tid før skolene har forstått mulighetene som ligger i dette, og det å benytte mulighetene fordrer en tydelig utviklingsplan fra skolenes side. Vi ser at tiltaket påvirker prosessene med hensyn til å ta eierskap til kvalitetsutviklingsarbeidet på de enkelte skolene og i de enkelte kommunene på en mer involverende måte. Lærere får delta mer i dialogene rundt utformingene av de konkrete øktene og fagpersoner fra UH får en dialog med skolene før utforming av de konkrete tiltaksøktene.*

Vårt inntrykk er at mange partnerskap etableres i en tidligere fase nå enn før. UH er også i ferd med organisere seg internt for å møte de behovene som et partnerskap krever. Resultatet av dette er at behovsmeldingene er mer i tråd med lokale vurderinger av kompetansebehov og ikke utelukkende på hva UH "kan" levere.

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.1.7.1.1.2 i TB)**Rapportere på**

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten og andre relevante støttejenester er inkludert

Statsforvalteren har hatt en tydelig forventning om at kompetansetiltakene skal omfatte den brede målgruppen i laget rundt eleven, inkludert PPT. Vi har formidlet dette på kontaktmøter med sektor, gjennom Samarbeidsforum, PP-leder nettverket, og det er tydeliggjort i langsiktig plan for ordningen. I tillegg har Statped vært på flere arenaer sammen med oss og formidlet hvordan kompetansen skal «flyte» mellom Statped og kommuner/fylkeskommuner, mellom PPT og andre støttejenester og barnehage- og skoleeiere. Vårt inntrykk er at dette nå er godt kjent i sektor.

Alle kommunene og fylkeskommunen i Vestfold og Telemark deltar nå i Kompetanseløftet. Vi startet med pilotkommunene i 2019 og har etablert tre

puljer til med kommuner som gradvis har blitt med i Kompetanseløftet. Alle puljene melder at PPT er med i ordningen, og mange melder at helsestasjon, skolehelsetjenesten, barnevern og andre sosiale tjenester også er tatt med inn i arbeidet. I vårt fylke har kommunale eiere og fylkeskommunen inkludert de private barnehagene og skolene. Vi ser i rapporteringen at de fleste private barnehagene og skolene i fylket deltar.

Alle puljene i Kompetanseløftet starter det første året med en kartlegging og analyse før det blir satt inn tiltak. Vi er tett på sektor med jevnlig digitale møter, og erfarer at det grundige forarbeidet med kartlegging og analyse bidrar til både en god forankring og til mer treffsikre tiltak for de involverte.

Vi har vært tydelige i oppstarten på at PPT er «navet» i ordningen. Det har bidratt til at de har vært involvert i de fleste tiltakene siden de også deltok i kartleggingen. Eksempelvis i pulje 3, som hadde oppstart høsten 2023, inviterte vi allerede 20. januar 2023 til heldagsmøte hvor 8 kommuner deltok. Kommunene var bredt sammensatt, og viktigheten av at tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv, og at PP-tjenesten og andre relevante støttetjenester blir inkludert i tiltakene, ble understreket. På møtet hadde vi gode eksempler fra andre kommuner som viste til sitt arbeid i Kompetanseløftet.

Vår vurdering per nå er at det er godt innarbeidet at PPT er en helt sentral aktør i Kompetanseløftet. Tilbakemeldinger og innspill som vi får, viser at denne deltakelsen i Kompetanseløftet har bidratt til at PPT skal ha større del av det systemiske arbeidet ut i barnehager og skoler. I rapporteringen i Kompetanseløftet melder 8 av 13 partnerskap at tiltakene har bidratt til økt samarbeid mellom barnehage, skole, SFO og PPT.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

2020-uttrekket: Vi vurderer at Drangedal kommune gjennom de tre årene de har deltatt i oppfølgingsordningen og Læringsmiljøprosjektet har gjort en betydelig innsats for å ta tak i de utfordringer som lå til grunn for uttrekket i oppfølgingsordningen, og de har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov. Dette underbygges av kommunens sluttrapportering til Udir.

Kommunen fremhever også hvordan den har sett tiltakene i oppfølgingsordningen og Læringsmiljøprosjektet i sammenheng med desentralisert ordning for kompetanseutvikling og regional ordning for kompetanseutvikling. Kartlegging og analyse av kompetansebehov er sentrale elementer i disse ordningene.

2022-uttrekket: Hjørdal kommune har med støtte og veiledning fra Universitetet i Sørøst-Norge (USN), kartlagt sine pågående utviklingsprosjekter, og dermed fått en oversikt over sin organisasjon. Kommunen har, sammen med USN, foretatt en kartlegging av hvilke behov både ansatte og elever har, for at læringsmiljøet og læringsutbyttet skal bli bedre. Vi har, sammen med USN, støttet lokal skoleeier i prioriteringen i en plan for hvordan de skal benytte denne kunnskapen for å vurdere kompetansebehovet. Vi vurderer at Hjørdal kommune er i gang med å videreføre påbegynte prosjekter og prioritere disse, men også startet en videreutvikling av nye strukturer i personalet på skolen.

Statsforvalter skal støtte og veilede kommunene i oppfølgingsordningen (fra kapittel 3.1.7.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettede tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge.

2020-uttrekket: Drangedal avsluttet sin deltakelse i oppfølgingsordningen juni 2023. Kommunen benyttet deltakelse i Læringsmiljøprosjektet som sitt tiltak i ordningen. Kommunen har bl.a. utviklet en standard for kvalitetssikring av skolens arbeid for trygge og gode læringsmiljø, som skolene benytter i arbeidet med å sikre et godt læringsmiljø. Skoleeier følger opp denne standarden i møte med rektorene.

2022-uttrekket: Vi har fulgt Hjørdal kommune tett i forfasen. I dialog med Universitetet i Sørøst-Norge, USN, har vi laget en avtale der veiledningen i forfasen er beskrevet. Vi har hatt møter med både ansatte i kommunen og politikere. Vi har vært tett på både skoleeier og UH i denne forfasen for å bidra til en forankring. Vi har veiledet kommunen i hvordan de kan se oppfølgingsordningen som en del av Kompetanseløftet og Desentralisert etterutdanning. Kommunen har hatt tilgang til veiledere fra USN. Det har ifølge kommuneledelsen bidratt til en forankring i organisasjonen og en støtte til skoleeier i kommunen.

Denne høsten er kommunen i gang med tiltak. De har hatt ulike utfordringer med rekruttering av ny rektor på skolen, samt høyt sykefravær i personalet. Flere av tiltakene har derfor omhandlet lederstøtte. For lærerne har det vært tiltak som kan støtte de i å utvikle/endre klasseromspraksis til en mer praktisk opplæring. Vi har støttet skoleeier i denne prioriteringen. En av veilederne fra USN som var tett på i forfasen er nå også tett på kommunen i tiltakene.

Vi kan etter hvert se spor av dette på Sauland skule i Hjørdal. Det er gjort endringer i måten skolen organiserer plan- og utviklingstiden. Ledelsen er blitt styrket for å følge opp lærerne i sitt arbeid mot å gjøre opplæringen mer praktisk og variert. Det vil i neste omgang bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet ved skolen.

3.1.1.14 Andre oppdrag

3.1.8.2.

Læringsnettverk

Det er 6 læringsnettverk i Vestfold og Telemark.

Alle kommunene som deltar i læringsnettverk gir tilbakemelding på at dette har vært en viktig arena for utvikling av samarbeid på tvers av kommunene. Vi erfarer også at læringsnettverk har ført til et utvidet samarbeid mellom kommunene også på andre områder.

Læringsnettverkene har gitt kommunene økt kompetanse, styrking av eksisterende tiltak og etablering av nye tiltak. Nettverksarbeidet har ført til konkret tiltak som kommer barn, unge og deres familier til gode. Eksempler er MST-Can og systematisert veiledningsmetodikk rettet mot både fosterforeldre og foreldre.

Dialogmøter

Vi vurderer at dialogmøter er en velegnet arena for å nå kommuneledelse og få en oversikt over kommunenes totale aktiviteter innenfor velferd for barn og unge. Dialogmøtene og barneverntjenestenes tilstandsrapporter gir en god oversikt over styrker og svakheter i tjenesten.

Tjenestestøtteprogrammet

I Vestfold og Telemark er det nå kun 2 kommuner som ikke har fått tilbudet om deltakelse i tjenestestøtteprogrammet. Vi mener at tjenestestøtteprogrammet har vært et viktig del av kompetansesatsningen. Programmet har bidratt til et større fokus på kvalitet i tjenestene, samtidig som viktigheten av en god internkontroll har fått fokus i tjenestene. Barneverntjenestene gir gode tilbakemeldinger på innholdet i tjenestestøtteprogrammet, og at en av suksessfaktorene er at alle ansatte får muligheten til å delta.

3.1.8.3

Barneverntjenestene i Vestfold og Telemark har gjort nødvendige tilpasninger til ny barnevernslov, også når det gjelder spørsmålet om gjenforening. Dette ser vi gjennom våre tilsynsaktiviteter og øvrig dialog med kommunene. Gjenforeningsspørsmålet var også tema på en samling for barnevernlederne, hvor Barneverns- og helsenemnda var til stede.

3.1.8.4

6 av 23 kommuner har ikke ferdigstilt forebyggende plan ved utgangen av 2023. I et barnevernsarbeid bestående av 6 kommuner er det laget en felles forebyggende plan. Den enkelte kommune skal i tillegg lage et tillegg til planen som er tilpasset kommunen.

Vår innsats på dette området har vært som følger:

* Tema på dialogmøter

* Tema Handlingsplansfestival der vi hadde fokus på hva som skal til for å lage en god plan som fører til bedre tjenester for barn og familier, og hvordan det er mulig å sikre gode planprosesser der flere planer inngår på tvers av tjenester og sektorer. Erfaringer fra kommunal ledelse i et slikt endringsarbeid var også tema under festivalen.

* Webinar i samarbeid med RVTS på konkret arbeid med forebyggende plan

* Tema på samlinger med både barnevernledere og kommunale ledere.

I tillegg har vi gjennom året vært en pådriver i dette arbeidet ved å be om statusoppdateringer og fremdrift i arbeidet.

Tilbakemeldinger fra kommunene er at tiltakene som vi har gjennomført har bidratt positivt til utarbeidelse av planene.

Flere kommuner melder at de ønsker å bruke tid på den forebyggende planen for å sikre at den blir funksjonell og implementert i de ulike velferdstjenestene. Vi vurderer likevel at det er uheldig at 6 av kommunene i løpet av en 2-års periode ikke har ferdigstilt og vedtatt en forebyggende plan. Kommunene som ikke er ferdig med planen, har gitt tilbakemelding på at planen vil bli vedtatt i januar 2024. Vi følger opp og er i dialog med de aktuelle kommunene.

3.1.8.5.

I Vestfold og Telemark har det vært etablerte ledernetverk i flere år. I 2023 har det vært en fokus på ledelse i våre samlinger med barnevernledelsen. Tema har blant annet vært internkontroll og reformarbeid og den gode ledelsen.

Midlene fra Bufdir er i sin helhet tildelt de tre ledernetverkene i fylket vårt. Midlene er blant brukt til å gjennomføre samlinger med fokus på ledelse ved hjelp av eksterne foredragsholdere.

3.1.8.6 og 3.1.8.7

"Jeg vet" og "Snakke sammen"

23 kommuner og fylkeskommunen har tatt i bruk verktøyene "Jeg vet" og "Snakke sammen" i det forebyggende arbeidet mot vold i nære relasjoner.

I år fikk barnehageeiere og barnehagemyndighetene invitasjon til en samling hvor RVTS var til stede for å presenterte verktøyene, og hvor deltakere fikk prøvd verktøyene. Flere kommuner valgte å lage avtaler med RVTS på denne samlingen om videre samarbeid.

Vi samarbeider også med likestillingssenteret og krisesentrene om et prosjekt som heter: "Våg å se – våg å handle". Målgruppen for prosjektet er ansatte i barnehager, skoler, SFO og helsestasjon. Kurset «Våg å se – våg å handle» gir deltakere fagkunnskap om vold i nære relasjoner, omfang og skadevirkninger.

Foredragsholdere fra likestillingssentret bruker "Jeg vet" og

"Snakke sammen" som verktøy i denne opplæringen. I 2023 deltok 400 personer på disse kursene.

Vi har gjennom flere år hatt et forpliktende samarbeid med RVTS, RBUP, KoRus og Statsforvalteren i Agder for å ivareta kravet om effektivt og godt samarbeid om gjennomføring av tverrsektorielle kompetanse- og kvalitetsutviklingstiltak. Samarbeidet er med på å videreføre og videreutvikle arbeidet innenfor områdene psykisk helse, rus, vold, barnevern og selvmordsforebyggende arbeid. Det jobbes med flere tiltak i samarbeidet, hvor Handlingsplanfestivalen er en viktig arena for å sette fokus på arbeidet knyttet til vold overfor kommunene. Krisesentrene inviteres også inn på Handlingsplanfestivalen.

Vi deltar også i nettverk for arbeidet med tilhørighet, trygghet og inkludering. Fylkeskommunen, i samarbeid med RVTS, er ansvarlig for driften av nettverket. Dette fagnettverk ble opprettet i 2022, med utgangspunkt i Regjeringens handlingsplan «Frihet fra negativ sosial kontroll og æresrelatert vold (2021-2024)».

Arbeidet i nettverket skal inngå og styrke den generelle innsatsen mot vold og overgrep i nære relasjoner, herunder forebyggende arbeid og bekjempelse av negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse, radikalisering og voldelig ekstremisme.

Nettverket skal bidra til kontinuerlig arbeid med å øke kunnskapen på feltet og legge til rette for at førstelinjetjenesten og andre relevante offentlige etater sikres tilstrekkelig kunnskap om negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.

I 2024 vil vi gjennomføre tilsyn med kommunenes krisesentertilbud. Temaet vil være barn på krisesenteret, med spesielt fokus på barns rettigheter knyttet til skole og aktiviteter under opphold på krisesenteret.

3.1.8.8.

Vi har gjennomført erfaringsutveksling på hvordan øke rekruttering i slekt og nettverk for alle våre kommuner. Flere læringsnettverk som har rekruttering i slekt og nettverk som tema, informerte om sitt prosjekt og erfaringer på området. Flere av tjenestene har utvidet forståelsen av hva som legges i barnets nettverk, og at hovedmålet er å rekruttere fosterhjem i egen kommune. Vi samarbeider med kommunene og Bufetat om hvordan fortsatt holde fokus og øke rekruttering i slekt og nettverk. Det er økt bruk av familieråd i Vestfold og Telemark. Flere kommuner har etablert egne familierådskoordinatorer.

3.1.8.9

Som grunnlag for de tre kommunesamtalene vi gjennomførte i 2023, utarbeidet vi kommunebilder i det digitale verktøyet for embetene.

Vi opplever at kommunebildene har bidratt til gode og strukturerte forberedelser til kommunesamtalene, både fra kommunenes side, som mottar et utkast til kommunebilde på høring i forkant av møtet, og fra vår side. Møtene blir derfor nyttige for oss og, etter tilbakemeldingene å dømme, tilsvarende også for kommunene. Vi vil derfor fortsette å utarbeide kommunebilder til fremtidige kommunesamtaler. Kommunebildene er ikke publiserte.

I tillegg har vi benyttet arbeidsverktøyet til interne vurderinger av de aktuelle fagområdene.

Vi har deltatt i embetenes brukerforum knyttet til kommunebilde-verktøyet. Dette har vært nyttig. Vi vurderer at fortsatt utvikling av verktøyet er viktig framover.

3.1.2 Statlig virksomhet er godt samordnet på regionalt nivå

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Kommunene har over en lengre periode jobbet systematisk med å få til gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge. 0-24 satsingen bidro i stor grad til kommunenes arbeid med dette.

Vi vurderer at kommunene nå har bedre forutsetninger for å gi gode og helhetlig tjenester til barn og unge enn før. Barnevernsreformen forutsetter helhetlig tjenester, dette er forstått og under implementering i kommunene. Likeledes understøttes arbeidet med helhetlig tjenester av de nye samarbeidsbestemmelsene som trådte i kraft. Arbeidet med disse bestemmelsene er grundig gjort rede for under kap. 3.2.1.1.1.1 i rapporten.

Vi vurderer at utviklingen tydelig går i riktig retning.

Vi har jobbet svært aktivt med både 0-24 oppfølging og like aktivt med innføring av den nye barnevernsreformen. Statsforvalteren har også bidratt med kompetanse og veiledning av kommunene i nytt lovverk og nye føringer. Dette arbeidet har vært tverrsektorielt, rettet både mot skole/oppvekst, helse- og sosialsektoren (NAV). Måloppnåelsen har således vært god mht. til veiledning av kommunene. Det er for tidlig å si noe om grad og effekt av reformen sett opp mot sluttbrukerne.

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt og samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

Vår overordnede vurdering av i hvorvidt kommunene har et godt og samordnet tjenestetilbud, og hvorvidt lovbestemmelsene er kjent og implementert, er basert på en omfattende spørreundersøkelse med de samme spørsmål stilt til kommunale ledere innenfor barnevern, barnehage, skole og til Nav-ledere. Nesten samtlige ledere svarte positivt på at hadde et godt samordnet tjenestetilbud i sin kommune, men i tre kommuner svarte de at de var i ferd med å

få det. På spørsmålet om lovbestemmelsene om samarbeid var kjent, svarte samtlige ja, men et par kommuner ga uttrykk for at de mente bestemmelsene ikke var like godt kjent i helsesektoren (vi hadde ikke spørreskjemaet ute i helsesektoren). Når det kom til spørsmålet om implementering, var svarene delt. En tredjedel mente bestemmelsene også var implementert, litt over en tredjedel mente de var godt på vei i dette arbeidet, men noe under en tredjedel mente at det gjensto en del før dette var implementert.

Vi spurte også om kommunen hadde den nødvendige kompetansen. Jevnt over svarte ledere positivt, men de små kommunene sa at de var sårbare mht kompetanse. Oppsummert vurderer vi at svarene var troverdige og ga et godt bilde av situasjonen. Troverdigheten var styrket av at de ulike tjenesteområdene svarte tilnærmet likt uavhengig av hverandre, og at der svarene ikke var utelukkende positive, var dette en delt oppfatning hos lederne i de kommunene.

Vi vurderer selv at svarene samstemmer med vår oppfatning av kommunen på de samme spørsmålene. Når det gjelder kompetanse, vurderer vi at kompetansen for en stor del er på plass, men at de små kommunene er sårbare. Vi vurderer at de store kompetansepakken i udirs og bufdirs regi, er sentrale og viktige.

Øverste ledelse i kommunene har i stor grad tatt inn over seg ansvaret beskrevet i barnevernsreformen, og de er godt orientert om samarbeidsbestemmelsene, inkludert koordineringsansvaret.

Hovedutfordringen når kommunene ses under ett, er likevel knyttet til både kompetanse og ressurser. Det kreves kompetanse for å fange opp. Det kreves kompetanse for å forebygge, og det kreves både kompetanse og ressurser for å gi den hjelpen de ulike barna er i behov av. Mange kommuner sliter økonomisk, og de gir uttrykk for at ressursene er en kritisk faktor i dette arbeidet.

Embetets innsats på området:

Vi har vært pådriver for koordinert samarbeid mellom relevante regionale aktører gjennom følgende arenaer:

Regional velferdsarena sør: Er etablert for å koordinere sektorovergripende oppgaver og virkemidler og bidra til at ulike statlige satsninger ses i sammenheng med den nasjonale strategien for sosial boligpolitikk "Alle trenger et trygt hjem". Videre skal den regionale arenaen samordne aktuelle aktørers tiltak og virkemidler i kommunenes arbeid med framskaffelse av boliger og tjenester til vanskeligstilte og understøtte kommunene i deres oppgaveløsning på best mulig vis. Det er nedsatt en webinargruppe bestående av to representanter fra henholdsvis Statsforvalteren i Agder, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Husbanken, og som har fått i oppdrag å arrangere en webinarrekke med temaene, utsatte barnefamilier, rus og psykisk helse og boligsosiale hensyn i plan. Målgruppen for webinarne var leder og saksbehandler på oppvekstområdet, NAV, helse- og omsorgsområdet og plan.

Sosiale tjenester i NAV: I 2023 gjennomførte vi tilsyn med økonomisk stønad til barnefamilier der vi blant annet undersøkte om NAV-kontoret samarbeider med andre instanser der det er behov for det. NAV-kontorene oppgir at de samarbeider med andre instanser i enkeltsaker, i hovedsak med barneverntjenesten. Gjennom vår oppfølging av tilskuddsprosjekter der målgruppen er barn og unge, har vi fått tilbakemeldinger om at det er behov for et mer systematisk samarbeid på tvers av flere tjenester i kommunen.

Samarbeid med Husbanken: Sammen med Husbanken og Statsforvalteren i Agder gjennomfører vi årlig boligsosialkonferanse. På konferansen i år presenterte vi funn fra vår undersøkelse om utsatte barnefamilier og det var presentasjon av Foyer-modellen - et boligsosialt tilbud til ungdom. Vi er nå godt i gang med planleggingen av konferanse for 2024 og hvor et av temaene vil være bosetting av flykninger i kommunene.

Tilskuddsforvaltning: Vi har gitt tilskudd til et samhandlingsprosjekt rettet mot barn og unge i Tønsberg kommune som heter Ung Arena+. Dette er et nyskapende samhandlingsprosjekt mellom SiV og de seks Vestfoldskommunene, og har forankring i Helsefellesskapet. I 2022 fikk de 600.000,- til et forprosjekt, og i 2023 fikk de 2.500.000,- til hovedprosjektet. Prosjektet retter seg mot unge i alderen 16 -25 år med psykososiale utfordringer. Hensikten er å utvikle og teste ut en tjeneste som integrerer kommunale tjenester, spesialisthelsetjenester og eventuelt andre velferdstjenester og frivillige i et felles lavterskeltilbud for unge/ unge voksne. Det skal piloteres i Tønsberg kommune, for så å breddes ut til flere av kommunene i Vestfold etter hvert.

Deltakelse i nettverk:

Vi har deltatt i nettverket for koordinerende enhet i Vestfold kommune. Her har blant annet samhandling omkring barn og unge vært tema. Vi erfarer at kommunene fortsatt har behov for bistand til juridiske avklaringer omkring samhandling, taushetsplikt og dokumentasjon i relasjon til koordineringsarbeidet: hva skal dokumenteres, av hvem, og hvor? Også når det gjelder det spørsmål som hvem har rett til IP og koordinator, og hvem har evt. ikke rett? Hvem kan være koordinator, og hvem kan evt. ikke kan være det i de kommunale tjenestene? Trenger man å ha en IP når man også har en tiltaksplan for personer i bemannet bolig, eller en IOP i skolen? Hva er forholdet mellom barnekoordinator og Koordinerende enhet/ andre koordinatore? Skal det fattes vedtak om IP og koordinator? Hva med klageadgang? Hva definerer en godt fungerende Koordinerende enhet i en kommune, og hvordan bør denne være organisert for å fungere etter intensjonen? Dette er spørsmål som vi har samlet opp, og som vi planlegger å adressere i et webinar den 8. februar 2024. Det har også blitt etablert et nettverk for barnekoordinatorer i Vestfold og Telemark. Dette er nyttige arenaer både for oss og kommunene for videre dialog om samordning av tjenester til utsatte barn og unge.

Samarbeid med kompetansesentrene: 0-24-forum for barn og unge (Statsforvalteren i Agder, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Statsforvalteren i Viken/Buskerud, RVTS Sør, KORUS Sør, RBUP, KS). Forumet møtes 4 ganger pr år, for gjensidig informasjons- og erfaringsutveksling. 0-24 forum har etablert to arbeidsgrupper, med egne mandater.

- Den ene har i oppdrag å lage oversikt over kommuner kompetansesentrene har lite kontakt med, og som vi med bakgrunn i registerdata kan anta at kunne ha nytte av bidrag fra sentrene.
- Den andre gruppen handler om risikoutsatte sped- og småbarn i regionen. Formålet med satsingen er å bidra til at kommunene når målene med

oppvekstreformen, dvs. å forebygge omsorgssvikt og de negative følgende av dette, gjennom tidlig og samordnet innsats og felles kommunalt ansvar for barnas oppvekstvilkår. Tilknyttet arbeidsgruppen er det opprettet en ressursgruppe erfarne fagfolk og ledere fra de ulike tjenestene.

Det er sammenheng mellom de to arbeidsgruppenes mandater, ved at tiltakene som arbeides frem av sped- og småbarnsgruppen skal tilbys kommuner i de tre fylkene.

Handlingsplanfestivalen: Dette er en årlig to-dagers samling for kommunale ledere, og har som formål å bidra til utvikling, realisering og samordning av kommunale handlingsplaner som gjelder psykisk helse, forebygging av vold og overgrep og skadelig bruk av rusmidler.

Samarbeidsavtalen omfatter også felles innsats i implementeringen av oppvekstreformen, og andre satsinger på oppvekst-, helse- og barnevernsområdet. Prioritering av barneverntjenester og bidrag til læringsnettverk for barneverntjenestene er en konkret oppgave.

Målgruppen for festivalen er kommunedirektører, enhetsledere, fagledere, og andre som har ansvar for planarbeid- og tjenesteutvikling i kommunene.

Årets tema var oppvekstreformen, med hovedvekt på samarbeid og samordning på tvers. Dette er i tråd med ny veileder om psykisk helsearbeid for barn og unge. Evalueringen viste at temaene er relevante, festivalen inspirerte til utarbeidelse av kommunale planer, ga god innsikt i oppvekst reformens formål og tydeliggjorde behovet for samarbeid og endring på tvers av tjenester.

Konferansen «Samarbeid og samhandling - til beste for barn og unge i Vestfold og Telemark»: Statsforvalteren inviterte høsten 2023 til konferanse med fokus på endringene i velferdstjenestelovgivningen, samt erfaringer fra prosjektet Pilot for programfinansiering 0 -24. Representanter fra relevante kompetanse- og forskningsmiljøer ble invitert for å sette fokus på tema. I tillegg ble det presentert gode eksempler fra kommuner (AskerLab og Familieveiviseren). Målgruppe var kommunalsjefer for helse, omsorg, utdanning, NAV-ledere, barnevernledere og ledere av tjenester til barn, unge og familier.

Barn- og ungepanelet: Statsforvalteren jobber med mange oppgaver som berører barn og unge. For å kunne gjøre dette på en god nok måte, er det viktig for oss at vi lytter til deres erfaringer. Vi har derfor våren 2023 etablert et barn- og ungdomspanel. Panelet har 8 medlemmer i alder 12-19 år.

To av de åtte medlemmene i barn- og ungdomspanelet er i tillegg representanter i fylkesberedskapsrådet. Fylkesberedskapsrådet består av representanter fra de som har ansvar for samfunnssikkerhet og beredskap i fylket vårt, slik som for eksempel politiet, sivilforsvaret, frivillige organisasjoner, forsvaret og representanter for næringslivet.

Gjennom dette panelet bistår barn og ungdom oss med råd og erfaringer knyttet til de ulike oppdrag vi har. På møtene vi har hatt i 2023 har det vært følgende temaer:

- Statsforvalterens arbeid med bærekraftsmålene
- Skolefrævar
- Psykisk helse og rus

Barn- og ungdomspanelet har også gitt en tilbakemelding på revidering av fylkesROSEN på følgende tema: masseankomst av mennesker, pandemi, atomulykke og bortfall av strøm / kraft.

I tillegg har medlemmer fra panelet deltatt på fagdag om ungdom og rusforebygging. Gjennom sine innlegg bidro de også til at deltakerne fikk innsikt i at det er forskjeller i ungdommens forhold til rus og rusbruk i store og små kommuner.

3.1.2.2 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Manglende samordning på sentralt nivå samt svært ulike statlige tilsynsetater ift. regionalisering og tilsynsforankring pga. f.eks. funksjonsbasert organisering, tilsynsfokus, tematikk, målgrupper, planleggingshorisont, frister, rapporteringsløsninger mv. gjør at samordning er svært utfordrende. Det oppleves enda i stor grad som samordningen består i å styre klar av at flere tilsynsetater kommer ut i kommunene samtidig eller rett etter hverandre.

Samordningsrollen til statsforvalteren er utfordrende, men viktig. Det går fremover fra år til år selv om det oppleves å gå smått. Gjennom de regionale møtearenaene deles kunnskap og noe samordning skjer gjennom at det avtales bilaterale møter som del av tilsyn og for arbeidet med risiko- og vesentlighetsvurderinger for den kommunale egenkontrollen.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Embetets tilsynssamordner arbeider i Beredskapsstaben og har ansvaret for tilsyn etter Sivilbeskyttelsesloven. Stedfortreder arbeider i Oppvekstavdelingen og deltar på tilsyn på barnehageområdet. Begge to inngår i embetets tilsynsgruppe, der alle avdelinger med kommunerettede tilsyn/kontroller er representert med en eller flere medlemmer.

Arbeidet med samordning av statlig tilsyn skjer gjennom deltakelse i det nasjonale samordnernetverket, og - først og fremst - gjennom det regionale tilsynsforumets møteaktivitet.

Gjennom samordningen av tilsynene opplever vi at både samlet belastning og plassering i tid ivaretas godt. Når vi sender tilsynsplaner på høring etter

samordningen regionalt så får vi særdeles lite tilbakemeldinger om behov for endringer. Det kan forekomme at det bes om flytting i tid dersom det ikke har vært dialog med kommunen i forkant (noe det i stor grad er) og foreslått dato ikke passer for en eller flere nøkkelpersoner for gjennomføringen av tilsynet.

Dialogen om situasjonen i enkeltkommuner tas primært i møtene i tilsynsforum.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

Planer for forvaltningsrevisjoner og forvaltningsrevisjonsrapporter deles gjennom det regionale tilsynsforumet, der kontrollutvalgssekretariat og kommunerevisjon deltar. Planen for forvaltningsrevisjoner ligger i felles Teamsgruppe for forumet.

For 2023 er det ikke vurdert å utsette eller ikke gjennomføre tilsyn på grunn av forvaltningsrevisjoner.

Dialogen med kommunene er gjennomført ved utsending av tilsynsplan på høring etter at denne er samordnet.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.2.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Vi prøver å fremme læring i tilsynene gjennom fokus på veiledning før, under og etter gjennomføring. Fremgangsmåten tilpasses også status i kommunene på det aktuelle tilsynsområdet.

Vi deler gjerne gode eksempler på dokumentasjon og praksis.

Det er et sentralt budskap at vi står sammen med kommunene om å finne god løsninger for måloppnåelse der det er mangler og svakheter som det må jobbes med.

3.1.2.3 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Landbruksavdelingen støtter omstilling til mindre utslipp av klimagasser, og mer opptak av karbon i jordbruket ved å bruke tilskuddsmidler til gode tiltak. I tillegg bidrar vi med kunnskap inn i forskjellige klimarelaterte jordbruksprosjekter.

Plangruppa spiller inn klimahensyn i høringsinnspill til planer etter plan- og bygningsloven. Vi legger statlige planretningslinjer og andre nasjonale føringer og veiledere til grunn for arbeidet og vår dialog med kommunene. Dette gjelder både å fremme planlegging som reduserer transportbehovet og tilpasning til et klima i endring. Med utgangspunkt i nye Nasjonale forventninger kommuniserer vi stadig sterkere at det må unngås arealbeslag som fører til klimagassutslipp (myr og skog). Vi savner imidlertid tydeligere hjemler knyttet til dette.

Kommunale klima- og energiplaner klimatilpasning og klimagassreduksjon (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp, og har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Kommunene har økt fokus på klimatilpasning i sine planer, og vi ser særlig i tettbygde strøk at det i større grad enn tidligere tas grep knyttet til overvannshåndtering. Fokuset på å redusere klimagassutslipp er stort på papiret i overordnede kommunale planer, men det er begrenset i hvilken grad kommunene klarer å ivareta klimahensyn og redusere utslipp i den faktiske arealplanleggingen.

Vi legger vekt på å formidle SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning i våre innspill til kommunale planer. Vi har hatt stort fokus på klimatilpasning i våre innspill til varsel om oppstart av planer, inkl. formidling av de fylkesvise klimaprofilene.

Vi har hatt fokus på å formidle forventninger om planlegging som reduserer transportbehovet, og har økt formidlingen av at kommunen må unngå omdisponering av karbonrike arealer som skog og myr.

Vi savner imidlertid hjemler knyttet til karbonrike arealer, og vi opplever det til dels som utfordrende å vurdere klimatilpasningen i de enkelte planforslag vi får på offentlig ettersyn.

3.1.2.4 Beredskap i en endret sikkerhetspolitisk situasjon

Vi har økt fokus på endringen i den sikkerhetspolitiske situasjonen gjennom arbeidet med ROS, styrking av evnen til gradert samhandling (materieell og trening), flere sivil/militære møtearenaer og økt aktivitet i disse og gjennom styrket samarbeid md SFOV (Oslofjordsamarbeidet) som også er videreført i

samarbeidet mot våre svenske motparter.

Sikkerhetsklareringer for kommunalt personell og graderte informasjonsøker i godkjente lokaler er prioritert.

Oppdatert analyse (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren har oppdatert analyse av sikkerhetspolitisk krise og væpnet konflikt i fylkesROS, inkludert oppfølgingsplan.

Gradert del av FylkesROS fra 2020 er revidert i samarbeid med SFOV, da vi har sett det som hensiktsmessig, da spesielt fordi nøkkeltørers ansvarsområder overlapper våre "på kryss og tvers". Gradert del av ROS ferdigstilles nå i starten av 2024. Ugradert del er revidert parallelt, men da ikke i samarbeid med SFOV.

FylkesROS i sivil-militært samarbeid (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

FylkesROS legges til grunn for revisjon av underliggende plan til SBS og embetets beredskaps- og kriseplan, samt embetets innspill til andre sektors planverk.

Vi jobber enda i nettverk med de øvrige embetene med SBS-tiltak, og kvalitetssikring av kobling mot ROS regionalt gjenstår for vårt graderte planverk. Embetets beredskapsplanverk er på overordnet nivå generisk, men har interne tiltakskort, regionale prosedyrer og overordnede regionale beredskapsplaner med utgangspunkt i hendelsene (temaene) i FylkesROS. FylkesROS og oppfølgingsplan og det underliggende kunnskapsgrunnlaget (f.eks fylkesvise klimaprofiler) formidles aktivt til regionale samarbeidspartnere og kommunene, ikke minst opp mot regionalt og kommunalt planarbeid etter plan- og bygningsloven.

FylkesROS i det sivil-militære samarbeidet (fra kapittel 3.2.1.4.1.3 i TB)

Rapportere på

FylkesROS legges til grunn i det sivil-militære samarbeidet, herunder beredskapsplanlegging og sivil-militære øvelser.

Forsvaret ved HV-01 og HV-03 deltar i arbeidet med FylkesROS inkludert gradert FylkesROS og oppfølgingsplan til ROS.

Risiko- og sårbarhetsbildet følges opp i en rekke sivil-militære møtearenaer, inkludert samarbeid rundt Oslofjorden (SFOV) og for Østlandet (SFOV og SFIN). Det samme gjelder for øvingsaktiviteten.

Økt oppmerksomhet (fra kapittel 3.2.1.4.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ha økt oppmerksomhet på robusthet i verdi- og forsyningskjeder i den samordnede regionale beredskapsplanleggingen.

NATO's 7 baseline requirements og kritiske samfunnsfunksjoner er sentrale knagger for all vår jobbing med samfunnssikkerhet og beredskap, og vi legger til grunn mer langvarige, komplekse og omfattende hendelser enn tidligere.

Vi har jobbet mye med regionale samarbeidsaktører gjennom fylkesberedskapsrådet for å styrke sikkerhet og robusthet for kraftforsyning og ekom, inkludert alternative kommunikasjonsløsninger for å sikre styring og ledelse - inkludert befolkningsinformasjon dersom ordinære løsninger faller bort. Det er også jobbet med helseberedskap - personellressurser og lager av legemidler og forbruksmateriell.

Finans og cyber er to områder det er svært utfordrende å følge opp regionalt. Det samme med næringsmidler, drivstoff. Modellen fra kraftforsyningen med KBO og en KDS sentralt utpekt burde vurderes for flere kritiske samfunnsfunksjoner.

Oppfølgingsplan (fra kapittel 3.2.1.4.1.5 i TB)

Rapportere på

Prioriterte tiltak for å redusere risiko og sårbarhet inngår i oppdatert oppfølgingsplan behandlet i fylkesberedskapsrådet og hos embetsledelsen.

Oppfølgingsplan for FylkesROS er og blir forankret i Fylkesberedskapsrådet, der embetsledelsen og avdelingsdirektørene i embetet inngår. Det er en klart formidlet premiss at FylkesROS inkludert oppfølgingsplan eies i og vedtas i Fylkesberedskapsrådet.

3.1.2.5 Andre oppdrag

3.2.1.5.8: kapasitetsutfordringer i tjenestene ved bosetting av flyktninger i kommunene

Ankomstsituasjonen etter invasjonen i Ukraina er håndtert gjennom møter i en intern tverrfaglig arbeidsgruppe og ved gjennomføring av jevnlig møter med relevante direktorat/departement og kommunene.

Vi har også gjennomført samlinger med NAV Stat og voksenopplæringssentrene som har ansvar for nyankomne. Her har vi hatt særlig fokus på veiledning av regelverk (Kapittel 6A), men også bosetting.

I tillegg har vi gjennomført samling for kommunene sammen med fylkeskommunen hvor samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting har vært tema. Det er avdeling for næring, innovasjon og kompetanse i Vestfold og Telemark fylkeskommune som har ansvaret for oppgaver knyttet til integreringsfeltet. Vi har hatt godt samarbeid med denne avdelingen de siste årene. Fra Statsforvalterens side er det representanter fra helse- og omsorgsavdelingen, beredskapsavdeling og oppvekstavdeling som deltar i samarbeidet. Vi har i år hatt jevnlig møter og bidratt på hverandre sine arenaer.

I møtene drøfter vi både innspill fra fylkeskommunen om deres inntrykk av kommunene, og vi deler funn fra tilsyn og annen offentlig informasjon som kan bidra i arbeidet med å gi gode anbefalinger til IMDi. I forbindelse med krigen i Ukraina har disse møtene vært ekstra nyttige.

Sammen med Husbanken og Statsforvalteren i Agder gjennomfører vi årlig boligsosialkonferanse. På konferansen i år presenterte vi funn fra vår undersøkelse om utsatte barnefamilier. På bakgrunn av innspill fra kommuner og den pågående situasjon med krigen i Ukraina, har vi bestemt at konferanse i 2024 skal ha tema bosetting av flyktninger i kommunene.

Alle våre kommuner fikk til bosetting i 2023. Til sammen ble det bosatt 2 234 personer. Vi er svært fornøyde med bosettingsarbeidet som foregår i kommunene våre. Det var også ekstra hyggelig at Tønsberg kommune hadde vunnet bosettingsprisen for 2023. Tønsberg har over flere år gjort gode politiske og administrative grep for å møte behovene for bosetting, kvalifisering og integrering.

Allikevel er vi bekymret for bosetting i 2024. Vi ser at flere av våre kommuner sliter med å ta i mot så mange nyankomne som anmodet.

3.1.3 Rettssikkerhet er ivaretatt på en enhetlig måte

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Helse- og omsorgsavdelingen

Det er gode interne systemer for å ivareta tilsyn og saksbehandling. Avdelingen har i løpet av 2023 redusert sin saksbehandlingstid på tilsynsområdet, og samtidig redusert antall restanser. Det er et resultat av målrettet arbeid og bruk av ny veileder. Avdelingen har god og målrettet veiledning ut mot NAV kontorene og svarer med dette opp forventningene i TB

Forurensning: Vi har utarbeidet og forbedret rutiner og maler og videreutviklet kvalitetssystemet vårt. Dette for å sikre god kvalitet og enhetlig praksis i vårt arbeid både når det gjelder tilsyn og konsesjonsbehandling. Saksbehandlingstid for behandling av søknader og klagesaker er lengre enn ønskelig, noe som skyldes manglende ressurser. Vi jobber kontinuerlig med å utvikle vår kompetanse på tilsyn både gjennom e-læring og fysisk deltakelse i tilsyn.

Landbruksavdelingen

Vi har hatt mange nyansettelser i 2023. Introduksjonsprogrammet for nyansatte og kurs- og kompetanseportalen i embetet er et viktig grunnlag for god dokumentforvaltning og saksbehandling. Når det gjelder landbruksspesifikk oppfølging, har intern kollegial veiledning og kompetanseoverføring vært prioritert. Vi deltar på kompetansetiltak i regi av Landbruksdirektoratet og har etterspurt flere tiltak fra direktoratet. Vi har jevnlig felles møtearenaer, særlig digitale, med embetene Agder, Oslo og Viken og Innlandet, for å sikre likebehandling, lik forståelse av regelverk og ordninger og drøfte felles utfordringer. Avdelingens arbeid med internkontroll er rapportert under kapittel 3.3.1.2.1.1.

Plangruppa:

Vi har hatt mange nyansettelser i 2023, og har fokusert på opplæring av de nye. Vi jobber kontinuerlig med tekstene vi bruker i innspill til planvarsel, og med å holde oss oppdaterte på fagområdene vi skal ivareta og på nye statlige forventninger og føringer. Vår vurdering er at kvaliteten på veiledningen og saksbehandlingen vår har vært økende over tid. Vi har måttet nedprioritere en del saker i 2023 pga. manglende ressurser, men vi leverer godt i de sakene som har vært prioritert.

Oppvekstavdelingen

Vi har i 2023 bistått kommunene våre i deres arbeid med å etterleve nytt kapittel 6A i integreringsloven. Særlig har vi hatt oppmerksomhet mot kommuner som ikke har bosatt de siste årene (en del kommuner i Telemark fylke). Vi vurderer at vårt arbeid med veiledning av kommunene i stor grad har bidratt til måloppnåelse.

I tillegg har vi i 2023 gjennomført tilsyn med Porsgrunn kommune. Kopi av tilsynsrapport er sendt IMDi. Etter tilsynet inviterte vi Porsgrunn kommune på møte med kommunene for å fortelle om deres arbeid med bosetting av ukrainere. Tilsynsaktiviteter innen integreringsfeltet gir effekt når metodene som benyttes for tilsyn også innebærer god dialog og oppfølging sett fra kommunenes perspektiv.

Sett at dette midlertidige regelverket har virket i to år, vurderer vi at utviklingen tydelig går i riktig retning.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Vi behandlet 233 klager på byggesaker i 2023 mot 280 klager i 2022. Prosentandelen for saker behandlet innenfor fristen har økt. Av 233 saker var det 172 saker som ble behandlet innenfor fristen. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid gikk ned fra 84 dager i 2022 til 78 dager i 2023. Av 233 saker var det 43 saker der det ble gitt medhold i klagen.

I tillegg til egne saker har vi bistått Statsforvalteren i Agder i arbeidet med nedbygging av restanser. Vi mener at det er viktig å bidra i slike prosjekter slik at saksbehandlingstiden ikke får store variasjoner på nasjonalt nivå.

Vi har hatt fokus på å få behandlet flere saker innenfor fristen enn det vi klarte i 2022, noe vi har lyktes med. Vi har i 2023 hatt en redusert bemanning pga. permisjoner/sykdom. Normal bemanning vil trolig først være på plass andre halvår 2024.

Når det gjelder byggesakene, har vi over tid opparbeidet gode saksbehandlingsrutiner, og vi bygger opp og vedlikeholder kompetanse på fagfeltet. Vi opplever at vi holder god kvalitet på vedtakene. Kvaliteten på kommunenes vedtak varierer imidlertid en del. Vi bruker mye ressurser på å innhente flere opplysninger/vurderinger for kunne reparere kommunenes vedtak der hvor dette er mulig. Vi har derfor en relativt høy prosentandel stadfestelser. Tallet gjenspeiler ikke nødvendigvis kvaliteten på kommunenes saksbehandling, men viser at kommunene ofte kommer til riktig resultat. Vi har fokus på å unngå unødige opphevinger.

I enkelte tilfeller kan vi ikke unngå opphevinger, f.eks. i saker der det politiske utvalget har kommet til et annet resultat enn administrasjonen uten at utvalget har begrunnet vedtaket. Politikerne kan oppfatte dette som at Statsforvalteren overprøver det kommunale selvstyret. Dette er imidlertid ikke riktig. Når Statsforvalteren opphever kommunens vedtak, er det på grunn av saksbehandlingsfeil. Vi tar ikke stilling til om f.eks. en dispensasjon skal gis eller ikke. Kommunene gis en ny mulighet til å behandle saken uten å gjøre samme saksbehandlingsfeil.

På plan- og bygningsrettens område er det begrenset politisk handlingsrom ettersom utfallet av en byggesak normalt avhenger av om tiltaket er i samsvar med gjeldende plan og med reglene i plan- og bygningsloven. I så fall har tiltakshaver krav på å få tillatelse. Resultatet av en byggesak er derfor som regel utslag av rettsanvendelse. Der hvor et vedtak er utslag av rettsanvendelse vil det ikke være noe politisk handlingsrom for et annet resultat. Statsforvalteren som rettssikkerhetsinstans, må påse at kommunene følger reglene i plan- og bygningsloven. Kommunene har imidlertid et stort politisk handlingsrom ved vedtakelse av arealplaner, og kan vedta eller endre planer i samsvar med politiske ønsker for utvikling, bevaring etc. Ved å bruke planverktøyet kan kommunen sørge for at resultatet i byggesakene blir som ønsket.

I saker der hvor plan- og bygningsloven åpner for et kommunalt skjønn, vil det være et større politisk handlingsrom. Det vil være tilfellet i saker etter pbl. § 29-2 om visuelle kvaliteter og pbl. § 29-4 om plassering av bygninger. Her ser vi lokale forskjeller fra kommune til kommune i vårt fylke. Forutsatt at kommunen har gitt en saklig begrunnelse og baserer seg på en riktig lovforståelse og riktig faktum, legger Statsforvalteren stor vekt på kommunens vurderinger av lokale forhold og ønsker for utviklingen. Vi vil i slike tilfeller ikke overprøve kommunens skjønnsutøvelse, men legge stor vekt på det kommunale selvstyret.

Det er viktig å skille mellom hva som er politikk og hva som er rettsanvendelse, og på kommunens rolle som bygningsmyndighet og som planmyndighet. Dette veileder vi kommunene om når det er anledning til det. Som klageinstans er det lite rom for å legge vekt på politikk når vår oppgave er å kontrollere at kommunen har fulgt reglene i plan- og bygningsloven, og det er få regler i plan- og bygningsloven som overlater vurderinger til kommunens frie skjønn.

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-26 %	74 %	233	172

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.1.2 i TB)
Rapportere på

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

I følge tall fra SYSAM hadde kommunen gitt utsatt iverksetting i 10 saker, hvorav kun 4 ble behandlet innenfor fristen. Det er ingen funksjon i SYSAM som gjør det mulig å gjenfinne disse sakene. Vi legger imidlertid til grunn at en del av disse saker har vært særlig kompliserte. Første halvår av 2023 hadde vi dessuten en særlig krevende bemanningssituasjon.

Vi har for øvrig opplevd at informasjonen om at det er gitt utsatt iverksetting er godt skjult i oversendelsene fra kommunen. Vi foretar en rask mottakskontroll i sakene når de kommer inn, og har derfor ikke fanget opp alle tilfellene der det var gitt utsatt iverksetting før etter at sakene var tatt under behandling. Vi antar derfor at noen saker kan ha blitt ført på nytt i SYSAM når dette ble oppdaget, og at fristen da allerede var oversittet. Vi har ved flere anledninger oppfordret kommunene til å opplyse om at det er gitt utsatt iverksetting i oversendelsesbrevet til klagesaken. Vi kommer til å sende ut en ny påminnelse om dette. I tillegg har vi forbedret våre interne rutiner og vil ha økt fokus på disse sakene framover.

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	- 60 %	40 %	10	4

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Ekspropriasjonssaker har høy prioritet hos oss. Vi behandlet kun to saker som førsteinstans i 2023. I den ene saken var det behov for flere opplysninger og krevde tid til å gå gjennom innkomne opplysninger og merknader/tilsvar til disse. Saken medførte noen vanskelige vurderinger.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 50 %	50 %	2	1

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Vi behandlet kun 1 sak ekspropriasjonssak som klageinstans i 2023 og den ble behandlet innenfor fristen.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	0 %	100 %	1	1

Forurensningstilsyn: Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Brudd på miljøregelverket blir i større grad forebygget og avdekket

Alvorlighetsgraden av avvik vi avdekker under tilsyn varierer i stor grad og det er vanskelig å se en generell trend. Det er også store variasjoner i etterlevelse av miljøregelverket mellom virksomheter innad i de ulike bransjene.

Lokale media publiserer jevnlig nyheter om vår tilsynsvirksomhet, noe vi ser ut fra påfølgende henvendelser virker til å ha en forebyggende effekt også ovenfor aktører vi ikke har ført tilsyn med.

Vi har siden 2020 jobbet målrettet med å øke vår tilsynsaktivitet og har økt vår aktivitet fra 18 tilsyn i 2020, 27 tilsyn i 2021, 33 tilsyn i 2022 til 54 gjennomførte tilsyn i 2023.

For å sikre at vår tilsynsaktivitet er risikobasert, tar vi ved planlegging av kommende års tilsyn utgangspunkt i avvik fra egenkontrollrapporter, avvik fra forrige tilsyn, vår kjennskap til virksomhetene gjennom saksbehandling og innkomne bekymringsmeldinger. Vi ser også hen til frekvens og når virksomheten sist hadde tilsyn. Vi deltar i de landsdekkende tilsynsaksjonene der det er relevant.

Vi har benyttet varsel om tvangsmulkt ved alvorlige avvik eller ved mangel på oppfølging fra virksomhetens side. Dette fungerer i hovedsak godt og det har ikke vært nødvendig å vedta varslede Tvangsmulkt i 2023.

Innsatsen på forurensningstilsyn er styrket (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)**Rapportere på**

Innsatsen på forurensningstilsyn er styrket

Vi har jobbet målrettet med å styrke innsatsen på forurensningstilsyn og har siden 2020 økt antallet gjennomførte tilsyn hvert år. I 2023 gjennomførte vi 54 forurensningstilsyn. Vi mener at med dagens bemanning er dette nivået vi kan opprettholde over tid. Økt innsats på forurensningstilsyn fører til noe lengre saksbehandlingstider, og en lavere prioritering av enkelte andre deler av oppdraget vårt.

For å lykkes med å styrke innsatsen har vi prioritert tilsyn høyt, blant annet ved at alle saksbehandlere må gjennomføre et minimum antall tilsyn i løpet av året. Vi har også ansatt en medarbeider på gebyrmidler som jobber 100% med tilsyn. Vi deltar aktivt i ulike tilsynsfora og prioriterer arbeid med økt tilsynskompetanse. Ledelsen har en løpende oppfølging av status for tilsyn gjennom året for å sikre fremdriften.

Ved å styrke innsatsen på tilsyn vil brudd på miljøregelverket i større grad bli forebygget og avdekket.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Lovforvaltning, tilskuddsforvaltning, internkontroll og kontrolloppgaver er alltid tema på flere av kompetansesamlingene som landbruksavdelingen arrangerer for kommunene. God forvaltningspraksis, dokumentasjon og etterprøvbarehet er vektlagt i den sammenheng.

I 2023 arrangerte landbruksavdelingen 23 kompetansesamlinger, og lov- og/eller tilskuddsforvaltning i ulike former var tema i alle. Bonde- og/eller skogeierorganisasjoner var invitert til noen av samlingene. Kontaktpunkter mellom forvaltningen og næringen er viktig for å skape felles forståelse for lowtek, forvaltning og prioriteringer.

Kompetansesamlingene i 2023 foregikk både fysisk, digitalt og som en kombinasjon. En av samlingene var en fysisk samling over to dager for alle kommunene. Tidligere har det vært en utfordring at enkelte kommuner ikke har prioritert ressurser til å la medarbeidere delta på kompetansetiltak. Det har ikke vært tilfellet i 2023.

Vi har i 2023 hatt god erfaring med å invitere ledernivået over landbruk i kommunen til enkelte samlinger. Det er viktig for å synliggjøre kommunens oppgaver innen landbruk, bevisstgjøre ledernivået om godkjennerollen i fagsystemene og formidle behovet for at det settes av nok tid til stedlige kontroller og feltkontroller i forbindelse med kommunenes tilskuddsforvaltning.

Vi sender også ukentlige informasjonsbrev på e-post til kommunene, hvor det er lenker til siste ukes nettsaker for kommunal landbruksforvaltning.

Vi prioriterer veiledning både pr. telefon og i fysiske møter med enkeltpersoner i kommunene, særlig nyansatte.

Våre jurister hadde våren 2023 opplæring i boplikt for alle ordførere og rådmenn i kommunene i Telemark. I tillegg hadde juristene høsten 2023 opplæring for nye politiske utvalg i én kommune, og flere kommuner skal få tilsvarende i 2024.

Arbeidet med kompetanseheving i kommunene er høyt prioritert. Felles arenaer for erfaringsutvekslinger og "kalibrering" er viktig for å sikre likebehandling mellom kommunene. Det er dessuten viktig for å få tilbakemeldinger om det er svakheter ved regelverk og fagsystemer som bør følges opp.

Vårt systematiske arbeid med kompetansetiltak over tid har bidratt til at kommunene jevnt over har god kvalitet i forvaltningen. I forvaltningskontrollene erfarer vi at flere og flere kommuner har god, skriftlig internkontroll på plass og gode rutiner for lov- og tilskuddsforvaltning.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Internkontroll for ordningene i jordbruket

I de ordningene SF er førsteinstans har vi på plass skriftlige interne rutiner for halvparten av ordningene. Planen var å utarbeide flere rutiner og oppdatere de som finnes i 2023. Utsifting av saksbehandlere og mange søknader om tilskudd ved produksjonssvikt gjorde at vi måtte utsette dette arbeidet. Planen er å arbeide mer med internkontrollen i 2024.

Internkontroll for ordningene i skogbruket

Arbeidet med bedre skriftlig internkontroll har fortsatt i 2023, og det skal arbeides videre med i 2024. Dette gjelder risikovurderinger og rutiner for ordningene hvor vi er førsteinstans (skogbruksplanlegging og NMSK-saker hvor kommune eller fylkeskommune er skogeier).

I ordningene hvor kommunene har vedtaksmyndighet og vi har ansvaret for utbetalinger og regnskapsføring, har vi detaljerte rutiner for våre oppgaver. Det er en kritisk del av tilskuddsforvaltningen at utbetalingene foregår på riktig måte og til riktig tid. Vi har derfor prioritert denne delen av internkontrollen.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirts rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	5
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	0
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	9
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	2
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	206796

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	6
Saker funnet i orden	6
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	

Kontroll av 5 saker med enbrukerpensjon og 1 sak med tobrukerpensjon.

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Effekt av risikobasert kontroll
Tilskudd til tidligpensjon	Ja	Ja	Mistanke om avvik rundt inntekt sjekket og funnet i orden
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Nei	Ja	Landbruksjenestene i Vestfold og i Telemark ble kontrollert i 2021 og 2022
Tilskudd til veterinærreiser	Nei	Ja	25 % av søknadene blir hver søknad kontrollert for at kravene til reisetilskudd er oppfylt.
Stimuleringsstilskudd til veterinærdekning	Ja	Ja	Rapporter fra vaktistriktene kontrollert mtp rett bruk av midlene.
Tilskudd til fylkesvise prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Ja	Ja	Midlene tildelt til prosjektene blir brukt til tema innenfor ordningen.
Erstatning etter offentlige pålegg	Nei	Nei	
Tilskudd ved produksjonssvikt	Ja	Ja	Rett tildeling av tilskudd.
Kompensasjon ved avvikling av hold av pelsdyr mv	Nei	Ja	Rett tildeling av kompensasjon
Kompensasjon for riving og opprydding av pelsdyrhus	Nei	Ja	Rett tildeling av kompensasjon. Feltkontroll er utført.
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Delvis	Nei	Utbetaling gjennomføres på grunnlag av rapportering inkludert regnskap/dokumentasjon for utgifter. Alle saker er dermed gjenstand for kontroll.
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	Ingen avvik avdekket. Veiledning og kvalitetssikring.
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Delvis	Nei	Økonomien og kostnadene i prosjektene blir fulgt opp gjennom hele prosjektperioden. Utbetaling foregår på grunnlag av kontrollert og godkjent dokumentasjon i alle prosjekter.
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag	Ikke aktuell	Nei	
Andre ordninger	Ja	Ja	Avdekket besetninger med overproduksjon.

Andre ordninger: Husdyrkonsesjon

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 % av kommunene.

Kontroll av tilskuddsforvaltning - jordbruk

SF foretar kontroller etter en kontrollplan basert på risikovurderinger av kommunene. Utplukk til kontroll blir gjort på basis av mistanke om mangler i saksbehandlingen, saksbehandlernes kompetanse, hvor lenge siden forrige kontroll mm.

I alle kontrollene av jordbruksordningene kunne alle kommunene legge fram skriftlige interne rutiner for saksbehandlingen. For PT og RMP hadde alle kommunene også skriftlig kontrollplan med risikovurderinger. For en del kommuner ble det gitt merknader om behov for å utvide de skriftlige rutinene noe med punkter som manglet.

Ved kontroll av produksjonstilskudd m.m. var de gjennomgående svakhetene manglende skriftlige vurderinger og begrunnelser når kommunene behandlet feilmeldinger. Alle kommunene foretar avkortninger etter regelverket, men begrunnelsene og vurderingene var mangelfulle. Kravene til begrunnelser i forvaltningsloven §§ 24 og 25 ble vektlagt under kontrollene.

Kontroll av tilskuddsforvaltning - skogbruk

Vi har gitt veiledning til nyansatte i kommunene, én til én pr. telefon og e-post for å gi innføring i kommunenes tilskuddsforvaltning og kontrolloppgaver.

Stedlig forvaltningskontroll er gjennomført på bakgrunn av risikovurderinger. Høy aktivitet i kommunen og lang tid siden forrige kontroll, er den vanligste risikoen. For få gjennomførte feltkontroller har tidligere vært en risiko i flere kommuner. Nå ser det ut til at kommunene har fått gode rutiner for å følge opp dette og sørge for tilstrekkelig antall risikobaserte feltkontroller. Tilstrekkelig kapasitet og skogfaglig kompetanse ved landbrukskontorene er avgjørende for at kommunenes tilskuddsforvaltning skal holde tilfredsstillende kvalitet.

Forvaltningskontrollene har vist at kommunene har fått på plass skriftlige internrutiner. Kommunene har risikobaserte kontrollplaner. Faktisk gjennomførte kontroller samsvarer med kontrollplanene, og det er sakene med høy risiko som blir kontrollert i felt.

På grunn av prioritering av andre oppgaver og tidlig snøfall, er to av forvaltningskontrollene som skulle vært gjennomført i 2023 utsatt til våren 2024.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Drangedal	Produksjonstilskudd - skriftlig IK, vurdering av vanlig jordbruksproduksjon, feilmeldinger og avkorting	Ingen avvik. 7 merknader.	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket.
Sandefjord	Produksjonstilskudd - skriftlig IK, vurdering av vanlig jordbruksproduksjon, feilmeldinger og avkorting	Ingen avvik. 7 merknader.	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket.
Notodden	Produksjonstilskudd - skriftlig IK, vurdering av vanlig jordbruksproduksjon, feilmeldinger og avkorting	Ingen avvik. 7 merknader.	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket.
Fyresdal	Produksjonstilskudd - skriftlig IK, vurdering av vanlig jordbruksproduksjon, feilmeldinger og avkorting	Ingen avvik. 5 merknader.	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket.
Færder	RMP - skriftlig IK, risikobasert kontroll, saksbehandling med feltkontroll	Ingen avvik. 3 merknader.	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket.
Kviteseid og Nissedal	RMP - skriftlig IK, risikobasert kontroll og saksbehandling med feltkontroll	Ingen avvik. 7 merknader.	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket.
Færder	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel - skriftlig IK og saksbehandling	Ingen avvik. Ingen merknader.	
Midt-Telemark og Nome	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel - skriftlig IK og saksbehandling	Ingen avvik. 1 merknad.	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket.
Sandefjord	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel - skriftlig IK og saksbehandling	Ingen avvik. 1 merknad.	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket.
Larvik	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel - skriftlig IK og saksbehandling	Ingen avvik. Ingen merknader.	
Fyresdal	Tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel - skriftlig IK og saksbehandling	Ingen avvik. Ingen merknader.	
Færder	SMIL - skriftlig IK, saksbehandling og feltkontroll	Ingen avvik. 5 merknader.	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket.
Kviteseid og Nissedal	SMIL - skriftlig IK, saksbehandling og feltkontroll	Ingen avvik. 10 merknader.	Kommunen følger opp merknadene, og SF veileder om regelverket.
Bamble	NMSK skogkultur	Ingen avvik. 3 merknader.	Kommunen oppdaterer sine rutiner.
Kviteseid og Nissedal	Skogfond, gjennomgang av forvaltningen i fagsystemet ØKS med statsautorisert revisor.	Ingen avvik i kommunens prosedyrer og rutiner knyttet til føring av skogfundsordningen i fagsystemet ØKS. Merknad om behov for skriftlige vurderinger i vedtak om frigivelse av skogfond.	Ikke behov for oppfølging.
Fyresdal	Skogfond, gjennomgang av forvaltningen i fagsystemet ØKS med statsautorisert revisor.	Ingen avvik i kommunens prosedyrer og rutiner knyttet til føring av skogfundsordningen i fagsystemet ØKS.	Ett tilfelle hvor forskningsrenter og gebyr var inkludert i beløpet som ble utbetalt med skattefordel. Saken er fulgt opp og korrigert av kommunen. Ikke behov for ytterligere oppfølging.

4 kommunekontroller for PT - av disse var 2 kontroller de kommunene som ble utsatt fra året før

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	32	52 %	12	23

Det er gjennomført forvaltningskontroller innenfor jord og/eller skog i 12 av kommunene.

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)
Rapportere på

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Vi har to personer som har tilgang til å opprette, endre og slette brukere med tilgang til Landbruksdirektoratets fagsystemer. Det er utarbeidet skriftlige rutiner for oppfølging av tilgangene i Styringsbiblioteket. For oppfølging av brukerne har det siden 2016 blitt benyttet et Excel-ark med oversikt over brukere, sortert på kommuner og hvilken rolle de ulike personene har, dato når det er gitt tilgang og kommentarfelt for oppfølging av midlertidige tilganger. Det loggføres også hvilke brukere/brukertilganger som er slettet. Alle henvendelser og bekreftelser på tilganger blir i tillegg journalført i arkivsystemet vårt, Elements.

Vi foretar periodisk gjennomgang av alle brukerne hos kommunene og fylket. De periodiske gjennomgangene bygger på tre nivåer som risikovurderer brukertilgangene. Risikovurderingene som ligger bak gjennomgangene er om brukerne har tjenstlig behov for tilgangen, hvor mange i samme kommune som har tilgang til ordningen, og om godkjennertilgangene er gitt til brukere med budsjettdisponeringsfullmakt for ordningen.

Nivå 1: Brukeradministrator – fortløpende hele året – følger aktivt opp tilgangene i fylket ut fra henvendelser fra kommunene/Statsforvalteren. Vi er restriktive med hvilke tilganger som tildeles brukere, og vi krever at henvendelser om endringer kommer skriftlig fra overordnet. Med få kommuner i fylket vårt har vi god kontroll på ansatte på landbrukskontorene, og vi kan dermed raskt fjerne brukertilganger til personer som slutter og ikke lenger har behov

for tilgang.

Nivå 2: Kommune – årlig gjennomgang – Det sendes årlig ut lister over brukere og tilganger til landbrukskontorene, med skriftlig henvendelse om at kommunene må gå gjennom listen over brukertilgangene i sin(e) kommune(r). Dersom det er kommuner som ikke svarer, blir de fulgt opp fram til tilbakemelding foreligger. Vi gjennomgår og følger opp tilbakemeldingene fra kommunene. Alle henvendelser og oppfølginger journalføres i sakarkivet vårt.

Nivå 3: Systemansvarlig – årlig gjennomgang – Etter at kommunene har gjennomgått periodisk kontroll, går systemansvarlige for spesifikke ordninger hos Statsforvalteren gjennom listen over alle brukere i fylket. Tilbakemelding om eventuelle endringer gjøres til brukeradministrasjon i fylket.

Ved usikkerhet om en bruker oppfyller krav til tjenstlig behov for en eller flere tilganger i fagsystemene, har vi rutine på at vi kan kontakte Landbruksdirektoratet for å sjekke brukerloggen i systemene. Vi har en restriktiv praksis med ikke å gi tilganger til fagsystemer til personer som ikke aktivt bruker fagsystemene i sitt arbeid. Det er i 2023 ikke funnet noe avvik i oppfylging av krav til tjenstlig behov.

Vi arbeider jevnlig gjennom hele året med å dokumentere og loggføre endringer. Vi mener at de tre nivåene for gjennomgang av brukerne sikrer god informasjonssikkerhet til fagsystemene.

I 2023 ble det arkivert og behandlet 251 journalposter i arkivsystemet vårt knyttet til brukeradministrasjon i Vestfold og Telemark. Dette er en økning på 31% i forhold til 2022.

Vi har ikke avdekket sikkerhetshendelser knyttet til brukeradministrasjon i 2023.

Utviklingstiltak

Vi har i 2023 sendt innspill til Statsforvalterens fellestjenester om å utvikle et digitalt skjema for søknader om tilgang til fagsystemene.

Et digitalt skjema vil gjøre det enklere for kommunene å be om riktig tilgangsrolle, og vil redusere muligheten for at det bes om, og tildeles feil, brukertilgang.

Vi mener at et skjema som dette vil forbedre og effektivisere både administrasjonen og kontrollen. Skjemaet vil kunne nyttes i alle embeter i hele landet. Vi har per dags dato ikke fått tilbakemelding fra Statsforvalterens fellestjenester på innspillet vårt.

Kontroll med tilgangene til Ldirs fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Kortfattet beskrivelse
Hvordan gjennomføres periodisk kontroll/revisjon og hvilke risikovurderinger ligger bak?	Risikovurderingene som ligger bak gjennomgangene er om brukerne har tjenstlig behov for tilgangen, hvor mange i samme kommune som har tilgang til ordningen, og om godkjennertilgangene er gitt til brukere med budsjett-disponeringsfullmakt for ordningen.
Hvor ofte gjennomføres kontrollen?	Det gjennomføres kontinuerlig kontroll gjennom året og årlig periodisk kontroll på høsten.
Hvilke avvik er eventuelt avdekket?	Ingen avvik.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene kontrollerer grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i behandlingen av produksjons- og avløsertilskudd.

Temaet tas opp dialogen med kommunene og de er blitt bedre i gjøre vurderingen

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har Statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Det er et av temaene som tas opp i forvaltningskontrollen. Det har også vært et punkt på programmet under den årlige kompetansesamlinga.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	De aller fleste varselmeldingene er blitt kvittert ut med en kommentar som viser at vilkåret om vanlig jordbruksproduksjon er vurdert. Det er forbedringspotensial når det gjelder hva som vurderes og hvordan vurderingene kommenteres. Vi vil fortsatt løfte temaet i våre undersøkelser og vår veiledning av kommunene.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Helse- og omsorgsavdelingen

Avdelingen har i 2023 hatt en god måloppnåelse.

Avdelingen har fokus på klagesaksbehandling og ROS baserte tilsynssaker. Avdelingen overholder de fleste tidsfrister mht saksbehandling. Saksbehandlingstiden og antall restanser på tilsynssiden har gått jevnt nedover de siste 3 år. Det har vært en bevisst prioritering internt å tilgodese saksbehandling på disse områdene.

Avdelingen har et mål om å overholde tidsfrister på rettighetsklager, men pga at flere nøkkelpersoner har sluttet, har restansene i perioder gått noe opp. Det har vært utfordrende å dekke kompetanse behovet på dette området.

Avdelingen har bevisst brukt media for å spre informasjon i tilsynssaker som vekker stor allmen interesse. Vi har sendt ut pressemelinger og gjort "sladdede"versjoner av tilsynsrapportene lett tilgjengelige.

Oppvekstavdelingen - barnevern

En viktig del av oppnå målet med høy tillit i befolkningen er å ha kvalitet og effektivitet i saksbehandlingen. Vårt mål er å svare opp henvendelser fra befolkningen og ungdom på institusjon raskt og med tydelige beslutninger og nødvendig veiledning.

Vi vurderer at vi har god måloppnåelse både når det gjelder planlagte tilsyn, Landsomfattende tilsyn og fortløpende klagesaksbehandling.

Vår oppfølging av kompetansesatsingen og øvrig kontakt med kommunene gir oss en total oversikt over fagutvikling, drift og utfordringer i tjenestene. Denne oversikten bruker vi blant annet til å tilrettelegg for erfaringsdeling mellom kommunene. Tilbakemeldingene fra kommunene er at dette er lærerikt og utviklingsfremmende.

Vi vurderer også at vi har funnet en god balanse på vår rolle i Læringsnettverkene. Slik vi ser det, er nettverkene i Vestfold og Telemark godt etablert, er stadig i utvikling og fungerer selvstendig uten at vi må ha sterk koordinerende rolle. Læringsnettverk har også ført til tettere samarbeid på andre fagområder på tvers av kommunene.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

I Vestfold og Telemark utføres alle tilsyn på ettermiddag/kveldstid. Ved ev. unntak er det fordi vi har informasjon om at barna er hjemme på dagtid.

Alle barn får tilbud om samtale. Dersom de ikke er hjemme eller vil snakke med oss på tilsynstidspunktet, blir de gjort oppmerksomme på at de kan ta kontakt med oss pr. telefon, e-post eller ved hjelp av de ansatte på institusjonen.

Rett i underkant av 50 % av barna har tatt imot tilbudet om samtale med oss. Vårt inntrykk er at de fleste institusjonene gir barn informasjon om vår rolle og oppfordrer barna til å snakke med oss.

Vi jobber for å motivere barn til å ville snakke med oss. Vi må likevel ha respekt for at en del barn av ulike grunner ikke ønsker å snakke med oss, og at noen barn opplever et stort "samtaletrøtthet".

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- Behandlingsmåte 1 (avslutning med veiledning) og 2 (oversendelse til virksomheten/helsepersonellet): 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- Behandlingsmåte 3 (virksomheten følge opp og rapporterer) og 4 (møte med virksomhet og pasient): 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- Behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør): 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Statsforvalteren følger føringene til Helsetilsynet i valg av behandlingsmåter. Vi har i 2023 jobbet målrettet for å redusere restansene i kategorien behandlingsmåte 5. I 2024 er det sannsynlig at vi overholder kravene til saksbehandlingstid for alle behandlingsmåter.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	6 %	86 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	7 %	87 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	16 %	96 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	20 %	100 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	-40 %	40 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker AID (fra kapittel 3.3.1.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker innen sosiale tjenester behandlet etter ny behandlingsmåte 5 (statsforvalteren utreder og avgjør) eller etter gammel veiledning: 5 måneder eller mindre

Vi har ikke behandlet noen tilsynssaker etter behandlingsmåte 5 i 2023.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %		

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.3.3 i TB)**Rapportere på**

Avsluttede klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Totalt ble 865 rettighetsklager etter pasient- og brukerrettighetsloven (helse/omsorg) avsluttet i 2023. Dette er en økning på 364 saker fra 2020 (73%), og en økning på 215 saker fra 2022 (33%). 95% av avsluttede rettighetsklager (uten pasientreisesakene) ble behandlet innen 3 måneder. 100 % av pasientreisesakene ble behandlet innen 3 måneder. Til tross for en stor økning av rettighetsklager, har vi klart å holde saksbehandlingstiden på samme nivå. Dette har krevd hard prioritering, og har gått på bekostning av planlagte tilsyn og utviklingsoppgaver.

Vi behandlet 341 klagesaker etter sosialtjenesteloven i 2023. Vi hadde flest klagesaker i landet etter Oslo og Viken. Også på sosialområdet har vi prioritert å behandle klagesaker, og har derfor klart å behandle 96 % innen fristen.

Saksbehandlingstid - avslutning av klagesaker unntatt dekning av utgifter til pasientreiser (pbrl. § 2-6): minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	6 %	96 %
Helse/omsorg	90 %	5 %	95 %

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.3.4 i TB)**Rapportere på**

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

176 overprøve vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning i 2023. 95 % av vedtakene overprøvd innen 3 måneder. Begge tall innebærer en økning fra fjoråret.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	5 %	95 %

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.3.5 i TB)**Rapportere på**

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Søknader om dispensasjon som kommer inn utenom vedtak som overprøves, behandles fortløpende. Det er ingen utfordringer knyttet til dette.

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.3.6 i TB)**Rapportere på**

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

Vi har som målsetting og behandle alle klager fra barn og unge fortløpende og innen 30 dager. I de sakene vi ikke når målet, handler dette i hovedsak om behov for å innhente ytterligere opplysninger.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	2 %	92 %

Resultatmål SFVT (fra kapittel 3.3.1.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 235 poeng

Statsforvalteren har gjennomført alle landsomfattende tilsyn og åtte egeninitierte tilsyn. Vi har i 2023 prioritert å jobbe med restanser på tilsynsiden, fremfor flere egeninitierte planlagte tilsyn.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
235	- 76	159

Resultatmål SFVT og SFTF (fra kapittel 3.3.1.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 55 poeng

Oppfølgingen av sykehusene etter det landsomfattende BUP-tilsynet har også i 2023 bundet opp ressurser på tilsynssiden. Utenom det landsomfattende tilsynet har vi prioritert ett tilsyn der vi vurderte at det var fare for pasientsikkerheten.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
55	- 29	26

Resultatmål SFVT og SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.6.3 i TB)

Rapportere på

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 75 poeng

Vi har gjennomført tre landsomfattende tilsyn med barns behov når familien søker om økonomisk stønad. I tillegg har vi deltatt i fem tilsyn der tema har vært helsemessig og sosial beredskap.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
75	14	89

3.1.3.4 Andre oppdrag

3.3.1.4.1

Vi har fulgt opp dette med lik fortolkning og veiledning i internkontrollbestemmelsen etter § 25.1 i kommuneloven ved at den har vært tema i møte i regionalt tilsynsforum, samt at det er fulgt opp særskilt i møte i intern tilsynsgruppe i embetet og mellom de to fagavdelingene hos oss dette først og fremst berører.

3.3.1.4.2

3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning

Vi oppnådde samtlige målkrav på vergemålsfeltet i 2023. Ved inngangen til året hadde vi større restanser og lengre saksbehandlingstid på opprett sak voksen. Ved utgangen av året hadde vi fått ned restansene og ligger godt innenfor målkravene på området.

Vi kontrollerte samtlige vergeregnskap fra det sentrale uttrekket fra SRF innen fristen. Resultatene etter revisjon var tilfredsstillende.

Det ble gjennomført regnskapskurs på våren før regnskapsinnleveringen. Vi holdt dette ved tre steder, samt ett kurs via Teams. Vi har videre holdt flere

innlegg om vergemål og fremtidsfullmakter for bl.a. pårørendeskoler, legeforeningen, pensjonistforeninger og via enkelte kommuner. Det oppleves særlig stor interesse for fremtidsfullmakter.

Opprett vergemål for voksne (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål for voksne – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 90 dager.

Resultatet på området var 94 % innen fristen på 90 dager.

Fra 2022 til 2023 har vi arbeidet målrettet for å oppnå resultatkravet på området, da dette ikke ble nådd i 2022. Vi har hatt en god utvikling og oppnår en raskere gjennomsnittlig saksbehandlingstid enn foregående år. Gruppen som arbeider med opprett sak for voksne er relativt stor, og dette sett sammen med at vi har prioritert å være tidlig inne i nye saker, har gitt en effektiv saksflyt. Vi benytter i stor grad ringevarsling både hva gjelder underretning til pårørende og etterspørring av manglende dokumentasjon. Dette går gjerne raskere enn ved skriftlig varsling. Sakene som går over frist, skyldes i hovedsak manglende dokumentasjon som legeerklæringer, skriftlig samtykke fra personen det er søkt verge for mv. Vi har god kontroll på området.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
94 %	80 %	14 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Vi har i løpet av 2023 behandlet 49 klagesaker, der 86 % er behandlet innen fristen på 60 dager. Klagesaker prioriteres fra vår side, da det anses viktig for de involverte i saken å få en snarlig klagebehandling. Vi opplever dog økt saksbehandlingstid fra SRF sin side, slik at tiden fra klagen sendes til oss og til avgjørelse foreligger blir lang.

Vi har som målsetning å opprettholde rask saksbehandling på vår klagebehandling videre. Enkelte klagesaker er omfattende, ressurskrevende og tar tid.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagen Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
86 %	80 %	6 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Vi kontrollerte samtlige vergeregnskap fra det sentrale uttrekket fra SRF innen fristen. Totalt kontrollerte vi 653 saker, samt 54 tilleggskontroller. I den ordinære kontrollen ble 43 % godkjent og 49 % godkjent med merknad. 7 % ble ikke godkjent.

Det ble foretatt revisjon av 35 vergeregnskap, samt at 10 saker med uttak fra kapitalkonto ble tatt ut til revisjon. Resultatet etter revisjonen var tilfredsstillende, og vi fikk en god tilbakemelding på arbeidet som er utført.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Vi foretar innledningsvis grundige kartlegginger i saker som gjelder opprettelse av vergemål. Mye av undersøkelsene dreier seg om vergehavers samtykke til vergemål og behov. Kartleggingsskjemaet kan være et godt virkemiddel i saker med løpende vergemål, da dette er knyttet direkte opp mot vergehavers behov. Vi innhenter informasjon fra den vergetrengende selv, pårørende og hjelpeapparatet rundt om bistandsbehovet. Dette gjøres i de aller fleste tilfellene på telefon. Vi snakker alltid med den vergetrengende på telefon der dette er hensiktsmessig og vedkommende ønsker det.

Vi innhenter samtykke fra vergetrengende til opprettelse av vergemål og valg av verge der vedkommende selv kan ta stilling til dette. Dersom det ikke er mulig å innhente skriftlig samtykke før opprettelsen, ber vi vergen om bistand til innsendelse av samtykkeskjema i etterkant. Ved opprettelse av vergemål, gjør vi det klart i vedtaket at vergens bistand, uavhengig av mandat, skal begrenses til det som er nødvendig og til det som den vergetrengende faktisk

ønsker og har behov for bistand til.

Vergers kompetanse (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Nye verger har gjennomført introduksjonskurs

Vi legger stor vekt på klargjøring av vergehavers selvbestemmelse i vår kontakt med vergene. Dette både i innledende samtaler, men også i vår veiledning og kontakt med vergene underveis i vergeoppdrag. Der hvor vi opplever bekymringsmeldinger, veileder vi vergene fortløpende og oppretter tilsyn.

Vi informerer samtlige nye verger om introduksjonskurs og andre tilgjengelige kurs via «mine vergemål» i vedtak om oppnevning av verger. Av ressurs hensyn følger vi ikke opp at dette gjennomføres av den enkelte verge. Vi har videre informert om tilgjengelige e-læringskurs i brev om årlig regnskapskontroll til samtlige verger med regnskapsplikt, og i informasjonseposter ut til faste verger. Grunnet feil i Power-BI siden august 2023 har vi ikke hatt mulighet til å følge utviklingen i antall verger som har gjennomført de enkelte e-læringskursene, herunder introduksjonskurs.

3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Barnehage

Vi erfarer at det er variasjon kommunene imellom knyttet til regelverksforståelse og regelverksetterlevelse på barnehageområdet. Blant annet opplever flere kommuner at det er utfordrende å skille rollen som barnehagemyndighet fra rollen som kommunal barnehageeier. Gjennom veiledning og tilsyn ser vi i tillegg at flere av barnehagemyndighetene ikke har tilstrekkelig forvaltningskompetanse.

Vi har avdekket regelverksbrudd under alle tilsynene i 2023. Temaene har vært barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn, behandling av dispensasjoner fra pedagognormen og utdanningskravet for pedagogisk leder. Regelverksbruddene gjelder både etterlevelse av barnehageloven og forvaltningsloven.

I 2023 har vi hatt et spesielt fokus på barnehageloven kapittel VIII fordi vi gjennom vår kontakt med eiere og myndighetene har erfart manglende regelverkskompetanse.

Skole

På samme måte som for barnehage ser vi at det er stor variasjon mellom skoler og kommuner på skoleområdet. I flere av kommunene er det ustabil ledelse, og dette gjør det særlig utfordrende for skoleledelse og skoleeier. I saker som er sammensatte og til dels kompliserte, og det i tillegg er høy grad av konflikt mellom foresatte og skole/kommune, er det særlig vanskelig. Dette gjelder for eksempel i saker om langvarig og bekymringsfullt skolefravær. Vi har avdekket regelverksbrudd i alle tilsyn i 2023, og opphevet mange vedtak. Mye av årsaken er manglende forvaltningskompetanse, og dette vil vi derfor ha ytterligere fokus på i 2024. Det er vår oppfatning at skoler og kommuner har en krevende hverdag med lite ressurser og regelverk som til en viss grad er motstridende. Eksempel på dette kan være skolemiljøregelverket og arbeidsmiljøloven. Dette har derfor vært tema på konferansene i mars om bekymringsfullt skolefravær og i kontaktmøter/regionsmøter.

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barneha (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke virkemidlene, tilsyn og veiledning, målrettet, for å bidra til regeletterlevelse hos barnehagemyndigheter, barnehageeier og skoleeier.

Barnehage

Vi vurderer hvilket virkemiddel som vil være best egnet for å bidra til regelverketterlevelse hos barnehagemyndigheten. Arbeidet med risikovurderinger og vurdering av tilstanden i sektor har fulgt føringene i metodehåndboken. Kunnskap hentes inn via BASIL, møte- og kontaktpunkter, veiledning, klagesaker, mediasaker, henvendelser fra barnehagemyndigheten, foreldre og andre. På bakgrunn av denne informasjon gjør vi en risikovurdering. Risikovurderingen viser ofte at det er risiko for lovbrudd på flere områder i samme kommune. Vi velger som hovedregel virkemiddel tilsyn der hvor konsekvensen av et lovbrudd er størst.

Vi har eksempler på at veiledning og tilsyn har ført til endring av praksis. Blant annet erfarer vi at det er en stor utfordring å få rekruttert utdannede barnehagelærere i noen av våre kommuner. I forbindelse med planlegging av tilsyn så vi at det var nødvendig å balansere mellom valg av virkemidler i akkurat dette temaet. For to av våre kommuner vurderte vi det som mer hensiktsmessig med oppfølging i form av dialog fremfor tilsyn. Veiledning førte til at kommunene klarte å rigge gode systemer for å kunne ivareta ansvaret som barnehagemyndighet, og de rettet sin praksis. I to andre kommuner valgte vi derimot å fører tilsyn med temaet.

Vi har også i 2023 hatt veiledningssamlinger tilknyttet regelverket om trygt og godt barnehagemiljø. Her ser vi særlig behov for veiledning og oppfølging for å forebygge mulige brudd som kan gi alvorlige konsekvenser for barn i barnehagen.

Skole

Vi innhenter informasjon om sektorens etterlevelse av regelverket gjennom klagesaker, håndhevingsordningen, bekymringsmeldinger og problemstillinger fra elever, foresatte og sektor, media, møter med skoleeiere samt statistikker som GSI og brukerundersøkelser. Selv om "Kommunebildeværktøyet" oppleves som et øyeblikksbilde, legger vi ulik informasjon inn slik at vi kan gjøre en overordnet analyse av kommunens utfordringer på skoleområdet. Dette har vist seg nyttig for å gi spisset tilbakemelding og veiledning i kommunedialogen.

I forbindelse med planlegging av tilsyn for det kommende året, gjennomgår vi kommuner og skoler som bekymrer oss spesielt. Dette kan omfatte generell bekymring basert på faktorer som ustabil ledelse, organisatoriske endringer, samt spesifikke bekymringer knyttet til sektorens håndtering av for eksempel spesialundervisning og skolemiljø. For områder, skoler og kommuner som bekymrer oss, men hvor tilsyn ikke velges av ulike årsaker, kan vi følge opp med veiledning. Avhengig av alvorlighetsgrad og type regelverksbrudd, tilbyr vi veiledning på generell basis gjennom nettsidene våre, regionale møter eller kontaktmøter for alle skoleeiere. Alternativt gir vi veiledning direkte til enkeltkommuner, enten knyttet til enkeltsaker eller mer generelt om regelverksforståelse.

Vi har eksempler på at veiledning og tilsyn har ført til endring av praksis. Blant annet når det gjelder saksfelt som skolebytte og skoleplassering. Etter dialogmøter med saksbehandlere i kommunene som fatter vedtak på dette området, har vi en reduksjon i antall opphevede vedtak. Årlige møter med fylkeskommunens saksbehandlere på skyssområdet har også hatt en klar effekt for å bidra til endring i praksis. Jevnlige møter med fylkeskommunens administrasjon, der vi blant annet tar opp bekymringer knyttet til regelverksetterlevelse på et mer generelt nivå, kan også bidra. Et eksempel her er gratisprinsippet knyttet til elevutplasseringer.

Når det gjelder tilsyn, erfarer vi at tilsynet med fylkeskommunen på tema elever på Vg3 i skole med behov for spesialundervisning, har ført til at det fattes flere enkeltvedtak om spesialundervisning.

Det er vår erfaring at saker som omfatter langvarig og bekymringsfullt skolefravær, er spesielt krevende for skoleledere og skoleeiere. Sakene har ofte en stor grad av kompleksitet, de kan omfatte regelverket for skolemiljø, spesialundervisning og skolebytte mv, og i noen tilfeller må avgjørelser tas raskt. For å bidra til bedre regeletterlevelse, gjennomførte vi to konferanser på tema for skoleledere, skoleeiere og PPT. Vi mener at det er for tidlig å si om virkemiddelet har hatt effekt.

Se nærmere redegjørelse for valgte virkemidler og vår vurdering av eventuell endring av praksis under rapporteringspunktet 7.3.8.4.

Statsforvalteren skal i økt grad innrette tilsyn med de temaer og i det omfang som er nødvendig, basert på den risikoen (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i økt grad innrette tilsyn med de temaer og i det omfang som er nødvendig, basert på den risikoen som er avdekket.

Barnehage:

Risikovurderingen viser ofte at det er risiko for lovbrudd på flere områder i samme kommune. I større grad enn tidligere innrettes tilsynene i det omfanget som er nødvendig. Temaene for tilsyn prioriteres ut ifra en helhetlig vurdering hvor risiko og konsekvensen er størst. Vi ser også hen til overføringsverdien ett område gir til andre områder. Eksempelvis vil tilsyn med dispensasjoner gi økt forvaltningskompetanse der hvor det fattes vedtak.

Skole:

I tilsynene om kommunens internkontrollsystem, vurderer vi det som hensiktsmessig å sjekke praksis på to skoler. Selv om det er mer krevende, får vi større belegg for våre vurderinger og konklusjoner. Vi har i tillegg gjort en vurdering på, og kun valgt, to av de tre deltemaene i tilsynsopplegget, det vil si varsle og undersøke. Vi vurderer at disse to er de mest sentrale. Dette er på bakgrunn av at vi i håndhevingssakene ofte ser brudd på varsleplikten, og at hvis skoler gjør gode undersøkelser, er det lettere å finne gode tiltak. Vi har derfor vurdert at det er tilstrekkelig å vurdere disse to pliktene for å vurdere kommunens internkontrollsystem. I tilsynene med skolens arbeid med elevenes utbytte, avgrenset vi ved å velge bort deltemaet; underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring. Når vi gjennomfører egeninitierte tilsyn, avgrenser vi i enda større grad.

Statsforvalteren skal følge opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn. (fra kapittel 3.3.3.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal følge opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

Barnehage: Vi har ikke eksempler på kommuner hvor det er avdekket risiko som tilsier at det burde blitt ført tilsyn uten å åpne tilsyn. Vi har imidlertid avdekket risiko hvor vi vurderer at veiledning er et bedre egnet virkemiddel. For eksempel avdekket vi risiko i en kommune når det gjaldt dispensasjoner og godkjenning. Vi fulgte opp denne risikoen med veiledning i godkjenning, og har avtalt å følge opp med veiledning i regelverket om dispensasjoner i 2024. I tillegg har vi veiledet barnehagemyndighetene i ulike kommuner på diverse problemstillinger gjennom året. Denne veiledningen har foregått enten mot en enkelt kommune, eller det har kommet en henvendelse fra kommuner som samarbeider.

Skole: I tilsynsplanleggingen for 2023 var det en kommune som vi vurderte for tilsyn, men der vi i stedet valgte veiledning. Årsaken var at kommunen hadde hatt flere tilsyn de siste par årene. Fordi det var et kommunedialogmøte nær i tid, valgte vi derfor å dele bekymringen som gjaldt skole der. Dette har også vært tilfelle for en annen kommune der vi har hatt veiledning i etterkant av både tilsyn og klagebehandling. Våre bekymringer knyttet til kommunens manglende forvaltningskompetanse vil også i dette tilfellet bli fulgt opp i et kommende kommunedialogmøte. Vi har i 2023 ikke hatt tilfeller der vi har innhentet opplysninger for å vurdere tilsyn, og ikke åpnet tilsyn.

Statsforvalteren skal bruke tilsynsopplegget for Felles Nasjonalt Tilsyn (fra kapittel 3.3.3.1.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke tilsynsopplegget for Felles Nasjonalt Tilsyn (FNT) i 2023, når det vurderes at det er risiko knyttet til tema for FNT.

Vi har brukt tilsynsopplegget for Felles nasjonalt tilsyn (FNT) i 2023 når det ble vurdert at det var risiko knyttet til tema for FNT, og der vi vurderte at tilsyn var beste metode for å følge opp risikoen. Vi gjennomførte tre tilsyn etter FNT på skolemiljøområdet. Vi har i tillegg åpnet et tilsyn med en kommune på tema skolemiljø, uten å ta i bruk FNT. Årsaken er til at vi året før hadde tilsyn med internkontroll i samme kommune.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skolene har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Vi har jobbet forebyggende ved at vi har deltatt i regionsmøter med skoleeiere der skolemiljø har vært tatt opp som tema. I møtene har vi formidlet funn og erfaringer etter tilsyn med skolemiljø, samt veiledet på deler av aktivitetsplikten etter meldt behov og etter vår erfaring fra håndhevingsordningen. Gjennom å vise til de ulike lovbruddene vi har funnet både ved tilsyn og i de konkrete sakene, har vi veiledet på regelverket og rett saksbehandling.

Vi hevder at god kvalitet i saksbehandlingen, herunder solide vedtak med god veiledning, også har virkning i den enkelte kommune og skole. I løpet av året får vi henvendelser fra skoler og kommuner som ønsker veiledning også i etterkant av saksbehandling. I tillegg er det situasjoner der vi selv vurderer at skoler og kommuner har behov for ytterligere veiledning. Vi vurderer i hvert enkelt tilfelle om det dreier seg om et tema/saksfelt vi bør og kan ta opp som sak i møte med alle kommunene og/eller fylkeskommunen, eller om vi gir veiledning til den eller de kommunene det gjelder. Alternativt kan vi gjøre begge deler. På bakgrunn av meldt behov og egne vurderinger har vi derfor gjennomført flere eksterne veiledninger for både skoleeiere og skoleledere over hele fylket. Dette gjennomfører vi både fysisk og digitalt.

Læringsmiljøprosjektet er også et virkemiddel som gir skoleeierne og skolelederne kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø.

Vi vurderer at vårt arbeid og vår innsats for å heve skoleeieres og skolelederes kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø gir effekt ved at vi i mindre grad konkluderer med brudd på alle delpliktene i våre vedtak. I tillegg ser vi at veiledning tidlig i saksforløpet oftere fører til at elev og/eller foresatte trekker saken etter eget ønske fordi skolen kommer godt i gang med arbeidet for å sørge for et trygt og godt skolemiljø. Vi vurderer at grepene vi foretar oss også på sikt kan bidra til å nå målet om bedre etterlevelse av aktivitetsplikten hos skolene og skoleeierne.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Statsforvalteren har brukt flere arenaer for å bidra til at barnehageeier og de som arbeider i barnehagen har kompetanse på hva som gir et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. I vårt arbeid har vi samarbeidet med barnehagemyndighetene i kommunene, barnehageeierne, ledere av de lokale nettverkene i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage, mobbeombudene, FUB, organisasjoner og UH.

Innhenting av kunnskap

På begynnelsen av 2023 prioriterte vi å få informasjon om hvordan regelverket er kjent og forstått i barnehagene, hvordan barnehageeier legger til rette og hvilken oversikt barnehagemyndigheten har på feltet. Vi sendte derfor ut en frivillig undersøkelse til barnehagemyndighetene om deres erfaringer knyttet til veiledning og tilsyn på dette tema. Bakgrunnen var at vi ønsket mer informasjon og kunnskap for å kunne spisse vår kompetanseheving og veiledning etter de faktiske behovene.

Vi fikk svar fra 7 av våre 23 kommuner. Til tross for lav svarprosent vurderer likevel at svarene ga oss nyttig kunnskap. Blant annet fikk vi en indikasjon på hva barnehagemyndighetene selv strever med i tilsynsarbeidet, og hva barnehagene strever med. Dette ga oss verdifull informasjon for videre veiledning, risikovurderinger, samt behovet for mer verktøy i verktøykassa vår.

Møter med FUB og mobbeombudene

For oss er det svært nyttig å være i dialog med både FUB og mobbeombudene. Det er også svært viktig at foreldre og barnehagene er klar over deres

roller inn i det viktige arbeidet med trygt og godt barnehagemiljø. I møter med disse representantene har vi fått viktig innsikt i både deres arbeid, samt informasjon som bidrar inn i våre ROS-vurderinger. Mobbeombudene har svært få henvendelser fra barnehagene. FUB får stadig flere henvendelser og orienterte om hvilke saker de har fått de siste årene. På bakgrunn av dette ønsket vi at de skulle få en plattform for å orientere om sitt arbeid i vårt utvidede kontaktmøte og konferanse om Barns psykososiale miljø den 6. desember 2023. Vi har også inkludert film med informasjon fra mobbeombudet i vår verktøykasse, samt et utvalgt av materiale fra FUB.

Kontaktmøter med eiere, styre og barnehagemyndighetene

Vi har ved flere anledninger hatt tematikken opp i dialogen med barnehagemyndighetene. I et kontaktmøte hadde vi på agendaen praktisk erfaringsdeling, gjennom et innlegg fra Nordland fylke. Overskriften var: «Barnehagemyndighetens tilsyn med barnehagelovens kapittel VIII om psykososialt barnehagemiljø med eksempel fra Bardu og Målselv kommuner.» Dette innlegget fikk vi svært gode tilbakemeldinger på fra barnehagemyndighetene.

Barnehagemyndighetene ønsket at dette skulle deles også med eiere, styre, lokal UH og organisasjonene. Vi arrangerte derfor et utvidet kontaktmøte i desember, med 300 deltagere. Her var tematikken barnehagelovens kapittel VIII. Vi startet dagen med fagblikk og metoder for å jobbe forebyggende med mobbing i barnehagene, deretter om sårbarhetsvurderinger knyttet til hvem de sårbare barna er. Og ikke minst; hvem er mobberne? Videre var det en økt om Statsforvalterens erfaringer med klager i 9A-saker og på hvilken måte barnehagesektoren kan lære av disse erfaringene. I tillegg hadde vi et praktisk eksempel fra en kommune, samt erfaringsdeling fra mobbeombudene og FUB. Videre hadde vi et avslutningsvis oppmerksomhet på «Voksne som krenker barn.»

Digital verktøykasse

For å bidra til at alle som jobber i barnehage har kompetanse, har vi laget digital verktøykasse (Teamskanalen som alle kommunale og private barnehager har tilgang til). Den digitale verktøykassa inneholder ulike hjelpeverktøy for barnehagene i arbeidet med psykososialt barnehagemiljø. Innholdet strekker seg fra filmer og artikkelsamlinger til podcast-oversikter og innkjøpte kompetansepakker. Vi har etter dialog med sektoren avdekket to områder som er særlig utfordrende; innslag på «aktivitetsplikten» og «voksne som krenker barn.» Kompetansepakken er særlig innrettet mot disse temaene, det samme har det andre arbeidet vært. For eksempel har utvidet kontaktmøte med eiere, myndigheter og styre blitt planlagt utfra behovsmeldinger i sektoren.

Vurdering av hvordan tiltakene har fungert:

Vi får gjennom kartleggingen nyttig og verdifull informasjon om hvordan arbeidet med et trygt og godt barnehagemiljø går. Uten at vi selv undersøker, er vi ikke i posisjon til å vite med sikkerhet om regelverket er tatt i bruk og forstått i barnehagene. Dette står barnehagemyndighetene i nærmere posisjon til å vite, og de blir av den grunn viktige informasjonskilder for oss. Vi vurderer likevel at våre tiltak samlet sett har bidratt til å sette fokus på hva som gir et trygt og godt barnehagemiljø ute i våre kommuner.

Vi ser at filmer er godt brukt og har av den grunn avtalt utvidelse av tidsrom for tilgang. Tilbakemeldinger fra sektoren er at disse er tatt i bruk i personalmøter og planleggingsdager, særlig som utgangspunkt for refleksjon i personalgruppa. Vi merker oss at sektoren ønsker seg gode verktøy og vurderer at vår verktøykasse er et godt bidrag til kompetanseheving.

Vi vurderer at vi treffer på de tiltakene vi har satt i gang, dette særlig på bakgrunn av mange positive tilbakemeldinger fra sektor.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Vi har egen fagsjef på området som fordeler og følger med på saker som kommer inn. Fagsjefen sitter med et overordnet blikk på antall saker og følger saksbehandlingen i enhver sak tett. Vi har et internt system hvor vi følger opp saker fram mot en avslutning. Dette gir oss god oversikt over saker under arbeid, saker der vedtak er sendt og venter på oppfølging av skolen, samt saker som er avsluttet.

Alle saker startes opp raskt. Det går maksimalt to dager fra vi mottar saken til vi tar kontakt med melder. Det er alltid en jurist og en pedagog som vurderer og følger saken sammen.

I prioriteringen av skolemiljø saker skiller vi mellom aktuelle saker, ikke-aktuelle saker og avvísningssaker. Vi prioriterer aktuelle saker hvor elever ikke har det trygt og godt på den skolen de går på nå.

I tillegg har vi saksbehandlingsrutiner som skal sikre en trygg og rask behandling av skolemiljø saker.

Vi har i 2023 en gjennomsnittlige saksbehandlingstid på 73 dager. Vi har derved redusert saksbehandlingstiden fra 2022 med 2 dager. Vi har ikke lyktes i å overholde internt mål på 60 dagers saksbehandlingstid per sak. Lang saksbehandlingstid har periodevis vært en utfordring i perioder med stor saksmengde. Det er flere av saksbehandlere som har andre arbeidsoppgaver knyttet til tilsyn med tidsfrister og behandling av klager på andre saksfelt. Vi har hatt «turnover» i organisasjonen, permisjoner og sykemeldinger som gjør at det er færre å fordele sakene på. Nyansatte trenger opplæring og veiledning på saksfeltet. Vi har en fadderordning for de som er nye, og vi legger vekt på god opplæring. I tillegg har det vært en økning i antall saker fra 2022 på 14 %.

En samlet vurdering er at vi ferdigbehandler saker så raskt som mulig.

Arbeide systematisk for å behandle skolemiljø saker (fra kapittel 3.3.3.1.3.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å behandle skolemiljøsaker innen rimelig tid.

Vi har en saksbehandlerinstruks/fremgangsmåte med beskrivelse av hvordan vi trinnvis går frem for å sikre en rask behandling. Denne er i tillegg revidert med henblikk nettopp på å sikre raskere saksbehandlingstid. En slik fremgangsmåte sikrer god og effektiv håndtering av håndhevingssaker. Det er tidligere utarbeidet en rekke maler som vi benytter i ulike ledd i vår saksbehandling, og disse evalueres løpende for å hele tiden samkjøre og effektivisere arbeidet vårt i håndhevingssakene. Dette bidrar til at vi kan behandle saker raskere. I tillegg bidrar det til trygghet og forutsigbarhet for foreldre/elever og skole/skoleeier i saksbehandlingen vår.

Selv med en økning av antall saker i 2023 sammenlignet med 2022, har vi fått ned gjennomsnittlig saksbehandlingstid med 2 dager. Vi mener at våre prioriteringer har hatt effekt.

Rettsanvendelse og forståelse av saksbehandlingsreglene i vedtak (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra skoleeier reduseres

Skoleeieres vedtak ser vi i hovedsak i forbindelse med innsendelse av klagesaker, henvendelser og bekymringsmeldinger fra foresatte og i tilsyn. I klagesaksbehandling opphever vi om lag en tredjedel av vedtakene, som regel på grunn av saksbehandlingsfeil. Det handler ofte om at vedtaket ikke i tilstrekkelig grad er opplyst, begrunnet eller vurdert godt nok med tanke på barnets beste. I noen få saker ser vi vedtak med rettsanvendelsesfeil, men dette kan til gjengjeld omfatte saker med høy alvorlighetsgrad, eksempelvis bruk av alternative opplæringsarenaer uten hjemmel.

Som en systematisk og naturlig del av vår saksbehandling, veileder vi skriftlig i våre vedtak. I tillegg har vi utstrakt veiledning i en del av de mer kompliserte sakene både på epost og telefon.

Som redegjort for andre steder i årsrapporten, har vi blant annet hatt tiltak som dialogmøter med saksbehandlere på områdene skolebytte og skoleplassering, samt årlige møter med saksbehandlere på skoleskyss. Vi vurderer at dette er tiltak som har hatt meget god effekt. I tillegg har vi delt erfaringer og funn fra tilsyn på regionsmøter og kontaktmøter med skoleeiere, uten at vi med sikkerhet kan si noe sikkert i hvilken grad tiltaket har hatt effekt på vedtakene. På generell basis mener vi at vedtakene i sektor gradvis blir bedre på flere felt, men at det fortsatt er grunn til å ha fokus på forvaltningskompetanse i sektor.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.4.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal arbeide systematisk for å bidra til at antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten reduseres

Vi har opphevet færre av barnehagemyndighetens vedtak som følge av rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil i 2023 enn tidligere år. Vi antar at dette henger sammen med at vi over tid har begrunnet godt i vedtakene våre hvorfor vi mener barnehagemyndighetens vedtak inneholder rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil. Vi ser at det er færre vedtak med saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil neste gang vi får oversendt klagesaker fra samme kommune. Blant annet har vi merket oss at barnehagemyndighetenes vedtak etter barnehageloven § 37 er bedre utredet og begrunnet enn tidligere, herunder barnets beste-vurderingene.

Vi har veiledet flere barnehagemyndigheter i 2023 om barnehagens organisering etter barnehageloven § 7 a og kravet til samlet barnehageanlegg etter barnehageloven § 7 b. I BASIL per 15.12. 2023 så vi at flere av barnehagene som ikke har hatt samlet barnehageanlegg har blitt godkjent på nytt med hver sin godkjenning.

Vi har avdekket både rettsanvendelsesfeil og saksbehandlingsfeil i vedtakene vi har fått tilsendt i tilsynene våre. Dette gjelder særlig vedtak om midlertidige dispensasjoner fra utdanningskravet for pedagogisk leder. Vi følger opp at regelverksbruddene blir rettet og tilbyr veiledning underveis. Eventuelle nye vedtak som blir oversendt oss for å sannsynliggjøre at praksis er i samsvar med regelverket, viser færre saksbehandlings- og rettsanvendelsesfeil.

Vi veileder også barnehagemyndighetene på telefon og e-post. Vi har fått en del spørsmål knyttet til kravene til barnehagemyndighetens godkjenning etter barnehageloven § 14 og tilskudd til private barnehager etter § 19 med tilhørende forskrift, samt behandling av søknader om dispensasjoner fra pedagognormen og utdanningskravet for pedagogisk leder etter forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager §§ 2 og 3. Vi har fått tilsendt kopi av flere av barnehagemyndighetenes godkjenningsvedtak og erfarer at disse er bedre begrunnet enn tidligere. Barnehagemyndighetens vedtak om midlertidige dispensasjoner blir sjelden påklagd, og vi ser derfor disse vedtakene kun i tilsyn.

Vi vurderer likevel at det er grunn til å tro at veiledningen vår har virket og at det er færre vedtak med rettsanvendelses- og saksbehandlingsfeil.

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at elever får den spesialpedagogiske tilretteleggingen de har krav på etter opplæringsloven

Som et ledd i tiltak for å bidra til at elever får den spesialundervisningen de har krav på, arbeider vi kontinuerlig med internt kompetanseheving på feltet. I 2023 startet vi opp med faste møter hver måned for saksbehandlere som jobber på spesialundervisningsfeltet. Målet for møtene er å holde oss oppdatert på saksfeltet, gå gjennom eventuelle juridiske avklaringer, veiledere, lovendringer mv, samt å diskutere konkrete henvendelser og saker. Fordi over halvparten av klagen på spesialundervisning handler om manglende oppfyllelse av vedtak, har vi på møtene i høst hatt håndtering og behandling av klager på gjennomføring av spesialundervisning som hovedtema. Det er vår erfaring at det fortsatt er skoler og kommuner som ikke har oppfattet at det er mulig å klage på gjennomføring av spesialundervisning, eller er usikre på saksbehandlingen knyttet til disse sakene. Vi har sett at dette kan føre til en forsinket klageprosess, og vi har derfor drevet utstrakt veiledning i forbindelse med flere av sakene. Vi vurderer at det er et særlig behov for veiledning til skoler og kommuner i på dette feltet. I tillegg til interne møter om spesialundervisning, har vi i Teams et samarbeidsforum på feltet sammen med Statsforvalteren i Oslo og Viken og Statsforvalteren i Innlandet. Vi har foreløpig hatt ett møte, der nettopp erfaringer fra og håndtering av klager på gjennomføring av spesialundervisning var tema. Etter vår vurdering håndterer vi disse sakene noe ulikt og vi etterlyser et tydelig rammeverk fra Utdanningsdirektoratet for behandling av disse sakene. Dette gjelder både for egen saksbehandling og for veiledning ut mot sektor.

I 2023 hadde vi tilsyn med to kommuner på deltema fatte vedtak om spesialundervisning, og vi hadde tilsyn med elevenes utbytte av opplæringen. Vi vil i 2024 gjennomføre tilsyn med to kommuner på internkontroll og spesialundervisning.

På kontaktmøte med skoleeiere i november hadde vi en økt der vi gikk gjennom endringene i ny opplæringslov og begreper knyttet til regelverket om spesialundervisning. I egne møter med fylkeskommunen har vi hatt som tema overgangen fra grunnskole til Vg1, overgangen fra Vg1 til Vg2, særlig knyttet til elever med omfattende tilrettelegging men uten vedtak om spesialundervisning, samt PPTs sakkyndighetsarbeid.

Vi erfarer at det er usikkerhet om hvor langt kommunens ansvar strekker seg til å gi opplæring hjemme dersom det langvarige fraværet ikke følger av dokumentert sykdom eller skade. Dette er spesielt utfordrende når en elev går på en privatskole.

Med unntak av eventuelle rettinger i forbindelse med tilsyn, er det for tidlig å si om tiltakene har ført til endring i praksis, men vi vurderer at vi veileder godt i de konkrete sakene.

Vi vurderer at Kompetanseløftet for spesialpedagogikk er et godt tiltak som bidrar i skoleeiers arbeid med å sikre at elever får det tilbudet de har krav på.

Spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven (fra kapittel 3.3.3.1.5.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på etter barnehageloven.

Statsforvalteren har jobbet med denne tematikken over flere år. Blant annet har vi hatt dette tema på samlinger for barnehageeier og barnehagemyndigheter ved flere anledninger de siste årene. Veiledningen har tatt utgangspunkt i funn fra tilsyn og klagesaksbehandling.

Vi har også i løpet av året mottatt henvendelser fra foreldre som har spørsmål på vegne av sine barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Vi har i tillegg mottatt henvendelser om konkrete problemstillinger fra barnehageeiere og barnehagemyndigheter. Vi fører alle slike henvendelser inn i vårt ROS-system. Vi har over tid sett slike henvendelser i en sammenheng, og noen områder har ført til både veiledning og tilsyn. Vi har veiledet både foreldre, hjelpe- og støttesystemet, barnehager, eiere og myndighet. Vi ser at det ikke er rettigheten til spesialpedagogisk hjelp som er den største utfordringen for barnehagemyndigheter, men saksbehandlingen. Vi har avdekket både rettsanvendelsesfeil og saksbehandlingsfeil i vedtakene vi har fått tilsendt i blant annet tilsyn.

Gjennom klagesaker har vi også merket oss en dreining i hvilken hjelp barna tilbys. Det er mer argumenter i retning av at det spesialpedagogiske skal løses gjennom det allmennpedagogiske, og at barnehagene i større grad blir bedt om å løse tilrettelegging innenfor det allmennpedagogiske tilbudet. Også i vedtak om spesialpedagogikk ser vi at dette argumentet er mer i bruk. I tillegg ser vi at det noen ganger er utfordrende for barnehagemyndigheter å skille mellom tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp. Særlig ser vi dette i de to kommunene vi valgte å føre tilsyn med i 2024.

Vi antar at deltakelse i Kompetanseløftet kan bidra til en større kunnskap om de rettigheter barna har innenfor det spesialpedagogiske feltet.

Vi vurderer at veiledning i stor grad bidrar til at barn får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på. Vi vurderer at tilsyn også er et godt virkemiddel for å sikre at barn får det tilbudet de har krav på, særlig knyttet til å øke den forvaltningsmessige og juridiske kompetansen i kommunene. I 2024 har vi på bakgrunn av ROS-analyse valgt å ha tilsyn med kommuner på temaet spesialpedagogisk hjelp og internkontroll. I forkant av tilsynene skal vi veilede alle kommuner.

Vi har også i løpet av 2023 hatt noen henvendelser fra private barnehager som har handlet om økonomi når det gjelder iverksettinga av vedtak om spesialpedagogisk hjelp i private barnehager. I tillegg har vi på slutten av 2023 også mottatt skriftlig henvendelse fra regionleder i KANVAS som handler om tolkning av om kommunen er økonomisk ansvarlig for § 31 og § 37 i barnehageloven kapittel VII. Ut fra noen eksempler som de kommer med fra sine barnehager, kan det virke som om kommunens iverksetting av vedtakene påfører barnehagene økonomiske utgifter og ansvar som de private mener er kommunens ansvar. Vi kommer til å sende skriftlig henvendelse til UDIR om dette tema i løpet av januar 2024.

Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.5.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at alle skoleeiere følger regelverket om fritak for fag.

For å bidra til at skoleeiere følger regelverket om fritak for fag, har vi videreført vårt samarbeid med fylkeskommunen fra 2022. Temaet har vært tatt opp på vårt kontaktmøte med skoleeiere, hvor vi har hatt en gjennomgang av regelverket, mens fylkeskommunen har redegjort for hvilke konsekvenser de ser når elever i for stor grad har fått fritak for fag. I kontaktmøtet fremkom det også at mange skoleeiere ikke har en samlet oversikt over omfanget i egen kommune.

Også på våre to samlinger om bekymringsfullt skolefravær for skoleledere ble regelverket om fritak for fag gjennomgått. Ved langt og bekymringsfullt skolefravær ser vi dessverre for ofte at skoler anbefaler foresatte å søke om fritak for fag (deler av opplæringsplikten). Vi vurderer at vår gjennomgang av regelverket for skoleledere har ført til bedre praktisering og forståelse av reglene.

Vi ser at problemstillingen rundt fritak for fag har blitt aktualisert det siste året i forbindelse med ankomst av mange unge fra Ukraina. Spesielt når det gjelder elever som har ankommet Norge det siste året på ungdomstrinnet har vi fått en rekke spørsmål om muligheten for fritak for enkelte fag.

I forbindelse med vår veiledning til skolene erfarer vi at regelverket oppleves uklart i forhold til hvilke fritak som må hjemles i opplæringsloven § 2-1 fjerde ledd (fritak fra opplæringsplikten) og hva som kan hjemles i kapittel 5 i opplæringsloven (spesialundervisning).

Vi har også veiledet flere privatskoler som har vært av den oppfatning at privatskolene selv har kunnet fatte vedtak om fritak for opplæring etter opplæringsloven § 2-1 fjerde ledd.

Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.5.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Vi har ikke behandlet noen klagesaker på spesialundervisning fra videregående skole, men vi ser gjennom ordningen med søknader om dispensasjon fra fritak fra fremmedspråk i videregående, at det er få elever som får spesialundervisning i videregående. Det er mye tilrettelegginger innenfor den ordinære opplæringen, som bruk av tekniske verktøy, ekstraundervisning, ekstra lærer/spesialpedagog, variasjon i undervisningsmetoder, vurderingsmåter osv.

Vi gjennomførte og avsluttet i 2022 to tilsyn med Vestfold og Telemark fylkeskommune. Det ene var et stedlig tilsyn der vi kontrollerte deltemaene "melde behov for spesialundervisning" og "fatte vedtak om spesialundervisning" under hovedtema spesialundervisning. Nettopp fordi vi er kjent med at det fattes få vedtak om spesialundervisning i videregående skole, ønsket vi å kontrollere lærerens praksis knyttet til deltema "melde behov for spesialundervisning". Det andre tilsynet var skriftlig og handlet kun om deltema "fatte vedtak om spesialundervisning" og omfattet elever i Vg3 i skole. I 2023 har vi hatt spesialundervisning som tema i møter med fylkeskommunen. Utover dette har vi veiledet i konkrete henvendelser, der det har vært nødvendig.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere, skoler og lærebedrifter forstår og etterlever Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S).

Et av våre bidrag for at skoleeiere, skoler og lærebedrifter skal forstå og etterleve Læreplanverket for Kunnskapsløftet (LK20/LK20-S) har vært å få USN til å ta en gjennomgang av sin evalueringsrapport «Mellom frihet og struktur – evaluering av fagfornyelsen i grunnskolen» på et av våre digitale kontaktmøter med skoleeierne i fylket.

Vår vurdering er at evalueringsrapportens konklusjon om at de fleste lærere er godt kjent med fagfornyelsen og støtter reformen, samt at innføringen har ført til endringer i undervisningen, er en god og riktig konklusjon. Dette blir også bekreftet gjennom tilsyn på tema skolenes arbeid med elevenes læringsutbytte, som vi gjennomførte på fire skoler i 2023.

Vi er kjent med at flere kommuner har tiltak knyttet til arbeid med nye læreplaner som tiltak innenfor desentralisert ordning for kompetanseutvikling.

Læreplanverket er et av temaene som vi jevnlig har som tema i våre møter med kommunene. Også i vårt forventningsbrev til kommunen viser vi til viktigheten av at skoleeiere skal gi elevene opplæring og vurdering i tråd med Kunnskapsløftet 2020. Vi har uttrykt forventning om at skolene må sikre at elevene får vist kompetansen sin på ulike måter, både underveis i opplæringen, i standpunktvurderingen og ved eksamen.

I forbindelse med både eksamen og behandling av standpunktklager har det vært fokus på de endringene som skyldes nye læreplaner. Vi har fått positive tilbakemeldinger både på Utdanningsdirektoratets utvidete sensorskolering og omfanget av åpne webinarer for alle.

Sensorekruttering våren 2023 var krevende. Når det gjelder sentralt gitt skriftlig eksamen, klarte vi å få rekruttert omtrent akkurat det som var vårt behov. Selv etter omfattende oppfølging fra oss var det derimot flere kommunale skoleeiere som ikke klarte å rekruttere tilstrekkelig sensorer til lokalt gitt muntlig eksamen. Noen elever fikk dermed ikke avholdt de eksamener de var trukket ut til.

I evalueringen og spørringen til skoleeierne etter eksamensperioden var en av forklaringene på utfordringen med å få lærere til å stille som sensor, at

man er inne i en krevende periode med mye nytt. Nye læreplaner og nye vurderingsrutiner trekkes da ofte fram.

Rammeplan for SFO (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bidra til at skoleeiere og skoler forstår og tar i bruk rammeplanen for SFO.

Vi opplever at den nye rammeplanen for SFO har ført til større oppmerksomhet på kvaliteten på SFO-tilbudet. Når vi våren 2023 gjennomførte kontaktmøte med kommunale skoleeiere med rammeplan for SFO som tema, med foredragsholdere fra Utdanningsdirektoratet, opplevde vi stort engasjement rundt temaet.

I embetets forventningsbrev til kommunene har vi løftet fram forventningen om at rammeplanen skal føre til økt kvalitet i tilbudet. Vi etterspør også deltakelse fra SFO-ansatte i kompetanseutviklingstiltak under tilskuddsmodellen. Også i deltakelse i regionale skoleeiermøter har vi satt rammeplan for SFO på dagorden.

Rammeplanen for SFO sier at «Alle barn i SFO har rett til et trygt og godt miljø som fremmer helse, trivsel og læring, jf. opplæringsloven § 9 A-2.» I arbeidet med skolemiljø saker (både veiledning- håndheving- og tilsynssaker) inkluderer vi også forholdene ved SFO i våre vurderinger.

Vår veiledning på regelverket rundt SFO har i stor grad vært knyttet til moderasjonsordningene og organisering av gratistilbudet på 12 timer for elever på 1. og 2. trinn. Vi ser at spesielt gratistilbudet har ført til at flere elever nå benytter seg av skolens SFO-tilbud.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Alle våre kommuner fikk til bosetting i 2023. Til sammen ble det bosatt 2 234 personer (anmodet 2 320). Dette er en stor økning fra 2021 hvor kommunen våre bosatte 299 personer. Statforvalterens innsats for å understøtte nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering i årene 2022 og 2023 har vært avgjørende for å få til at flere ble bosatt. Vi ser at utviklingen går i riktig retning, med 97 % bosetting av anmodning fra IMDi i 2023.

Vi vurderer at vår innsats har bidratt til dette, blant annet gjennom møter med fylkeskommunen og kommuner om rask og treffsikker bosetting og integrering. Vi tenker at vår kunnskap om kommunens kapasitet, og om de har lyktes i bosetting, er nyttig når anmodningstall skal fordeles fra IMDi.

Oppsummert vurderer vi at vårt arbeid i 2023 i stor grad har bidratt til måloppnåelse.

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting. (fra kapittel 3.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal bruke sine virkemidler til å understøtte at kommunene skal fatte vedtak om bosetting i tråd med anmodningen fra IMDi og at plassene gjøres raskt tilgjengelig for bosetting.

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan dette ivaretas i deres embeter.

Som en del av ansvaret for det regionale integreringsarbeidet skal fylkeskommune anbefale til IMDi hvor mange flyktninger som bør bosettes i den enkelte kommune i fylket. Vi har hatt godt samarbeid med fylkeskommunen om denne oppgaven de siste årene.

Vi har i 2023 gjennomført samling for kommunene sammen med fylkeskommunen hvor dette med samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting har vært tema. I tillegg har fylkeskommunen årlige møter med hver enkelt av kommunene i fylket, og jevnlig møter med KS hvor de drøfter kommunenes kapasitet og ressurser til å ta imot flyktninger.

Vi har også to ganger i året møter i samordningsforum med NAV i Vestfold og Telemark hvor et av temaene er bosetting av nyankomne. På disse møtene avklarer vi hvor det er behov for å delta på hverandre sine arenaer for å få til best mulig bosetting. For eksempel har NAV ønsket av vi veileder kommunene våre om Kapittel 6A - midlertidige regler for fordrevne fra Ukraina. Vi har derfor arrangert en digital samling og en stedlig samling i 2023. Veiledning har vært særlig rettet mot små og mellomstore kommuner som ikke har bosatt nyankomne på en stund.

Alle disse arenaene bidrar til at vi får kunnskap om kommunenes kapasitet når det gjelder bosetting. Dette er også viktig kunnskap som vi formidler til fylkeskommunen når de skal jobbe med anmodnings-tall. Vi mener at det er avgjørende at fylkeskommunen får nok informasjon slik at de kan opplyse IMDi om behovet for kompetanseheving og styrking av enkelte tjenesteområder for å øke muligheten for en mest mulig treffsikker bosetting i en tid der det er helt avgjørende å fortsette den høye bosettingstakten.

Situasjonen for Vestfold og Telemark er slik at veldig mange av våre små og mellomstore kommuner har nå for første gang på lenge begynt å bosette flyktninger. Kommunene våre bosatte i 2 045 personer i 2022 og 2 234 i 2023.

Dette har vært krevende prosess for mange kommuner da de kommunene som ikke har tatt imot flyktninger på en stund, har måttet bygge opp

tjenestetilbudet gjennom året for å kunne ta imot flyktninger. Noen kommuner har lyktes, mens andre kommuner har lyktes i mindre grad. Kommunene melder ifra om at de største utfordringene knyttet til videre bosetting er bolig, sysselsetting, nok ansatte i barnehager og skoler, samt sammensatte helseutfordringer hos de som kommer. Flere av kommunene har fattet vedtak om bosetting for 2024, men veldig mange av kommunene reduserer på antallet, og noen av kommuner ønsker å ta "pause" i bosettingsarbeidet. Dette bekymrer oss, og vi har meldt dette inn til sentrale myndigheter.

3.1.4 Gjennomførte evalueringer

Vi evaluerer årlig sammen med de tillitsvalgte årets lønnsoppgjør innen en måned etter at det er gjennomført. Begge parter legger fram sin opplevelse av gjennomføringen og kommer med forslag til forbedringer til neste oppgjør.

Vi gjennomfører årlig ca 8-9 møter med tillitsvalgte på embetsnivå med et fast årshjul for innhold i møtene, pluss aktuelle saker som tillitsvalgte eller ledelsen ønsker å drøfte eller informere. Dette arbeidet evaluerer også årlig sammen med tillitsvalgte. Tilsvarende gjøre i fagavdelingene.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Evaluerer av hendelser og øvingsaktivitet gjennomføres rutinemessig, med grunnlag i utarbeidede evalueringsmaler.

Identifiserte tiltak fra disse legges inn i oppfølgingsplanen for FylkesROS slik at alle tiltakene kan ses i sammenheng og følges systematisk opp.

I 2023 var vi heldige ved at ekstremværet Hans ikke berørte Vestfold og Telemark, og vi har ikke hatt behov for svært omfattende evalueringsprosesser.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Ingen avvik (oppvekstavdelingen)

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Ingen avvik.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Ingen avvik.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

ingen avvik

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

ingen avvik

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

Avdelingen har ikke tilstrekkelig ressurser til å løse alle oppdrag. Søknader om tillatelse og klagesaker etter forurensingsloven og flere oppgaver innenfor natur har for lang saksbehandlingstid. I tillegg er det flere oppdrag i tildelingsbrevet innenfor forurensing og natur som ikke blir løst. Innenfor arealplanlegging er det også oppgaver som må nedprioriteres og enkelte kommunale plansaker som ikke blir fulgt opp fra vår side. Dette skyldes misforhold mellom tildelte midler og tildelte oppgaver.

Miljødirektoratets arbeid med å prioritere/nedprioritere oppdrag innenfor forurensing oppleves som svært positivt. Dersom dette leder til beslutninger om prioriteringer på et overordnet nivå, vil det føre til likere praksis ute i embetene.

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Ingen avvik

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.9 Landbruksdepartementet

Vi er ikke i mål i arbeidet med internkontrollsystemet og rutine beskrivelse for alle ordninger på landbruksområdet. Vi mener likevel at vi har gode rutiner på plass, men at de ikke på alle områder er nedtegnet

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvor stor andel av NAV-kontorene har fått opplæring i den nye «Kompetansekassen» og hvilke resultater har dette gitt for NAV-kontoret?
- Hva er de største utfordringene i NAV-kontorenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet og hva gjør statsforvalteren med utfordringene?
- Hva er resultatet av statsforvalterens oppfølging av NAV-kontor som har særlige utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet?

Vi har arrangert en fagsamling for alle kommunene, der målgruppen var ansatte som jobber med kvalifiseringsprogrammet. Hovedtemaet på fagsamlingen i 2023 var en gjennomgang av verktøyene for arbeidet med kvalifiseringsprogrammet. Arbeids- og velferdsdirektoratet sto for gjennomgangen. Gjennom denne fagsamlingen fikk alle NAV-kontorene et tilbud om opplæring i de nye verktøyene, og nesten alle kontorene deltok.

Kvalifiseringsprogrammet har også vært tema på møter med NAV-ledere og kommunale ledere i Vestfold og Telemark, og vi har hatt en gjennomgang av verktøyene, med særlig vekt på de verktøyene som er utviklet for lederne.

I alle møtepunktene med kommunene ellers formidler vi at kvalifiseringsprogrammet er en tjeneste som personer som oppfyller inngangsvilkårene har rett til. Vi har også informert om utviklingen på feltet i fylket, og om de nye verktøyene, på nettsiden vår.

Resultatet av opplæringen har trolig vært varierende. Vi har fått ulike tilbakemeldinger fra NAV-kontorene knyttet til i hvilken grad de har tatt verktøyene i bruk. Noen opplyser at de har hatt god nytte av verktøyene, blant annet i opplæring av veiledere, mens andre melder at de ikke har prioritert dette ennå. Videre er arbeidet med kvalifiseringsprogrammet klart forankret hos ledelsen ved enkelte NAV-kontor, mens det ved andre NAV-kontor ikke er det.

Kommunene i Vestfold og Telemark er ulike i størrelse og har et ulikt antall deltakere i program. NAV-kontorene har derfor ulike utfordringer i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet. Flere av de store NAV-kontorene melder om at det er en utfordring at hver veileder har mange brukere å følge opp. De små kontorene melder at det kan være vanskelig å finne aktuelle deltakere, fordi kommunen har få brukere i målgruppen. I de små kommunene, der det er store avstander til større sentrum, er det også utfordringer knyttet til tilgang og tilgjengelighet til aktuelle tiltak.

Flere NAV-kontorer melder at det er krevende å fylle et fulltidsprogram for målgruppen for kvalifiseringsprogrammet. De viser til at denne gruppen har en del utfordringer, blant annet dårlige norskkunnskaper og store helseutfordringer.

Andre utfordringer NAV-kontorene melder om er at ikke alle på kontoret har tilstrekkelig kompetanse om kvalifiseringsprogrammet. De melder også om at det er svært ressurskrevende å følge opp brukere i kvalifiseringsprogrammet, og det kan være vanskelig å motivere for deltakelse fordi det for mange er liten økonomisk gevinst sammenlignet med økonomisk stønad.

Enkelte NAV-kontor melder om at det er ønskelig med mulighet for lengre perioder i kvalifiseringsprogrammet for at deltakerne skal kunne gjennomføre et opplæringsløp.

Vi har vært svært tilgjengelige for NAV-kontorene for henvendelser, veiledning og tilpassede opplæringsaktiviteter. I tillegg har vi drevet fagnettverk for veiledere som jobber med kvalifiseringsprogrammet. Vi har delt inn alle NAV-kontorene i fylkene i fire nettverksgrupper, og alle gruppene har tre møter hvert år. Nettverksmøtene er en god arena for veiledere som jobber med kvalifiseringsprogrammet til å drøfte utfordringene de har i dette arbeidet. Vi deltar på alle møtene, der vi formidler tips, råd og problemstillinger på tvers av gruppene, og dermed sprer gode grep i arbeidet med kvalifiseringsprogrammet til alle kommunene.

Vi har vært spesielt på tilbudssiden overfor NAV-kontor som har særlige utfordringer eller få deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Det er gitt egne opplæringsstilbud til disse kontorene.

Det har vært en positiv utvikling i antall deltakere de siste årene i Vestfold og Telemark, og utviklingen har fortsatt utover i 2023. Fra slutten av 2022 og fram til november 2023, er det rapportert en økning på 94 deltakere. Utviklingen kan henge sammen med at det har vært en økende oppmerksomhet på kvalifiseringsprogrammet, blant annet gjennom formidlingen av arbeidet med og resultatet av KVP-prosjektet som Arbeids- og velferdsdirektoratet har drevet. Det er også positivt at NAV-kontorene gjennom nettverksmøtene har gode arenaer for erfaringsutveksling og drøfting av problemstillinger.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal vurdere hvorvidt aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket har hatt ønsket resultat. I tillegg skal det beskrives hva slags aktiviteter det stilles vilkår om å delta i.

Vi har innhentet informasjon fra NAV-kontorene i Vestfold og Telemark om utøvelsen og effekten av aktivitetsplikten for unge under 30 år. Alle NAV-kontorene opplyser at de stiller vilkår om aktivitet etter en konkret og individuell vurdering.

Aktivitetsplikten er godt innarbeidet og en integrert del av NAV-kontorenes arbeid med unge sosialhjelpsmottakere. På bakgrunn av svarene vi har fått, vurderer vi at det i stor grad settes hensiktsmessige vilkår som kan bidra til å øke overgangen til arbeid og utdanning.

Aktiviteter NAV-kontorene stiller vilkår om, er blant annet å søke jobber, møte opp på et jobbsenter/aktivitetssenter, møte til samtaler og delta på ulike

arbeidsrettede tiltak. Enkelte kommuner rapporterer at det stilles vilkår om norskundervisning.

Vi ser at de større kommunene i stor grad benytter egne etablerte tiltak, og at det er stor variasjon i innholdet i disse. Mindre kommuner opplever det vanskelig å finne egnede tiltak.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvilken effekt kompetansehevende tiltak overfor kommunene innenfor økonomisk rådgivning har, og sitt øvrige arbeid med økonomisk rådgivning. Statsforvalteren må identifisere hvilke fagfelt i NAV og øvrige tjenester i kommunen som deltar på kursene.

Vi har hatt tjenesten opplysning, råd og veiledning, inkludert økonomisk rådgivning, som tema i grunnopplæringen i sosialtjenesteloven. Vi har gjennomført grunnkurs og fagdager for økonomiske rådgivere på NAV-kontorene. Kursene er gjennomført i samarbeid med regionkontaktene i Oslo og Viken, fagpersoner i embetet og Namsfogden. Alle kommunene har fått tilbud om å delta.

De økonomiske rådgiverne i Vestfold og Telemark deltar også på Statsforvalterens informasjons- og spørretime for økonomiske veiledere på Østlandet, som gjennomføres to ganger per måned. Namsfogdene i Vestfold og Telemark deltar også. Ett NAV-kontor har i 2023 fått tilskudd til å styrke tjenesten økonomisk rådgivning ved kontoret.

På videregående kurs og fagdager deltar i hovedsak ansatte som har økonomisk rådgivning som hovedoppgave, men også teamledere og avdelingsledere deltar. På grunnkursene er det større variasjon i hvilke fagfelt veilederen jobber med i NAV-kontoret. På disse kursene deltar både ansatte som jobber med sosiale tjenester og ansatte som i hovedsak jobber med statlige oppgaver. Vi ser behov for at flere veiledere deltar på basis- og grunnkursene våre.

Vi får tilbakemelding fra deltakerne på våre kurs om at opplæringsaktivitetene bidrar til å øke kvaliteten på økonomisk rådgivning i NAV.

I vår behandling av klagesaker ser vi at det i noen saker gis informasjon om økonomisk rådgivning. Vi ser også saker der brukere som har behov for økonomisk rådgivning, ikke har fått tilbud om tjenesten. Vi følger opp dette i vår klagesaksbehandling.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal vurdere effekten av kompetansehevende tiltak som de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret. Det bes også om en vurdering av effekten av statsforvalterens tilrettelegging for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV i samarbeid med NAV Fylke.

Vi har gjennomført flere kompetansehevende tiltak med tema utsatte ungdom. Vi har blant annet hatt fagdag om barn og unge for alle godkjennerne i fylket, og vi har hatt konferanse for ledere i kommunene om helhetlig tjenestetilbud til barn og unge. I nettverksmøter med veiledere som jobber med kvalifiseringsprogrammet har det vært et tema å få flere unge i målgruppen inn i kvalifiseringsprogrammet.

Vi har rettet tilskuddsforvaltningen vår mot satsinger i kommunene der målgruppen for prosjektene er utsatte unge og deres familier.

Temaet utsatt ungdom ble tatt med i utarbeidelsen av felles kompetanseplan med NAV Fylke, og sammen arrangerte vi et digitalt «fagdrypp» om barn og unge.

Vi deltar aktivt i UNG-nettverket som arrangeres av NAV Fylke. Dette er et samarbeidsforum som har blitt brukt som en plattform for opplæring, spesielt knyttet til samarbeid om tjenester rettet mot unge og deres familier. Opplæringen har vært strategisk koblet opp mot implementeringen av «ungdomsgarantien», for å sikre en helhetlig tilnærming til oppfølgingen av utsatt ungdom.

Ungdomsgarantien har vært tema på alle områder der vi samarbeider med NAV Fylke.

Vi mener at tiltakene vi har gjennomført har vært godt tilrettelagt for å kunne øke kompetansen og fokuset i NAV-kontorene. Vi vurderer at vi sammen med NAV Fylke har bidratt positivt på området, men det er vanskelig å måle effekten av våre bidrag.

Tilgjengelighet til sosiale tjenester (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av hvordan det jobbes med å sikre tilgjengelighet til sosiale tjenester for brukere som har ulike behov og forutsetninger, og hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene.

Alle NAV-kontorene i Vestfold og Telemark har tatt i bruk digitale søknader. De fleste NAV-kontorene benytter også innsynsløsningen. Vi har undersøkt med NAV-kontorene hvordan de mener digitaliseringen påvirker tilgjengeligheten og hvordan det jobbes med å sikre tilgjengelighet.

NAV-kontorene vurderer selv at digitale tjenester i stor grad sikrer en bred tilgjengelighet til de sosiale tjenestene. De viser til at det er enklere å søke om

økonomisk stønad og at det gir en bedre oversikt over søknader for NAV-kontoret, som igjen bidrar til en mer effektiv oppgaveløsning. NAV-kontorene mener innsynsløsningen gir brukere en enkel og god oversikt i egen sak.

For brukere som ikke er digitale, oppgir NAV-kontorene å ha tilgjengelig papirsøknader, åpent for drop-in og veiledning i publikumsmottaket, vakttelefon og planlagte brukersamtaler. Brukere ved noen NAV-kontor har direkte telefonnummer til sin veileder. NAV-kontorene nedtegner også muntlige søknader.

Tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV- kontoret (fra kapittel 7.3.1.6 i TB)

Rapportere på

Det skal foretas en kort, overordnet vurdering av måloppnåelsen i arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i NAV-kontoret.

Arbeidet med tilskudd til utvikling av de sosiale tjenestene i

NAV-kontorene er i en positiv utvikling. Resultatene fra NAV-kontorene som ble presentert på årets tilskuddskonferanse viser en forbedring i nivået på løpende prosjekter.

Prosjektlederopplæringen vi har arrangert sammen med andre statsforvaltere har etter vår vurdering bidratt til å gi gode resultater. Flere prosjekter lykkes med å utvikle tjenester og implementere nye arbeidsmetoder. Det er også tydelig at flere NAV-kontorer lærer av hverandre, henter inspirasjon fra pågående prosjekter og har økt kommunikasjon seg imellom. Samlet sett vurderer vi at tilskuddsordningen nå i større grad bidrar til en reell utvikling av de sosiale tjenestene i NAV.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

Vi har behandlet totalt 12 klagesaker i 2023. Vi stadfestet åtte og opphevet fire vedtak.

Klagesaker etter introduksjonsloven

Vi behandlet to klager etter introduksjonsloven.

Klagene handlet om forlengelse av introduksjonsprogrammet etter § 5 (stadfestet) og vesentlig endring av individuell plan etter § 6 femte ledd (opphevet).

Klagesaker etter integreringsloven

Vi behandlet ti klager etter integreringsloven. Tre av disse klagene er fra personer som har fått oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34.

Vi har behandlet tre klager etter integreringsloven som gjelder målgruppen for introduksjonsprogrammet etter § 8. Vi stadfestet to av kommunens vedtak og opphevet ett vedtak.

Tre klager handler om forlengelse av introduksjonsprogrammet etter § 13 femte ledd. Alle disse vedtakene ble stadfestet.

En klagesak gjelder midlertidig stans i introduksjonsprogrammet og norskopplæringen etter §§ 18 og 36. Vi stadfestet kommunens vedtak.

Klagesaker etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven

Klagene fra personer som har fått oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 34 gjelder forlengelse av introduksjonsprogrammet etter § 37 c, jf. § 13 femte ledd. Begge vedtakene fra kommunen ble opphevet. Vi har også behandlet en klage om velferdspolispermisjon etter integreringsforskriften § 14. Kommunens vedtak ble stadfestet.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen. Statsforvalteren bes om å skille klager etter introduksjonsloven og integreringsloven, samt etter midlertidig kapittel 6A i integreringsloven.

I 2023 har vi behandlet en klage som gjelder opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven).

Klagen handlet om rett og plikt til deltakelse i opplæring i norsk og samfunnskunnskap etter § 17. Vi opphevet kommunens vedtak.

Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

Det er arrangert 1 statsborgerseremoni i Vestfold og Telemark i 2023.

Det ble sendt ut 2317 invitasjoner og det var 285 nye statsborgere som deltok.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

For våren 2023 har kommunene i Vestfold og Telemark rapportert at det var 2693 deltakere som fikk opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, 150 av disse var asylsøkere. Antall årsverk for dette halvåret er 150,80.

Høsten 2023 er det rapportert at 3056 deltakere som fikk opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere, av disse var 321 asylsøkere. Antall årsverk for dette halvåret er 165,92.

En fullstendig oversikt fra de ulike voksenopplæringene som har rapportert fordelt på kjønn og målform er oversendt direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (Hk-dir.) 24. januar 2024 i henhold til oppdrag.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Vi har ikke gjennomført tilsyn etter krisesenterloven i Vestfold og Telemark i 2023. Vi har heller ikke mottatt klager eller andre henvendelser som har gitt grunnlag for å gå inn med tilsyn.

Det er ett krisesenter lokalisert i Tønsberg som har en samarbeidsavtale med kommunene i Vestfold. Tilsvarende er det ett krisesenter lokalisert i Skien som har en samarbeidsavtale med kommunene i Telemark, med unntak av Notodden som har avtale med krisesenteret på Kongsberg. Den geografiske beliggenheten er dermed spredt, men likevel sentralisert. Dette bidrar til at tilbudet er tilgjengelig, og egnet til å dekke fylket.

To av lovbruddene gitt i 2020 ble fortsatt fulgt opp i 2023. Utfordringen med å lukke lovbruddene var knyttet til manglende tilbud til målgruppen "utsatte grupper". Lovbruddene ble lukket i september 2023, etter at Statsforvalteren fikk tilsendt Avtale om levering av krisesentertilbud for kommunene i Vestfold, som ble inngått mellom Tønsberg som vertskommune og Stiftelsen Krisesenteret i Vestfold 20.01.23. I denne avtalen er også "utsatte grupper" omfattet.

Etter vår vurdering leverer krisesentrene tjenester av god kvalitet.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	23
Antall krisesentertilbud i fylket	2
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2021	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2021	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2022	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2022	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2023	0
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2023	0

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova.

I 2023 har SFVT gitt 831 separasjonsbevillinger og 735 skilsmisse-bevillinger etter § 21. Det er gitt 24 skilsmisse-bevillinger etter § 22.

Tre av søknadene om skilsmisse etter § 21 ble avslått. Etter § 22 ble det gitt to avslag.

Det er gitt avvisning i åtte saker om separasjon, syv saker om skilsmisse etter § 21 og en sak om skilsmisse etter § 22.

Antallet søknader om separasjon og skilsmisse ligger innenfor den naturlige variasjonen per år.

Når det gjelder søknad om godkjenning av utenlandsk skilsmisse har vi innvilget 68 saker. Vi har gitt ett avslag.

I saker om fritak for dokumentasjon av skifte har vi innvilget 12 saker og gitt avslag i åtte saker.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvisninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	838	831	0	7	100 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	738	735	3	0	92 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	27	24	2	1	42 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiliemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	20	12	8	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0	0	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	69	68	1	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

I 2023 har vi fattet ett vedtak om tvangskraft av avtale om bosted, samvær og foreldreansvar, jf. barneloven § 55.

Vi har fattet to vedtak som gjelder opplysninger om barnet, jf. barneloven § 47 andre og tredje ledd.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	1
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	1
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	1

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område.

Som i fjor merker vi oss en økende grad henvendelser fra foreldre som ikke bor sammen med den andre forelder som gjelder spørsmål om innhold i foreldreansvar og hvilke rettigheter foreldre har til informasjon fra skole, barnevern og barnehage om sine barn.

Vi gir individuell veiledning til de som henvender seg til oss, både

på telefon og i brev. Siden spørsmålene om foreldres rettigheter også kan komme fra kommunene, har vi gitt generell veiledning om temaet på våre kontaktpunkter med kommunen. Effekten av vår veiledning er at rettigheter blir kjent, noe som igjen kan føre til at konflikter reduseres. Spesielt ser vi at informasjon om rett til innsyn i barnas sak fører til at flere får oppfylt sine rettigheter på dette område.

Den største andelen av spørsmål om familierett kommer fra foreldre i høykonflikt. Spørsmålene kommer også fra skole, barnehage og barneverntjenesten. Foreldrekonflikt er også grunnlag i flere klager på barneverntjenesten, og begrunnet i at foreldre ikke får bistand fra

barneverntjenesten til å løse foreldrekonflikter.

Tilsyn med familievernkantorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkantorene.

Det er planlagt for tilsyn med familievernkantorene i 2024.

Tilsyn med familievernkantorene

Totalt antall familievernkantor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2023	Antall gjennomførte tilsyn i 2022	Antall gjennomførte tilsyn i 2021
4	0	4	0

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Alle barneverntjenestene i Vestfold og Telemark er tilknyttet barnevernsvakt som er tilgjengelig hele året utenom barneverntjenestenes ordinære åpningstider. Det er en barnevernsvakt lokalisert i Skien og en i Tønsberg. Disse inngår i et interkommunalt samarbeid.

I barneverntjenestene i Vestfold og Telemark har det vært stabilitet på barnevernledernivå, med unntak av i en kommune, men der er nå barnevernsleder på plass. Alle barnevernlederne har videreutdanning, master eller er i gang med et relevant utdanningsforløp. Det er høy kompetanse hos barnevernlederne, med en vilje til å drive utvikling av tjenesten. Ledernetverkene som har eksistert over lengre tid, er blitt styrket gjennom deltagelse i Læringsnettverk og tildelte midler for å utvikle nettverkene. Vi merker oss at det er blitt en økt erfaringsdeling mellom tjenestene og barnevernlederne.

Særlig om risikoområder

Mangel på bistand fra Bufetat i enkelt saker har for flere kommuner ført til at barn og familier har stått uten den hjelpen de er i behov av. Kommunene prøver selv å rigge alternativer, men har ikke nødvendige ressurser til å kompensere for de mer kraftfulle tiltakene Bufetat har tilgang til, som for eksempel institusjon. Vi vil også fremheve bekymring knyttet til mangelen på fosterhjem. Vi har flere eksempler på at barn blir boende i beredskapshjem i 1 år, og noen ganger med flere flyttinger til ulike beredskapshjem. Dette er ikke til barnets best. Å sikre medvirkning til barn handler om å gi barn informasjon om hva som skjer i deres sak. Dette blir vanskelig når tiltak ikke er på plass. En reell vurdering av hvilke tiltak som er best for barnet er vanskelig, når det i realiteten ikke er tiltak å velge mellom. Vi vurderer at dette er stor belastning for kommunens akuttarbeid og kan derfor føre til alvorlig svikt.

I flere kommuner er det også stor bekymring knyttet til dårlig økonomi og konsekvenser av det. Det rapporteres at lovpålagte oppgaver vil bli fulgt opp, men at dårlig økonomi kan få følger for det forebyggende arbeidet.

Vi vil også fremheve at samarbeidet mellom de ulike tjenesteyterne i flere kommuner er utfordrende. Særlig gjelder dette mellom barnevern og helse. Dette får svært alvorlige konsekvenser for de barna som ikke får riktig hjelp til rett tid. Dette gjelder også der barn har krav på ytelser fra to forskjellige kommuner ved plassering i eksempelvis fosterhjem.

Flere små kommuner i Telemark har etablert barnevernssamarbeid på tvers. Dette er gode løsninger for å sikre et styrket barnevern også i de små kommunene. Det er likevel utfordrende for barneverntjenestene å forholde seg til flere ulike kommuner og ulike økonomi og samarbeidsplattformer.

Rapportering, statistikk, dialog, forebyggende plan og tilstandsrapport og øvrig tilsynsaktivitet gir oss en oversikt og informasjon over kvalitet, risiko og sårbarhet i tjenestene.

Vi følger opp risikoområder gjennom veiledning og ulike tilsynsaktiviteter.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.8 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Askespredning

I 2023 mottok vi 337 søknader om askespredning. Dette er 13 færre søknader enn i 2022. 50,7 prosent av søknaden er fra personer som søker om askespredning før egen død. 49,3 prosent er søknader fra pårørende. Det ble gitt 327 tillatelser til askespredning og 21 avslag. Årsaken til at vi ga flere tillatelser og avslag enn innkomne saker, er de 11 ubehandlede sakene fra 2022, samt endringstillatelser. Ett av avslagene ble påklaget, men klagen gikk ikke videre da søker endret ønsket sted for handlingen. Ved overgangen til nytt år var alle innkomne saker behandlet. Selv om vi mottok færre søknader i år, er antall søknader generelt stigende. I 2023 hadde vi 83 flere saker enn i 2019.

Gravplass

Det er fem personer som utgjør Faggruppe gravplass. I tillegg er to stillinger i hhv 100 % og 70 % knyttet til prosjektet Digital gravferdsmelding.

Arealplaner

Statsforvalteren forvalter innsigelsesretten etter plan- og bygningsloven for å ivareta nasjonale hensyn i gravplassloven med forskrift, og innhenter faglige råd fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Vi har gitt innspill i 79 plansaker (kommuneplaner, reguleringsplaner og noen dispensasjonssaker) i 2023. I to saker har det blitt gitt innsigelse etter faglig råd fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. En av innsigelsene ble frafalt etter endringer. I den andre saken ble reguleringsprosjektet vedtatt avsluttet. Plansakene blir hovedsakelig oversendt fra embetene, men også fylkeskommuner, bispedømmer, kommuner og lokal gravplassmyndighet sender enkelte saker. Faggruppe gravplass erfarer at vi fortsatt ikke blir involvert i alle plansaker som berører gravplasser, men opplever at rutinene stort sett er gode hos de ulike embetene. Mange føringer for gravplass blir lagt på arealplannivå og behandling av sakene er ofte tidkrevende. Spesielt tiltak i gravplassens omgivelser kan være utfordrende.

Nyanlegg, utvidelse og vesentlig endring

Vi forvalter myndighet lagt til statsforvalteren i gravplassforskriften. I de aller fleste tilfeller vil anvendelsen av myndigheten være knyttet opp mot søknader etter gravplassloven § 4 om vesentlig endring.

Vi skal behandle saker om godkjenning av tiltak på gravplasser, jamfør gravplassloven § 4. Tiltakene omfatter nyanlegg, utvidelser, nedleggelse, samt vesentlig endring av gravplass og bygning på gravplass. Det store volumet av saker er endring av gravplasser. Totalt har vi behandlet rundt 265 søknader om godkjenning i 2023. I enkelte av sakene er tilbakemeldingen at dette ikke er en vesentlig endring som vi skal godkjenne. I mange saker er det behov for veiledning, tilleggsopplysninger og korrigeringer av tiltak, men de fleste tiltakene blir godkjent til slutt.

Lokale vedtekter

Vi skal behandle saker om godkjenning av lokale vedtekter for gravplassene i kommunene, jamfør gravplassloven § 21. Vi har i 2023 videreført fokuset på at forvaltningslovens bestemmelser skal legges til grunn ved utarbeidelse av lokale vedtekter, blant annet at vedtektene skal ut på høring. Vi merker at dette har blitt bedre kjent blant de lokale gravplassmyndighetene. Vi har også jobbet mye med å sikre det faglige innholdet i vedtektene og bistår de lokale gravplassmyndighetene med det. Dette medfører at søknader om godkjenning av lokale vedtekter er tidkrevende. Vi har mottatt 17 søknader om godkjenning av lokale vedtekter i 2023. I tillegg var det 35 søknader fra forrige år som ikke var ferdigbehandlet og ble overført til 2023.

Klagesaker

Vi skal behandle klager over enkeltvedtak som er truffet av kommunen og kirkelig organ i medhold av gravplassloven. Klagesakene er tidkrevende blant annet fordi prosessen før saken blir oversendt til oss har vært feil, fordi det må innhentes tilleggsopplysninger og/eller det eventuelt må gjennomføres kontradiksjon mellom partene. Det skjer også at klagen ikke har vært stilet til underinstansen, men til oss. I 2023 har vi ferdigbehandlet 23 klagesaker. Vi har stadfestet underinstansens vedtak i 11 saker og omgjort underinstansens vedtak i 5 saker.

Vi har avvist 5 saker og stadfestet underinstansens avvisningsvedtak i 2 saker.

I tillegg har vi gjort 1 vedtak om dekning av saksomkostninger.

I tillegg til klagesakene over har vi besvart 2 begjæringer om omgjøring etter forvaltningsloven § 35 hvor vi ikke har funnet grunnlag for å omgjøre.

Privat gravsted

Vi skal behandle søknader om privat gravsted for gravlegging av askeurne, jamfør gravplassloven § 20. Vi har fått to søknader om privat gravsted i 2023. En søknad ble avslått og en ble overført til 2024. Vi har i tillegg hatt flere henvendelser om mulige søknader.

Lokal gravplassmyndighet

Vi skal behandle søknader om at ansvaret som lokal gravplassmyndighet skal ligge til kommunen, jamfør gravplassloven § 23. Vi har godkjent en søknad om overføring av ansvar. Det har også vært dialog med noen kommuner som etterspør behandlingskriterier knyttet til overføring av ansvar. Vi har også fanget opp at en del kommuner har drøftet problemstillingen, men vil beholde ordningen slik den er med det kirkelige fellesrådet som gravplassmyndighet.

Innsyn

Det bes om innsyn i alle type saker. Gravplasser er svært lokale og generer ofte innsynskrav fra lokale media. Innsyn i spesielt klagesakene er krevende.

Øvrige oppgaver

Vi skal bistå departementet i arbeidet med kunnskapsinnhenting, statistikk og regelverksutvikling for gravplasssektoren. Vi har i 2023 hatt ansvaret for å innhente kremasjonsstatistikken for 2022. Tallene hentes inn fra krematoriene og sammenstilles med befolkningsstatistikk fra SSB. Vi har gitt uttalelse til departementet i flere dispensasjonssøknader etter gravplassforskriften § 39. Gjennom 2023 har vi også samarbeidet tett med departementet om både tolkning av gjeldende lov og forskrift og endringer i lov og forskrift.

Vi veileder lokal gravplassmyndigheter om gravplassloven og -forskriften, bl.a. gjennom å holde faglige innlegg på kurs og bidra i annen kompetanseoppbygging. Vi jobber også med utvikling av nettsiden for faggruppe gravplass og andre faglige ressurser som vil forenkle og gi bedre rammer for vår saksbehandling.

Nettsiden Gravplassveilederen.no ble oppdatert som følge av regelendringer 2023. Det ble også igangsatt et arbeid for bedre ivareta personvern ved bruk av nettsiden og informasjonskapsler. Gravplassveilederen brukes aktivt både av lokal gravplassmyndighet og andre, men vi har likevel mange henvendelser på telefon eller e-post. I den grad tiden tillater det er vi også ute på befaring.

Faggruppen samarbeider tett med Norsk forening for gravplassforeningen og har bidratt som foredragsholder på kurs i praktisk drift av gravplass og kurs i administrasjon av gravplass i 2023. Faggruppe gravplass har også holdt innlegg og foredrag i andre sammenhenger, blant annet på arrangementer i regi av KA (Hovedorganisasjonen KA), Riksantikvaren, Norsk forening for gravplasskultur og lokale gravplassmyndigheter. Vi har i tillegg bidratt med flere artikler til fagbladet Gravplassen. Faggruppe gravplass deltar også aktivt i fagmiljøet og sitter eksempelvis i SKU (Standardiseringsutvalget for Kister og urner) og Faglig råd for gravferd.

Digital gravferdsmelding

Vi utvikler for tiden Digital gravferdsmelding. Dette er en innbyggerrettet offentlig digital løsning. Når den er fullt utviklet, er målet at innbyggerne kan få tatt sine valg i forbindelse med død, gravferd og grav ovenfor gravplassmyndigheten, krematorier, gravferdsbyrå og tros- og livssynssamfunn. Løsningen skal møte innbyggerens behov i tre faser; avklaring av spørsmål knyttet til egen død, lede en som er ansvarlig for en gravferd igjennom de ulike prosesser, og avklare spørsmål når innbyggeren er ansvarlig for en grav.

Digital gravferdsmelding vil i første versjon ha som mål å levere et digitalisert alternativ til skjemaet «Begjæring om gravlegging og/eller kremasjon». Utviklingen skjer i samarbeid med Digitaliseringsdirektoratet. En første versjon med begrenset omfang forventes å bli publisert innen utgangen av 2024.

I tilknytning til prosjektet er det holdt innlegg og foredrag på Fagdager for krematorier 2023, hos KA, Kirkevergelag og Virke gravferd. I tillegg er det publisert artikler om Digital Gravferdsmelding i fagbladet Gravplassen.

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall dispensasjonssøknader, avslag og innvilgelser, jf. § 5 i lov om helligdager og helligdagsfred. Statsforvalteren skal rapportere på antall søknader om typisk turiststed, avslag og innvilgelser.

SFVT har behandlet to søknad om å gi lokal forskrift om typisk turiststed i 2023. En ble innvilget og en ble avslått. I tillegg har vi behandlet en søknad om dispensasjon fra regelen om at faste utsalgssteder skal holde stengt på søndager. Her ble det også gitt avslag. Vi har svart på en rekke henvendelser fra handelsstanden, Mercur-konsulenter og politikere om hvordan regelverket er å forstå. Vi har også mottatt en del varsler om brudd på 100 kvm grensen på søndager. Disse er fulgt opp ved direkte henvendelser til forretningen. Per dato har vi pågående kommunikasjon med en kommune som har tolket forskriften om typisk turiststed utvidende.

Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig, jf. demenskartet.no

Vi har ikke gjort nye spesifikke kartlegginger i 2023, men gjennomgangen av kommunenes strategiske planer viser at demensutfordringene er en del av kommunens arbeid med kompetanseplaner og tjenesteutvikling, se rapportering om dette.

USHT både i Vestfold og Telemark har opprettholdt demensnettverk for kommunene, arrangert fagdager og videreført ABC opplæring i demensomsorg.

Når det gjelder ABC kurs med tema demens er igangsetting og oppslutning om disse kursene noe avtagende. Av våre 23 kommuner er det 13 som ikke har benyttet seg av tilbudet om ABC opplæring.

Da vi vet at det fortsatt er mange ufaglærte i tjenestene, følger vi med på denne utviklingen. søknad om støtte til videreutdanninger så er antallet noe lavere for demens i 2023 enn i 2022, men demens er fortsatt den videreutdanningen som blir prioritert høyt. Det er krevende å kunne vurdere hva disse tallene betyr ute i kommunene, men det gir oss en mulighet til å følge med på utviklingen.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, inklusive allmennlegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningsstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Vurdering av kompetanse og rekrutteringssituasjonen:

Alle kommunene har søkt om kompetanse og tjenesteutviklingstilskudd, beløpene det søkes om, er langt høyere enn det vi kan tildele. Dette viser at det er et stort behov for hjelp med kompetanseheving.

Vi ser samtidig at mange kommuner sliter med å få benyttet tildelte midler, og overfører midler til neste år. Dette kan i hovedsak skyldes at det er

vanskelig å sette inn vikarer for de som skal ta utdanning og kurs. Tiltak blir derfor utsatt, noe vi vurderer som uheldig.

Som et kompetanshevende tiltak, har i vi også i 2023 gitt støtte til begge. USHT ene. Dette for at de skal kunne drive fagnettverk mv. USHT rapporterer at det er anskeligere å få fylt opp ABC utdanningene, noe som også skyldes vanskelighet for kommunene med å skaffe vikarer under fraværslagene.

Kommunene har søkt og fått tildelt midler både fra tjenesteutviklingstilskudd og skjønnsmidler for å videreutvikle tjenestene i tråd med de demografiske utfordringene. Kommunene viser med dette vilje og evne til å jobbe med utvikling. I Det jobbes aktivt med å finne arbeidsformer som kan styrke heltid, beholde og rekruttere personell, og benytte kompetanse best mulig.

Vi har to nybygde store sykehjem i vår region. Begge har satset tungt på velferdsteknologi. Dette er krevende, da leverandører av utstyr ikke har erfaring med å levere utstyr og løsninger tilpasset så store enheter. Vi synes det er positivt at kommunene tør å satse, og prioritere ressurser på dette, selv om det tar tid å hente ut effektiviseringsgevinster både når det gjelder personell og økonomi.

Av landets 97 kommuner som deltar i TØRN, er 11 fra Vestfold og Telemark. Det jobbes aktivt både med endret oppgavedeling for å benytte kompetanse riktigst mulig, og endring av turnuser for å øke heltidsandelen for ansatte, og sikre bærekraftige tjenester, noe vi mener er nødvendig.

Alle kommunene har jordmor eller samarbeidsavtale om jordmortjeneste, og vi ser at kommunene er en attraktiv arbeidsplass for jordmødre.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste har utfordringer med å bemanne helsesykepleierstillinger. Det er særlig bekymringsfullt når flere kommuner har en planlagt bemanning som ligger under eller akkurat på anbefalt bemanningsnorm, som er en minstenorm. Dette gjør de sårbare. Ledende helsesykepleiere fra alle kommunene deltar i nettverk, noe vi vurderer som en viktig arena for deling av kompetanse.

Innenfor habiliteringsfeltet sliter kommunene med å sikre tilstrekkelig kompetanse i bemannede boliger. Vi mottar meldinger om dårligere kvalitet i tjenestene. Vi har også mange dispensasjonssøknader fra kompetansekravet om treårig høyskoleutdanning i vedtak om bruk av tvang og makt. Vår vurdering er at lavere kompetanse gir større risiko for at det brukes mer tvang og makt enn nødvendig. Det gir også større risiko for at det brukes tvang og makt uten at det identifiseres at man faktisk bruker tvang og makt.

Vi har sendt en utfyllende rapport til Helsedirektoratet, etter en gjennomgang av allmennlegetjenesten i alle kommunene. Det viser seg at det er noe lettere å rekruttere fastleger nå. Selv om det fortsatt er mange som ikke har tilgang til å bytte fastlege, så er behovet i større grad dekket, eller det foreligger planer som vil sikre dette.

Tiltakene for å bedre fastlege tilgangen er svært kostbare for kommunene. Det er bekymring knyttet til økonomien i den kommunale helsetjenesten.

Rehabiliteringsfeltet omtales i eget kapittel.

Vår vurdering er at kommunene, både de store og de små, sliter med å rekruttere særlig sykepleiere, helsefagarbeidere og vernepleiere. Vi har ikke fått signaler om at situasjonen er kritisk, men erfaringene kommunene har gjort seg, tydeliggjør nødvendigheten av nytenkning for å dekke bemannings behovet.

Vurdering av utdanningstilbudet i fylket:

Gjennom vår regionale koordinatørrolle i strategisk kompetanseplanarbeid har vi tett kontakt med utdanningsinstitusjonene i vår region. Det har vært jobbet for å etablere et regionalt kompetansenettverk. Universitetet i Sørøst-Norge (USN) ermytenkende i utvikling av fleksible studietilbud tilpasset fremtiden. De har videreført tilbud om desentralisert fleksibel sykepleierutdanning med nytt kull i 2023, noe vi mener var helt nødvendig.

USN samarbeider med utvalgte universitetskommuner i vår region om en mer effektiv ordning knyttet til praksis og veiledning av studenter.

Både Fagskolen Aldring og Helse og Fagskolen i Vestfold og Telemark som har opplæring innen helsefag, har i 2023 fått akkreditering. Dette gir mulighet for å tilpasse opplæringstilbudet ut fra kommunenes behov.

Fylkeskommunen har bidratt med ekstra satsing på norskopplæring til fremmedspråklige som tar helsefagarbeiderutdanning. Et annet eksempel er Larvik kommune som har eget prosjekt for å styrke norskopplæring til fremmedspråklige som er aktuelle for helsefaglige utdanninger.

Vår vurdering er at utdanningstilbudene er gode, og at det er vilje til å tilpasse tilbudene etter kommunenes behov. En felles utfordring er lavere søkning, og mer krevende å få kandidatene til å ta imot og gjennomføre studier. Vi vil bruke nettverket som etableres til å jobbe sammen om utfordringene.

Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til nasjonale mål om å styrke tilbudet i kommunene, om samsvar mellom behov og tilbud, samt utvikling av samarbeidet med spesialisthelsetjenesten.

Hvorvidt tjenestene utvikles og styrkes i tråd med nasjonale mål i fylket

Vi har forsøkt å bidra til å utvikle og styrke habiliterings- og rehabiliteringstjenestene gjennom vår tilskuddsforvaltning, deltakelse i rehabiliteringsnettverk og i nettverket for koordinerende enhet og barnekoordinatorer, gjennom vårt Forventningsbrev til kommunene, og på ulike arenaer der vi treffer lederne i kommunene.

Hvorvidt disse tjenestene er blitt styrket og utviklet i tråd med nasjonale mål har vi ikke undersøkt direkte, selv om vi opprinnelig hadde en plan for dette. Av kapasitetsgrunner har kartlegging av dette området blitt satt på vent.

Vi har fått oversendt noe statistikk (basert på KPR-tall fra 2019- 2022) på rehabiliteringsfeltet. Dette gir oss imidlertid ikke tilstrekkelig grunnlag for å konkludere om utviklingen. Når det for eksempel gjelder statistikken over antall personer som har mottatt rehabilitering utenfor institusjon per kommune, så ser vi at fire av 23 kommuner er tatt ut av statistikken pga for lavt tallmateriale/personvernshensyn, noe som betyr at det er rapportert under 10 personer. Dette gjelder for tre kommuner i Telemark (Kragerø, Nissedal og Siljan), og overraskende nok også for en kommune i Vestfold (Holmestrand). Der vi har tilgjengelige tall ser vi imidlertid en økning i 14 av 19 kommuner (10 kommuner i Telemark og fire i Vestfold). Det var nedgang i fire kommuner (Fyresdal, Kviteseid, Midt-Telemark og Vinje), og én i Vestfoldkommune (Færder). Oversikten viser store forskjeller, også mellom kommuner som antas å ha nokså lik profil og innbyggertall. F.eks., så har Larvik registrert 654 personer som mottok rehabilitering utenfor institusjon i 2022, mens det i Porsgrunn bare ble registrert 171. Dette kan tyde på at det er store forskjeller i registreringspraksisen. Mer omfattende kartlegginger må derfor til for å kunne konkludere om en utvikling, tilbakegang eller stagnasjon på feltet. Vi har fått melding om årsverksreduksjon av fysioterapi og ergoterapi i enkelte kommuner som følge av press i kommuneøkonomien. I nettverket for hverdagsrehabilitering i Telemark (som er ledet av USHT) er det også registrert mindre engasjement for deltakelse i nettverket fra kommunenes side. Flere kommuner opplever at satsningen er nedskalert, dabber av, eller nedprioriteres, mens det også finnes eksempler på kommuner som intensiverer sin innsats.

Gjennomgang av kommunenes strategiske kompetanseplaner viser at det er en relativt lav andel av kommunene som i sine planer har identifisert habiliterings- og rehabiliteringstjenestene som satsingsfelt når det gjelder kompetanse- og kapasitetsutvikling fremover. Enkelte kommuner skiller seg imidlertid ut her ved at de har overordnede planer, også med føringer i økonomiplanen, som tydelig viser at de akter å styrke kompetansen om forebygging, tidlig innsats og habilitering/rehabilitering for å sikre bærekraft i pleie- og omsorgstjenestene i årene fremover.

I arbeidet med kommunebilder har ett av flere fokusområder vært å studere kommunenes dekningsgrad for fysioterapi og ergoterapi, basert på tall fra KOSTRA og SSB. Vi har da funnet at kommunene prioriterer disse tjenestene svært ulikt. Eksempelvis så har Larvik kommune en ergoterapidekning som ligger langt over landsgjennomsnittet, med hele 7 ergoterapeuter per 10 000 innbyggere. Tønsberg kommune, med ca like mange innbyggere som Larvik kommune, har til sammenlikning bare 3. Gjennom media, og på andre måter får vi høre om nedskjæringer i disse tjenestene. (Eks. Bamble og Midt-Telemark). Enkelte kommuner har fortsatt ikke ansatt ergoterapeut. Vi undrer oss over forskjellene, og er nysgjerrige på hvorvidt en økt satsning på rehabilitering, hverdagsmestring og hverdagsrehabilitering, og en tydelig satsning på å sikre tilstrekkelig kapasitet i ergoterapi- og fysioterapitjenestene, gir seg direkte utslag på kommunenes budsjetter innen pleie og omsorg. Dette vil vi forsøke å utforske videre i 2024, i forbindelse med vårt oppdrag om å bistå kommunene med å sikre fremtidig bærekraft.

De aller fleste kommunene i Vestfold og Telemark har en Koordinerende enhet for rehabilitering og habilitering. De fleste har lagt denne funksjonen til sitt forvaltningskontor (Tjenestekontor), men ikke alle. Ved en gjennomgang av kommunenes nettsider ser vi at ikke alle kommunene har en Koordinerende enhet som er synlig og lett å finne. I nettverket for koordinerende enhet har vi fanget opp at kommunene fortsatt har mange spørsmål knyttet til disse enhetene og til arbeidet med koordinering/ IP, samt barnekoordinator. De har spørsmål om alt fra taushetspliktsbestemmelser, journalføring, integrasjon av nettbaserte løsninger i EPJ, utpeking av koordinator utenfor helsetjenesten, osv. På bakgrunn av dette har vi besluttet å avholde et webinar som adresserer flere av spørsmålene knyttet til koordinering av tjenester i februar 2024.

Det kom få søknader om tilskudd med mål om å utvikle habiliterings- og rehabiliteringstjenester i 2023. Vi gav imidlertid tilskuddsmidler til oppstart av et prosjekt i Larvik kommune som omhandler rehabilitering av skrøpelige eldre. De første erfaringene fra prosjektet ble presentert på vår Høstkonferanse for alle kommunene den 06.12.23. Vi vil følge dette arbeidet videre, og bidra til å spre erfaringer og kunnskap om rehabilitering til denne pasientgruppen til de andre kommunene.

Er det samsvar mellom behov og tilbud?

Til tross for at vi mottar svært få klager på habiliterings- og rehabiliteringstjenester i kommunene, så er vi ikke sikre på at tilbudet står i forhold til behovet. I en del av klagesakene vi får inn, som omhandler pasienter som mottar flere tjenester, ser vi at tjenestetilbudet burde vært bedre koordinert. Vi savner også at koordinatorfunksjonen er tydeligere i saker der pasientene har et omfattende tjenestetilbud. I saker som omhandler overgang fra hjem til kommunal bolig ser vi at det ikke alltid har vært oppnevnt koordinator eller blitt utarbeidet en individuell plan. Dette bygger opp under vår oppfattelse av at ordningen fortsatt ikke er godt nok implementert eller fungerer etter intensjonen.

Vi hadde et møte med NFU lokallag i Vestfold og Telemark våren 2023. Her kom det blant annet frem at de opplevde at det var svært varierende tilbud om habilitering og rehabilitering fra kommune til kommune, og at tildelingspraksis og lovfortolkelse var ulik.

I 2023 gjennomførte vi tilsyn med avlastrings- og barneboliger i fylket. Her ble det avdekket til dels store mangler hva gjelder habiliteringstilbudet barna som oppholdt seg i flere av de enhetene vi hadde tilsyn med. Eksempelvis så fant vi at det i journalen fantes få nedtegnelser om habiliteringstiltak, at en konkret tiltaksplan manglet flere steder, samt at på enkelte steder hadde personalet ikke tilgang til/kjennskap til den individuelle planen som var blitt utarbeidet for barnet. Samhandling med andre aktører var mer eller mindre fraværende, og de foresatte hadde i liten grad fått medvirke i utformingen av tjenestetilbudet. Vi vil trekke med oss tilsynserfaringene inn i nettverket som er blitt etablert for barnekoordinatorer.

Hvordan er utviklingen av samarbeidet med spesialisthelsetjenesten?

I et møte med alle kommunalsjefene på helse- og omsorgsfeltet i august 2023 hadde vi samhandling med spesialisthelsetjenesten oppe som et diskusjonstema. Det som kom frem var at kommunene opplever en hard utskrivningspraksis fra spesialisthelsetjenesten (spesielt før helg, ferier, og helligdager), og at pasientenes rehabiliteringsbehov ikke alltid var blitt utredet før utskrivelse. Lederne i kommunen gav uttrykk for at de opplevde en viss ujevnhet i maktforholdet med spesialisthelsetjenesten, særlig fordi spesialisthelsetjenesten kan fakturere kommunen, men ikke motsatt. Den elektroniske samhandlingen med spesialisthelsetjenesten var fortsatt mangelfull og utfordrende, og støtter ikke opp under helhetlige pasientforløp.

I begge fylker har flere kommuner deltatt i prosjekt *Gode pasientforløp* i regi av USHT sammen med deltakere fra spesialisthelsetjenesten. Her har flere samhandlingsutfordringer blitt identifisert og jobbet med, og vært et viktig bidrag i å forbedre samhandlingen i fylket.

Rehabilitering er sentralt for flere av de prioriterte pasientgruppene i helsefelleskapene. Begge helsefelleskapene i Vestfold og Telemark har kommet langt i etableringen. I 2023 har begge vært i gang med arbeidet med å revidere avtaleverket i tråd med føringene i den nye veilederen. Under punkt 3.1.3.1.1.1 har vi skrevet litt om pågående samhandlingsprosjekter.

I en uformell samtale med leder for klinikk for fysikalsk medisin og rehabilitering på ett av sykehusene, stilte vi spørsmål om hvorvidt samhandlingen med kommunene var blitt bedre etter at helsefelleskapet var blitt opprettet. Svaret på dette var nei. Endringene innen samhandling synes først og fremst å være knyttet til spesifikke prosjekter. Vi vil fortsette å følge utviklingen i helsefelleskapene, og etterspørre utvikling av samhandlingsstrukturer som forbedrer samhandling på samtlige fag- og tjenesteområder som angår de prioriterte gruppene.

Tilsyn (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten redegjøre for tilsyn med verger og blant annet beskrive:

- risikovurderinger i forkant av tilsyn
- funn i tilsyn
- oppfølging av verger og tiltak statsforvalteren har iverksatt på bakgrunn av tilsyn

Statsforvalteren skal også rapportere på totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag i 2023 og redegjøre for hovedårsakene til fratakelsene.

Vi har gjennomført 106 tilsyn i løpet av 2023. Tilsynene er i hovedsak opprettet etter klager og/eller bekymringsmeldinger fra vergehaver, pårørende eller hjelpeapparatet. Vi opplever å ha gode rutiner for gjennomføring av tilsyn etter mottak slike henvendelser. Vi vurderer at det er hensiktsmessig å følge oppmeldingene med vurdering av tilsyn både med hensyn til vergehaver/innsender, og overfor vergen, for å vise at vi tar henvendelsene på alvor.

94 av tilsynene var saksbaserte, mens 12 var vergebaserte. Det ble registrert avvik eller observasjoner i om lag 44 % av tilsynene. Det forekommer at enkelte vergehavere sender henvendelser om samme forhold, eller at pårørende/hjelpeapparatet sender klager/bekymringer tilknyttet områder som faller utenfor vergens mandat. Aktivitetene avsluttes da uten åpning av tilsynssak. Det gir oss uansett en god oversikt på vergens side om det foreligger gjentatte klager/bekymringsmeldinger.

Vi har i løpet av 2023 fratatt en verge oppdraget grunnet resultat og manglende tilbakemelding i regnskapskontrollen.

Resultatet av tilsynene har som hovedsak resultat i veiledning og bistand/opplæring. Dersom det anses risiko knyttet til vergehavers økonomiske forhold, setter vi opp saken til kontroll ved neste års regnskapskontroll. Vi har videre gjennomført vergebasert tilsyn med en verge grunnet gjentatte klager og tilsynssaker, og har så gjennomført et tilsynsmøte for gjennomgang av sakene. Forholdet følges videre opp av oss.

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Rapporteringen skal gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuell periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner. Skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning skal benyttes.

Statsforvalteren skal i tillegg rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og antall restanser.

Statsforvalteren skal i årsrapporten også redegjøre for sine vurderinger av overordnet status på rettshjelpsfeltet. Rapporten skal inneholde en analyse av effektene av de endrede inntekts- og formuesgrensene.

I 2023 mottok SFVT totalt 1582 saker om fri rettshjelp. 268 av disse var arbeidsoppgaver fra kontrollkommissjonen. 1026 var vedtak innvilget av advokatene. 258 var søknader om fritt rettsråd og 30 var søknader om fri sakførsel.

Totalt 16 av advokatenes egeninnvilgede vedtak ble omgjort og avslått.

Vi innvilget 118 vedtak om fritt rettsråd og avslø 90. Av de resterende 50 søknadene sto 24 som ubehandlede ved årsskiftet, 11 søknader ble besvart med skriftlig veiledning og 16 saker ble anvist til utbetaling eller løst ved direkte kontakt med søker.

Det ble gitt avslag på grunn av økonomi i 19 saker. Vi ga dispensasjon fra de økonomiske vilkårene i syv saker. Fem av disse gjaldt dispensasjon på grunn av at formuen var bundet i primær-bolig (i ett tilfelle bil). Og to var dispensasjon fra innteksts-vilkåret.

Vi hadde 268 arbeidsoppgaver fra kontrollkommissjonen og 30 søknader om fri sakførsel. Ni av søknadene om fri sakførsel var feilsendt. Ni saker ble innvilget og det ble gitt avslag på 11 av søknadene.

Saksbehandlingstiden har variert gjennom året. Arbeidsoppgaver fra kontrollkommissjonen og vedtak fra advokatene behandles innen en til to uker. For

søknader har saksbehandlingstiden variert mellom en til 12 uker, der vi antar at gjennomsnittlig saksbehandlingstid er på om lag åtte uker.

Ved årsskiftet var det 45 restanser. 24 var ubehandlede søknader om fritt rettsråd. To restanser gjaldt fri sakførsel, 18 vedtak fra advokater og en arbeidsoppgave fra kontrollkommisjonen.

Spesifisering av de enkelte sakstypene fremgår av den årlige rapporteringen til SRF.

De totale utgifter som er innvilget på saksområdet fri rettshjelp er på kr. 9.778.844. Forbruket for 2023 er dermed betydelig høyere enn i 2022 der vi hadde et forbruk på kr 8.180.315. Økningen skyldes sannsynligvis at vi mottok om lag 200 flere vedtak innvilget av advokat i 2023. Antall søknader lå også noe over med 258 mot 237. Det betyr at det er flere som kan få bistand fordi satsene er økt. I tillegg har vi hatt en meget stor økning i utbetaling til tolker. Totalbeløpet ligger over det estimerte forbruket for 2023 som var på kr. 9.360.000. Fordi inntektsgrensen nå er satt opp med et vesentlig beløp, og antall saker er økende, legger vi et estimert forbruk på kr. 10.000.000 til grunn for 2024.

Det foreligger ingen vesentlige avvik eller risikoer på området.

Retts hjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkommne søknader	288	258	30
Innvilgede søknader	127	118	9
Avslåtte søknader	101	90	11

Retts hjelp forbruk

Forbruk kap. 470.01	Forventet forbruk kap. 470.01 neste år
9 778 844	10 000 000

Retts hjelp restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum
Restanser	45

Restansen inkluderer vedtak/stykkpriser.

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planprosessen er formidlet til kommunene?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene med å integrere funn fra helhetlig ROS i kommuneplanens samfunnsdel?

Til alle varsler om oppstart av planarbeid formidler vi behovet for en ROS-analyse, at resultatene fra ROS-analysen skal legges til grunn for planforslaget, og at utredninger av farer og tiltak mot farer ikke kan skyves til byggesak. Vi formidler behovet for å ta hensynet til forventede framtidige klimaendringer og problematikk nyttet til bl.a. overvann, flom, erosjon og skred, samt betydningen av naturbaserte løsninger i denne sammenheng, jf. SPR for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Når vi mottar planforslag, vurderer vi alltid ROS-analysen og gir ved behov kommunen tilbakemelding på dette. Vi ser særlig etter om anbefalte tiltak er innarbeidet i planen. Vi ser også nærmere på særskilte tema som f.eks. storulykkevirksomheter. Vi har fokus på naturfare og å formidle dette til kommunen der det f.eks. er skredfare eller faresone for kvikkleireskred. Vi samarbeider tett med NVE i de tema der de er fagmyndighet, og har fokus på å sikre deres deltakelse i relevante planprosesser.

På overordnet plannivå spiller vi inn overordnede samfunnssikkerhetstema som må innarbeides i den kommunale planleggingen.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status i fylket for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos de kommuner som har storulykkevirksomheter?
 - o Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Hvilke tiltak gjør statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter?

Kommuner med storulykkevirksomheter har i stor grad opprettet hensynssoner rundt disse i kommuneplanene. Vi har stort fokus på dette i arealplanleggingen. Vi følger særskilt opp kravet til hensynssoner rundt storulykkebedrifter i alle planer som omfatter slike virksomheter, og ved rullering av kommuneplanens arealdel. Vi spiller det inn i våre høringsuttalelser til planer der det er relevant. Om nødvendig vurderes innsigelse for å sikre at kommunene oppretter slike hensynssoner.

FylkesROS og oppfølgingsplan (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for om uønskede hendelser i en sikkerhetspolitisk situasjon og/eller væpnet konflikt er inkludert i fylkesROS.
 - Inngår prioriterte tiltak for oppfølging i oppdatert oppfølgingsplan til fylkesROS?
 - Er oppfølgingsplanen behandlet i fylkesberedskapsrådet og regionale totalforsvarsforum?
 - Legges vurderinger av hendelsene til grunn for samordnet beredskapsplanlegging?
 - Legges vurderinger av hendelsene til grunn for sivil-militære øvelser?

Vi har revidert fylkesROS gjennom 2023 med ferdigstilling rett etter nyttår, slik som i 2020. Oppfølgingsplanen fra fylkesROS 2020 er revidert minimum årlig i perioden. oppfølgingsplan for fylkesROS 2024 skal fastsettes i neste møte i Fylkesberedskapsrådet.

Hendelser knyttet til sikkerhetspolitisk krise/krig er som i 2020 del av fylkesROS. I denne revisjonen har vi valgt å lage en gradert ROS som et felles produkt med SFOV. Det er en målsetting å utarbeide en ugradert (u. off.) versjon av denne.

Oppfølgingsplanen omfatter prioriterte tiltak for oppfølging, inkludert tiltak fra evaluering av hendelser/øvelser. Disse samles i en fells oppfølgingsplan fordi det er hensiktsmessig og for bedre å sikre oppfølgingen etter evalueringer.

Overordnede føringer (prioriteringer) for arbeidet i Fylkesberedskapsrådet og vår aktivitet utledes fra tiltakene.

Oppfølgingsplan har vært, er, og skal være et dokument som vedtas i og følges opp gjennom Fylkesberedskapsrådet, og danner fundamentet for den strategiske planen for arbeidet i dette.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten.

Grunnet et større fagmiljø i det sammenslåtte embetet har vi økt vår kompetanse på tilsyn. At vi med et større fagmiljø også har fått økt kompetanse om de enkelte delegerte bransjene bidrar også til at kvaliteten på tilsyn er bedre. Vi ser en gevinst gjennom større grad av likebehandling på tvers av de gamle fylkene (Vestfold og Telemark).

For enhetlig praksis mellom embetene er, etter vår vurdering nasjonale tilsynsaksjoner et viktig virkemiddel. Det er positivt at det er etablert Teams-kanaler på tvers av embetene for flere ulike fagområder og tilsynsaksjoner.

For å bidra til lik praksis mellom embetene deltar vi på Miljødirektoratets fagsamlinger og opplæringsaktiviteter. Vi deltar i nasjonalt tilsynsforum og bidrar til samordning gjennom deltakelse i nasjonale tilsynsaksjoner, og gjennom bruk av felles tilsynsdatabase og nasjonal tilsynskalender der det er aktuelt. Sentrale felles rutiner og strategier benyttes i tilsynsarbeidet vårt.

E-læringskurset i tilsyn som er lansert er positivt for utvikling av kompetanse på tilsyn.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

Veiledning til kommunen skjer via løpende saksbehandling og ved tilsyn, i tillegg til informasjon på våre nettsider, utsending av informasjonsbrev mm. Sammenslåing av embetene har gjort dialogen mer effektiv. Samtidig har vi hatt kraftige kutt i bevilgningene og har begrenset kapasitet blant saksbehandlerne. Det gjør at lovpålagte oppgaver må prioriteres foran satsing på veiledning av kommunene.

Fellingstillatelser på rovviltområdet (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Fellingstillatelser på rovviltområdet

Vi har ikke mottatt søknad og skadefelling av gaupe, ulv, jerv, bjørn eller kongeørn i 2023.

Avfallsplan i havn (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)**Rapportere på**

Rapportere en oversikt over havner som med nytt regelverk (forurensningsforskriften kapittel 20) vil falle utenfor kravet om avfallsplan.

Endring i forurensningsforskriften kapittel 20 som gir unntak fra krav om avfallsplan trådte i kraft 1. oktober 2020. Vi har ikke kunnet utarbeide en oversikt over alle havner som med nytt regelverk faller utenfor kravet om avfallsplan. Nødvendig informasjon for å vurdere om havnene oppfyller kriterier for unntak var ikke tilgjengelig og kunne ikke hentes ut fra fagsystemet. Vi ønsker at fagsystemet i større grad legger til rette for å kunne registrere hvilke havner som oppfyller kriteriene for unntak før vi begynner med gjennomgangen av havnene i databasen. Koordinatorer for statsforvalterne har sendt forslag til Miljødirektoratet om dette.

Klimaendringer og -tilpasning (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)**Rapportere på**

Rapportere en oversikt over hvordan klimaendringer og klimatilpasning blir tatt hensyn til i kommuneplaner

Skjema med kommentarer er sendt Miljødirektoratet direkte i egen e-post.

Miljøkriminalitet (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd.

Ingen anmeldte lovbrudd - forurensningsloven

Spesifikk omtale av arbeid med fornying og innovasjon (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Vårt arbeid med omstilling og modernisering i kommunene har to viktige utgangspunkt, utover retningslinjene til departementet: For det første er skjønnsmidlene en del av de samlede inntektene til kommunene, og derfor skal kommunene ha betydelig innvirkning på bruken. For det andre driver kommunene den løpende tjenesteproduksjonen med større eller mindre innslag av utvikling og omstilling som en del av daglig drift. Vi prøver å kople moderniseringsarbeidet til dette kontinuerlige utviklingsarbeidet.

Skjønnsmidlene til innovasjons- og fornyingsprosjekter, eller prosjektskjønnsmidlene, skal medvirke til at kommunene gjennom innovasjon kan løse oppgavene sine, hovedsakelig tjenesteproduksjonen, bedre. Det betyr ikke at disse skjønnsmidlene finansierer daglig drift, men at vi må ta utgangspunktet i problemforståelsen til kommunene.

8 mill. kroner av skjønnsmiddelpotten for 2023 ble tildelt som prosjektskjønnsmidler. I søknadsinvitasjonen til kommunene viste vi til departementets retningslinjer på vanlig måte, og dessuten til krav til hva en søknad bør inneholde.

I tildelingen legger vi vekt på mulig gevinst – både sannsynlighet og omfang – for kommunene. Dette gjelder ikke bare kommunene som gjennomfører prosjektet, men også andre kommuner. Vi tar hensyn til potensiell overføringsverdi. Jo flere kommuner som står bak en søknad og gjennomfører et prosjekt, jo sterkere står søknaden hos oss. Det er fordi det gjør at den potensielle gevinsten fra prosjektet blir større.

I vurderingen av søknadene legger vi ellers vekt både på kommunenes prioriteringer, men også faglige vurderinger fra avdelingene i embetet. Vi viser til søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn for en uttømmende liste over prosjekter som fikk tildelt støtte i 2023.

Rapporteringen av prosjektene i Prosjektskjønn blir innrettet etter prosjektenes antatte ferdigstillelse. Typisk er likevel at prosjektene bruker lenger tid til

ferdigstilling enn planlagt. Så lenge prosjektene likevel har tilfredsstillende framdrift ser vi på det som uproblematisk.

Erfaringene fra prosjektene blir videreformidlet blant annet i fagnettverk og på møter med regionrådene i Telemark. De siste årene har vi også arrangert digitale seminarer med videreformidling av flere prosjekter. I tillegg til å formidle erfaringer fra gjennomførte prosjekter, er formålet med seminarene også å stimulere til samarbeid mellom kommunene om nye prosjekter. Disse seminarene har nå blitt en fast post som en del av arbeidet med omstilling og modernisering. Vi gjennomførte derfor også et slikt seminar i januar 2024.

Det er vanskelig å beskrive entydig «et helhetsbilde av resultater og virkninger av prosjektene», som departementet etterspør. Det er, etter vår vurdering, svært varierende grad av måloppnåelse og gevinstrealisering blant prosjektene. Generelt ønsker vi å utløse nyskaping og innovasjon gjennom at prosjektskjønnsmidlene fungerer som risikoavlastning for kommunene. Da er det også naturlig at resultatene varierer.

De siste årene har vi gitt betydelige midler til ulike fellesprosjekter som så nær som alle kommunene i fylket har stått bak. Eksempler på dette er DigiTV, som vi omtalte i årsrapporten for 2021. Et "under-prosjekt" i DigiTV har resultert i «Velferdsteknologisamarbeidet i Vestfold og Telemark», som i tillegg til skjønnsmidler også finansieres av innovasjonsmidler fra KS og Helsedirektoratet. Slike prosjekter har høy prioritet hos oss, spesielt med tanke på knapphet på kompetanse og utfordringer med å rekruttere helsepersonell. Her samarbeider kommunene om utvikling og implementering av nye løsninger i tjenesteproduksjonen i helse- og omsorgssektoren. Et konkret eksempel på dette igjen er «Digital hjemmeoppfølging», som er landsomfattende med 169 deltakende kommuner, inkludert alle kommunene i Vestfold og Telemark. I tillegg deltar fastleger og helseforetak. Dette prosjektet vitner om vesentlig bredde både i samarbeidet mellom kommuner og på tvers av myndighetsnivå, som kan gi betydelige velferdsgevinster.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)

Rapportere på

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Vi har behandlet 7 saker om lovlighetskontroll etter klage. Samtlige avgjørelser ble opprettholdt.

I 2023 har vi ikke tatt opp noen saker til lovlighetskontroll av eget initiativ.

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	7	0	7
På eget initiativ			0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Vi har hatt en del henvendelser etter kommunevalget. Det har vært særlig mange henvendelser om regler om valg/omvalg av medlemmer til utvalg, herunder om kjønnsbalanse jf. koml. § 5-7, 7-5 og 7-6.

Vi har også hatt flere henvendelser om valg av medlemmer til formannskap jf. koml. §§ 5-6 og 7-4/7-5, og om habilitet for folkevalgte jf. koml. § 11-10.

Temaer vi har veiledet om i enkelttilfeller: Valg av medlemmer i styre i kommunale foretak, godtgjøring til folkevalgte, valg og valgbarhet til kontrollutvalg, valg og valgbarhet til andre kommunale organer, stemmegivning/vedtakelse av årsbudsjett, regler om ordfører, regler om konstituerende møter.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk, muligheter og utfordringer, fordeler og ulemper statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

Omfang av interkommunalt samarbeid

Kommunene i tidligere Vestfold fylke slo seg for noen år tilbake sammen til større kommuner. Den minste kommunen i innbyggertall har flere enn 25 000

innbyggere. Opprydding og endring i interkommunalt samarbeid har vært en del av sammenslåingsprosessen. Det interkommunale samarbeidet i de tidligere Vestfold-kommunene dreier seg i dag i stor grad om interkommunale løsninger for brann, akutt forurensning, vannforsyning, avfallshenting og -anlegg, renseanlegg, legevakt, museer o.l.

I tidligere Telemark fylke er situasjonen en annen. Elleve kommuner i tidligere Telemark har under 10 000 innbyggere, av disse har sju færre enn 3 000 innbyggere. Kommunene i tidligere Telemark fylke har en utstrakt bruk av interkommunale samarbeid.

De tidligere Telemark-kommunene er deltakere i fire regionråd; Vest-Telemarkrådet, Grenlandssamarbeidet, Nome og Midt-Telemark, og Kongsbergregionen, sistnevnte sammen med fem kommuner i tidligere Buskerud fylke.

Vår siste kartlegging av interkommunale samarbeid i fylket viser 87 slike. Av disse har vi informasjon om at 14 er organisert som aksjeselskap, 19 som IKS, 54 som interkommunale vertskommunesamarbeid og andre samarbeid, prosjekt og nettverk.

I dag er revisjon, kontrollutvalgssekretariat og fjernarkiv for Vestfold og Telemark fylke organisert som interkommunale selskaper (IKS). Foruten to kommuner som ikke deltar i det felles kontrollutvalgssekretariatet, deltar alle kommunen i fylket i disse selskapene. Grenland Havn, Vestfoldmuseene, Vest-Telemark barnevernstjeneste og Vest-Telemark PPT er eksempel på andre IKS i fylket.

En rekke samarbeidsavtaler om å benytte tjenester i nabokommunen har uklar organisering, mens andre samarbeider er organisert etter kommunelov § 20-2, f.eks. miljøretta helseetilsyn, legevakt, fysioterapi, 110-sentral, feiing, IKT, akutt forurensning, velferdsteknologi, barnevern, PPT, voksenopplæring, kommuneoverlege osv.

Utviklingstrekk og utfordringer

Nome og Midt-Telemark, som sammen utgjør et interkommunalt politisk råd, har utredet muligheten for et nærmere samarbeid med Kongsbergregionen innen tjenesteutvikling, herunder digitalisering og IKT-drift. Kommunestyret i Nome vedtok i desember i fjor at de ønsket «å tre inn i interkommunalt samarbeid om tjenesteutvikling og drift av IKT i Kongsbergregionen», med sikte på ikrafttredelse 1. januar 2025. Midt-Telemark kommunestyre vedtok på sin side på samme tid at de ønsker å opprettholde det kommunale oppgavefellesskapet Nome og Midt-Telemark IKT.

Fra 1. januar 2023 ble Skien brann- og feievesen en del av Grenland brann og redning IKS. Utvidelsen av dette samarbeidet bør kunne bidra til sterkere brann- og redningsberedskap i regionen.

Utover dette har vi ikke registrert noen endringer av betydninger i interkommunale samarbeid det siste året.

Gitt dagens kommunestruktur er interkommunale samarbeid av avgjørende betydning for de minste kommunenes evne til å tilby forsvarlige tjenester på flere områder. Barnevernssamarbeidet mellom kommunene i Vest-Telemark kan trekkes fram i så måte. Generelt kan det være en utfordring med interkommunale samarbeid at de fører til overføring av beslutningsmakt ut av kommunestyrene, i tillegg til administrativ avstand fra kommunene til IKS-ene.

Statsforvalterembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)

Rapportere på

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

I 2023 har statsforvalteren samordnet innsigelser i 21 plansaker. Det ble totalt fremmet 103 innsigelser til disse planene. 1 av innsigelsene ble avskåret. 64 av de 103 innsigelsene ble fremmet av Statsforvalterens fagavdelinger. De resterende innsigelsene ble fremmet av NVE, Statens Vegvesen, Bane NOR, Mattilsynet, Forsvarsbygg og Kystverket. Innsigelsen som ble avskåret ble fremmet av Statens vegvesen.

Ingen av innsigelsene er blitt løst før de ble fremmet for kommunen. Dialog har imidlertid forhindret flere innsigelser fra å bli fremmet fra embedets egne fagavdelinger. Det vises til punkt 3.1.1.1.2.2.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	21	0	1	20
Statsforvalteren	14	0	0	14
Avinor				
Direktoratet for mineralforvaltning				
Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap				
Fiskeridirektoratet				
Forsvarsbygg	1	0	0	1
BaneNor	5	0	0	5
Kystverket	1	0	0	1
Luftfartstilsynet				
Mattilsynet	1	0	0	1
NVE	10	0	0	10
Oljedirektoratet				
Politiet				
Riksan tikvaren				
Statens vegvesen	1	0	1	0
Statsbygg				

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM - rapporteringsløsningen for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Totalt behandlet vi 233 byggesaker i 2023. Klagen ble gitt medhold i 43 av sakene. Vi har en relativt høy prosentandel stadfestelser, noe som viser at kommunene ofte kommer til riktig resultat, men tallet gir ikke et korrekt bilde av kvaliteten på kommunenes saksbehandling.

I en del tilfeller har det politiske utvalget kommet til et annet resultat enn administrasjonens innstilling uten å begrunne vedtaket. I disse tilfellene må vi ofte oppheve kommunens vedtak. Ved opphevinger gir vi veiledning til kommunene om hva de må påse i den nye behandlingen uten at vi legger føringer for resultatet.

61 saker ble behandlet utover fristen og gjennomsnittlig overskridelse var på 39 dager. Vi har forbedret resultatet fra 2022. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i de sakene som er behandlet innenfor fristen har også gått ned siden 2022, fra 84 dager til 78 dager.

Av statistikk generert fra SYSAM framgår det at fristen ble forlenget i 1 sak. Systemet gjør det ikke mulig å gjenfinne saken, men vi antar at fristen ble forlenget fordi vi ikke fikk stoppet den flere ganger etter mange runder med tilleggsopplysninger før saken var klar til behandling.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
233	43	61	39	0	1	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2023 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

I 2023 behandlet vi 37 plansaker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 54 dager. I 3 saker fikk klager medhold ved at planvedtaket ble opphevet. 2 av disse sakene ble behandlet som settestatsforvalter som følge av klage fra Statsforvalteren i Agder.

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	37
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	54
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	3
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	3

Veiledning og informasjon universell utforming (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming. Frist for oppdraget er 31.12.2023.

Samarbeid med kommunene og fylkeskommunen om universell utforming

Vi har i flere år samarbeidet med fylkeskommunen og kommunene i Vestfold og Telemark i tiltaket "Sentrumsnære turveger med universell utforming". Dette har resultert i tilgjengelige turveger i nærmiljøet inkluderer alle brukergrupper og styrker både stedsutvikling og folkehelse. Rapporten fra kartleggingen ligger her: [sentrumsnare-turveger--rapport-2022.pdf \(vestfoldfylke.no\)](#)

Universell utforming har en kobling til CRPD. Vi har benyttet vårt oppdrag knyttet til CRPD til å vise denne sammenhengen for alle våre kommuner, blant annet i møte med alle ordførere og kommunedirektører, og i kontaktmøter med de ulike sektorene. Vi har framhevet viktigheten av å bryte ned hindringer/barrierer for alles deltakelse, enten barrierene er av fysisk eller annen karakter.

Arbeid med CRPD

Fra 2023 iverksetter BUFDIR et nasjonalt prosjekt for å øke implementeringen CRPD i statsforvalterembetene og kommunene hvor vårt embetet deltar. For å øke implementeringen av CRPD i kommunen har vi blant annet prioritert å inkludere omtale av CRPD i Statsforvalterens årlige forventningsbrev til kommunedirektørene i vår fylke.

Det er også etablert en intern gruppe for CRPD i embetet som har representanter fra helse- omsorgsavdelingen, justis- og vergemålsavdelingen og oppvekstavdelingen. Denne gruppa har startet arbeidet med å lage planer for prosjektet og i første omgang hatt fokus på å bygge opp kunnskap om CRPD internt. En koordinator er oppnevnt og kommer fra oppvekstavdelingen.

Koordinator og arbeidsgruppa har deltatt i møter med Bufdir og de andre embetene, samt samarbeidsforum med Oslo/Viken og Innlandet. Vi var også til stede (både fysisk og digitalt) den 4. desember på den nasjonale CRPD-konferansen – en markering av FNs internasjonale dag for personer med nedsatt funksjonsevne. Den 6. desember 2023 deltok representanten fra helse- og omsorgsavdelingen med et innlegg, sammen med Bufdir på høstkonferansen i Larvik.

I tiden vi har hatt til rådighet har vi hatt som mål på å få oversikt over CRPD-feltet, materiale og verktøy, samt sett til pilot-embetenes arbeid som grunnlag for å lage egne planer. Det har vært et fokus på det interne informasjonsarbeidet først, for deretter å vende blikket ut mot kommunene nå på tampen av året. Internt har tematikken vært tatt opp i alle avdelinger ved at utdanningsdirektør Kari Evensen har vært rundt og orientert om både CRPD generelt og vår rolle i prosjektet spesielt.

I allmøte for hele embetet 13. desember 2023, var tematikken CRPD, og Bufdir holdt et innlegg med både fakta og mer praktisk tilnærming. CRPD har også vært tema på kontaktmøter/samling for barnehagemyndigheter, skoleeiere og barnevernledere.

Før jul sendte vi ut et brev til kommunene v/kommunedirektørene, hvor vi etterspurte kontaktpersoner som vi kan samarbeide med i prosjektet. I brevet informerer vi om CRPD og prosjektet, samt orienterer om foreløpige planer for arbeidet i 2024.

Fremme likestilling og hindre diskriminering (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering i sin rolle som arbeidsgiver og som offentlig myndighet, og redegjøre for arbeidet.

For å undersøke hvordan tilstanden er i våre kommuner og i fylkeskommunen, bestilte Statsforvalteren en rapport fra Likestillingssenteret som gjennomgikk kommunenes og fylkeskommunens redegjørelser. Denne kartleggingen er en gjentakelse av tilsvarende gjennomgang av de samme kommunenes og fylkeskommunens årsberetning for 2019, og resultatene ble sammenlignet.

Funn viser at det, med noen få unntak, jevnt over er ufullstendige redegjørelser opp mot det som kreves jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24.

Vi har brukt funn fra rapporten både internt og eksternt gjennom hele 2023 for å øke kompetansen om likestilling. I tillegg har vi valgt å ha et særlig fokus på likestilling for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og flyktninger (da særlig nyankomne ukrainere).

Internt har alle avdelinger hatt besøk av utdanningsdirektør Kari Evensen som har har formidlet funn fra rapporten, snakket om CRPD-prosjektet og

rettighetene knyttet til liketilling og inkludering. Videre har vi i embetet hatt innlegg fra Likestillingssettret, ROSA - kompetanse og BUFDIR.

Eksternt har vi formidlet informasjon og veiledet på flere arenaer:

- Likestilling og CRPD er et av punktene i Forventningsbrevet til kommunene 2023
- Statsforvalterens dialogmøter med kommuner, samt kommunemøte med ordførere og kommunedirektører/rådmenn
- Kontaktmøter med barnehageeiere, barnehagemyndigheter, skoleeiere, barnevernsledere og kommunalsjefer, ledere og mellomledere med ansvar for fag- og tjenesteutvikling i helse- og omsorgstjenestene (høstkonferanse)

Statsforvalteren vurderer ut fra overnevnte at vi har jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering også i 2023.

Når det gjelder vår rolle som arbeidsgiver og som offentlig myndighet, og redegjøre for arbeidet, se punkt 4.2 i rapporteringen.

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljø saker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på saksbehandlingstiden i håndhevingssakene per 31.12.

Gjennomsnittstid på håndhevingssaker med brutt/ikke brutt aktivitetsplikt er 73 dager. Sammenlignet med 2022 har vi gått ned i gjennomsnittlig saksbehandlingstid med 2 dager.

Median er 72 dager.

Vi gjør oppmerksom på at vi har tatt med saker fra 2022 der vi fattet vedtak om brudd/ikke brudd i 2023.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- tilsynsystema
- omfang
- skriftlig eller stedlig tilsyn
- tilsynsobjekt

Barnehage: Vi har ført tilsyn med fire kommuner 2023. Tilsynsystemaene ble valgt på bakgrunn av en helhetlig vurdering av risiko. I tre av kommunene førte vi tilsyn med barnehagemyndighetenes veiledning og tilsyn. Avgjørende for valg av tilsynsystemaet var blant annet utskifting i administrasjon av de som utfører barnehagemyndighetoppgaver, ingen tilsynsaktivitet over flere år og lav regelverksforståelse hos barnehagemyndigheten.

I tillegg, i to av kommunene, førte vi tilsyn med barnehagemyndighetens behandling av dispensasjoner. Vi så av rapportering i BASIL at det var en økning i vedtak om dispensasjoner, også i folkerike kommuner som ikke har hatt vansker med rekruttering til ledige stillinger tidligere.

Alle tilsyn ble gjennomført stedlig fordi vi erfaringsmessig får mer informasjon enn ved skriftlige.

Kilder til våre risikovurderinger er blant annet BASIL, henvendelser, klagesaker, mediaoppslag og i møter med barnehageeiere/barnehagemyndighetene, samlet eller hver for seg.

Skole:

Vi har fortsatt en spesiell oppmerksomhet på elever med særskilt sårbarhet, og vurderer at det fortsatt er nødvendig med tilsyn på skolemiljøområdet. Vi gjennomførte derfor tilsyn med tre kommuner på tema internkontroll og skolemiljø, der praksis ble sjekket ut på fem skoler. Tilsynsobjektene ble valgt ut etter en helhetlig vurdering av opplysninger fra skolemiljø saker, andre klager, henvendelser fra foreldre og skoler, medieoppslag, resultater fra elevundersøkelsen samt lokal kunnskap om skoler og kommuner i fylket. Med i vurderingen var også kommuner med få saker og lang tid siden forrige tilsyn. Helt konkret ble den ene kommunen valgt ut på grunn av forholdsmessig mange klager ved noen av skolene, svake resultater på elevundersøkelsen, og at de ikke har tatt i mot tilbudet om å være med i læringsmiljøprosjektet. Den andre kommunen ble valgt på grunn av manglende kontinuitet i ledelsen og lite kunnskap om kommunen og kommunes arbeid. Valget av fylkeskommunen tok utgangspunkt i at vi mottar få klager, og at vi dermed har lite kjennskap til antall og kvalitet på aktivitetsplaner, i tillegg til mottatte henvendelser som kan tyde på at det ikke er særlig prioritert. Alle tilsynene ble begrenset til deltemaene varsle og undersøke.

Lærernes undervisningsvurdering er helt sentralt i opplæringen, og elevenes utbytte av opplæringen kan svekkes betydelig dersom skolene ikke overholder regelverket på dette området. Dette ser vi blant annet gjennom klager på standpunkt karakterer. Fordi det ikke er klagerett på undervisningsvurderingen, er det heller ikke en del av klagebehandlingen. Kjennskap til dette var en del av bakgrunnen for at vi valgte å gjennomføre tilsyn på tema skolens arbeid med elevenes utbytte av opplæringen. I tilsynet sjekket vi praksis på fire skoler i to kommuner. Kildene som lå til grunn for utvelgelse av skoler og kommuner var resultater fra elevundersøkelsen, grunnskolepoeng og andel elever på mestringsnivå 1. Gjennom tilsynet fikk vi

også sjekket ut skolenes arbeid med de nye læreplanene og bestemmelsen om tidlig innsats på barnetrinnet.

Vi gjennomførte to tilsyn for å kontrollere skolenes etterlevelse av kravene til spesialundervisning, samt et tilsyn for å kontrollere overholdelsen av regelverket angående ordensreglement og bortvisningsvedtak. Disse temaene ble valgt ut fra henvendelser, håndhevingssaker og klager, samt tidligere tilsyn. Vi mener det fortsatt er høy risiko for lovbrudd i skoler og kommuners saksbehandling og forvaltningskompetanse, og valget av disse temaene er et av flere tiltak for å sikre likebehandling likebehandling og rettsikkerhet for elevene.

Vi innhentet opplysninger og åpnet to tilsyn med bakgrunn i klager på henholdsvis hjemsendelse av barneskoleelever fra leirskole og bruk av alternativ opplæringsarena uten hjemmel. Vi vurderte høy risiko for brudd i begge tilsynene, og særlig for det siste tilsynet, høy grad av alvorlighet. Begge tilsynene ble gjennomført skriftlig, og ble avgrenset til de mest sentrale bestemmelsene.

Vi har prioritert fysisk gjennomføring av stedlige tilsyn, men i noen tilfeller har digitale møter blitt arrangert av hensyn til effektivitet, kommunens ønsker og bærekraftsmålet om mindre reiseaktivitet.

Funn fra foreløpig rapport i tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven

Tema	Deltema	Kommune	Kommunestørrelse: S:20000+ M:5000- 20000 L:-5000	Barnehage- eller skolenavn	Type tilsyn	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på i foreløpig rapport	Kommentar
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Vestfold og Telemark fylkeskommune	S	Thor Heyerdahl vgs og Porsgrunn vgs	Tilsynsbesøk	11	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?	Tilsynet ble a endelig rappo
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Vestfold og Telemark fylkeskommune	S	Thor Heyerdahl vgs og Porsgrunn vgs	Tilsynsbesøk	11	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	Tilsynet ble a endelig rappo
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Vestfold og Telemark fylkeskommune	S	Thor Heyerdahl vgs og Porsgrunn vgs	Tilsynsbesøk	11	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?	Tilsynet ble a endelig rappo
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Vestfold og Telemark fylkeskommune	S	Thor Heyerdahl vgs og Porsgrunn vgs	Tilsynsbesøk	11	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	Tilsynet ble a endelig rappo
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sandefjord kommune	S	Helgerød skole og Breidablikk ungdomsskole	Tilsynsbesøk	11	Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?	Tilsynet er av
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Sandefjord kommune	S	Helgerød skole og Breidablikk ungdomsskole	Tilsynsbesøk	11	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	Tilsynet er av
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sandefjord kommune	S	Helgerød skole og Breidablikk ungdomsskole	Tilsynsbesøk	11	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	Tilsynet er av
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Sandefjord kommune	S	Helgerød skole og Breidablikk ungdomsskole	Tilsynsbesøk	11	Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?	Tilsynet er av
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - opplæring i og formidling av kompetansemål	Tønsberg	S	Røråstoppen skole	Tilsynsbesøk	11	Organiserer rektor skolen slik at opplæringen dekker læreplanen i faget?	

Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering som grunnlag for tidlig innsats	Tønsberg	S	Røråstoppen skole	Tilsynsbesøk	11	Organiserer rektor skolen slik at lærerne bruker undervisvurderingen til å vurdere om det er elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - opplæring i og formidling av kompetansemål	Tønsberg	S	Vear kombinerte skole	Tilsynsbesøk	7	Organiserer rektor skolen slik at opplæringen dekker læreplanen i faget?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - opplæring i og formidling av kompetansemål	Tønsberg	S	Vear kombinerte skole	Tilsynsbesøk	7	Organiserer rektor skolen slik at lærerne oppfyller elevenes rett til å kjenne til læreplanen i faget?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - halvårsvurdering	Tønsberg	S	Vear kombinerte skole	Tilsynsbesøk	7	Organiserer rektor skolen slik at faglærerne fra og med 8. årstrinn gir elevene halvårsvurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke blir avsluttet?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - halvårsvurdering	Tønsberg	S	Vear kombinerte skole	Tilsynsbesøk	7	Organiserer rektor skolen slik at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen?	
Ordensreglement	Annet	Larvik kommune	S	Ra ungdomsskole, Hedrum ungdomsskole og Lardal skole	Kun skriftlig dokumentasjon	14	Annet	Deltema: Krav ved bortvisning 11. Brudd: Væ foreldre til elevene myndige før de bortvist?
Ordensreglement	Annet	Larvik kommune	S	Ra ungdomsskole, Hedrum ungdomsskole og Lardal skole	Kun skriftlig dokumentasjon	14	Annet	Deltema: Krav ved bortvisning 11. Brudd: Gj enkeltvedtak forhold det h på?
Ordensreglement	Annet	Larvik kommune	S	Ra ungdomsskole, Hedrum ungdomsskole og Lardal skole	Kun skriftlig dokumentasjon	14	Annet	Deltema: Krav ved bortvisning 11. Brudd: Bl enkeltvedtak klageadgang klageorgan o sendes?
Ordensreglement	Annet	Larvik kommune	S	Ra ungdomsskole, Hedrum ungdomsskole og Lardal skole	Kun skriftlig dokumentasjon	14	Annet	Deltema: Krav ved bortvisning 11. Brudd: Inr enkeltvedtak retten til å be iverksetting e forvaltningslo
Ordensreglement	Annet	Larvik kommune	S	Ra ungdomsskole, Hedrum ungdomsskole og Lardal skole	Kun skriftlig dokumentasjon	14	Annet	Deltema: Gje bortvisning. E rektor selv be enn én under ha rådført seg
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - opplæring i og formidling av kompetansemål	Midt-Telemark	M	Gvarv skole	Tilsynsbesøk	7	Organiserer rektor skolen slik at opplæringen dekker læreplanen i faget?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - opplæring i og formidling av kompetansemål	Midt-Telemark	M	Gvarv skole	Tilsynsbesøk	7	Organiserer rektor skolen slik at lærerne oppfyller elevenes rett til å kjenne til læreplanen i faget?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Midt-Telemark	M	Gvarv skole	Tilsynsbesøk	7	Organiserer rektor skolen slik at elevene får delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Midt-Telemark	M	Gvarv skole	Tilsynsbesøk	7	Organiserer rektor skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Midt-Telemark	M	Gvarv skole	Tilsynsbesøk	7	Organiserer rektor skolen slik at elevene får vite hva de mestrer og får veiledning om hva de må gjøre for å øke kompetansen?	

Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - halvårsvurdering	Midt-Telemark	M	Gvarv skole	Tilsynsbesøk	7	Organiserer rektor skolen slik at faglærerne fra og med 8. årstrinn gir elevene halvårsvurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke blir avsluttet?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - halvårsvurdering	Midt-Telemark	M	Gvarv skole	Tilsynsbesøk	7	Organiserer rektor skolen slik at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - opplæring i og formidling av kompetansemål	Midt-Telemark	M	Folkestad skule	Tilsynsbesøk	11	Organiserer rektor skolen slik at opplæringen dekker læreplanen i faget?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - opplæring i og formidling av kompetansemål	Midt-Telemark	M	Folkestad skule	Tilsynsbesøk	11	Organiserer rektor skolen slik at lærerne oppfyller elevenes rett til å kjenne til læreplanen i faget?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Midt-Telemark	M	Folkestad skule	Tilsynsbesøk	11	Organiserer rektor skolen slik at elevene får delta i vurderingen av eget arbeid og reflektere over egen læring og faglige utvikling?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Midt-Telemark	M	Folkestad skule	Tilsynsbesøk	11	Organiserer rektor skolen slik at elevene forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering for å fremme læring og bidra til at elevene øker sin kompetanse	Midt-Telemark	M	Folkestad skule	Tilsynsbesøk	11	Organiserer rektor skolen slik at elevene får vite hva de mestrer og får veiledning om hva de må gjøre for å øke kompetansen?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - halvårsvurdering	Midt-Telemark	M	Folkestad skule	Tilsynsbesøk	11	Organiserer rektor skolen slik at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering som grunnlag for tidlig innsats	Midt-Telemark	M	Folkestad skule	Tilsynsbesøk	11	Organiserer rektor skolen slik at lærerne raskt gir elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering som grunnlag for tidlig innsats	Midt-Telemark	M	Folkestad skule	Tilsynsbesøk	11	Organiserer rektor skolen slik at elevene på 1. til 4. trinn får den intensive opplæringen som eneundervisning i en kort periode kun hvis det er til elevens beste?	
Elevenes utbytte av opplæringen	Elevenes utbytte - undervisvurdering som grunnlag for tidlig innsats	Midt-Telemark	M	Folkestad skule	Tilsynsbesøk	11	Organiserer rektor skolen slik at lærerne i undervisvurderingen hører eleven og vektlegger elevens synspunkter ut fra elevens beste når det gjelder egnet intensiv opplæring for elever på 1. til 4. trinn?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Siljan	L	Midtbygda skole og Siljan ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Innhenter skolen samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, før skolen fattet vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Siljan	L	Midtbygda skole og Siljan ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Sørger skolen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fattet vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Siljan	L	Midtbygda skole og Siljan ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Fatter skolen vedtak så snart som mulig i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?	

Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Siljan	L	Midtbygda skole og Siljan ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Tar skolen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialundervisning?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Siljan	L	Midtbygda skole og Siljan ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Inneholder vedtakene informasjon om retten til å se sakens dokumenter?	
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Skien	S	Klyve skole, Åfoss og Melum skole, Gimsøy ungdomsskole og Gjerpen ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Innhenter skolen samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år, før skolen fatter vedtak om spesialundervisning?	Tilsynet ble a endelig rappo
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Skien	S	Klyve skole, Åfoss og Melum skole, Gimsøy ungdomsskole og Gjerpen ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Gir skolen eleven og foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i den sakkyndige vurderingen, før skolen fatter vedtak?	Tilsynet ble a endelig rappo
Spesialundervisning	Spesialundervisning - fatte vedtak	Skien	S	Klyve skole, Åfoss og Melum skole, Gimsøy ungdomsskole og Gjerpen ungdomsskole	Kun skriftlig dokumentasjon	13	Fatter skolen vedtak så snart som mulig i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?	Tilsynet ble a endelig rappo
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Fyresdal	L	Gimle skule	Tilsynsbesøk	11	Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Fyresdal	L	Gimle skule	Tilsynsbesøk	11	Varsler rektor til skoleeier i alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Fyresdal	L	Gimle skule	Tilsynsbesøk	11	Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Fyresdal	L	Gimle skule	Tilsynsbesøk	11	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å varsle	Fyresdal	L	Gimle skule	Tilsynsbesøk	11	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Fyresdal	L	Gimle skule	Tilsynsbesøk	11	Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Fyresdal	L	Gimle skule	Tilsynsbesøk	11	Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Fyresdal	L	Gimle skule	Tilsynsbesøk	11	Dokumenterer skolen/skoleeier hva som blir gjort for å oppfylle undersøkelsesplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Fyresdal	L	Gimle skule	Tilsynsbesøk	11	Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?	
Skolemiljø og internkontroll	Skolemiljø og internkontroll - plikten til å undersøke	Fyresdal	L	Gimle skule	Tilsynsbesøk	11	Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	

Annet	Annet	Holmestrand	S	Skjernet	Kun skriftlig dokumentasjon	6	Annet	Tema bortvis Kontrollspør anledning til å muntlig for de avgjørelsen, f avgjørelse on sanksjoner
Annet	Annet	Holmestrand	S	Skjernet	Kun skriftlig dokumentasjon	6	Annet	Tema bortvis Kontrollspør bruker bare b etter at andre disiplinærtilla
Annet	Annet	Holmestrand	S	Skjernet	Kun skriftlig dokumentasjon	6	Annet	Tema bortvis Kontrollspør bortviser bar trinn fra enkel av dagen
Annet	Annet	Holmestrand	S	Skjernet	Kun skriftlig dokumentasjon	6	Annet	Tema bortvis Kontrollspør at lærerne ba bortvisning fo undervisnings myndighet fra
Annet	Annet	Holmestrand	S	Skjernet	Kun skriftlig dokumentasjon	6	Annet	Tema bortvis Kontrollspør at det er rekt bortvisning fo undervisning rådført seg m
Annet	Annet	Holmestrand	S	Skjernet	Kun skriftlig dokumentasjon	6	Annet	Tema bortvis Kontrollspør skriftlige vedt (ved bortvisni en undervisni mindre det er for skolen.
Annet	Annet	Skien	S	Skjernet	Kun skriftlig dokumentasjon	2	Annet	Tema alterna opplæringsar elever på skc før avgjørelse
Annet	Annet	Skien	S	Skjernet	Kun skriftlig dokumentasjon	2	Annet	Tema alterna opplæringsar skolen har bn opplæringsar hjemmel.
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Kragerø kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Braker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Kragerø kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - veiledning	Kragerø kommune	M		Tilsynsbesøk	1	Er barnehagemyndighetens veiledning basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Kragerø kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Braker barnehagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehageloven hos barnehageeier?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Kragerø kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Er barnehagemyndighetens tilsyn basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Kragerø kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Innhenter barnehagemyndigheten informasjon i tilsyn som gjør at den kan ta stilling til om barnehageeier oppfylder barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Kragerø kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Innhenter barnehagemyndigheten informasjon i tilsyn som gjør at den kan ta stilling til om barnehageeier oppfylder barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Kragerø kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Vurderer og konkluderer barnehagemyndigheten på om barnehageeier oppfylder lovkravene i barnehageloven?	

Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Kragerø kommune	M		Tilsynsbesøk	5	Formidler barnehagemyndigheten sine vurderinger og konklusjoner skriftlig til barnehageeier?	
Annet	Annet	Færder kommune	S		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Kontrollerer barnehagemy er barnehage om dispensa utdanningskr pedagogisk l
Annet	Annet	Færder kommune	S		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Vurderer barnehagemy barnehageeie innsats for å søkere til stilli
Annet	Annet	Færder kommune	S		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Kontrollerer barnehagemy har meldt seg kvalifiserte sø det søkes dis
Annet	Annet	Færder kommune	S		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Innhenter og v barnehagemy informasjon c kvalifikasjone søkes disper
Annet	Annet	Færder kommune	S		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Sikrer barnef at den som f blir i stand til
Annet	Annet	Færder kommune	S		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Inneholder en begrunnelse i faktiske forh vedtaket bygg hovedhensyn avgjørende v forvaltningsm
Annet	Annet	Færder kommune	S		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Inneholder en avslag eller ir vilkår informa Klageadgang C) Klageinst Fremgangsri Retten til å se dokumenter?
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Notodden kommune	M		Tilsynsbesøk	3	Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?	
Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn	Barnehagemyndighetens veiledning og tilsyn - risikovurdering	Notodden kommune	M		Tilsynsbesøk	3	Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	

Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn	Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Notodden kommune	M		Tilsynsbesøk	1	Braker barnehemagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehemageloven hos barnehemageier?	
Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn	Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn - risikovurdering	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	5	Har barnehemagemyndigheten oversikt over barnehemageiers plikter etter barnehemageloven?	
Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn	Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn - risikovurdering	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	5	Braker barnehemagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?	
Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn	Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn - veiledning	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	1	Er barnehemagemyndigheten veiledning basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehemageloven?	
Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn	Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	5	Braker barnehemagemyndigheten tilsyn som virkemiddel der dette er nødvendig for å påse regelverksetterlevelse etter barnehemageloven hos barnehemageier?	
Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn	Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	5	Er barnehemagemyndigheten tilsyn basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehemageloven?	
Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn	Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	5	Innhenter barnehemagemyndigheten informasjon i tilsyn som gjør at den kan ta stilling til om barnehemageier oppfyller barnehemageloven?	
Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn	Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	5	Vurderer og konkluderer barnehemagemyndigheten på om barnehemageier oppfyller lovkravene i barnehemageloven?	
Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn	Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn - gjennomføring av tilsyn	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	5	Formidler barnehemagemyndigheten sine vurderinger og konklusjoner skriftlig til barnehemageier?	
Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn	Barnehemagemyndigheten veiledning og tilsyn - reaksjoner og vedtak	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	3	Inneholder forhåndsvarselet opplysninger om det rettslige og faktiske grunnlaget for det varselede vedtaket, en beskrivelse av hva vedtaket innebærer for barnehemageier, og en frist for uttalelse?	
Annet	Annet	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a: dispensasjon utdanningskr: pedagogisk l barnehemagemy nødvendig ve under søknad hvordan barn frem for å sø dispensasjon utdanningskr: pedagogisk l
Annet	Annet	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a: dispensasjon utdanningskr: pedagogisk l Kontrollerer barnehemagemy søknad om d utdanningskr: pedagogisk l en skriftlig utt barnehagens

Annet	Annet	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Kontrollerer barnehagem stillingen det dispensasjon offentlig utlys
Annet	Annet	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Brudd:Vurder barnehagem barnehageei innsats for å søkere til stilli
Annet	Annet	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Innhenter og barnehagem informasjon c kvalifikasjone søkes disper
Annet	Annet	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Sikrer barnef at den som få blir i stand til
Annet	Annet	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Knytter barne dispensasjon personen det dispensasjon bestemt stillir barnehage?
Annet	Annet	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Fatter barnef vedtak om di kun gjelder fr
Annet	Annet	Siljan kommune	L		Tilsynsbesøk	14	Annet	Tema:Barnef behandling a dispensasjon utdanningskr pedagogisk l Brudd:Inneho enkeltvedtak de reglene o forholdene sc bygger på, o hovedhensyn avgjørende v forvaltningsm

Endring i praksis som ikke er i samsvar med regelverket (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan valgte virkemidler har ført til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

Barnehage:

Særlig i forbindelsen av oppfølging av pålegg om retting bruker vi virkemiddelet veiledning, men også etter henvendelser fra barnehagemyndigheter som ønsker veiledning på spesifikke lovbestemmelser som f.eks. barnehageloven § 14 godkjenning. Ofte er dette knyttet til forvaltningskompetanse og/eller regelverksforståelse.

I kommuner som er små og som opplever høy turnover i administrasjonen, er det lite hensiktsmessig å bruke virkemiddel tilsyn da vi opplever at det er svært vanskelig å avslutte/lukke tilsynet. Nye ansatte i administrasjonen strever med å følge opp og lukke tilsyn de ikke har vært en del av. Det er mer hensiktsmessig å veilede kommunen på å rigge gode systemer for å kunne ivareta ansvaret som barnehagemyndighet, uavhengig av turnover og nye ansatte.

Statsforvalteren har derfor brukt mye ressurser på å følge opp avdekket risiko med jevnlig veiledning av barnehagemyndigheter. Vi erfarer at barnas rettssikkerhet øker der vi over tid har dialog og veiledning med den enkelte kommune. Dette gjelder særlig tema om barnehagemyndighetens behandling av søknader om midlertidig dispensasjon fra utdanningskravet for pedagogisk leder, spesialpedagogisk hjelp, men også barnehagemiljø.

Vi har flere eksempler på at både veiledning og tilsyn har ført til endring av praksis. Blant annet avdekket vi at en av våre kommuner ikke fattet vedtak etter barnehageloven § 37 i BASIL - rapportering i 2022. Etter at vi veiledet barnehagemyndigheten, ser vi ved gjennomgang av BASIL at det i 2023 er fattet 51 vedtak.

Vi har også veiledet en av våre kommuner der barnehagemyndigheten oppdaget at flere barnehager manglet godkjenninger. Det ble veiledet på regelverket, og godkjenningsprosessen. I etterkant har vi mottatt eksempel på godkjenningsvedtak som viser at veiledning har ført til endring av praksis.

Skole

Dersom vi har mottatt eller sitter på informasjon som kan tyde på at en skole eller skoleeier ikke følger lovverket, vurderer vi om vi skal følge dette opp med et brev der vi ber om mer informasjon slik at vi kan vurdere hva som er det mest hensiktsmessige virkemiddel. Det kan være å gjennomføre et hendelsesbasert tilsyn, gir veiledning eller annet.

På skoleområdet har vi i 2023 bedt om redegjørelse i forbindelse med to klagesaker. Den ene saken handlet om bortvisning fra leirskole for barnetrinnselever uten noen form for enkeltvedtak, og den andre om bruk av alternativ opplæringsarena uten bruk av hjemmel og vedtak. I begge tilfeller endte det med tilsynsrapport der vi ga pålegg om å rette opp lovbrudd. Sannsynligheten for brudd i begge tilfeller var stor, men konsekvensene av brudd var klart størst i den siste saken. Vi mener det i rapportene er veiledet på en slik måte i begge saker at fremtidige brudd bør unngås.

På enkelte områder har vi vurdert det som mer hensiktsmessig å veilede enkeltkommuner i konkrete saker skriftlig eller muntlig, eller samlet i kontaktmøte eller dialogmøter med kommunene.

I saker som omfatter stort og bekymringsfullt skolefravær, kan det både være innslag av skolemiljøproblematikk og spesialundervisning, og i noen tilfeller også skoleplassering og skoleskyss. For å svare opp noe av dette gjennomførte vi i mars 2023 to konferanser om bekymringsfullt skolefravær. Konferansene hadde likt innhold, men ble gjennomført to steder for å gi plass til flest mulig i målgruppen skoleeiere, skoleledere og PP-tjenesten. Hensikten med konferansen var å gi sektor noen verktøy til å håndtere krevende saker. For å dekke ulike perspektiv hadde vi innledere som Klara Øverland, fra Læringsmiljøsenteret (UiS) som snakket om skolefravær i et systemperspektiv og Maren-Johanne Nordby fra Statped som så på skolefravær hos elever spesialpedagogiske behov. I tillegg hadde vi selv en presentasjon av regelverket på feltet. Om dette har ført til endring i praksis er for tidlig å mene noe om.

Vi mener at det stadig er flere skoler og kommuner som gjør bedre og mer konkrete barnets-beste vurderinger. Samtidig, ser vi at det fortsatt er en utfordring, særlig i saker med stor grad av kompleksitet. Typisk saker med langvarig skolefravær. På våre møtepunkter med skoleeiere, enten det er kontaktmøter vi har invitert inn til, eller regionale møter vi er invitert på, veileder vi på «barnets-beste-vurderinger». Dette kommer i tillegg til vår veiledning gjennom tilsyn og klagebehandling. For at vi skal veilede presist og tydelig på dette området, har dette vært en del av avdelingens kompetanseheving. Vi har hatt det som en «rød tråd» i våre avdelingsmøter, det kommer naturlig opp i de aller fleste møtepunkter internt, og vi forsøker å holde oss faglig oppdatert på feltet. Eksempelvis hadde vi et internt fagseminar for skole høsten 2023, der vi inviterte både Barneombudet og Sivilombudet, der dette var en del av tema. Vi vurderer at det jevnlig fokuset vi har, både internt og eksternt, gradvis bedrer sektors vurderinger på dette området.

Vi mottar mange klager om skoleplassering og skolebytte, og i mange av disse sakene har vi endt opp med å oppheve vedtakene på grunn av saksbehandlingsfeil. Basert på dette og erfaringen med sektors forvaltningskompetanse, fra veiledning i enkeltsaker og uttalelser fra Sivilombudet, vurderte vi det som hensiktsmessig å invitere til dialogmøter. Målgruppen var saksbehandlere i kommunen som fatter disse vedtakene. Vi gjennomførte i februar 2023 to fysiske møter, ett for kommunene i «gamle» Telemark fylke og ett for kommunene i «gamle» Vestfold fylke. I møtet veiledet vi på regelverket og delte erfaringer fra egen saksbehandling. Blant annet snakket vi om hvilke vurderinger kommunen skal gjøre, samt betydningen av ulike momenter i skolebyttesaker som:

- skoleplassering for elever på 1. trinn og elever på ungdomstrinnet
- nærskoleprinsippet og skolekretsgrenser
- skolebytte på tvers av kommunegrenser
- skyssvilkår i enkeltvedtak
- skolemiljø som begrunnelse
- barnets beste vurderinger og hvordan høre barnet (barnets stemme).

Tilbakemeldingene fra kommunene var veldig positive. Det var lav terskel på å stille spørsmål og diskutere problemstillinger. Vi har i etterkant sett at antallet opphevede vedtak har gått ned, og vurderer at denne måten å veilede på, i form av dialogmøte med få deltakere, har hatt ønsket effekt på kommunens saksbehandling.

Gratisprinsippet har vært gjenstand for møter med fylkeskommunene. Dette gjelder gratisprinsippet i forbindelse med elevutplasseringer og bruk av leger for å få helseattester i forbindelse fraværgrensen. Fordi dette er et felt vi mottar få klager og henvendelser på, er det vanskelig å fange opp om dette har hatt ønsket effekt, utover de enkeltsakene det gjaldt.

Når det gjelder fritak for fag, har vi i samarbeid med fylkeskommunen, veiledet kommunale skoleeiere på regelverket. Se pkt. 3.3.3.1.5.3 for mer informasjon.

Vi har faste dialogmøter med fylkeskommunens saksbehandlere på skoleskyssfeltet, der vi deler erfaringer og drøfter problemstillinger. Vår vurdering er at slike møter har bidratt til bedre skoleskyssvedtak fra fylkeskommunene. Vi vil videreføre denne praksisen i møte med de to nye fylkeskommunene.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Barnehage:

Statsforvalteren opplever en økende andel av kompliserte klager knyttet til barnehageloven § 19 (tilskudd til private), hvor den private parten også har bistand fra PBL advokat i forbindelse med klagen. Vi har i den forbindelsen vært nødt til å søke veiledning fra UDIR da sakene er kompliserte og regelverket endres ofte. Vi har i 2023 fått uttalelse fra UDIR og på bakgrunn av denne stadfestet kommunens vedtak. Etter dette vedtaket har PBL fremmet 29 nye klager fra 6 av våre kommuner. Dette er saker hvor barnehager har høye pensjonskostnader og søker om å få dekket kostnadene som ikke blir dekt gjennom pensjonspåslaget. Samtlige kommuner har avslått med begrunnelse i at kostnadene knytter seg til en pensjonsavtale som er inngått etter 1. januar 2019. Vi har vært i kontakt med flere embeter som også har fått inn disse klagene, og er usikker på utfallet av disse. Det ble bestemt at det skal sendes inn en felles henvendelse til Utdanningsdirektoratet for å be om noen avklaringer. Dette er krevende prosesser for kommunene, og også for statsforvalterne.

Skole:

Antall klager på skoleområdet har hatt en jevn økning siden 2020. I fjor vurderte vi at oppgangen var en naturlig svingning etter pandemien, og vi er fortsatt ikke på samme nivå som i 2019. I likhet med tidligere, klager de fleste på skoleplassering, skyss og spesialundervisning. Vi vurderer at nedgangen i antall opphevede klager om skoleplassering sammenlignet med året før, i stor grad skyldes gjennomføringen av to dialogmøter for kommunale saksbehandlere i februar 2023.

Det er også i år en del klager som gjelder søknad om plass på forsterkede avdelinger/enheter. Begrunnelsen i flere av sakene er at det ikke er tilstrekkelig med plasser.

Vi ser fortsatt en økende trend i antall saker om spesialundervisning, og fortsatt gjelder om lag halvparten av klagene oppfyllelse av vedtak (klage på gjennomføring av spesialundervisning). Kommunene har i varierende grad kompetanse på behandling av klager på gjennomføring av spesialundervisning, og det er særlig utfordrende når eleven går på en privatskole. Vi har i stor grad veiledet kommuner i tilknytning til enkeltsaker på dette området. Dersom vi framover skal behandle disse klagene slik vi nå gjør, har vi behov for en klar og tydelig veiledning på hvordan sakene skal behandles.

Vi har mottatt og behandlet 56 søknader om dispensasjon fra kravet om vurdering med karakter i fremmedspråk. Av disse ble 49 innvilget og 7 avslått. I 2022 behandlet vi 26 søknader, som betyr at vi i 2023 har mottatt mer enn dobbelt så mange sammenlignet med året før. Dette er klart det høyeste antall søknader vi har mottatt til nå. Vi har ingen annen forklaring på økningen enn at skoler og elever over tid har blitt bedre kjent med ordningen.

I tillegg til klager på enkeltvedtak, får vi mange direktesendte klager/beklagelser som må håndteres. De aller fleste av disse handler om spesialundervisning. Hvordan disse håndteres avhenger av sakens grad av alvor og hvor mye den haster. Noen av sakene blir oversendt rett instans, men i de fleste sakene veileder vi på regelverket enten per brev eller telefon.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0				
Barnehageloven § 53	0				
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	1	1	0	0	0
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	0				
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 35	1	1	0	0	0
Barnehageloven § 37	7	2	0	5	0
Barnehageloven § 38	0				
	9	4	0	5	0

I tillegg har vi mottatt 29 klagesaker på søknad om dekning av pensjonskostnader. Dette er saker hvor barnehager har høye pensjonskostnader og søker om å få dekket kostnadene som ikke blir dekt gjennom pensjonspåslaget. Samtlige kommuner har avslått med begrunnelse i at kostnadene knytter seg til en pensjonsavtale som er inngått etter 1. januar 2019 og således ikke gjenstand for å søke om. Vi har vært i kontakt med flere embeter som også har fått inn disse klagene, og er usikker på utfallet av disse. Det ble bestemt at det skal sendes inn en felles henvendelse til Utdanningsdirektoratet for å be om noen avklaringer.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Standpunkt i fag	7	0	3	4	0
Inntak, § 3-1	1	0	1	0	0
Skyss, § 3-7	3	0	1	2	0
Spesialundervisning, § 3-6	5	1	3	1	0
Permisjon, § 3-13	1	0	1	0	0
	17	1	9	7	0

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, § 3-1	2	0	2	0	0
	2	0	2	0	0

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Permisjon fra opplæringen, § 2-11	1	0	0	1	0
Skoleplassering, § 8-1	28	3	21	4	0
Skyss, § 7-1	20	2	10	7	1
Spesialundervisning for voksne, § 4A-2	2	0	1	1	0
Spesialundervisning, § 5-1	13	4	4	5	0
Grunnskoleopplæring for voksne, § 4A-1	2	0	0	2	0
Bortvisning, § 2-10	3	0	0	3	0
Utsatt skolestart, § 2-1 tredje ledd	3	0	3	0	0
Standpunkt i fag	29	0	14	15	0
Standpunkt i orden og oppførsel	1	1	0	0	0
Lokalt gitt muntlig eksamen	6	5	1	0	0
Sum	108	15	54	38	1

En liten økning i antall klager totalt, som vi vurderer er innenfor en naturlig variasjon. Det er en økning i antall skyss-saker mens antall klager på spesialundervisning og skoleplassering er det samme som i fjor. I likhet med de siste par årene handler omtrent halvparten av klagen på spesialundervisning om oppfølging av spesialundervisning (klage på gjennomføring). På samme som i fjor er det flere klager på avslag til spesialskoler/spesialavdelinger på grunn av mangel på plasser.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Rett til ett/to ekstra år i vgo, § 3-1 femte ledd	1	0	1	0	0
Videregående opplæring for voksne, § 4A-3	2	0	0	2	0
	3	0	1	2	0

Behandlet en klagesak etter forskrift § 1-16 om godkjenning av tidl. bestått oppl. (vgo) i Norge eller i utlandet. Res. ikke medhold.

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling og redegjøre for hvordan det er lagt til rette for måloppnåelse jf. retningslinjene for tilskuddsordningen. Statsforvalteren skal videre vurdere i hvilken grad tilskuddsordningen gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage.

Vi jobber kontinuerlige med hvordan vi forvalter tilskuddsordningen i vårt embete, og vi vurderer at disse arbeidsprosesser legger til rette for god måloppnåelse.

Statsforvalteren har en viktig rolle med å legge til rette for samarbeid mellom aktørene og fordeler midler ut fra planen som samarbeidsforumene har blitt enige om. Tilskuddsordningen er tema på kontaktmøter med kommunene, fylkeskommunen, og barnehagemyndighetene, samt på kontaktmøter med UH-sektoren og Statped. I år har vi også lagt til rette for at eiere, myndigheter og kommunene kan forberede og diskutere høringsinnspill til NOU 2022:13 Med videre betydning. Vi har gjennomført digitale og stedlige infomøter og lagt til rette for gode diskusjonene i grupper, slik at alle fikk muligheter til å sette seg inn i høringsinnspill og bruke sine erfaringer fra ordningene når de skulle gi høringssvar på fremtidig system.

Som sekretariat for samarbeidsforum bidrar vi til å holde fokus på kjernen i ordningen. Vi opplever at egen innsats og arbeid med ordningene er viktig for framdriften i ordningen. Veldig mye av vårt arbeid går til å forberede saksdokumenter, inkludert koordinere forumets arbeid med en langsiktig plan og årlige innstillinger. Det er også vært viktig for oss å sikre informasjonsflyt mellom samarbeidsforumets deltakere og samarbeidsforaene seg i mellom.

Vi følger den langsiktige planen, og der sier årshjulet når de ulike delene i behovsmeldingsprosessen skal foregå. Årshjulet i ordningen bidrar til forutsigbarhet og legger til rette for måloppnåelse tilpasset lokale behov. For å sikre forutsigbarhet er det avgjørende at alle følger fristene i årshjulet. Det har vært litt ulikt behov for støtte i denne prosessen i kommunene. Med denne kjennskapen har vi invitert til noen digitale møter der vi har veiledet sektor og UH, samt hatt gjennomgang i møtene med lokale nettverk og samarbeidsforum. Dette har ført til at behovsmeldingene har kommet i riktig tid, og vi har kunnet legge prosessen mot innstillingen på en god måte.

For å sikre langsiktighet og forutsigbarhet for eiere og UH, har samarbeidsforaene bestemt å gi tilsagn om midler til tiltak for inntil 3 år av gangen, med forbehold om tildeling i de årlige budsjetter. Dette bidrar til at eiere og universitet/høgskole får en forutsigbarhet, og at de ikke trenger å melde behov for det samme tiltaket flere år på rad. Utbetaling av tilskudd skjer per år, men gjennom innstillingen er det «bundet opp» midler for de påfølgende år.

Ofte handler mange av spørsmålene rundt ordningene om det praktiske. Vi jobber derfor kontinuerlig med utvikling av systemene vi har rundt ordningene. For eksempel har vi i år på bakgrunn av tilbakemeldinger endret skjema for behovsmeldingene. Vi har samarbeidet med tre av kommunene våre og tilpasset det til den enkelte bruker. Disse er blitt godt mottatt og vi erfarer at prosessen er blitt enda mer «smidig».

Gjennom vår veiledning har det blitt tydeligere for praksisfeltet at det skal være en involvering av ansatte og ledere, og at tiltakene skal fremme kollektive prosesser i et partnerskap med UH. Rapporteringen viser at det er gode prosesser når det gjelder forankring av tiltak i lokale behov og identifisert gjennom lokale prosesser som involverer ansatte i virksomheten. For eksempel beskriver en stor skoleeier dette i rapporteringen:

- Skolebesøkene vurderes å ha gitt større utbytte. Dette kan henge sammen med at lærerne reflekterte over egen praksis, og ble introdusert for et bredt elevmedvirkningsbegrep som ga ny innsikt. Skoler som allerede hadde brukt tid i personalet til å arbeide med temaer som lett kunne kobles på temaet for dekom, hadde større utbytte av skolebesøkene enn skoler som ikke hadde gjort det.

Vi erfarer at kompetanseordningene nå er godt kjent i sektor. Vi har fått tilbakemelding fra lokale nettverk der ikke alle barnehager har deltatt tidligere, om at de nå har klart å få med flere barnehager inn i ordningen. Dette er i hovedsak små, private barnehager. Når det gjelder skoler, så deltar de fleste skolene innenfor desentralisert ordning og/eller kompetanseløftet. I tillegg har vi fått flere private skoler med. De deltar enten i egne nettverksgrupper eller sammen med kommunale nettverk. Alle kommunene og fylkeskommunen i Vestfold og Telemark deltar nå i Kompetanseløftet. I denne ordningen har kommuner og fylkeskommunen blitt med puljevis. I rapportering ser vi at alle puljene nå er kommet til tiltaksfasen.

Rapportering i år gikk bra, og alle skjemaene ble levert innen fristen. Vi hadde en digital samling før rapporteringsskjemaene ble sendt til tilskuddsmottakere, hvor vi forklarte hvordan skjema skulle fylles ut. I tillegg hadde vi på forhånd fått oversikt over kontaktpersoner i UH i alle tre ordninger slik at vi kunne formidle hvem tilskuddsmottakere kunne ta kontakt med når det gjaldt felles utfylling av punkter.

Hovedfunn fra rapporteringen har i etterkant blitt presentert og diskutert i samarbeidsforaene, nettverkene og med UH. Blant annet har vi hatt flere møter/samlinger hvor erfaringene fra ordninger er delt i mellom partnerskapene. I Kompetanseløftet møtes de forskjellige puljene to ganger i halvåret til digitale møter hvor vi legger til rette for erfaringsdeling på tvers. I år har vi brukt suksesshistorier fra rapporteringen som utgangspunkt for gode diskusjoner og hvordan partnerskapene kan bruke disse videre. I januar 2023 arrangerte vi også et «Samskapningsverksted» i samarbeid med USN og samarbeidsforum i regional ordning. Her var målgruppe barnehager som er med i ordningen, representert med styre, pedagogiske ledere og fagarbeidere/assistenter. Til stede var også lokale nettverk, faglærere fra USN og barnehagemyndigheter. Verkstedformen inviterte til arbeid ved bordene, hvor gode metoder ble introdusert som gode verktøy å bruke i den barnehagebaserte kompetansehevingen i barnehagene. Hver verkstedsøkt ble innledet med fagdialoger med sentral tematikk for regional ordning. Gjennom denne dagen fikk vi verdifulle innspill fra deltagerne som kunne inngå i et evalueringsarbeid. Blant annet har begrepet «samskaping» i etterkant blitt tatt tak i og ført til gode prosesser i både regionale og lokale nettverk og i barnehagene.

Vi ser at kommunenes ulike størrelser, og geografien, kan skape utfordringer for likeverdige muligheter for kompetanseutvikling. Både tilbakemeldingene i rapporteringen og vår kjennskap til kommuner viser at dette kan være utfordrende. Vi har hatt gode diskusjoner rundt disse problemstillingen i samarbeidsforaene. Dette har resultert at samarbeidsforum i desentralisert ordning fra i år lagt inn i et nytt punkt i den langsiktige planen: «Sikrer tildelingen at de små kommunene/eierne får nok ressurser til å gjennomføre tiltak?» Vi håper at svarene i behovsmeldingene vil gi oss noen gode eksempler som vi kan dele på tvers av ordningene. I regional ordning er det sikret lik tilgang på ressurser av faglærere uavhengig av barnehagers størrelse eller geografisk tilhørighet. Samarbeidsforum har kommet frem til en fordelingsnøkkel som ivaretar dette. Dette har vart en av suksesskriteriene i regional ordning og resultert at "alle" kan være med og få nok timer til kompetanseheving. Vi ser gjennom tilbakemeldinger i rapporteringen at slike grep gir likeverdige muligheter for kompetanseutvikling uavhengig av geografi, størrelse og eierform.

I rapporteringen kom det også frem at det samiske perspektivet ikke har vært ivare tatt godt nok. Derfor har vi løftet dette tema i alle tre ordninger. Vi håper at rapporteringen i 2024 vil gi bedre resultater.

Fra 1. januar 2024 opphørte Vestfold og Telemark fylkeskommune og vi har fått to nye fylker. Av retningslinjene for tilskuddsordningen fremgår det at det skal være ett samarbeidsforum i hvert fylke. I vårt fylke har vi organisert de tre ordninger med hvert sitt samarbeidsforum. I tillegg ønsker samarbeidsforaene at ordningene skal ses i sammenheng med den pågående barnevernsreformen, oppfølgingsordningen, læringsmiljøprosjektet og partnerskap for inkludering og ung deltakelse.

Når det gjelder tildeling til eiere, kommuner og UH, følger vi retningslinjer i tilskuddsordningen og utbetaler midler i henhold til Utdanningsdirektoratets instruks for økonomiforvaltning. Vi vurderer at vi har forvaltet tilskuddsordningen etter intensjon i retningslinjene.

Vurdering av innsats

Oppsummert, og på bakgrunn av redegjørelsen over, vurderer vi at vårt arbeid med tilskuddsordningen 2023 i stor grad har bidratt til måloppnåelse.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	10	9	19
Kompetansehevingssstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere			0
Barnehagefaglig grunnkompetanse	188	182	370
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	79	40	119
Totalt	277	231	508

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	280 000	1
Kompetansehevningsstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere		
Barnehagefaglig grunnkompetanse	480 000	4
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	3 735 700	15
Totalt	4 495 700	20

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Viser til oppgave 5.1.2.7 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Vi har flere ganger henvendt oss til Utdanningsdirektoratet og etterlyst et oppdaterte datasett (basert på kriteriesettet for oppfølgingsordningen) også for de år det ikke er nye uttrekk. Et årlig datasett ville gjort det enklere for statsforvalterne å vurdere om kommunene i oppfølgingsordningen har bedret elevene sitt læringsutbytte og læringsmiljø.

2020-uttrekket: Drangedal kommune har gjennom sin deltakelse i oppfølgingsordningen og Læringsmiljøprosjektet, utviklet en standard for kvalitetssikring av skolenes arbeid for trygge og gode læringsmiljø. Kommunen har også utarbeidet en kvalitetssikringsplan som viser hvordan de skal arbeide for å sikre kvaliteten på tiltaka i denne standarden. Skoleeier følger opp kvalitetssikringsplanen i møter med rektorer.

Vi vurderer at kommunen har rett når det skriver at «Både skoler og barnehager opplever at de har fått et bedre system for å vurdere og utvikle kvaliteten på læringsmiljøet. Enhetene våre har fått styrket kapasiteten for å utøve systematisk kvalitetsarbeid. Den kollektive kunnskapen er hevet. De ansatte har blitt mer skjerpet mht. aktivitetsplikten – både i forhold til å følge med, gripe inn, undersøke, sette inn tiltak og evaluere disse.»

Vår vurdering er at oppfølgingsordning og kommunens deltakelse i oppfølgingsordningen og Læringsmiljøprosjektet har vært et nyttig verktøy for skoleeiernivået i arbeidet med å bedre kommunens resultater på læringsmiljø og læringsutbytte.

I siste rapportering til Udir beskriver oppvekstsjefen i kommunen godt den nytten kommunen har hatt av oppfølgingsordning: «Den viktigste erfaringen vi sitter igjen med er at oppfølgingsordningen lever opp til sitt navn. Vi som kommune har fått oppfølging for å jobbe systematisk med forbedringspunkter og kvalitetsutvikling i våre skoler.»

2022-uttrekket: Hjørtal kommune er i det første skoleåret med tiltak. Det er fortsatt mange pågående prosesser både hos ledelsen og blant lærerne ved skolen. Vi vurderer at Hjørtal kommune er i gang med å videreføre påbegynte prosjekter, men også startet en videreutvikling av nye strukturer i personalet på skolen. Utviklingsarbeid er tidkrevende. Vi ser på kommunens plan og arbeid som et skritt i riktig retning selv om det er tidlig i prosessen og dermed vanskelig å se hvordan arbeidet så langt har ført til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Skoleeier har også en plan om at flere lærere på skolen skal videreutdanne seg innen veiledning. Vi vurderer det som et godt tiltak slik at kommunen kan videreføre den utviklingen som er ønsket.

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)**Rapportere på**

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2023.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Vi har ingen nitidig registrering av tidsbruken her, men har vurdert det slik: Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet: 3/4 årsverk

Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet. I dette legger vi arbeid i kompetansesamlinger, en til en veiledning og svar på spørsmål osv. Samlet anslår vi det til minst 3 årsverk

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2023.	21.3
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2023.	0.0
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	
Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på reindriftsområdet.	0.0
Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.	
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2023 på landbruksområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2023 på reindriftsområdet, jf resultatmål pkt 3.3.1.2.1.1	0.0

Det er ingen kommersiell reindrift i vårt fylke

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)

Rapportere på

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

I noen kommuner går det litt lang tid mellom periodisk ajourhold, men i samarbeid med Kartverket har vi satt opp 4 regioner i Telemark og Vestfold slik at alle kommuner forhåpentligvis vil få periodisk ajourhold hvert 4. år. 22 av 23 kommuner har også tatt i bruk AR5web for kontinuerlig ajourhold. Det er 4 kommuner som ikke har utført kontinuerlig ajourhold i 2023 (i følge NIBIO).

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	9	0	23

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Rapportere om bruk av anmeldelser.

Ingen saker i år. Vi har ikke funnet tilfeller det er aktuelt å anmelde.

Utteksling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)**Rapportere på**

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

Sakene sendes fra Mattilsynet (MT) til landbruksforvaltningen i tråd med beskrivelsen. Det gjennomføres jevnlige møter mellom landbruksforvaltningen og MT i tråd med rutinen punkt 8 og saksbehandlingsrundskrivet kap. 2. Vi (SF) følger særskilt opp de kommunene som får oversendt saker fra MT med veiledning over telefon og møter ved behov. Vi har initiert og gjennomført et møte med fire kommuner som har hatt eller har slike saker til behandling. Rutinen var tema på vår årlige PT-kompetansesamling for kommunene. Da holdt også MT et innlegg og var tilstede noen timer for spørsmål og mingling.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avvikling)				
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	3	3	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)				
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3				

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	2	2	2	2

Vi har fast avtale med Mattilsynet om et møte hvert halvår hvor vi gjensidig spiller inn tema vi ønsker å diskutere. Vi tilbyr Mattilsynet plass på våre kompetansesamlinger for kommunene for å gi de en arena hvor de treffer fagfolkene i kommunen.

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)

Rapportere på

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avvikling av pelsdyrproduksjon.

Vi er i gang med behandling av søknadene om riving og opprydding, har befart anleggene og har dialog med søkerne.

Kompensasjon og erstatninger etter avvikling av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Presaksbehandling for erstatning etter avvikling av pelsdyrhold	0	0	0	0
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	7	2	5	0
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	22 522 124	6 233 566	16 288 558	0

I presaksbehandling er det 10 saker. Disse er videresendt. Under kostnader for riving og opprydding er det sendt vedtak i 2 saker, men den er ingen som er ferdig og avsluttet.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)**Rapportere på**

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Reindriftsloven berører ikke oss.

Eiendomslovgivningen. I de opprinnelige fylkene var de til sammen to jurister. Per 31.12.23 har vi to jurister (1,6 årsv.) samt en jurist som deles med plangruppa i miljøavdelingen som i tillegg samordner for Statsforvalteren der det vurderes avskjæring av innsigelser. Fagmiljøet er styrket og bedre, tryggere kapasitet som sikrer likebehandling i saker fra begge fylker.

Husdyrkonsesjonsregelverket. To personer hvorav en er ny i 2023, gir styrket kapasitet. Driftsfelleskapsaker er fortsatt utfordrende og etter vår vurdering har det nye fagsystemet svakheter knytte til muligheten å avsløre samarbeid.

Kontroll m.v. Største gevinsten er knyttet til større likebehandling i to fylker, samt flere som utfører arbeidet. Ingen har dette som eneste oppgave, men det følger fagsporet,

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.10 i TB)**Rapportere på**

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2023.

Antallet går fram av tabellene. Intet spesielt å bemerke.

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	2
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	5	0	5
Vedtak i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	0		
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0		
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten - jordloven § 8 tredje ledd	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	5	0	5
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	0		
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	1
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	1	0	1

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	0	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	2	1	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	5	0	0	5	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	9	1	8	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking - jordloven § 11 annet ledd	0							
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	4	0	4	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon - konsesjonsloven § 9	5	0	0	5	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	4	3	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar - konsesjonsloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie - konsesjonsloven § 9 siste ledd	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense - konsesjonsloven § 7	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten - jordloven § 8 a	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0							

Ingen spesielle kommentarer til tabellen

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	1	1	0
Hytte ol.	0		
Forretn., kontor, industri	0		
Off./priv. tjenesteyting	1	1	0
Andre byggeområde	0		
Skogplanting	0		
Samferd. og tekn. infrastruktur	0		
Grønnstruktur	0		
Golf	0		
Forsvaret	0		
Andre landbruksformål	0		
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0		

Under bolig er det omdisponert 650 m2. Under off./priv. tjenesteyting er det omdisponert 65 m2.

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	6	4	2
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0		

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	1	0	0	1	0
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0				
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0				

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	0	0	0	0	0

Vi har ikke funnet det nødvendig. Vi vurderte en kommune, men med ny saksbehandler på plass, fant vi ut at vi vil se hvordan det går med ham og de nye politikere før vi evt. foretar en kontroll

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produktionsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0							
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	0	0							

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	0			0			0		

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker		0		

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0			

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelt målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Rovvilt i region 2 er hovedsakelig gaupe, og det å holde bestanden på bestandmålet er det viktigste forebyggende tiltaket. Elektronisk overvåking er viktig for å holde kontroll med dyra og ha mulighet til å oppdage skadde/drepte dyr.

I rovviltregion 2 er det et mål om 12 ynglende gauper. Dette målet ble nådd for flere år siden, og forvaltninga baserer seg på uttak av gaupe for å holde antall ynglinger på 12.

Vi har også samarbeid med Mattilsynet dersom det er foretak med store tap, slik at de kan vurdere tiltak hos disse produsentene.

Utlagte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.1.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utlagte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyen, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen på landbruks-, natur- og kulturmiljøområdet.

Hjartdal og Svartdal UKL - 30 000 daa tot areal

UKL-området har innvilget 1 040 000 kr til 21 tiltak i 2023. Hele den tildelte rammen ble brukt.

Kulturlandskap: Midlene har også i år for en stor del gått til ulike typer gjerder, for å legge til rette for beiting i kulturlandskapet.

Biologisk mangfold: Det er gitt midler til skjøtsel av en blomstereng og et artsrikt beite. I 2022 brukte området mye midler til innkjøp av spesialutstyr for slått i bratt terreng (er ført som næringsretta tiltak) og dette året har utstyret vært testet ut. Liknende utstyr brukes i Alpeområdet. Erfaringene har vært positive og borger for en mer optimal skjøtsel for flere enger. Det er mange verdifulle slåttmarker i Hjartdal og Svartdal og bratte felt med styvingstrær. Investeringen vil helt klart legge grunn for høyere prioritering av tiltak for biologisk mangfold de neste årene. Pluss at det gis RMP-tilskudd til 12 slåttmarker – resten fra miljøforvaltningen.

Kulturminner: Det er gitt tilskudd til istandsetting av 4 verneverdige bygninger. I tillegg er det avsatt 176 000 kr til bygningsrapport for Hjartdal (miljøtema planlegging). Det er tidligere laget rapport for Svartdal.

Planlegging: Midler er avsatt til skjøtelsplan, bygningsrapport og prosessarbeid i 2023 (320 000 kr).

Næring: Tilskudd er gitt til ny driftsbygning på en av gårdene, som det er viktig å holde i drift. I tillegg til utstyr til slåmaskina for slåttmarker.

Formidling: Utvikling av undervisningsopplegg for barn og unge i regi av Kulturlandskapssenteret er støttet. I tillegg har det vært arrangert en populær opplevelsesvandring med egen konsert, og kjøpt inn faglitteratur.

Vi anser bruken av midlene totalt sett som tilfredsstillende, sett i lys av at det er økende oppmerksomhet på tiltak innen biologisk mangfold. Midlene har bidratt til å styrke miljøverdiene i området.

En trussel i området er at antallet beitedyr er nedadgående. Det kunne med fordel vært flere beitedyr i store deler av Telemark. Statsforvalteren har dette som et utviklingsprosjekt i åra framover.

Forvaltningsplanen er fra 2017, og prioriteringene der har vært gjennomgått og justert i 2023. Det er godt samarbeid mellom aktørene i området og kommunen.

Færder UKL - 15 000 daa tot areal

I Færder UKL er det gitt 725 000 kr til 19 tiltak i 2023. Hele den tildelte rammen ble brukt.

Kulturlandskap: Færder UKL har brukt størst andel av midlene på landskapsskjøtsel. Ca. 600 dekar gammel innmark fordelt på 8 øyer holdes i hevd gjennom beitepussing. Det er fremdeles beitedyr på 20 øyer, og midler er også gitt til vedlikehold av gjerder. Beiting stimuleres gjennom dyretilskudd til øybeite i RMP-ordningen.

Biologisk mangfold: Skjøtsel av biologisk verdifulle arealer er også høyt prioritert. Nesten hele UKL-områder inngår i Færder nasjonalpark og naturverdiene er store. I 2023 er skjøtsel utført i de trua naturtypene naturbeitemark og sumpskog, i tillegg skjøtsel av utvalgt naturtype slåttemark.

Kulturminner: Tilskudd til kulturminner har gått til istandsetting av en verneverdig låve og istandsetting av et steingjerde.

Planlegging: Arbeid med oppdatering av skjøtelsplaner er i gang i samarbeid med nasjonalparken. I 2023 er det avsatt midler til ny skjøtelsplan for Bolærne-øyene.

Næring: Fortsatt gårdsdrift og næring på tre øyer er høyt prioritert. Det er gitt tilskudd til hydroteknisk anlegg for å opprette holde produksjonen på innmark på Bjerkø Gård og til vedlikehold av låven på Hvaløy. Transportstøtte gis til Skjærgårdstjenesten, for å frakte dyr og utstyr rundt til øyene.

Formidling: Kulturlandskapsskolen er aktiv, har hatt flere kurs og fått støtte til dette. Årets samling for UKL-nettverket var på Søndre Årøy.

Vi anser bruken av midlene totalt sett som tilfredsstillende, og det er god aktivitet i området. Skjøtelsdugnader foregår på flere av øyene. Midlene bidrar til å styrke miljøverdiene i området.

Forvaltningsplanen er gammel, og er fra 2009. Færder nasjonalpark har fylldig forvaltningsplan med vedlegg om skjøtsel fra 2017, som UKL har støttet seg på. Det skal utarbeides egen forvaltningsplan for UKL i 2024. Det er godt samarbeid mellom aktørene i området og kommunen.

Jomfruland og Stråholmen UKL - 3500 daa tot areal

UKL-området har gitt innvilget 590 000 kr til 13 tiltak i 2023. Hele den tildelte rammen ble brukt.

Kulturlandskap: Gjennom skjøtsel holdes gammel innmark i hevd. Det er bl.a. gitt tilskudd til årlig slått av gammel kulturmark. Det er beitedyr på begge øyene. Selve beitingen stimuleres gjennom dyretilskudd til øybeite i RMP-ordningen. Skjøtsel er utført i stor grad gjennom dugnader, og bidrar til å holde det gamle kulturlandskapet åpent og ivaretatt.

Biologisk mangfold: Jomfruland nasjonalpark dekker kun begrensede deler av UKL-området. Skjøtsel av naturmangfoldet der skjer mest i regi av nasjonalparken. Dette året er det brukt en del midler til å restaurere 2 gamle enger på Jomfruland.

Kulturminner: Det er avsatt en betydelig sum til istandsetting av verneverdige bygning på Hasselgården på Jomfruland.. Det er laget bygningsrapport for de to øyene.

Næring: Det var tørke på øyene sommeren 2023. Gårdbrukerne på Jomfruland benytter seg av tilskudd til klimabetinget produksjonssvikt. Dyreholdet på Stråholmen er støttet gjennom tilskudd til drift og næring.

Formidling gjennom «Kulturlandskapsdag» og «Jomfrulandbrosjyre» er støttet av UKL-midler. Ved hjelp av finansiering fra andre kilder er det laget en egen kulturlandskapsfilm om området dette året.

Vi anser bruken av midlene totalt sett som tilfredsstillende mtp. ulike miljøtema.

En trussel for området er at det er lite, og at det er et begrenset antall aktive søkere. De to mest markante ildsjelene begynner også å dra på årene, men det er nå tegn på økt aktivitet på noen av gårdene. Ny landbruksforvalter i Kragerø kommune blei ansatt fra høsten av 2023, samtidig som den forhenværende ble ny forvalter av Jomfruland Nasjonalpark.

Viktigst i 2023 har arbeidet med ny forvaltningsplan vært. Den eksisterende er fra 2009. Etter en anbudsrunde ble NIBIO avd. Landvik valgt. Det er godt samarbeid mellom aktørene i området og kommunen.

Kaupang UKL - 5 000 daa tot areal

UKL-området ble tildelt 300 000 kr dette første året. Hele den tildelte rammen ble brukt til forvaltningsplan.

Kaupang UKL har konsentrert seg om arbeidet med utarbeidelse av forvaltningsplan. Oppdraget ble gitt til BioFokus. Det har i den sammenheng vært holdt møter med BioFokus, åpent informasjonsmøte for grunneiere og andre interesserte, og et innspillmøte i forbindelse med utkast til forvaltningsplan. Ferdig forvaltningsplan vil foreligge i starten av 2024

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan, Vestnorsk fjordlandskap og Røros bergstad og Circumferensen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	For de tre områdene som har vært med en stund er UKL-satsningen en viktig faktor for å ivareta verdiene i områdene. For nye Kaupang UKL vil oppmerksomheten rundt verdiene i området åpne opp mulighetene for større innsats med tiltak.
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket? Er det positive trender i områdene?	Verdiene i området er styrket. Stadig flere kulturminner istandsettes og viktige naturtyper blir istandsatt og skjøttet. Gårdsdriften i de to øy-områdene våre - Færder og Jomfruland-Stråholmen er opprettholdt, og støttes bevisst gjennom UKL. Det er god tilgang på beitedyr på øyene. Det er fortsatt stor aktivitet og samhold i de tre "Gamle" områdene våre.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene? Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?	Nedgangen i beitedyr i Hjørdal og Svalbard er bekymringsfull mtp å opprettholde kulturlandskapet. Generelt kan kuttet i den økonomiske rammen for UKL føre til mindre aktivitet i UKL-områdene. Det er ikke gitt tilskudd til ny næringsutvikling i noen av områdene. Men støtte er gitt i alle områdene til gårdsbygninger, utstyr eller andre tiltak som støtter opp under driften.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	Færder UKL skal revidere sin gamle plan i 2024. De andre har nye forvaltningsplaner på plass eller under slutføring.
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Det er et ønske at de nye planene skal kunne bidra til overordnede prioriteringer i områdene.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	I de 3 "gamle" områdene er samarbeidet mellom kommunene, grunneiere og andre aktører godt. Områdene er godt organisert, og regionale myndigheter innen kulturminner, miljø og landbruk deltar aktivt. I Kaupang er kommunen og regional forvaltning aktive, og det skal bygges opp et nettverk med aktører.

Styrke arbeid og helse som fagområde (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på
Statsforvalteren skal:
• Redegjøre for kartleggingen av tjenestesamhandlingen som er etablert mellom NAV-kontor og kommunenes helse- og omsorgstjeneste • Redegjøre for felles tiltak for å styrke og bedre tjenestesamhandlingen om tjenestemottakere/pasienter som har behov for tjenester fra NAV og helsetjenesten

HOU

Det ble gjennomført en kartlegging i 2021 som vi har redegjort for i 2022, og vi har ikke fulgt opp ytterligere i 2023

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk

Differanser i ressursrapporteringen mellom 2022 – 2023 og tildeling og ressursbruk i 2023

AID

Vi har brukt 1,8 mill mer på dette området i 2023 enn i 2022. Vi fikk en økning i tildeling fra fagdepartementet i 2023. Dette har blant annet sammenheng med ansvar for integreringsordningen hvor vi veileder og behandler klager på fire forskjellige lover (gammel og ny lov), samt ny Kapittel 6A som handler om Ukraina flyktninger. Vi har samlet brukt noe mer ressurser på dette fagområdet enn vi fikk tildelt.

BFD

Her har vi brukt betydelig mer midler på dette fagområdet i 2023 enn i 2022. Dette har sammenheng med at resultatområdet tilhørende JD er tidligere blitt feilbelastet for lønnsutgifter som tilhørte BFD. Dette ble korrigert i 2023. Generelt ser det ut til at vi har en underfinansiering på BFD sitt fagområde. Vi har i 2023 brukt 2,2 mill mer på dette fagområdet enn vi får tildelt.

HOD

Vi har over flere år gitt tilbakemeldinger på at HOD underfinansierer sitt fagområde. Vi har derfor redusert Helse- og omsorgsavdelingen med en stilling, men fortsatt bruker vi mer på dette fagområdet enn det vi får tildelt (kr 1,5 mill). Vi har gitt tilbakemelding til HOD og det kan se ut til at vi får en reduksjon av noen oppgaver i 2024.

JD

Resultatområder på JD har i flere år blitt feilaktig belastet for lønnsutgifter som skulle vært rapportert på BFD. Det er derfor et betydelig avvik mellom 2022 og 2023. Forbruket på JD sitt fagområde nærmer nå seg tildelingen fra fagdepartementet, selv om vi fortsatt bruker noe mer ressurser enn det vi får tildelt (kr 793').

KLD

Vi har tilpasset oss finansieringen til KLD. Det er ikke fullt ut samsvar mellom oppgaver og tildelte ressurser noe som medfører at enkelte oppgaver må nedprioriteres.

KDD

Vi bruker kr 5,1 mill mer enn det tildelingen fra KDD tilsier. Dette løser vi ved at vi tar administrativ kostnadsdekning fra eksternt finansierte prosjekter. Gravplass og Vergemålsordningen flyttes i 2024 over på vårt budsjettkapittel. Dette betyr at finansieringen fra KDD i 2024 blir noe større. Administrativ

kostnadsdekningen fra Gravplass og Vergemål inkluderes i ny ramme fra KDD.

KD

Det er marginale endringer i forbruket mellom 2022 og 2023. Det godt samsvar mellom tildeling og forbruk i 2023. Enten så må rammene her økes, eller så betyr dette at vi må justere ressursbruken på dette fagområdet.

LMD

Her brukt litt mer enn det vi har blitt tildelt i 2023, men dette ansees for å være marginalt (kr 357'). Vi har hatt en betydelig turnover i fagavdelingen lokalt fra 2022 til 2023. Nå ser det ut til at vi har klart å stabilisere personellsituasjonen.

Fagmidler fra fagdepartementene

Vi får hvert år egne fagmidler til ulike prosjekter utenfor eget budsjettkapittel. Prosjektene og finansieringen av disse varierer fra år til år. Det samme gjør ressursbruken.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2023	Fagdep. 2023	Kapittel 0525, 2022	Fagdep. 2022
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	4 037	4 779	2 230	3 907
Barne- og familiedepartementet	9 672	6 424	5 481	6 065
Helse- og omsorgsdepartementet	23 131	10 494	24 326	10 504
Justis- og beredskapsdepartementet	6 833	15 727	10 215	13 743
Klima- og miljødepartementet	15 789	10 277	14 932	8 191
Kommunal- og distriktsdepartementet	45 419	1 136	45 722	2 325
Kunnskapsdepartementet	12 284	12 869	12 570	6 580
Landbruks- og matdepartementet	17 768	103	16 411	58
Andre	685	164	125	0
Sum	135 618	61 973	132 012	51 373

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Innenfor de gitte økonomiske fullmakter i 2023, mener jeg at embetet har løst samfunnsoppdraget på en tilfredsstillende måte. Utfyllende kommentarer og avvik er beskrevet i det enkelte rapporteringspunkt.

For detaljert regnskapsresultat henvises det til kapittel VI i årsrapporten.

3.6 Andre forhold

Kongehuset.

Antall offisielle besøk til fylket i 2023: 2

- Kronprinsparet besøkte Raulandsakademiet i Vinje kommune 28.mar
- Kronprinsen besøkte Thor Heyerdahl VGS i Larvik kommune 12.april

Søknader om medaljer- og Ordener, behandlet:

- 8 stk Kongens fortjenstmedaljer
- 1 stk St. Olavs Orden

Annet:

Bistå Kongehuset med å finne kandidater til bakgårdsfesten i anledning Kronprinsparets 50 års feiring.

4 Styling og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Ledergruppen har ukentlige ledermøter gjennom hele året. I tillegg har hele ledergruppen sammen med de øvrige statsforvalterne, deltatt på ulike samlinger i topplederprogrammet som har vært i regi av DFØ. Dette har gitt nye impulser og vi har delt kunnskap og erfaringer på tvers av embeter. Vi er blitt bedre kjent med hverandre og samarbeider tettere enn før.

Vi ivaretar medbestemmelse gjennom det formelle medbestemmelsesmøtet (MBM) med tillitsvalgte. I saker som angår arbeidsmiljøet deltar verneombudslinjen i medbestemmelsesordningen. Medbestemmelsesmøtene gjennomføres fire ganger i halvåret og blir som regel ledet av statsforvalter eller assisterende statsforvalter.

Vi har i tillegg et aktivt arbeidsmiljøutvalg som diskuterer ulike utfordringer knyttet til HMS-arbeidet.

Statsforvalteren har i kraft av sin regionale samordningsrolle et koordineringsansvar for planlegging og gjennomføring av en regional samarbeidskonferanse annet hvert år. I samarbeid med tillitsvalgte fra de 4 hovedsammenslutningene regionalt. Vi planlegger vi med en ny samarbeidskonferanse 29. februar i 2024.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Risikostyring er en integrert del av mål- og resultatstyringen i virksomhetsområdene og embetet. Dette innebærer å finne løsninger og tiltak for å finne «riktig» risiko, som balanserer ønskene om å skape verdier med ønskene om å unngå uønskede hendelser.

Tre enkle spørsmål er kjernen i vår risikovurderingen:

Hva kan gå galt?

Hva kan vi gjøre for å forhindre dette?

Hva kan vi gjøre for å redusere konsekvensene dersom det skjer?

Risikovurderinger gjennomføres fortløpende i alle avdelinger/enheter og virksomhetsområder gjennom hele året. Risikostyring er en integrert del av arbeidet i ledergruppen, samt at risikovurderinger gjennomgås i forbindelse med årlig revidering av virksomhetsplaner.

Avdelingene vedtar virksomhetsplaner i tråd med tildelte budsjettammer. Klare og tydelige prioriteringer er nødvendig for å bringe balanse mellom oppgaver og ressurser. I tildelingsbrevet gir departementene sine overordnede prioriteringer. Ledergruppen vurderer årlig om det er områder som skal skjermes.

Vi melder inn vesentlige risikomomenter til KDD innen første 1. mars hvert år.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Internkontrollsystem

Vi har et selvstendig ansvar for å innrette systemer og rutiner for internkontroll og påse at nødvendige kontrolloppgaver blir utført. Risiko- og vesentlighetsvurderinger skal ligge til grunn. Vi rapporterer umiddelbart til ansvarlig departement dersom det avdekkes vesentlige svakheter, feil eller mangler i kritiske prosesser eller i aktiviteter i virksomheten.

Vi skal jevnlig og minst hvert fjerde år vurdere å innføre interrevisjon jf. rundskriv R-117. Ved vesentlige endringer i risikobildet eller i virksomheten for øvrig, skal en ny vurdering gjøres. Vi har vurdert at det ikke er behov for en egen interrevisjon.

Alle våre sentrale interne styringsdokumenter og retningslinjer er gjort tilgjengelig på vårt intranett. Det samme gjelder referater og saksdokumenter fra ledermøter, AMU og medbestemmelsesmøter. I forbindelse med disse møtene er det utarbeidet egne årshjul som sikrer at vi gjennomført alle planlagte oppgaver og pålegg i løpet av året. En del av internkontrollsystemet er delegasjonsreglementet som tydeliggjør roller og ansvar i embetet. Vår virksomhetsplan tar utgangspunkt i de sentrale styringsdokumentene og gir en samlet oversikt over årlige mål og resultatkrav. I den årlige arbeidet med virksomhetsplanen skal det legges til rette for at ansatte kan være med å påvirke og bidra i arbeidet.

Virksomhetsplanen består av:

Del 1- Styringsdokument med felles satsingsområder

Del 2- Detaljert plan for hver avdeling/enhet med resultat, - arbeidsmål og tiltak embetet skal realisere. Hver avdeling skal i forbindelse med virksomhetsplanarbeidet gjennomføre risikovurderinger av kritiske faktorer knyttet til å nå hovedmålene i oppdragene

Hver avdeling utarbeider egne VPer. Virksomhetsplanen skal drøftes med tillitsvalgte. Vi bruker et styringsbibliotek som system for dokumentstyring. Avviksbehandling og risikovurderinger har vært gjort i Riskmanager, men dette systemet vil bli byttet ut i løpet av 2024. Avvik blir fortløpende behandlet.

Vi sikrer oss mot økonomisk mislighold ved at alle utbetalinger blir attestert og godkjent av to personer. Det står alltid to personer bak et forvaltningsvedtak eller utbetaling av et tilskudd. Vi har kvartalsvis rapportering på saksbehandlingstider på de viktigste fagområdene våre. Dette gir oss en god oversikt over status på de enkelte fagområdene.

Gjennom god tilgangs-/rollestyring i ulike systemer sikrer vi at ansatte kun får tilgang til den informasjon som er nødvendig for å kunne få utført sine oppgaver.

Vi vurderer at styringssystemet samlet sett fungerer godt og at vi har god styring og kontroll i embetet.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Vi har fortsatt høy turnover i embetet, spesielt i landbruk og miljø som det siste året har en turnover på ca 20 prosent. Konkurransen om arbeidskraft er generelt stor.

Søkermasse og kvalifiserte søkere varierer en del mellom utlyste stillinger. Generelt er tilgangen på arbeidskraft større i Tønsberg enn i Skien.

Vi opplever at vi i større grad må skreddersy ulike virkemidler for både å rekruttere og beholde ansatte i embetet.

Manglende avklaring på med hva som skjer med statsforvalterens fremtidige struktur har påvirket rekrutteringen negativt.

Vi har mange faggrupper som jobber på tvers i embetet. Dette oppleves som veldig positivt og har gitt gode resultater både internt og eksternt.

Vi jobber kontinuerlig med å forbedre våre prosesser for å opprettholde et forsvarlig tjenestenivå ut fra gitte rammer. Vi opplever at det noe avstand mellom forventninger og tildelte ressurser fra enkelte av våre oppdragsgivere.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

I forbindelse med flytting til nye lokaler i 2020 ble det gjort en del møbelinvesteringer og annen fast innredning. Det har blitt anskaffet noen supplerende kontormøbler også i 2023 ifm HMS-rettet oppfølging. STAF eier og administrerer alt IKT-utstyr.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Regnskapsrevisjon

Riksrevisjonen hadde ingen merknader til regnskapsrevisjonen for 2022. Årsrevisjonen for 2023 er ikke ferdigstilt.

Informasjonssikkerhet

STAF har ansvar for veiledning, tilrettelegging og koordinering av arbeidet med informasjonssikkerhet. Informasjonssikkerhet skal ivaretas i alle tjenester fra STAF og er regulert gjennom egen informasjonssikkerhetsinstruks. Embetet har et selvstendig ansvar for å følge opp det daglige informasjonssikkerhetsarbeidet.

Rollen som personvernombud er felles for Statsforvalterens fellestjenester og statsforvalterne. Personvernombudet er ansatt i STAF og samarbeider med embetenes kontaktpersoner.

Kompetanseheving

Vi jobber med informasjonssikkerhet gjennom hele året. Noen eksempler:

- Deltagelse i fagutvalg informasjonssikkerhet.
- Forløpende produksjon av egne artikler på intranett
- Deltagelse på informasjonssikkerhetsseminar
- Videreformidling av informasjon fra STAF
- Deltagelse i fagutvalg informasjonssikkerhet
- Informasjon til ledergruppen
- Foredrag fra NSM på allmøte
- Fortløpende oppdatering av sikkerhetsdokumentasjon
- Meget godt samarbeid med STAF på ulike tekniske løsninger.

Sikkerhetsutvalg

Embetet har etablert et lokalt sikkerhetsutvalg. Sikkerhetsutvalget er et rådgivende organ i internkontroll- og sikkerhetsspørsmål.

Det daglige ansvar for og oppfølging av sikkerhet ligger i linjen og følger ansvarsprinsippet. Det innebærer at den som har et ansvar for et fag, fagområde eller fagapplikasjon i en normalsituasjon, har ansvar for alle aspekter av sikkerhet. Nærhetsprinsippet betyr at hendelser organisatorisk skal håndteres på lavest mulig nivå. Det operative ansvar ligger i linjen.

Rolle: Sikkerhetsutvalget er ett av ledelsens virkemidler for å kvalitetssikre arbeidet med sikkerhet og personvern i embetet.

Mandat: Sikkerhetsutvalgets arbeid innen sikkerhet skal være forebyggende, kontrollerende og rådgivende.

Den rådgivende rollen retter seg primært mot ledelsen i den hensikt å skaffe til veie/bearbeide beslutningsgrunnlag i spørsmål om sikkerhet.

Oppgaver: Sikkerhetsutvalget skal utarbeide, behandle og godkjenne styrende kontrollerende dokument i tråd med kravene til et tilfredsstillende internkontrollsystem. Prioriterte oppgaver omfatter å følge opp lovpålagte krav til internkontroll, sikkerhetsrevisjon og å utarbeide ledelsens årlige gjennomgang på området.

Utvalget kan foreta kontroll med at sikkerheten og personvernet i embetet overholdes. Kontrollen skal primært rettes mot å avdekke systemsvikt. Avvik

meldes i avvikssystemet.

Sikkerhetsutvalget skal påse at praktiske veiledere finnes.

Sikkerhetsutvalget er pådriver for at sikkerhet og personvern øves.

Hindre at informasjon kommer på avveie.

Sørge for at informasjon er tilgjengelig når de ansatte trenger den.

Innebygget informasjonssikkerhet skal være med i alle prosesser, tjenester og systemer ved embetet.

Vi skal kjenne til verdien av vår informasjon.

Vi skal ha riktig sikkerhetsnivå, basert på klassifisering og risikovurderinger. Offentlighetens rett til innsyn etter offentleglova skal ivaretas.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Vi har et system for å kartlegge og følge opp risiko- og problemområder innen helse, miljø og sikkerhet. Vi arbeider målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel og adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Vi løser dette på følgende måte:

Likestilling

Aktivitets- og redegjørelsesplikten og arbeidet skjer fortløpende og i samarbeid med de ansattes representanter.

Likestilling og arbeid mot diskriminering er en integrert del av planer og dokumenter, som lønnspolitiske dokumenter, tilpasningsavtale, informasjon/rutiner om bl.a. permisjoner, sykefravær mm.

Vi har egne retningslinjer for varsling og oppfølging av kritikkverdige forhold, herunder mobbing, diskriminering og trakassering. Vi har videre vernetjeneste og et arbeidsmiljøutvalg.

Det har vært avholdt fire AMU-møter i 2023. Viktig for arbeidsmiljøutvalget har blant annet vært å få på plass et nytt hovedverneombud og AKAN-kontakter på begge kontorstedene. Vi er i gang med kursing av nye AKA-kontrakter som skal jobbe med å få på plass en god forebygging og håndtering av eventuell rus- og spillproblematikk ved embetet.

[Likestillingsredegjørelsen](#) er publisert både på intranett og internett.

Mange av rapporteringskravene som ligger i ARP er ivaretatt gjennom nøkkeltallrapporter i kapittel 2. Her vises lønnsforskjeller etter blant annet kjønn, alder og stillingskoder. Likeså deltid.

Vi har ingen som jobber ufrivillig deltid i vårt embete, alt er etter eget ønske eller behov. Vi har sammen med tillitsvalgte ikke gjort funn som krever særskilte tiltak ut over det vi allerede gjør.

Inkludering og mangfold

Vi har stor bevissthet på mangfold og inkludering i rekrutteringsprosesser. Vi har deltatt på flere kompetansehevende tiltak om mangfoldrekruttering i regi av DFØ. Maler er gjennomgått og revidert. I rekrutteringsprosesser utarbeides det jobbanalyser der bl.a. deltakelse i traineeordningen vurderes.

Vi har en samarbeidsavtale med NAV i forhold til rekruttering av personer med ulike utfordringer. Dette har resultert i at vi har gitt en fremmedspråklig, arbeids- og språktrening i to år. Vedkommende har vært midlertidig tilsatt og vil bli gitt tilbud om fast ansettelse. Embetet har også tatt inn en arbeidssøker fra NAV som ferievikar ifm ferieavvikling. Dette har fungert så bra at vedkommende nå brukes som fast tilkallingsvikar i embetet.

Internt samarbeid

Vi har universelt tilrettelagte kontorlokaler og individuell tilrettelegging. Vi har fokus på fleksibilitet og tilpasset arbeidssituasjon til ulike livssituasjoner, med bl.a. mulighet for hjemmearbeid. Det jobbes nå videre med å finne en god balanse mellom mulighet til å jobbe hjemmefra og det å møtes fysisk for å styrke faglig normering og utvikling, kulturbygging og arbeidsmiljø.

Vi har sammen med tillitsvalgte/ansattrepresentanter hatt inkludering som tema på flere samarbeidsmøter. Dette er også tema på ledermøter.

Vi har hatt evalueringsmøte etter lønnsforhandlinger og vi evaluerer årlig samarbeidet med de tillitsvalgte.

Ekternt fokus

Vi har hatt fokus på å gjøre saksbehandlingen enklere og vedtak mer forståelig for folk flest. Vi har derfor opprettet flere arbeidsgrupper som jobber på tvers i embetet med både universell utforming og klarspråk. Alle ansatte er pålagt å gjennomføre et grunnkurs i universell utforming slik at alle får en innsikt i lovkravet på dette området. Dette vil også forberede de ansatte i forhold at mye arbeidet fremover trolig blir flyttet ut på nye digitale flater.

Lærling

Det ble inngått en intensjonsavtale med opplæringskontoret for offentlig sektor i Vestfold i 2023. Vi hadde syv kandidater inne til intervju. Fem av disse ble vurdert som uaktuelle. Vi gav tilbud om lærligeplass til to stykker, men disse takket nei, da de hadde fått tilbud fra andre arbeidsgivere.

Vi har i mange år rekruttert lærlinger fra kontor og administrasjonsfaget. De videregående skolene i Vestfold har endret denne studieretningen til salg, service og reiseliv. Faginnholdet til denne utdanningen samsvarer ikke lenger med de arbeidsoppgaver eller opplæringen vi kan tilby som en lærebedrift. Vi har heller ingen mulighet for å tilby lærligeplass for de øvrige yrkesfagene.

Pr i dag har vi ingen lærlinger.

4.3 Andre forhold

Desentraliserte arbeidsplasser

Vi har i høst hatt god dialog med Direktoratet for byggkvalitet som ønsket å se på muligheten for å etablere fjernarbeidsplasser i Tønsberg for tre av deres medarbeidere. Saken ble behandlet i ledergruppen. Ledergruppen var positive til å leie ut kontorplasser til dibk. Dibk lurte på muligheten for å bytte med tre kontorplasser i Oslo, et behov som vi ikke har. Etter dette har vi ikke hørt noe.

Vi har også sett på muligheten for å utnytte kontorstedene våre bedre. Dersom ansatt kan sitte på foretrukket kontorsted så kan dette være et godt alternativ til hjemmekontor for mange ansatte. Dette kan også fremme kulturbygging og rekruttering. Arbeidet er midlertidig satt på vent frem til vi får en beslutning om fremtidig struktur. Lokal avtale om hjemmekontor er inntil videre forlenget.

Konsulenttjenester

Vi brukte totalt 6,163 mill. kr. på konsulenttjenester i 2023. Dette er høyere enn normalt. Medfinansieringsordningen for digitaliserings prosjektet står alene for 5,3 mill. kr. av utgiftene, samt at vi har brukt noe konsulentbistand ifm prosjektet digital gravferdsmelding. Vi har sammen med de øvrige embetene betalt vår andel av en felles rekrutteringskampanje for Statsforvalterne. Kostnadene er reelle konsulentoppdrag. Vi har kun benyttet konsulenter der vi ikke har kompetanse selv.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Ressurssituasjonen i embetet

Vi har gjennom flere år jobbet for å justere driften i henhold til ny budsjettfordelingsmodell. Vi har langt på vei lykket med å tilpasse oss rammene, men vi opplever rammene som svært stramme.

Rekruttere og beholde medarbeidere

Vi har hatt en høy turnover i 2023, og særlig i miljøavdelingen og landbruksavdelingen. Et godt arbeidsmarked kombinert med usikkerheten omkring deling av embetet er en viktig årsak. Spørsmålet om deling av embetet har også vært tema hos søkere og potensielle søkere til ledige stillinger.

Selv om arbeidsmarkedet har blitt strammere, klarer vi fortsatt å rekruttere nødvendig kompetanse. Det er enklere å rekruttere i Tønsberg enn i Skien.

På sikt er det uheldig at lønnsnivået i embetet for flere profesjoner ikke er konkurransedyktig med nivået i andre offentlige virksomheter i fylket.

Kommunenes evne til å levere forsvarlige tjenester

Statsforvalterens oppgaver er nært knyttet til kommunenes evner til å levere gode tjenester. Kommuner under press gir økte og nye oppgaver til embetet. Vestfold og Telemark er mangfoldig, med store og små kommuner, noen vekstkommuner og mange kommuner med utfordringer med aldersfordeling og nedgang i folketallet, og flere kommuner med anstrengt økonomi.

Både innenfor tjenesteproduksjon og samfunnsutvikling er utfordringene mange steder store. De fleste kommunene klarer enn så lenge å håndtere kravet om balanse i økonomien. Vi ser imidlertid at utfordringene øker, og at noen kommuner ligger an til å pådra seg betydelige merforbruk. Det rapporteres at lovpålagte oppgaver blir forsøkt fulgt opp, men at de ikke samtidig klarer å prioritere det forebyggende arbeidet.

Dette er særlig bekymringsfullt fordi Vestfold og Telemark har den høyeste andelen unge mellom 15 og 29 år stående utenfor arbeid, utdanning eller arbeidsmarkedstiltak. Å stå utenfor samfunnet er først og fremst en belastning for den enkelte. Men utenforskap kan også være en fare for demokratiet og medvirke til lavere tillit til beslutningstakere. Utenforskapet reduserer også tilgangen på tiltrengt arbeidskraft.

Vi har alvorlige bekymringer knyttet til barnevernsfeltet. Alvorligst er den over tid beskrevne svikten knyttet til bistandsplikten. Alt for mange barn og familier har stått uten den hjelpen de har behov for. Det er for få akuttsteder, i tillegg er det mangel på fosterhjem. Konsekvensene er store. Noen barn bor i beredskapshjem i inntil ett år, og mange barn utsettes for mange flyttinger mellom fosterhjem, og mellom institusjoner.

Arealforvaltning

Arealforvaltning er en krevende øvelse. Kampen om arealene er stor i vårt fylke. Ønskene er mange om arealer til nye industriområder, hyttefelt, samferdselsanlegg og boliger.

Fornuftige og viktige utbyggingsinteresser skal veies mot verdifull natur og matjord.

Jordvernet er skjerpet, og i felles brev fra statsrådene i Landbruks- og matdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet til kommunene er dette tydelig formidlet. Budskapet er oppfattet i kommunene.

Nye føringer fra departement og direktorat fører også til at flere arealplaner kommer i strid med naturverdier. Antall innsigelser på dette grunnlaget vil øke. Forventningene i kommunene er færre innsigelser, på bakgrunn av regjeringens uttrykte mål om dette. Forventningsgapet skaper friksjon i samhandlingen mellom kommuner og embetet på arealområdet. Det er ønskelig at regjeringen vurderer å formidle til kommunene at føringene også på dette området er skjerpet.

Dersom vi skal kunne bidra effektivt til å bevare truede arter som villrein, må ny kunnskap følges opp med virkemidler som raskt kan settes i verk. Her er det en stor utfordring at arealene fremdeles forvaltes etter utdatert planverk.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Embetene har fortsatt store utgifter knyttet til utgående papirpost i forbindelse med VERA fordi det ennå ikke er opprettet verktøy for digital post integrert i fagsystemet. Dette har vært etterspurt i flere år og det ser ikke ut til at det skjer en utvikling på dette området. Det er derfor et behov for en strategisk dialog mellom SRF, statsforvalterne og STAF på ledernivå for å få løst denne utfordringen. Målsetningen må være:

- Bedre samhandling mellom SRF, statsforvalterne og STAF om beste praksis for kommunikasjon med vergene. Hvis vergene i større grad bruker den digitale løsningen «mine vergemål» og får bedre tilrettelagte verktøy til kommunikasjon med embetene vil antall henvendelser på telefon, papirpost og epost reduseres betrakelig. Dette frigjør tid og ressurser til saksbehandling og andre oppgaver, både for STAF og for Statsforvalterne.
- Funksjonalitet for utsending av digital post fra fagsystemet VERA vil gi store besparelser. I 2022 hadde statsforvalterne samlet sett et volum på mer enn 360 000 utgående brev, som i stor grad sendes som tradisjonell papirpost.

5.3 Andre forhold

Intet spesielt å rapportere.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Vestfold og Telemark.pdf](#)

7 Vedlegg

Tabellene nedenfor viser de utvalgte nøkkeltallene for Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Tallene er tatt ut i henhold til brukerveiledningene på HR og økonomi fra koordineringssementene.

For nærmere omtale av nøkkeltall knyttet til personalområdet vises det til kap.4.2. For nærmere omtale av nøkkeltall på økonomiområdet vises det til kap.3.4. Se også ledelseskommentar til årsregnskapet.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	419.0
Budsjettavvik (%)	- 0.3 %

For en nærmere forklaring til budsjettavviket på drift kap.0525.01, se punkt 3.4 og ledelseskommentar til årsregnskapet.

Husleie

Husleie (tusen kr)	
Husleie (% av driftsutgifter)	12.0 %

Lavere husleie i 2023 enn 2022 - skyldes avlevering av lokale Gjerpensgt. 14 i Skien. Har kun 1 lokasjon i Skien og 1 lokasjon i Tønsberg nå - mot to lokasjoner i Skien tom 2022.

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	118 825	66 474	52 351

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
052501	136 240
052521	2 749
Post 01 (unntatt 052501)	38 900
Post 20-29 (unntatt 052521)	123 136
Post 30-39	9 141
Post 40-49	0
Post 60-69	59 164
Post 70-79	10 368
Post 80-89	3 902

Beløp i 1000. Belastningen på postene vil avhenge av tildelingene vi mottar på de ulike postene.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 311.6
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	5.4 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	337.8
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	3.0 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 973.8
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	6.2 %
Antall legemeldte sykedager for menn	201.5
Prosent legemeldte sykedager for menn	1.8 %
Avtalte arbeidsdager for menn	11 076.0
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 528.3
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	4.8 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	31 794.0
Antall egenmeldte sykedager for menn	136.3
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.2 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	445.5
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.4 %

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	141.0	73.1 %	52.0	26.9 %	720 591.0	781 698.0	92.2 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	3.0	37.5 %	5.0	62.5 %	1 035 667.0	1 120 000.0	92.5 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	7.0	58.3 %	5.0	41.7 %	981 911.0	979 200.0	100.3 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	90.0	73.8 %	32.0	26.2 %	733 179.0	735 184.0	99.7 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	31.0	75.6 %	10.0	24.4 %	640 791.0	662 640.0	96.7 %
Kategori 5: Kontorstillinger	10.0	100.0 %	0.0	0.0 %	578 430.0	0.0	
Kategori 6: Fagarb. stillinger	0.0		0.0		0.0	0.0	
Kategori 7: Lærlinger	0.0		0.0		0.0	0.0	

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Totalt antall årsverk	185.3
Totalt antall årsverk for kvinner	136.1
Totalt antall årsverk for menn	49.2
Totalt antall årsverk for faste stillinger	175.5
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	9.7
Sum andel administrasjon	4.6 %
Økonomi	2.6
Lønn	0.5
Personal	1.5
Resepsjon/sentralbord	3.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	1.0
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Turnover i prosent	12.4 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	193.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	24.0
Totalt antall ansatte som sluttet	27.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	10.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	17.0

Det har vært ekstremt stor turnover i landbruksavdelingen og miljøavdelingen i 2023 - tett opp til 20 % turnover i disse avdelingene.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	141	52	193
Sum antall deltidsansatte	16	6	22
Sum antall midlertidige ansatte	6	5	11
Sum antall ansatte med personalansvar	3	5	8
Ufrivillig deltid	0	0	0

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	135 619.0
Administrativ kostnadsdekning	10 134.0
Brutto driftsutgifter	145 753.0
Lønn 052501	118 965.0
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	81.6 %

Tall i 1000. Lønnsandel av brutto driftsutgifter er gått litt opp. Vi har hatt en økning i brutto driftsutgifter fra 2022 på ca 3,5 mill kr, hvorav lønn har økt med 5 mill kr. Administrativ kostnadsdekning er med ca 3,4 mill kr fra 2022

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2023
Sum antall ansatte	193
Antall ansatte under 20 år	0
Antall ansatte 20 - 29 år	7
Antall ansatte 30 - 39 år	36
Antall ansatte 40 - 49 år	48
Antall ansatte 50 - 59 år	61
Antall ansatte over 60 år	41
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	32
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	791
Antall kvinner i foreldrepermisjon	5
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	14
Dagsverk foreldrepermisjon menn	72
Antall menn i foreldrepermisjon	1